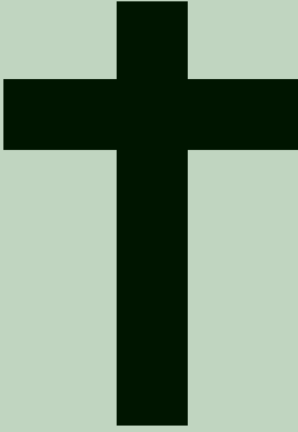

Manga Kanuri
Translation

Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)

Manga Kanuri Translation

Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kanuri, Manga)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
c9559a71-f08b-5c68-a545-05813d16a08e

Contents

Matiyu	1
Markus	50
Luka	80
Yahaya	129

MATIYU

Kawuri kəji Isa Almasiwuye

Matiyu ruwujənadə

Linjila Matiyuyedə

Kitawu Matiyu ruwujənadə, tima Linjila kəntilomiyedə wo. Ti Matiyudə tiro Lewi ye cani sanianju akki mowo duwon Isaa ga badiyeno. Ti ye am mewun yindin Isa tayia kəngayambanjuro galajənadəye falnja nangaro, awo ajabba ajabba Isa cədənədə cure awo wuljəna-a jamaro alamjəgəna-adə fangeno. Tussənni ngawon Ruhu Aləye tia cakke taldu bawoaro awo curuna-a fanjəna-a tagənasso amanju yaudiyarə ruwuyeyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Kaariya Isaye (Luk 3.23-38)

¹ Akko kitawu* kaariya Isa Almasiwu tada† Mai Daudaye, ti ye tada Nawı Ibrahimbedəyedə: ² Ibrahim Isakua kembo, Isaku ye Yakubaa kembo, Yakuba ye Yahuda-a awaanawanju-aa kembo, ³ Yahuda ye Feres-a Jera-aa kembo, yanja Tamar, Feres ye Hesronna kembo, Hesron ye Aramba kembo, ⁴ Aram ye Aminadabba kembo, Aminadab ye Nashonna kembo, Nashon ye Salmonna kembo, ⁵ Salmon ye Bowossa kembo, ya Bowosse Rahab, Bowos ye Abidaa kembo, ya Abidaye Rut, Abida ye Yisaia kembo, ⁶ Yisai ye Mai Dadaa kembo.

Mai Dauda Sulemanaa kembo, calan ya Sulemanayedə kamu Uriyaye, ⁷ Sulemana ye Rehobowamba kembo, Rehobowam ye Abijaa kembo, Abija ye Asaa kembo, ⁸ Asa ye Yosafatta kembo, Yosafat ye Yoramba kembo, Yoram ye Wojiyassa kembo, ⁹ Wojiyas ye Yotamba kembo, Yotam ye Ahajua kembo, Ahaju ye Hejekiyassa kembo, ¹⁰ Hejekiyas ye Manasea kembo, Manase ye Amonna kembo, Amon ye Josiyassa kembo, ¹¹ Josiyas ye jaman yaudiyaa dunon cadane cidi Babilayero caadənadən Yekoniyas-a awaanawanju-aa kembo.

¹² Ngawo cidi Babilayero caadənayedəlan, Yekoniyas Sheyaltiyella kembo, Sheyaltiyel ye Jorobabella kembo, ¹³ Jorobabel ye Abihudda kembo, Abihud ye Aliyakimba kembo, Aliyakim ye Ajorra kembo, ¹⁴ Ajor ye Jadokka kembo, Jadok ye Akimba kembo, Akim ye Alihudda kembo, ¹⁵ Alihud ye Aliyasarra kembo, Aliyasar ye Matanna kembo, Matan ye Yakubaa kembo, ¹⁶ Yakuba ye Isuwua kembo, Isuwudə kwa Merambe, Meram ye Isa tia Almasiwulan bowojaidəa kembo.

¹⁷ Adəgaima Nawı Ibrahimlan tai har Mai Daudaro yadero am jamannja tiloa gadegade mewu deri dasaa, koro Mai Daudalan tai har jaman yaudiyaa cidi Babilayero caadənaro yadero mewu deri dasaa, koro jaman adən tai har tambo Almasiwuyero yadero mewu deri dasaa.

Tambo Isaye (Luk 2.1-7)

* 1:1 1.1 kitawu - Bam. † 1:1 1.1 tada - Kaduwu.

18 Akko lawar tambo Isa Almasiwuye. Yanju Meramdə təməji Isuwuye, amma kawu larusa cadə rokko dasayiro, Ruhu Alaye cakke curoaro walyeno. 19 Isuwu təmajinjudə kam jirema, fuwu jamayen tia nanguro njakke cəraannidəro, asərlan tia kolduro nia ngoyeno. 20 Adə karwunjun duwon, malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan tiro fəlediye: «Isuwu kaduwu Mai Daudaye, bare Meramba kamuro ngoduro rinəmmi, Ruhu Alayeman curoaro walyeno. 21 Tada kongwa cambi, ni ye tiro cu Isa‡ yakke, dalilnjudə jamanjua biwunjalan cəkkayi nangaro.» yeno.

22 Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə wakkayeno. 23 Tiye: «Akko fero kəlayakku kwa nojənni curo ngoje tada kongwa cambe tia Imanuwellan bowojai,»† cəna, maana Imanuwelledə Ala andi-a rokko.

24 Kənəmlan fayenniya, Isuwu awo malaiya Kəmandeye tiro wuljəgənadə cəde Meramba kamuro ngoyeno. 25 Amma tia kamuro nojənni duwon, har tada kongwa cambe Isuwu tiro cu Isa kekko.

2

Ilmuwu cidi adinnambe Isaro ambəttuwu

1 Jaman Isa bəla Baitalami cidi Yahudiyayen tambənadən, Hirudus ti mai duwon, ilmuwu laa cidi adinnambe cijane Jerujalembo isane: 2 «Nda ti mai yaudiyaye tambənadə? Sillowunju adinnamlan culuwuna ruiye tiro ambəttuwuro kadiye,» cane keworo. 3 Mai Hirudus adəa fangenniya, hangalnju caa ciyeno, am Jerujalembe samma ye ngai. 4 Daji wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a sammaa bowoje ndaran Almasiwu tambiro kiworənniya, 5 tiro: «Bəla Baitalami cidi Yahudiyayen, akko awo nawi kuren ruwujənadə:

6 “Ni Baitalami cidi Yahudayedə, curo bəlawə Yahudayedən darajanəm gana gəni, dalilnjudə curonəmlaman mai culuwi, mai duwon jamani Israyilawua cunodidə.”†

7 Daji Mai Hirudus asərlan ilmuwudəa bowoje sa sillowudə tayiro fəledəgənadəa cuwore tabbatkeyeranniya, 8 tayia Baitalamiro cunode tayiro: «Lenowo hangallayen tadadəa manowo! Tia fanduwuya, lawar sukkudowo, wu ye lekko tiro ambətkəgəkko!» yeno. 9 Mana Maiyedəa fangeranniya, ilmuwudə jawal ngojane leyerə. Ledu cadi duwon, akko sillowu adinnamlan culuwe carunadə fuwunjaro koje leje, har na tadadə dəganadəa nayeyenniya, tak dayeno. 10 Sillowudəa kerunniya, karwunja tai daje kəjiyeno! 11 Daji fadodəro ngasaye tadadə-a yanju Meram-aa carune tungurumjane tadadəro ambətkeyera. Ajanja kajane tiro dinar so, kaaji so, kawudi so kedo. 12 Daji Kəmande kənnasimlan tayia galaje bare na Mai Hirudussero waldanni yenniya, jawal gade ngojane lardunjaro walladara.

Masarro kasəme ledu

13 Ngawo ilmuwudə saptanayen, malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan Isuwuro fəlediye: «Cine tadadə-a yanju-aa ngone Masarro kasowo lenowo, nadən har kawu mana njadəkkiro nammowo, dalilnjudə Mai Hirudus tadadəa njejoro maji nangaro,» yeno. 14 Daji Isuwu cije

‡ 1:21 1.21 Isa - Maananjudə Kəmande cəkkayi. † 1:23 1.23 Ish 7.14 † 2:6 2.6 Mik 5.2

buneman tadadä-a yanju-aa ngoje Masarro lejane, ¹⁵ nadän har karmo Mai Hirudussero napkera. Adägaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənədə wakkayeno. Tiye: «Tadania Masarnin culuwo ro bowokkəna,»† cənna.

¹⁶ Mai Hirudus ilmuwudə tia jambajanaro asuyenniya, fum gərgəje wada ce kəla sa ilmuwudə tiro tabbaccanayen tadawa kongwa kərwu yindia-a yindi cadənni-a bəla Baitalamiye-a bələdeyanju-alan dasaana sammaa roro keyeso. ¹⁷ Adägaima awo Kəmande kuren ci Nawi Irimiyayen wuljənədə wakkayeno. Tiye:

¹⁸ «Bərnı Ramayelan so lagaranne jauru fandi, Rahıla diye yallanjuro cikkiri. Kanadı ta wəjəna, bawo bawojana nangaro,»† cənna.

Lardu İsrayilawuyero waldu

¹⁹ Ngawo Mai Hirudus bawojənayen, Masarnin malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan İsuwuro fəlediye: ²⁰ «Cine tadadä-a yanju-aa ngone lardu İsrayilawuyero waldənowo, am duwon tadadəa roro njejero majaidə sanuna nangaro,» yeno. ²¹ Daji İsuwu cije tadadä-a yanju-aa ngoje lardu İsrayilawuyero walladara. ²² Amma Mai Arkilawus cuju bawanju Mai Hirudussero cidi Yahudiyaya cunodidəro fangenniya, İsuwu nadəro ngaworo riyo. Daji Kəmande kənnasimlan tia galayenniya, cidi Galileyero leje ²³ bəla laa Najarat canidən napkeno. Adägaima awo Kəmande kuren ci nawiyayen wuljənədə wakkayeno. Tayiye: «Tia* kam Najarattelan bowojai,» cənna.

DABBARDA KIDA ISAYE

3

Nawi Yahayaye İsarı jawal dabbarduwu (*Mar 1.1-8; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28*)

¹ Jaman adən Nawi Yahaya Kasalama fəlediye karaa cidi Yahudiyayen jamaro kawuři cədde: ² «Təmmowo, *nodo bargaa Mai Samemaye del karənjəna!» cəni kərga. ³ Tima kam duwon Kəmande kuren ci Nawi İshayayen kəlanjun mana cədənədə wo. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:
“Kəmandero jawal dabbargənowo,
koduramnju cəkko dewo!”
cəne wormaji.»†

⁴ Yahayaye kajəmunjudə kanduri karimoyen caaada, canjanju ye ngirin tikkerəna. Kəmbonju ye kawi-a kəmagən-a. ⁵ Daji am bərnı Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye sammaye-a cidi bərəm Jordaniye ngaye-a nanjuro isane ⁶ biwunja wuljane curo bərəm Jordaniyen tayiro kasala tuwaye kiddo.

⁷ Yahaya Farisawa-a Sadusiya-a kada tayiro kasala tuwaye cəddoro nanjuro isairo kirunniya, tayiro: «Nayi kaduwu fusiyyeso! Wundu nayia ajawu isidəro kasoworo galanja? ⁸ Awo tuwa jireye fəlejijisowa dewo! ⁹ Bare karwundon: “Andi kaduwu Nawi İbrahimbe,” wulluwwi. Nayiro

† 2:15 2.15 Hos 11.1 † 2:18 2.18 İri 31.15 * 2:23 2.23 tia - Almasiwua. † 3:3 3.3 İsh 40.3

wulnjagakki, Alaye kənduwonju dongur kauye anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji. ¹⁰ Akko kərmamaro bewodə fərdu kəskayen gənaada. Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai.

¹¹ «Wudə təmmuwwa nangaro ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma kam laa wua kənduwon kosəna sunonju tuluwoma tikkəni ngawonin isi. Tidə Ruhu Alaye-a kannu-alan nayiro kasala* njaddi. ¹² Mukkonjun kəmo laladuramba na wasturamnjuyero ise algama-a kalari-a firji. Al-gamanjudəa culore bəralan gənaji, amma kalariidəa kannu təmmaro nuiwawolan warji,» yeno.

Kalmaram: Nodo bargaa Mai Samemaye

Ala Mai Kura same-a cidi-a cunodi yaye, am duniaye samma gəni kasaccane tiro daraja cadi. Sa Ala Ruhunjua cakke Bargaa Isaro jəpəciye tia Almasiwunjuro galajənadən, Isa jiri bərinin nodo bargaa Mai Samemaye duniaro tarduwu badiyeno. Isaye am samma kasacca tuwa cado Alaro dau koljaa yeno. Kam kasacce mananju ngoje daunju koljiya, Ala ye tia ardije biwunju cinje jamanjuro kəljiye barga dəpəciyi. Ngaiman nodonju bargaa duniaro dunoaro tardiyi. Yim Isa Almasiwu walde duniaro istya duwon, Alaye nodonju bargaa təgəmbo napci. Daji Isa Almasiwudə adamgəna sammaro shara cəddi. Adəgaima am duwon mana Alayedəa kasaccannidəro wowom kannuye gənajiyi, amma jama Alayedəa jannaro cakke na Alayen sawisoro dasayi.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu (Mar 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ Daji Isa cidi Galileyen cije bərəm Jordaniyero Nawi Yahaya tiro kasala cəddoro kadio. ¹⁴ Yahaya tiro daptuwuro maje: «A! Awiro gəle naniro isəmidə? Ngəlanjudə, nima diye wuro kasala səddəmi,» yeno. ¹⁵ Amma Isaye tiro: «Kərmadə kasadde, dalilnjudə awo jire samma diodə andiro jussəna nangaro,» yenniya, Yahaya kasatkeno.

¹⁶ Tiro kasala cədde Isa ingidəlan kiluwunniyama, same farakko fərəmdə Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpəciyi kiro. ¹⁷ Koro samelan kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia raakkəna. Tiramnin jauru karwuni kəjjəna!» yeno.

4

Yiwulisse Isaa jaraptu (Mar 1.12-13; Luk 4.1-13)

¹ Daji Yiwulis tia jarəpəcoro Ruhu Alaye Isaa simojiye karaa dəfiro kiluwo. ² Kawu fidewuro bunə-a kausu-aro asem kidanniya, kəna tia kida.

³ Daji Jaraptumadə nanjuro ise tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye aniro wulgəne kəmboro walja!» yeno. ⁴ Isaye: «A'a, kitawulan ruuwada: "Kam kəmbo baslan gəni, mana Ala wuljəna samman dəgai,»† yeno.

⁵ Koro Yiwulis tia bərnə tayirro* cade loiloiram Fado Alayen gənayenniya, ⁶ tiro: «Ni Tada Alayea, səktəne cidiro yukkure! Awoa kitawulan ruuwada: "Ala kəlanəmnin malaiyawanjuro wada ce

* **3:11** 3.11 kasala kannuye - Ajawu gənəduwu-a bone nja-a tayirro kalaktu-a. † **4:4** 4.4 SK 8.3

* **4:5** 4.5 bərnə tayir - Jerujalem.

mukkonjan kamnjagai bare sinəm kauro gəmdəgənniyo,»† yeno. ⁷ Isaye tiro: «A'a, kitawulan ruuwada: "Bare Ala Kəmandea rijamməmmi!"»† yeno.

⁸ Koro yaye Yiwulis tia kəla kau kuruwu fet laayero cade tiro larduwa duniaye samma-a darajanja-aa fəleyeyenniya, ⁹ tiro: «Ngunəme wuro sujada səddəmia, ani sammaa niro njikki!» yeno. ¹⁰ Daji Isaye tiro kalakiye: «Nani kolle, Yiwulis! Kitawulan ruuwada: "Ala Kəmandero sujada yidde, ti tilonjuro ambətkəgəne!"»† yeno. ¹¹ Daji Yiwulis tia kolyeno, malaiyawa ye isane tiro ngiskeyera.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu

(Mar 1.14-15; Luk 4.14-15)

¹² Isa Nawi Yahayaa kosoro casakkənaro fangenniya, cidi Galileero wallada. ¹³ Bəla Najarattea kolje leje bəрни laa Kafarnaam canilan napkeno, bəрни duwon ci bəרəmben cidi Jabulonne-a Naptaliye-alan† dəganadə. ¹⁴ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkayeno. Tiye: ¹⁵ «Cidi Jabulonne-a Naptaliye-a kanji jawal bəרəmbə na duwon fəde bəרəм Jordaniyen tiro Galile cidi kərdiyaye canidəlan, ¹⁶ am curo duwuyen dasaanadə nur kura laa caruna, koro tayi curo kaudi karmoyen dasaanadə yea nur wassəna!»† ¹⁷ Sa adən Isa jamaro kawuri kəji wulduwu badiyeno. Tiye: «Təmmowo, nodo bargaa Mai Samemaye del karenjəna!» yeno.

Isaye fuwurawanju burwoyaa bowodu

(Mar 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹⁸ Yim laa Isa ci bəרəм Galileyea jəgai duwon, yaana yindi Siman tiro Biturus cani-a yanjugəna Andarawus-a buni taramnja bəרəmdəro fijagai kiro. Tayidə buni tawu. ¹⁹ Isaye tayiro: «Arowo wua səgaiwo, nayia kam tawuro‡ njadəkki!» yeno. ²⁰ Sadəman buni taramnja koljane tia geya.

²¹ Koro nadən fuwuyenniya, yaana yindi gade ye Yakuba tada Jabadiye-a yanjugəna Yahaya-a bawanjan kundenno curo maarayen buni taramnja caassai kiro. Tayia bowoyennyama, ²² cijane maaradə-a bawanja-aa koljane tia geya.

Jama kadaye Isaa ga

(Mar 3.7-12; Luk 6.17-19)

²³ Daji Isa bəla bəlaro leje dandalnjan jamaa alamje kawuri kəji nodo bargaa Alaye wuljiyi, am dondia kasuwanja jiri fi yayen isangajiyi ngai duwon, cidi Galileye sammaa diriyeno. ²⁴ Adəgainin lawarnju cidi Siriyaye ngaro tatargaada. Koro am larduyedə amnja kasuwaa-a kəndondi jiri jiri-a karuwaa-a sedan koroyea-a tiyi canaa-a sammaa Isaro cakkude isangayeyeno. ²⁵ Jama kada tia geya, laanja cidi Galileye, laa cidi Bəlamewuye, laa bəрни Jerujalembe, laa cidi Yahudiyaye, laa ye ngawo bəרəм Jordaniyen.

† 4:6 4.6 Jaw 91.11-12 † 4:7 4.7 SK 6.16 † 4:10 4.10 SK 6.13 † 4:13 4.13 Jabulon-a Naptaliye - Jiri yindi Israyilawuye. † 4:16 4.15-16 Ish 9.1-2 ‡ 4:19 4.19 kam tawu - Am duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majaidə.

5

Jawawi Isaye
kəla kau kuruwu laayen
(Luk 6.17-49)

¹ Isa jama kada kadami captairo kirunniya, kəla kau kuruwu laayero juwane napkeno. Fuwurawanju ye nanjuro kadira. ² Daji tayia alamdu badiyeno.

Am bargaasoda
(Luk 6.20-26)

- ³ «Barganja am karwulan talaawadə,*
 nodo bargaa Mai Samemayedə nuwanjadəro.
⁴ Barganja am kərma cesiridə,
 fuwun simalonja bawodəro.
⁵ Barganja am rokura bawoadə,
 fuwun dunia warasajaidəro.
⁶ Barganja am kərma kəna-a ngudu-aaro jire dioro ngənəptaimadə,†
 fuwun kuljaidəro.
⁷ Barganja am kanjimərimasodə,
 tayi ye fuwun kanjiməri cawandidəro.
⁸ Barganja am karwu bulladə,
 fuwun Alaa caruidəro.
⁹ Barganja am kərma nanlewa cawudidə,
 fuwun tayia tadawa Alayelan‡ bowodaidəro.
¹⁰ Barganja am kəla jire dionjayen tayia basarjaidə,
 nodo bargaa Mai Samemayedə nuwanjadəro.

¹¹ «Am wu nangaro nayia raranjane basarnjane diwindo jiri jiri wuljaiya, bargando! ¹² Kəji dama baworo fanowo, dalilnjudə samelan mukowando jauro ngəwu nangaro. Nonowo, adəgaiman nawiya kureye burwonjanadəa basaryera.

Manda-a nur-a

¹³ «Nayima manda duniaye wo. Amma mandadə kəlambo walyenoa, jiri fin gələ cayenju gairo walji? Awimaro faidajiwawo, tia deyan yirjane am guguwaccai. ¹⁴ Nayima nur duniaye wo. Bərni kəla kau kuruwuyen dəganadə gəradiwawo. ¹⁵ Wunduma fatəla wasse kəmon təmjiwawo. Kam fatəla wassiya, kəla gənəduramnjuyen gənaje fadodən wundusoro nur ci. ¹⁶ Adəgaima nayi ye kollowo nurndo fuwu amben wasso, awo ngəla diwidəa caro Bawandə Mai Samemaro daraja cadoro!

Kəla Attaurayen

¹⁷ «Bare awo Attaura-a kitawuwa nawiya-alan ruwuwadadəa baworo dioro kadikkoro təmanuwwi. A'a, tayia baworo dioro gəni, tayi samma wakkajaro kadikko. ¹⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu same-a cidi-a baworo waljaimaro, arawu bi səkkal falma Attauralan baworo waljiwawo, sai tayi samma wakkajaiya duwon. ¹⁹ Wundu duwon wadawa aniyə

* **5:3** 5.3 am karwulan talaawadə - Am duwon kəlanjaa awimaro ngojənni Alaa mərsajanadə.
 † **5:6** 5.6 am kəna-a ngudu-aaro jire dioro ngənəptaimadə - Am duwon kowori cade awo Ala cəraanaa dioro majaidə. ‡ **5:9** 5.9 tadawa Alaye - Alaa mərsajane awo ti cəraanaa dioro majana nangaro, tayi am hal ngələa Alaye gairo waljai.

gananjaa ga waje am gade yea ngai alamjidə, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja jauro ganaalan bowojai. Amma wundu duwon wadawa ania jəgane am gade yea jaaro alamjidə, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja kuraalan bowojai. ²⁰ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, maləmba Attauraye-a Farisawa-aa jire diolan konuwwawoa, təmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwawo.

Kəla gərgaduyen

²¹ «Amwurawande jaman kureyero: “Bare kam yejəmmi, wundu duwon kamba cejənədəa shararo caadi,”† cane wuljaanədəa fanuwwa.

²² Amma wu nayiro wulnjagakki, kam kamanjuro gərgajəgənədəa shararo caadi. Koro kam kamanjuro “Kam bowuye!” cəne rajənədəa majilis adinwuyero caadi. Koro kam duwon kamanjua waje tiro: “Batti!” cənnədəa kannu jaanamayero koljagai.

²³ «Adə nangaro na laya duwaduramben sadaa njəddoro isəmma duwon, awo kuttu laa kamanəmbo yiddəmmaa tangəmia, ²⁴ fuwu laya duwaduramdəyen sadaanəmdəa kolle lene ni-a kamanəm-a solodənowo duwon, daji walde are sadaanəm yidde.

²⁵ «Shararambo lawalamanəm-a rokko ledu diwi duwon, kəla jawallen doiro kowori de tawaktəne, bare nia alkaliro sərənjəgənniro. Adə gənia, alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi. ²⁶ Jiremaro niro wulnjəgəkki, nadən wufi njəgaidəa cotto rəmbəmmia, təmmaro luwumbawo!

Kəla kənjənayen

²⁷ «Koro tayiro: “Bare kənjəna dimmi,”† cane wuljaanədəa fanuwwa.

²⁸ Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamua cure man-garjənədə, karwunjun kənjəna cədəna. ²⁹ Simməm kəmboramdə njakke biwu dimia, tia kulaine gəmme. Tiynəm samma kannuro fidiyidəroa, sim fal fuddəmmadəma niro ngalwo. ³⁰ Koro mukkonəm kəmboramdə njakke biwu dimia, tia kammə gəmme. Tiynəm samma kannuro fidiyidəroa, mukko fal fuddəmmadəma niro ngalwo.

Kəla kamu dəptayen

³¹ «Koro waldane tayiro: “Kam kamunjua dəpcidə tiro kakkadu kamu dəptaye co,”† cane wuljana. ³² Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua kəla kənjənayen gəni dəpcənədə tia kənjənamaro cədəna. Koro wundu duwon kamu dəpkadaa niyajənədə, ti ye kənjəna cədəna.

Kəla kansi boyen

³³ «Koro amwurawande jaman kureyero: “Bare bowuro kansi bummi, kansi Kəmandero yibbummadəa de!”† cane wuljaanədəa fanuwwa.

³⁴ Amma wu nayiro wulnjagakki, bare təmmaro kansi buwwi! Bare sameyen kansi buwwi, Alaye kurisnju kərmaiye nangaro, ³⁵ bi cidiyen, sinju gənaduram nangaro, bi Jerujaləmben, bərnə Mai Kuraye nangaro.

³⁶ Koro bare kələndoyen kansi buwwi, ranguwe kandufi kələndoye falmaa bul bi cələmbo diwwawo nangaro. ³⁷ Ngələnjudə “Aaa,” bi “A’a,” wulowo. Awi yaye adəa kojənədə na ti Kələdoyen§ kadio.

Kəla rəmboyen

† 5:21 5.21 NL 20.13; SK 5.17 † 5:27 5.27 NL 20.14; SK 5.18 † 5:31 5.31 SK 24.1-4 † 5:33 5.33 Lew 19.12; KI 30.2; SK 23.21 § 5:37 5.37 Kəlado - Yiwulis.

³⁸ «Koro tayiro: “Kam laa sim bi timi kamanjuye fal kittuluwoa, simnju bi timinju fal ye cattuluwo!”† cane wuljaanadæa fanuwwa. ³⁹ Amma wu nayiro wulnjagakki, bare kam kælado wanuwwi. Kam laa ferinæm kæmboram mařin bakcia, wailadæ yea tiro kalakkægæne. ⁴⁰ Koro kam laa gæmajenæm moworo nia shararo njadi cænia, kolle garinæmdæ yea ngojo. ⁴¹ Kam laa dunodunon njakke na kilometær fallaro lenæmia, na kilometær yindiaro ti-a rokko lenowo. ⁴² Kam njuworonamadæro ye, koro kam nanæmnin tagari cæraanadæro bare dapkægæmmi.

Kæla kælado rawoyen

(Luk 6.27-36)

⁴³ «Koro tayiro: “Kæmaskinæmba raye,† kælodonæmba wane,” cane wuljaanadæa fanuwwa. ⁴⁴ Amma wu nayiro wulnjagakki, kæladowandæa rawowo, koro am nayia basarnjanadæ yero Alaa yukkorowo, ⁴⁵ tadawa Bawando Mai Samemayero walloworo. Dalilnjudæ Ala cakke kængal am ngæla-a diwi-aa wassi, koro ingi sameye ye jirewu-a jirenambuwoaro cuduriyi nangaro. ⁴⁶ Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Akki mowomaso ye ngai gæna cadî? ⁴⁷ Koro kæramiyandæ runjaa lewanuwia, awi gæle am gadesoyea kojæna diw? Kærdiya ye ngai gæna cadî? ⁴⁸ Adæ nangaro Bawando Mai Samemadæ kalkallo diomadæ gai, nayi ye kalkallo diowuro wallowo!

6

Kæla sadaayen

¹ «Hangal gænanowo, bare kændondo jireye federo jama nayia njaroro diwwi. Adæ gænia, mukowa na Bawando Mai Samemayen fanduwawo. ² Adæ nangaro sadaa talaawaro yiddæmiya, bare mænafækkaso gai am gadero awo dimmadæa wulgæmmi. Tayidæ dandal so, farsam solan am tayia caro daraja cadoro sadaa cadî. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandæna. ³ Amma nidæ sadaa talaawaro yiddæmiya, bare mukkonæm waila awo mukkonæm kæmboram cædidæa nojænni, ⁴ sadaanæmdæ asærlan napco. Daji Bawanæm asærlan curuidæ niro mukowa nji.

Kæla moduwæyen

(Luk 11.1-4)

⁵ «Moduwa dimiya, bare mænafækkaso cadidæ gai dimmi. Tayidæ dandal so, farsam solan daada am tayia caroro moduwa cadiya, caraana. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandæna. ⁶ Amma nidæ moduwa dimiya, ngimmæmbo ngaye cinnadæa jange Bawanæm turuiwawodæa kore. Daji Bawanæm asærlan curuidæ niro mukowa nji. ⁷ Koro moduwa diwiya, bare kærdiyadæ gai awo falla ngæwuro wuwulluwwi. Mananja ngæwu nangaro Ala tayia fanjiro tæmajai. ⁸ Bare tayi gairo walluwwi, dalilnjudæ kawu tia koruwidæmaro Bawando mæradundosodæa nojæna nangaro. ⁹ Akko ngailan moduwa dewo:

“Bawande Mai Samema,
cunæmbo daraja tio!

¹⁰ Nodonæm bargaa iso!
Awo raamma dunian tædo,

jiri same yen tædidæ gai!

¹¹ Kæmbonde kuye sade.

¹² Biwunde gawursagane,
andi ye am biwu saddænadæa
gawurniyenadæ gairo.

¹³ Bare kolsame jaraptiyende,
Kælådodæro kasane.

Nodo-a kænduwo-a daraja-a
har abadaro kaanæmdæma. Amin.”

¹⁴ «Nonowo, am biwu njaddænadæa gawurnuwia, Bawando Mai Samema nayi yea gawurnjai. ¹⁵ Amma tayia gawurnuwawoa, Bawando ye biwundo gawurjiwawo.

Kæla asemben

¹⁶ «Asem diwiya, bare mænafækka cadidæ gai fækkando dinuwwi! Tayidæ am asemnja caroro fækkanja faljai. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandæna. ¹⁷ Amma nidæ asem dimiya, kælænæm ye kændawulan samme, fækkanæm ye lamme, ¹⁸ Bawanæm turuiwaworo kajia, bare wunduma asem dimiro nojænno. Daji Bawanæm asærlan curuidæ niro mukowa nji.

Kæla arsiyi captayen

¹⁹ «Bare kælândoro arsiyi dunialan cammuwwi, na duwon kanam-a diwuram-a bannajai, barwuso ye faljane ngasaye ngojaidæ. ²⁰ Kælândoro arsiyi samelan cammowo, na duwon kanam-a diwuram-a bannajaiwawo, barwuso ye faljane ngasaye ngojaiwawodæ. ²¹ Nonowo, na arsiyindo dæganadæman karwundo ye kærga.

²² «Simdæ, tima fatæla tiyyedæ wo. Simmæm ngæa, tiyinæm samma ye nurraro walji. ²³ Amma simmæm jaujia, tiyinæm samma ye duwuro walji. To, nur nilan dæganadæ duwua, duwu adæ jaumaro kura, diye!

²⁴ «Wunduma rakce wolodi kam yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal cærayi, bi fal bærsæmje fal bassi. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuri-ayero walluwawo.

Kæla karwungai dioyen

(Luk 12.22-34)

²⁵ «Adæ nangaro nayiro wulnjagakki, bare kæla awo rondoro buwi-a yawi-ayen bi kæla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi. Rodæ kæmboa kojæna, koro tiyidæ ye kajæmua kojæna, gæna? ²⁶ Ngudowa sameyæa ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro nema ye jawulan capcæiwawo yaye, Bawando Mai Samema tayia ambaji. Nayidæ jauru ngudowaa darajan konuwua, gæna? ²⁷ Wundundo gæle rakce karwungainjulan sa fal kawunjuro cærgaidæ?

²⁸ «Koro awiro kæla kajæmuyen karwungai diwi? Færeso karaaye jiri rijaidæa ruiwo, ngænæpcæiwawo, koro caa cadiwawo. ²⁹ Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana jauru darajaa yaye, ngaltema kajæmu fære aniye falnjaa nanshawan najægæna cækkænno. ³⁰ Ala færeso ku karaan rijai bari kannuro fijagai ania ngai jakcidæ, fagatto nayi yea jannjai, nayi kambæse ganaadæ!

³¹ «Adæ nangaro bare kæla awo aniyen karwungai diwwi, bare kælândoro: “Awi gæle buiyæ?” bi “Awi gæle yaiyæ?” bi “Awilan gæle tiyinde jangiye?” wulluwwi. ³² Kærdiyaso awo ania majai, amma Bawando Mai Samema nayi ye awo ani samman mæradundoaro nojæna. ³³ Attæroa, nodo

bargaa Alaye-a jirenju-a manowo duwon, awo ani samma yea nayiro njadi. ³⁴ Adə nangaro bare karwungai bariye diwwi, karwungai bariyedə kuye gəni. Ku nguson suwol kaanjua.

7

Kəla ambo shara njaddoyen (Luk 6.37-45)

¹ «Bare wundumaro shara yidduwwi,* nayi yero shara njaddiwawo. ² Jiri ambo shara yidduwidə gai, nayi yero shara njaddi. Koro jiri ambo ngalgəwidə gai, nayi yero ngalnɔagai.

³ «Awiro kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm curo simməmbəa asunəmbawodə? ⁴ Akko ni simməmlan karjəmbadə, awiawin gələ kamanəmbə: “Kolle kaləm simməmbədəa tuluwukke,” nəmi? ⁵ Mənafək! Karjəm simməmbədəa tuluwumiya duwon, daji ngələro rume kaləm sim kamanəmbədəa tuluwumi.

⁶ «Bare awo tayirdəa kəriyaro yiwwi, koro bare awondo darajaa fuwu aladəyayen kolluwwi. Kolluwiya, tayia guguwaccai, kəriya ye suwordane nayia njanjannjai.

Kəla koro-a madu-a cinna bakta-ayen (Luk 11.9-13)

⁷ «Korowo njadi, manowo fanduwɪ, cinna bangowo kanɔagai. ⁸ Wundu duwon cuworimadəro cadi, kam majimadə ye cuwandi, koro kam cinna bakcimadə yero kajagai.

⁹ «Wundundo tadanju tia burodiro cuworiya, dongur kauye cidə? ¹⁰ Bi buniro cuworiya, kadi cidə? ¹¹ Nayi diwidə awowa ngələ tadawandoro njo nonuwwa, balle Bawando Mai Samema awowa ngələ am tia caworiro cidə! ¹² Adə nangaro awo duwon amso nayiro njaddiya raawwadəa nayi ye tayiro yiddowo! Adəma maana Attaura-a kitawuwa nawiyaye-ayədə wo.

Kəla ngaworam jəkkadəyen

¹³ «Ngaworam jəkkadəyen ngawowo, dalɪlnjudə ngaworam farak, jawalnju ye kəskeədə, tima ngaworam kannuyədə wo, am tiyen ngasayidə kada. ¹⁴ Amma ngaworam jəkka, jawalnju ye jaudə, tima ngaworam ro sawisoyero cadimadə wo, am tia cawandidə ganama.

Kəla kəska-a tadanju-ayen (Mat 12.33-37; Luk 6.43-45)

¹⁵ «Nawiya kattuwuyero hangal gənanowo! Tayidə nandoro isaiya, alamanja dimi gai, amma karwunja jauro diwi bulduye gai.† ¹⁶ Tada casakkidəlan tayia asunuwi. Inab coccorilan njakcai wa? Koro tarmu kolollan cadori wa? ¹⁷ Kəska ngələ nguson tada ngələ cakki, koro kəska diwi ye tada diwi cakki. ¹⁸ Kəska ngələdə rakce tada diwi cakkiwawo, koro kəska diwidə ye rakce tada ngələ cakkiwawo. ¹⁹ Kəska fi duwon tada ngələ cakkiwawodəa caljane kannuro fiɔagai. ²⁰ Adə nangaro tadanjalan tayia asunuwi.

Kəla fuwura jireyen

* **7:1** 7.1 bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kələndəa sharawu am gadeyero ngonuwwi.

† **7:15** 7.15 alamanja dimi gai, karwunja buldu gai - Curo dələ, ngawo kani.

21 «Am wuro: “Kəma! Kəma!” cani samma gəni nodo bargaa Mai Samemayero ngasayi, sai kam awo Bawani Mai Samema cəraanaa cədimadə. 22 Yim adən[‡] am ngəwu wuro: “Kəma, Kəma, cunəmlan gəna nawinawi kidiye, sedanso duyeiye, koro awo ajabba ajabba kada ye kidiye?” cani. 23 Daji wuye tayiro: “Ngaltema nayia nonjakkəni. Wun kuruwunno lenowo, nayi diwi diomasodə!” nəkki.

Misal fado tandowu yindiye

(Luk 6.46-49)

24 «Adə nangaro wundu duwon manani ania fanje jəganamadə, ti alama kam hangalla soronju kəla kauyen cədandənədə gai. 25 Ingi sameye cudure bərəm fala tarje, karuwa ye cije sorodəa babakkenniya, sorodə wurdəni, dalilnjudə fərdunju kəla kauyen tədandəna nangaro. 26 Amma wundu duwon manani ania fanjəna jəgannimadə, ti alama kam hangal bawoa soronju kəla cidi kesayen cədandənədə gai. 27 Ingi sameye cudure bərəm fala tarje, karuwa ye cije sorodəa babakkenniya, wurde təgəmbo fiyada.» yeno Isaye.

28 Isa mana ania cəde kerənniya, jama captanadə alamdunjudəa ajapkera, 29 dalilnjudə maləmbanja Attauraye gai gəni, kənduwoaro tayia alamji nangaro.

8

Isaye kam barasua isangaduwu

(Mar 1.40-45; Luk 5.12-16)

1 Isa kəla kaudəyen jəpkenniya, am kada kadami tia geya. 2 Kam barasua laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki.» yeno. 3 Isa mukko sajiye kamdəa leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. Sadəman barasudə tia kolje tayirro walyeno. 4 Daji Isaye tiro: «Bare wundumaro adəa wulgəmmi, amma lene řimandəro fəledəgəne, koro sadaa Nawi Musa wuljənədəa de, jamaro shedaro waljo!»

Isaye soji kura Rombeye karee isangaduwu

(Luk 7.1-10; Yah 4.43-54)

5 Isa bəni Kafarnaambəro kərgaanniya, soji kura Rombe laa nanjuro ise tia lowoje: 6 «Kəma, kareani dondi fadon bowada, tiyinju nuna jauru basardi.» yeno. 7 Isaye tiro: «Lekke tia isangagəkki.» yeno. 8 Amma soji kuradəye tiro: «Kəma, nia fannin sawo tikkani. Biya wada ye, kareani ngaji. 9 Wudə cidiya kənduwo amben kərgakko, fərduni yen sojiya takkəna. Fəlnjaro: “Lene!” nəkkiya, leji. Fəl laaro: “Are!” nəkkiya, isi. Koro kareaniro: “Adəa de!” nəkkiya, cədi.» 10 Isa adəa fangenniya, ajapce jama tia jagaidəro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo jama Israyilawuyen kambərse kura adə gai fandəkkəni! 11 Nayiro wulnjagakki, am kada adinnam-a fəde-alan* isane Nawi Ibrahim-a Nawi Isaku-a Nawi Yakuba-a rokko nodo bargaa Mai Samemayen masəna dioro napcai. 12 Amma tadawa nodo bargaa yedəa† deyan curo duwu cələm pəttero gəpcagai, nadən so ye tədi, sheri ye naldi.» yeno. 13 Daji Isaye soji kuradəro: «Lene, kambərsenəm nangaro awo suworəmmadə wakkajo!» yeno. Kareanjudə sa adəman ngayeno.

‡ 7:22 7.22 yim adən - Kiyama. * 8:11 8.11 am adinnam-a fəde-alan - Kərdiya. † 8:12 8.12 tadawa nodo bargaa yedəa - Israyilawu.

Isaye am ngawua isangaduwu

(Mar 1.29-39; Luk 4.38-44)

¹⁴ Isa fado Biturussero kadinniya, ya kəsai Biturusse kangea bowada kiro. ¹⁵ Isa mukkonju leyenniya, kangedə tia kolje, ti ye cije Isaa sosadu badiyeno.

¹⁶ Yim adəa kəngal kikkurunniya, bərnıwudə karuwamaso kada na Isayero kewudo. Mananjulaman sedannadəa duyeno, koro am dondi sammaa isangayeyeno. ¹⁷ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Kəndondinde kəlanjuro ngoje kasuwanden isangaseyera,»[†] cənna.

Isaa ga kəske gəni

(Luk 9.57-62)

¹⁸ Yim laa Isa jama kada tia dirijane kəljanadəa kirunniya, fuwurawanjuro wada bərəmdəa faldaye kaino. ¹⁹ Daji maləm Attauraye laa nanjuro ise tiro: «Sayinna, ndara lenəmi yaye nia njəgakki,» yeno. ²⁰ Isaye tiro: «Kəluwusto bəlaanjaa, ngudoso sameye ye fannjaa, amma Tada Kambədə[‡] nanju tustuyema bawo,» yeno. ²¹ Koro fuwuranju laa ye tiro: «Kəma, amarsəgəne lekke bawania sittərakkiya duwon,» yeno. ²² Amma Isaye tiro: «Wua səgai, kolle am sanuna amanja sanunadəa sittərāja!» yeno.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen

(Mar 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Isa curo maarayero kərgaanniya, fuwurawanju ye tia jaane kasargawo. ²⁴ Sadəman karuwa dunoa cije ingi bərəmbe cambalje, har ingi maaradəro fiduwu badiyeno. Sadən Isa kənəm cədi. ²⁵ Fuwurawanjudə isane tia kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Kəma, andia samoye, nuiye!» yera. ²⁶ Isaye tayiro: «Awiro yaayew, nayi kambərse ganaadə?» yeno. Daji cije karuwadə-a bərəmdə-aro kikkadənniya, dajane dunia gəmbo walyeno. ²⁷ Fuwurawanjudə ajəpcane: «A! Kam jiri fi attə? Karuwa-a bərəm-ama mananju jagai!» yera.

Kənduwo Isaye kəla sedannayen

(Mar 5.1-20; Luk 8.26-39)

²⁸ Isa bərəmdəa falje koje cidi Gadarawuyero kadinniya, karuwama yindi kaurilalan caluwe tia kapkeyera. Tayidə juro jau, har wunduma rakce jawaldəyən kojiwawo. ²⁹ Daji yiljane: «Awi lambonəm andiro, Tada Alaye? Sanju cədənnin andiro ajawu gənaduwo ro wa kadim?» yera. ³⁰ Kuruwunjan alade kada newo cadi ye mbeji. ³¹ Daji sedannadə Isaa lowojane: «Dusamia, aladeyadəro dusagane curonjaro ngayiyo!» yera. ³² Isaye tayiro: «To, lenowo!» yenniya, sedannadə caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə samma ngrəmjanə kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno. ³³ Səniya aladeyadə cagase bəlaro lejane awo kəla karuwamaso aniyen wakkajənadəa ambo wulyeyera. ³⁴ Daji am bəlaye samma ye Isaa kaptuwuro caluwe kerunniya, cidinja koljoro tia lowoyera.

9

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu

(Mar 2.1-12; Luk 5.17-26)

[†] 8:17 8.17 Ish 53.4 [‡] 8:20 8.20 Tada Kambədə - Isa kəla Tada Kambədəyən manajija, kəlanjuman manaji.

¹ Daji Isa maaradæro ngaye bæræmdæa falje koje bærninjaro* wallada. ² Am laa kam tiyi nunaa kæla bænaramben ngojane nanjuro kewudo. Isa kambærseñjadæa kirunniya, kam tiyinju nunaadæro: «Tadani, bare tæma kollæmmi, biwunæm gawurdæna,» yeno. ³ Daji malæmba Attauraye laa karwunjan: «Kam attæ Alaa gaskajæna, diye!» yera. ⁴ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon niadiwi dæganadæ? ⁵ Ndaso gæle budu wo: “Biwunæm gawurdæna” wulduma ra “Cine lene!” wulduma? ⁶ Nonowo, Tada Kambedæ nanjun kænduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadæro: «Cine bænarammæm ngone fannæmbo lene!» yeno. ⁷ Kamdæ cije fannjuro leyeno. ⁸ Jama captanadæ adæa kerunniya, rijane Ala kænduwo adæ gai ambo cinadæa kengoro.

Isaye Matiyua bowodu
(Mar 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Isa nadæa kolji duwon, kam laa tiro Matiyu cani kidaramnju akki mowoyen napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua sægai!» yenniya, cije tia giya.

¹⁰ Isa fado Matiyuyelan masænaro napcæna duwon, akki mowomaso-a biwuma gadeso-a kada ye isane ti-a fuwurawanju-a rokko masæna dioro napkera. ¹¹ Farisawa adæa kerunniya, fuwurawanjuro: «Awiro malæmndo akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masæna cadidæ?» yera. ¹² Isa adæa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gænia, kam ngadæ lowotor majiwawo. ¹³ Lenowo, mana adæye maananju asunowo: “Bu fida gæni, kanjimariwa raakko.”† Awoa jiremasoa gæni, biwumasoa bowoduro† kadikko,» yeno.

Kambiwu kæla asemben
(Mar 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴ Daji fuwurawa Nawi Yahayaye na Isayero isane tiro: «Awiro andi-a Farisawa-a asem‡ taiye, amma fuwurawanæm asem cadaiwawodæ?» cane keworo. ¹⁵ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiya karwunja kuttaji wa? A’a, amma sa ise mai larusayedæa dawunjan cattuluwiya, sa adæn duwon asem cadai.

¹⁶ «Wunduma guntu batta bærinne ingiro cakke captænni ngoje kajæmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cædia, batta bærindæ capte kardudæ cayemaro kuraro walji. ¹⁷ Koro wunduma diben bærin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cædia, satkidæ falde,§ diben ye cidiro fidiyi, satki ye bannadi. A’a, amso diben bærindæa satki bærinno sijagai, adægainin tayi indii samma kælewa dasayi,» yeno.

Kænduwo Isaye kæla kændondi-a karmo-ayen
(Mar 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸ Isa tayiro manajiyi ngai duwon, kura dandalle laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kærmama feroni bawoyeno. Are mukkonæm tiro gænagæne, roaro walji,» yeno. ¹⁹ Daji Isa cije fuwurawanju-a rokko kamdæa geya.

²⁰ Kamu laa ye nadæn mbeji, kærwu mewun yindinno bu fidanju* dajænni. Daji kamudæ ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyedæa leyeno,

* 9:1 9.1 bærninjaro - Bærni Kafarnaambe. † 9:13 9.13 Hos 6.6 † 9:13 9.13 biwumasoa bowodu - Tuwa cadoro. ‡ 9:14 9.14 asem - Asem faral gæni, nafila. § 9:17 9.17 satkide falde - Diben bærin mojongolje kuraro walji nangaro, satki dinadæ faldi. * 9:20 9.20 bu fidanju - Salanambu.

²¹ awoa karwunjun: «To, kajəmunju bas lekkia, ngakki,» cəni. ²² Isa suworde tia kirunniya, tiro: «Feroni, bare təma kolləmmi! Kambərsenəm nangaro njəkkawo fandamma!» yeno. Sadəman kamudə ngayeno.

²³ Isa fado kam kura dandalledəyero ise algaidawu lagaranneso-a jama captana kalala fijai-aa kirunniya, ²⁴ tayiro: «Luwowo lenowo! Ferodə bəwojənni, kənəm cədi,» yeno. Amma tia rujane tiro kaasu keddo. ²⁵ Jamadəa deyaro kettuluwunniya, ngaye ferodəa mukkoyen cədane ciyeno. ²⁶ Lawar adə cididə ngaro tatargaada.

Isaye kambu yindia isangaduwu

²⁷ Isa nadəa kolje ledu cədi duwon, kambu yindi tia jaane kowo sapcane: «Isa *Tada Mai Daudaye,† andia njunosane!» cəni. ²⁸ Fado laaro kərgaanniya, kambuwadə nanjuro kadira. Isaye tayiro: «Rangəkke adəa njəddəkkiro mərsasuwwa wa?» cəne kiworo. Kambuwadəy: «Aaa, Kəma!» yera. ²⁹ Daji Isa simnja leje tayiro: «Kambərsendo nangaro, nayiro wakkanjaa!» yenniya, ³⁰ sim kewando. Isa tayiro wada ce: «Fanowo, bare wunduma adəa nojənni!» yeno. ³¹ Amma lejane lawar Isayedəa cididə ngaro tataryeyera.

Kalmaram: Tada Mai Daudaye

Nawi Mai Dauda jairo duwon Ala Nawi Samilaa cunode kəla Daudayero kəndawu jaitunne fijiye samjiye mai Israyilayero galayeno. Tən yimdən Ruhu Alaye karwu Daudayero kərgawo. Nawi Mai Dauda kəladowa jama Alaye sammaa lardu Israyilawuyen duje kərmainju ye cidi kərdiyaye ngəwuro tatargadan. Maiya Israyilaye samman Nawi Mai Daudama kura wo.

Ci nawiyayen Kəmandeye kaduwu Nawi Mai Daudaye laa tia darajaa kənduwo-alan kojəna ise nodo bargaa Mai Samemaye dunia ngaro dunoro tarjiyi yeno. Mai kura adə tima Almasiwu Alayedə wo. Adəgaima Bargaande Isa Almasiwudə warasama Nawi Mai Daudaye nangaro, tia kaala Tada Mai Daudayelan bowojai.

Isaye karuwama manajiwawoa isangaduwu

³² Tayi sim cawandənədə sapkadaranniya, am gade karuwama laa rakce manajiwawoa ngojane na Isayero kewudo. ³³ Isa sedandəa duyenniya, kamdə manadu badiyeno. Daji jamadə ajapcane: «Ngaltəma awo adə gai lardu Israyilayelan turunni!» yera. ³⁴ Amma Farisawadəy: «Kənduwo mai sedannayen sedannaa duji,» yera.

Kala ngəwu, kidawu gana

³⁵ Daji Isa leje dandalnjan jamaa alamje kawuri kəji nodo bargaa Mai Samemaye wuljiye am dondia kasuwanja ngan isangajiyi ngai duwon, bəla-a bəladəya-a sammaa giya. ³⁶ Jama kada captanadəa kirunniya, tayia njunoyeno, dalilnjudə jəktane hangalnja caa cijəna alama dimiya səni bawoa gai nangaro. ³⁷ Daji fuwurawanjuro: «Kaladə ngəwu, amma kidawudə gana. ³⁸ Adə nangaro kəma kalayedəa lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njəddoro cunodo!» yeno.

† 9:27 9.27 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

10

Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu
(Mar 3.13-19; Luk 6.12-16)

¹ Isa fuwurawanju mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo sedan dudaye-a am kasuwa so, kəndondi so jiri fi yayea isangaduwwye-a kaino. ² Cuwa kəngayambanju mewun yindindəyedə, tayima Siman kam tiro Biturus canidə, yanjugəna Andarawus, Yakuba tada Jabadiye, yanjugəna Yahaya, ³ Filibus, Bartolomi, Toma, Matiyo akki mowoma, Yakuba tada Alfawusse, Tadauwus, ⁴ Siman kam Kan'anaye,* Yahusa Iskariyot kam mukko kəladowayero Isaa sərəttuwumadə.

Jawawi Isaye
kəla kida-a bone nja-ayen

Kida tayi mewun yindindəye
(Mar 6.7-13; Luk 9.1-6)

⁵ Isa tayi mewun yindin aniro wada ce kinodo. Tayiro: «Bare na kərdiyayero lenuwwi bi bəlawə Samariyawuyero ngawuwwi, ⁶ biya na jama Israyilawu tayi dimiya faccaanadə gaiyero lenowo! ⁷ Lenuwilan, ambo: "Nodo bargaa Mai Samemaye del karənjəna!" wulgənowo. ⁸ Am dondia isangagənowo, am sanunaa roaro kalangowo, am barasuaa isangagənowo tayirro walja, sedanna dunowo. Dero kiwanduw, nayi ye dero yowo.

⁹ «Bare kunguna dinarre, bi riwullaye, bi kulloye ngonuwwi, ¹⁰ koro bare ngərwu, bi gəmajə yindi, bi suno gade, bi ka ngonuwwi, kidamaro ngənəwuramnju wajipcəgəna nangaro.

¹¹ «Bəla-a bələdeya-a fi yayero ngawuwiya, kam ngələma manowo fannjun jəmmowo nammowo, har kawu nadəa kolluwiro. ¹² Fannjuro ngawuwiya, barga dəpkəgənowo. ¹³ Am fadodəye ngələro njamoyia, bargandodə tayilan dəga. Amma nayia mowo wajaia, bargandodə nandoro waldo. ¹⁴ Wunduma nayia njamowonni bi manando ngojənnia, fadodəa bi bələdəa kolluwiiya, katti sindoye kagangowo.† ¹⁵ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am bəla adəyedə am bəni Sodombe-a Gomorre-adəyēa‡ nanjaunin koji.

Bone nja mbeji
(Mar 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ «Fanowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njan-odəkki. Adə nangaro kadi gai burwoaro wallowo, koro bullam gai biwu bawoaro dəgəiwo. ¹⁷ Amsoro hangal gənanowo, dalilnjudə nayia njadane fuwu majilissero njasade dandalnjasolan kowonjai, ¹⁸ koro wu nangaro fuwu gomna so, mai soyero njasadi, tayi-a kərdiya-aro shedaro walloworo. ¹⁹ Shararo njasadiya, bare kəla jiri mananuwi bi awo wulluwiiyen karwungai diwwi. Ruhu Bawandoyedə sadən awo wulluwidəa nayiro njadi, ²⁰ dalilnjudə nayi gəni mananuwi, tima nayiyen manaji nangaro. ²¹ Yaana yanjugənaa sərəcəciye roro ceyesi, bawə ye tadanjua ngai, tadawa ye bawanja-a yanja-aro turu cadde casakke tayia

* **10:4** 10.4 kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma. † **10:14** 10.14 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai. ‡ **10:15** 10.15 bəni Sodombe-a Gomorre-a - Bəniya duwon amnja jauro diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fijye siyeyeno.

roro ceyesi. ²² Cuni nangaro[§] am samma nayia wanjai, amma kam mərje har sa njerorambero dəganamadə njəkkawo cuwandi. ²³ Bəla laan nayia basarnjaiya, bəla gadero kasowo lenowo. Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu Tada Kambədə walde isidəro, bəlawə Israyilawuye sammaa ga yeruwawo.

²⁴ «Fuwura maləmnjua kojiwawo, koro wolodi kəmanjua kojiwawo. ²⁵ Fuwura maləmnju gairo waljiya, jussəna. Wolodi ye kəmanju gairo waljiya, jussəna. Kəma fadoyedəa Beljabullan* bowoyera, balle am fannjuye?

Bare rinuwwi!

(Luk 12.1-12)

²⁶ «Adə nangaro bare tayia rinuwwi. Awima jakkada federo culuwiwawodə bawo, koro awima asərre nodiwawodə bawo. ²⁷ Awo curo buneyen nayiro wulnjagakkənədəa kausulan wullowo, koro awo curo səmondoyen tatapcane fanuwwadə yea farsamlan kurungowo. ²⁸ Am tiyi ceyesi ro rakəne cattuluwiwawodəa bare rinuwwi. Amma ti ro-a tiyi-a sammaa rake kannu jahannaməyən sijiyyidəa rinowo! ²⁹ Binaru yindi gursu tiloro caladi, gəna? Adə yaye Bawandoye nodunjun gənia, falnjama cidiro cukkuriwawo. ³⁰ Nayidə, kanduri kəlandoyema samma komgada. ³¹ Adə nangaro bare rinuwwi, binaru ngəwua darajan konuwwa. ³² Wundu duwon fuwu amben wua kasansənamadə, wu ye fuwu Bawani Mai Sameməyən tia kasaddəkki. ³³ Amma wundu duwon fuwu amben wua angərsənamadə, wu ye fuwu Bawani Mai Sameməyən tia angərnəkki.

Firda mbeji

(Luk 12.49-59)

³⁴ «Bare duniaro nanlewa kudoro kadikkoro təmanuwwi. A'a, nanlewa gəni, kashagar† kudoro kadikko. ³⁵ Awoa amba firduro kadikko, tada kələdo bawanjuyero walji, fero ye kələdo yanjuyero walji, kamu tadaye ye kələdo kəsainjuyero walji. ³⁶ Adəgaima kambe waduwunjudə am fannjuyero waljai. ³⁷ Wundu duwon bawanju bi yanjua wumaa kojənarə cəraanamadə, kakkero waldu tinni. Wundu duwon tadanju bi feronjua wumaa kojənarə cəraanamadə, kakkero waldu tinni. ³⁸ Koro wundu duwon kəkəsanju karmoye‡ ngoje wua səgannimadə, kakkero waldu tinni. ³⁹ Kam duwon ronju fando cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma kam duwon wu nangaro ronju cuwatəkənamadə ronjudəa cuwandi.

Mukowa fando

⁴⁰ «Kam nayia njamowonamadə wumaa səmowo. Koro kam wua səmowonamadə ye ti wua sunodənədəmaa cəmowo. ⁴¹ Kam duwon nawia ti nawi nangaro cəmowonamadə mukowa nawiyə cuwandi. Koro kam jiremaa ti jirema nangaro cəmowonamadə mukowa kam jiremaye cuwandi. ⁴² Wundu duwon tayi aniye gananja laaro ti fuwurani nangaro ingi kənjaye samsu cinamadə, jiremaro nayiro wulnjagakki, təmmaro mukowanju fucciwawo,» yeno Isaye.

§ 10:22 10.22 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. tiro Yiwulis cani. † 10:34 10.34 kashagar - Firda.

* 10:25 10.25 Beljabul - Mai sedannaye
‡ 10:38 10.38 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuida.

11

Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a
(Luk 7.18-35)

¹ Isa fuwurawanju mewun yindinno wada ce kerenniya, nadæa kolje bæla bælaro leje jamaa alamje tayiro kawuri kæji wulduwu badiyeno.

² Nawi Yahaya kosolan awo Almasiwu cædidæ fangenniya, fuwurawanju laa nanjuro cunode ³ tiro: «Nima wa fuwun isimadæ wo* ra gade gureniye?» cane tia keworo. ⁴ Isaye tayiro: «Waldænowo, awo fanuwwa-a ruwwa-aa Yahayaro wulgænowo: ⁵ Kambuwa sim cawandi, ngurdiyiya ye sinjan lejai, am barasua ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai, koro talaawa ye kawuri kajidæa fanjai. ⁶ Barganju kam wu nangaro taljiwawodæ!» yeno.

⁷ Fuwurawa Yahayadæ sapkadaranniya, Isa kæla Yahayayen jamadæro mana njæddo badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngælai laa kanji kanjiro karuwaye cakke moji cædi wa? ⁸ A'a. Awi gæle kuroro leyew? Kam kajæmu shawa cakkænaa wa? A'a, am kajæmu shawa casakkænadæ mairilan kasarga. ⁹ To, awi gæle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki, nawimaa kojæna. ¹⁰ Tima kam duwon kælanjun kitawulan adæ ruwuwadæ: "Nin fuwunno kængayammi nodække niro jawalnæm cassai."† ¹¹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambæna sammayen wunduma Yahaya Kasalamaa kojæna bawo. Amma curo nodo bargaa Mai Samemayen tængæridæ tia kojæna. ¹² Jaman Yahaya Kasalamayen tamiya har kuro kudero nodo bargaa Mai Samemaye kiaddin fuwu juwui, am tiro fuwu bo dapcaanadæ kænduwodæ dunodonon mowo majai. ¹³ Dalilnjuðæ kitawuwa nawiyaye-a Attaura Nawi Musaye-a nawinawi cadæna ngai duwon, har Yahaya kadio. ¹⁴ Manadæa ngodu kasadduwaa, tima Nawi Iliya fuwun isimadæ wo. ¹⁵ Kam sæmonjuamadæ fanjo!

¹⁶ «Wundusoro am jaman adæyedæa rattalgækki? Tayi alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo sapcane amanjaro: ¹⁷ "Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwui. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwui," cani gai. ¹⁸ To, Yahaya ise juwunni ye, canni ye, "Ti karuwama!" yera. ¹⁹ Koro Tada Kambedæ ise juwui, cai, "Akko kæmboma, kænjama, sawa akki mowomaso-a biwumaso-aye!" yera. Amma nanrashidudæ kændonjulan asudi.»

Isaye am ansiya Alayea wusadu
(Luk 10.13-16)

²⁰ Daji Isa am bærniya curonjan awo ajabba ajabba ngæwuso cæðenadæyæa kæla tæmjanniyen wusadu badiyeno. Tiye: ²¹ «Kuttundo am bærni Korajinne! Kuttundo am bærni Baitsaidaye! Ca awo ajabba ajabba nandon tæðenasodæ bærni Tirre-a Sidonne-alan† tæðænaa, tøn kuren amnja ajaja-a buwu-alan‡ napcane tuwa cadæna. ²² Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowomndo am bærni Tirre-a Sidonne-ayedæa§ nanjaunin koji. ²³ Nayi ye am bærni Kafarnaambe, samero wa samnjai tæmayew? A'a, kannuro kolnjagai. Ca awo ajabba ajabba

* **11:3** 11.3 nima wa fuwun isimadæ wo - Almasiwu Alaye. † **11:10** 11.10 Mal 3.1 ‡ **11:21** 11.21 bærni Tirre-a Sidonne-a - Bærniya kærdayaye. § **11:21** 11.21 ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne. § **11:22** 11.22 bærni Tirre-a Sidonne-a - Bærniya duwon amnja jauru diwi nangaro Ala tayia siyeyeno.

nandon tadənadə bəрни Sodomben tadənaa, kua gairo dəgai. ²⁴ Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowomndo bəрни Sodombedə* nanjaunin koji,» yeno.

Na Isayen tustu fando

²⁵ Sa adən Isaye: «Bawani Kəma same-a dunia-aye, nia njungorəkki, dalinjudə awo ania ilmuwu so, rashiduwa soro gəraame yallaro isanogəmna nangaro. ²⁶ Aaa, Bawa, adəma awo jairo raammadə wo.

²⁷ «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti gənia, wunduma Tadadə nojənni. Koro wunduma Bawadə nojənni, sai Tadadə-a am tayiro Tadadə isanojiiyiya cəraana-a.

²⁸ «Arowo naniro, nayi kare kurwowu ngowada yimbaruwwa samma, tustu njadəkki. ²⁹ Wudə rokuraa gəni, karwu ngəlaa nangaro, duini† daundoro ngogənowo, kolsənowo alamnjakko, karwundon tustu fanduwi. ³⁰ Awoa duini ye kəske, kareni ye kamboi,» yeno.

12

Isa kəma yim tustuye

(*Mar 2.23-28; Luk 6.1-5*)

¹ Sa adən yim tustuyea Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadə kəna fanjaidə, kəla algamaye ficcane ngəro badiyera.

² Farisawa laa adə kerunniya, tiro: «Akkə rui, fuwurawanəm awo yim tustuyea kəndoro haramdəa cadī,» yera. ³ Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo cədənadəa kitawulan kəranuwwi wa?

⁴ Curo Fado Alayero ngaye burodī sadaaye ngoje giwo. Rimannaro kajia, ti-a amnju-aro burodī sadaaye ngərodə haram!† ⁵ Ra, rimanna curo Fado Alayen awo yim tustuyea kəndoro haram cadison,* biwunja bawodəa Attauralan kəranuwwi wa?

⁶ Nayiro wulnjagakki, awo laa† Fado Alayea kojəna nadən mbeji. ⁷ Alaye: «Bu fida gəni, kanjimafima raakko,»† cənna. Ca mana adəye maananju nonuwwaa, am ayaunja baworo ayau gənaawwi.

⁸ Awoa Tada Kambedə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwwu

(*Mar 3.1-6; Luk 6.6-11*)

⁹ Isa kəla fuwunna leyenniya, dandalnjarə kərgawo. ¹⁰ Nadən kam laa mukko canaa mbeji. Farisawadə Isaro ayau gənaduwwu caraana nangaro, tiro: «Yim tustuyea kam isangaduwwudə halal wa?» cane tia keworo.

¹¹ Isaye tayiro: «Wundundo diminju yim tustuyea balaaro cukkuriya, gərje cuttuluwiwawodə? ¹² Adəgaia, kam dimia darajan kojəna nangaro, yim tustuyea ngəla kəndo halal,» yeno.

¹³ Daji kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, ngaje kəlewa salai faldə gairo walyeno. ¹⁴ Farisawadə dandalnin keluwunniya, sawardane jawal Isaa njejoye mayera.

Wakkil Kəmaye

¹⁵ Isa adəa asuyenniya, nadəa kolyeno. Jama kada ye tia geya. Tayi sammaa isangajiye ¹⁶ bare tia isanojaganniro səmonja kaskeno. ¹⁷ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkayeno. Tiye:

* **11:24** 11.24 bəрни Sodombe - Bəрни duwon amnju jairo diwi nangaro Ala samelan tayiro kannu fijiye siyeyeno. † **11:29** 11.29 duini - Alamdu Isaye. † **12:4** 12.4 1Sam 21.1-6 * **12:5** 12.5 awo yim tustuyea kəndoro haram - Kida. † **12:6** 12.6 awo laa - Isa kəlanjuma-a nodo bargaa Mai Samemaye-a. † **12:7** 12.7 Hos 6.6

18 «Akko wakkilni kørenəkkənədə, tia raakkəna, tima karwuni jauru kəjjəgəna wo.

Ruhuni tiro yakkəkke jiredəa jama duniaye sammaro isanojiyi.

19 Kambiwu cədiwawo, yiljiwawo, kowonju farsamlan fandiwawo.

20 Caccawo rimjənaa namjiwawo, fatəla no cədi yea cejiwawo, har jiredəa kənnasarro cuwudiro.

21 Koro jama duniaye samma cunjulan təmanjaaro walji,»† cəna.

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mar 3.20-30; Luk 11.14-23)

22 Daji karuwama laa kambu ye, muwa ye kewudənniya, Isa tia isanga-jiye caye gai curui ye manaji yero walyeno. 23 Jama samma ajarpəne: «Kam adə, tima gəni Tada Mai Daudayədə wo?» yera. 24 Farisawadə adə fangeranniya, tayiye: «Kənduwo Beljabul‡ mai sedannaye baslan sedannaa duji,» yera. 25 Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kərmai fi yaye kəlanjuro yaktəgənədə dəgəiwawo, koro bəla bi fado fi yaye kəlanjuro yaktəgənədə ye dəgəiwawo. 26 To, Yiwulis sedannanjua dujia, kəlanjuro yaktəgəna. Ndayilan gəle kərmainjudə dəgai? 27 Koro wudə kənduwo Beljabullen sedannaa dukkia, fuwurawando kənduwo wunduyen gəle sedannaa dujai? Adəmaro tayi sharawundoro waljai. 28 Amma kənduwo Ruhu Alayeman sedannaa dukkia, daji nodo bargaa Alaye nandoro isəna, diye!

29 «Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye kəndanju cəmoyiwawo, sai kam dunoadəa cikkeriya duwon. Cikkeriya, kəndanju cəmoyi. 30 Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro kam wua banasiye rokko cammiyewawodə tarduma. 31 Adə nangaro nayiro wulnjagakki, biwu dio-a Alaa bastu-a samma kambo gawurdiyi. Amma Ruhu Alayea bastudə gawurdiwawo. 32 Wundu duwon kəla Tada Kambədəyen manakuttu wuljidə, tiro gawurdiyi. Amma wundu duwon kəla Ruhu Alayen manakuttu wuljidə, dunia yen kal, leira yen kal har abadaro gawurdiwawo.

Kəska-a tadanju-a
(Mat 7.15-20; Luk 6.43-45)

33 «Kəskadə ngəlaa, tadanju ye ngəla. Kəskadə diwia, tadanju ye diwi. Kəskadə tadanjulən asudi. 34 Nayi kaduwu fusiyyəso! Nayi jauru diwidə, awiawin gəle ranguwe awo ngəla mananuwi? Dalilnjudə awo karwulan dəganadəmaa cidə manaji nangaro. 35 Kam ngələdə awo ngəla karwunjulan dəganadəyen ngəla cədi, koro kam diwidə ye awo diwi karwunjulan dəganadəyen diwi cədi. 36 Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, Ala kəla mana faida bawoa kam manajəna sammayen tia cuwori. 37 Awoa mananəmlən jiremaro walləmi bi mananəmlən jirenambumaro walləmi,» yeno.

Alama Nawi Yunusse
(Luk 11.29-32)

† 12:21 12.18-21 Ish 42.1-4 ‡ 12:24 12.24 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

³⁸ Daji malamba Attauraye-a Farisawa-a laaye Isaro: «Sayinna, alama laa sameye fəlesagame ruiyeya, rayiyena,» cane tia keworo. ³⁹ Isaye tayiro: «Am ansi Alaye jaman diwi adəyeso alama majai, amma alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyawawo. ⁴⁰ Jiri Nawi Yunus kuren curo buni mafəndiyen bune-a kausu-aro kawu yakkuro dəganadə gai, Tada Kambədə ye curo cidiyen bune-a kausu-aro kawu yakkuro dəgai. ⁴¹ Kiyama wakkajiya, am bərni Niniweye cijane am jaman adəyedəa jirenambuwo shedajai, dalilnjudə tayi mana Nawi Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro. Akko awo laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji. ⁴² Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbədə ye cije am jaman adəyedəa jirenambuwo shedaji, dalilnjudə ti ci duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju fanduro isəna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaə kojəna nadən mbeji.

Waldu sedanne
(Luk 11.24-28)

⁴³ «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dəriyen na naptuye maji, amma cuwandiwawo. ⁴⁴ Daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənədəro waldəkke,” cəni. Waldiya, fadodəa bowu fat ye, tas fəraada ye, tassana ye najiyi. ⁴⁵ Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce cuwude ngasaane napcai. Adə nangaro naptu kam adəyedə cayemaa kojənarə kuttaji. Am jaman diwi adəye yero adəgai wakkajiya,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(Mar 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Isa jamadəro mana caddi duwon, yanju-a yanjugənaso-a isane ci fadoyen dajane tiro mana caddo cane keworo. ⁴⁷ [Kam laaye tiro: «Akko yanəm-a yanəmgənaso-a deyan daada niro mana njəddoro majai,» yenniya,] ⁴⁸ Isaye kamdəro: «Wundu yanidə wo?§ Koro wunduso yanigənasodə wo?» yeno. ⁴⁹ Daji fuwurawanjua mukkon fəlejiye: «Akko yani-a yanigənaso-adə! ⁵⁰ Wundu duwon awo Bawani Mai Samema cəraanaa cədimadə, tima yani-a yanigəna-adə wo!» yeno.

13

Jawawi Isaye
kəla nodo bargaa Mai Samemayen

Misal kasuni jəjərdumaye
(Mar 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Yim adəman Isa fadodən culuwe leje ci bərəmben napkenniya, ² am kada kadami nanjun captane, har cije maararo ngaye napkeno. Amdə samma ye ci bərəmben dajana ngai duwon, ³ awo kada misalnin tayiro wulduwu badiyeno. Tiye: «Kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. ⁴ Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji ngudowa isane cotto gewo. ⁵ Kasuni laa ye na kau kau katti ngəwu bawoalan fiyada. Katti ngəwu bawodəro, sadəman fiyeno. ⁶ Amma kəngal samero tatkenniya, kausu jauje fərdu bawo nangaro rimje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwan fiyada. Ngiwidə riye algamadəa kimitkeyeno. ⁸ Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, riye nema kekko, laa tada mia mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku. ⁹ Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

§ 12:48 12.48 Wundu yanidə wo? - Isa yanjua fagatto nojəna yaye, na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwaye

(Mar 4.10-12; Luk 8.9-10)

¹⁰ Daji fuwurawa Isaye nanjuro isane tiro: «Awi nangaro jamadëro misalnin managëmidë?» cane tia keworo. ¹¹ Isaye: «Nayiro asëro nodo bargaa Mai Samemaye noduro amardëgëna, amma tayiro amardëgënni. ¹² Kam nanjun awoamadë,* tiro casargane ngëwuro walji, amma kam nanjun bawomadë,† awo cëdanadëmaa tilan camoyi. ¹³ Akko dalil misalnin tayiro managëkkiyedë: Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cariwawo, këlänja yero ngayiwawo. ¹⁴ Ngaima këlänjan awo Këmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljënadë wakkaji. Tiye:

“Ngëlaro fanuwi duwon,
këlandoro tëmmaro ngayiwawo.
Koro ngëlaro ruwi duwon,
tëmmaro asunuwwawo.

¹⁵ Am ani hangalkuttuaro waljana,
kiaddin sëmonja fanjai,
simnja yea jakcana,
bare simnjan carunni, sëmonjan fanjanni,
koro karwunjan asujanniro.
Ngai gënia, naniro waldane tuwa cade
taya isangagëkki,”† cënnä.

¹⁶ «Amma barganja simndo, carui nangaro, sëmondo ye, fanjai nangaro. ¹⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, jirewu so kada awo ruwwadëa kuroro juro caraana, amma carunni. Koro awo fanuwwadëa fanduro caraana, amma fanjanni.

Maana misal kasuni jëjërdumaye

(Mar 4.13-20; Luk 8.11-15)

¹⁸ «To, maana misal kasuni jëjërdumayedëyëa fanowo! ¹⁹ Wundu duwon mana këla nodo bargaadëyen fanje këlänjuro ngaannimadë, Këladodë ise mana karwunjun fidënadëa cotto cuttuluwi. Tima kasuni këla jawallen fidënadë wo. ²⁰ Kasuni na kauan fidënadë ye, tima kam manadëa fanjiyama, karwu këjiaro cëmoyidë wo. ²¹ Amma tilan fërdü bawo nangaro, tussiwawo. Këla manadëyen kuttu caiya, bi am tia basarjaiyama, waje kolji. ²² Kasuni na ngiwian fidënadë ye, tima kam manadëa fanjona duwon, karwungai dio so, arsiyi mangardu so manadëa këpcane tiro faidajiyiwawodë wo. ²³ Amma kasuni na katti ngëlaan fidënadë, tima kam manadëa fanje këlänjun rojona tiro faidajiyi, nema laa tadanju mia mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku cakkidë wo,» yeno.

Misal kasuni ngëla-a diwi-aye

²⁴ Isa tayiro misal gade ye wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedë alamanju kam kulonjun kasuni algamaye ngëla jëjërjënadë gai. ²⁵ Amma am samma kënëm cadi duwon, këladonju ise curo algamadëyero kasuni kajimbe jëjërjiye sapkadan. ²⁶ Algamadë riye këla fitkënniya, kajimdë ye

* **13:12** 13.12 kam nanjun awoamadë - Kam mana Isaye fanjidë, nodunju cërgane cayë kojänaro asuji. † **13:12** 13.12 kam nanjun bawomadë - Kam mana Isaye fanjiwawodë, nodunju ganadëmaa tilan camoyi. † **13:15** 13.14-15 Ish 6.9-10

asudiro walyeno. ²⁷ Kidawudə isane banja ngimbaro: “Barganəmmin, ni kasuni algamaye ngəla gəna kulonəmlan jəjərnəm? To, ndayilan gəle kajimbadə?” cane tia keworo. ²⁸ Banja ngimbaye tayiro: “Kəlado laa adəa cədo!” yeno. Daji kidawudəye tiro: “Leniye tuluwiyeya, raamma wa?” cane keworənniya, ²⁹ tiye: “A’a, lenuwe kajimdəa tuluwuwiya, algamadə yea mənguwi. ³⁰ Kollowo, har kalaro rokko rija. Biyilajiya, kalawudəro kajimdəa kamja kəla kəlaro cekkerə kannun warja duwon, daji algamadə yea capca baranilan gənjaja nəkki,” yeno.

Misal kasuni mutarre-a yis-aye

(*Mar 4.30-34; Luk 13.18-21*)

³¹ Koro Isa walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kasuni mutarre kam laa ngoje kulonjulən fijəna gai. ³² Kasuni mutarredə, curo kasuniya sammayen tima təngəri wo. Amma rije wurajiya, kəskawa jərwulan sammaro kuraro walje, har ngudoso dələmbanjun fannja cadandi,» yeno.

³³ Koro walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kəlje dije, har fum fujəna gai,» yeno.

³⁴ Isa jama captanadəro awo ani sammaa misalnin wulyeyeno. Misalnin gənia, awima tayiro wuljəgəna bawo. ³⁵ Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənədə wakkayeno. Tiye: «Misalnin mananəkki, awowa tən dunia alaktənaman gəraadadəa wulləkki,»† cəna.

Maana misal kasuni ngəla-a diwi-aye

³⁶ Daji Isa jamadəa kolje fadodəro kasargawo. Fuwurawanju ye nanjuro isane tiro: «Marne, andiro maana misal kajim kuloyədə fisarsagane,» yera. ³⁷ Isaye tayiro: «Kam kasuni ngəla jəjərnənamadə, tima Tada Kambədə wo, ³⁸ kulodə tima dunia wo, kasuni ngələdə tayima am nodo bargaadəa kasaccanadə wo. Kajimdə tayima am Kələdodəa jaanadə wo, ³⁹ Kəlado kajimdəa jəjərnənamadə, tima Yiwulis wo. Biyiladə, tima cinowo duniaye wo, kalawusodə, tayima malaiyawa wo. ⁴⁰ Jiri kajimdəa capcane kannun warjaidə gai, dunia cijiya, adəgai wakkaji. ⁴¹ Tada Kambədə malaiyawanjua juwaje lejane curo nodonju bargaaen am am gadea casakke biwu cadiso-a am diwi cadiso-a sammaa capcane ⁴² kannuro fijagai. Nadən so ye tədi, sheri ye naldi. ⁴³ Daji jirewudə curo nodo bargaa Bawanjayen kəngal gairo nurraro waljai. Kam səmonjuamadə fanjo!

Misal gadegade nodo bargaa Mai Samemaye

⁴⁴ «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju awo laa jaumaro tamanna kulolən rəpkada gai. Kam tia cuwandiya, caye gairo rəpce karwu kəjiaro leje kəndanju sammaa cələde kulodəa ciwi.

⁴⁵ «Koro nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju sawurma laa mursam ngəla maji gai. ⁴⁶ Mursam jauro tamanna laa cuwandiya, leje kəndanju sammaa cələde mursamdəa ciwi.

⁴⁷ «Koro nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju buni taram laa buni tawu tia bərəmbo gəpcagane buni jiri jiri cadai gai. ⁴⁸ Cəmbəranəro waljiya, gərjane ci bərəmberə cawudəne napcane ngəla ngələdəa kərejane joworo fijagai, amma batti battidəa wajane yirjai. ⁴⁹ Dunia cijiya, adəgaima wakkaji. Malaiyawa isane jirenambuwua curo jirewuyen firjane ⁵⁰ kannuro fijagai. Nadən so ye tədi, sheri ye naldi,» yeno.

⁵¹ Isaye fuwurawanjuro: «Awo ani samma kelandoro ngaana wa?» cæne tayia kiworænnya, tiro: «Aaa,» yera. ⁵² Daji tayiro: «Adægaima malëm Attauraye fi yaye fuwura nodo bargaa Mai Samemayedero waljenadë alanjanju këma fadoye ajaramnjun læman dina-a bærin-a ngoje cuttuluwida gai,» yeno Isaye.

Am bæla Najaratte Isaa wadu
(Mar 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Isa misal ania cæde kerænnya, nadæa kolyeno. ⁵⁴ Bæla wurajenadëro leje dandalnjan jamaa alamdu badiyeno. Amdë tia ajarcane: «Nðaran kam attë nanrashidu-a kënduwo-a ania kiwando? ⁵⁵ Ti gëna tada katako karomadayedë wo? Yanjuye cunjudë Meram, gëna? Yanjugënasodë ye Yakuba-a Isuwu-a Siman-a Yahusa-a, gëna? ⁵⁶ Koro yanjugëna ferowa samma-a rokko kergaiye, gëna? To, ndaran gale ti adë awo ani sammaa kiwando?» cane ⁵⁷ tia kasatturo wayera. Amma Isaye tayiro: «Nawi curo bælanjaye-a am fannjaye-aro kajia, darajanjua,» yeno. ⁵⁸ Kambærsenambunja nangaro, nadæn awo ajabba ajabba ngëwu cæðenni.

14

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo
(Mar 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹ Sa adæn Mai Hirudus lawar Isaye fangenniya, ² kowonawanjusoro: «Kam adë Yahaya Kasalama, tima roaro walje cijo! Adëma nangaro kënduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun mbeji,» yeno.

³ Caman këla lamar Ya Hirudiya kamu yanjugëna Mai Filibussen Mai Hirudus Yahayaa cædane cekkere kosoro kesakko, ⁴ dalilnjudë Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu yanëmgnaye mowodë haram!» cænna nangaro. ⁵ Koro Mai Hirudus Yahayaa roro njejoro maji duwon, jamadëa riyeno, tia nawiro ngojana nangaro.

⁶ Ngaima duwon saanduri Mai Hirudus tambënyaye kidænnya, fero Ya Hirudiyaye ise fuwunjan bikke kirando. Karwu Maiye jauru këjije ⁷ tiro awi yaye ronju cëraanaa ci cæne wadu ngoje kansi giwo. ⁸ Ferodë ye leje yanju tiro gala ce walde Mairo: «Wuro na adæn këla Yahaya Kasalamaye curo buwuruyen se!» yeno. ⁹ Maidë karwunju jauru kuttu yaye, kansi bonju-a kusottowanju-a nangaro wada ce ¹⁰ amnju cunode lejane kosolan këla Yahayaye kamgera. ¹¹ Daji këlanjudëa buwurulan cawudëne ferodëro kedo, ti ye ngoje yanjuro kikkado. ¹² Fuwurawa Yahayaye isane kaminnju ngojane caade sittërayera, koro lejane Isaro lawar adëa wulyeyera.

Isaye am dæwu uwu ambadu
(Mar 6.30-44; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

¹³ Isa awo wakkajenadëa fangenniya, ti runju maararo ngaye nadëa kolje karaa na wunduma baworo leyeno. Amma jamadë adëa fangeranniya, tayi ye bælanjasolan caluwe silan Isaa geya. ¹⁴ Isa maaradæn jëpkenniya, jama kada captanadëa cure tayia njunoje amnja dondia isangayeyeno. ¹⁵ Dunia læmgenniya, fuwurawanju isane tiro: «Na adë karaa bowu, koro dunia ye læmjëna. Jamadëa salamme, bæladeyasoro leja awo këmboye cesiwo!» yera. ¹⁶ Amma Isaye tayiro: «A! Sai lejaiya gëni, nayima awo këmboye tayiro yowo!» yeno. ¹⁷ Tiro: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gënia, awima gade taiyende,» yera. ¹⁸ Isaye:

«Wuro tayia sukkudowo!» cæne ¹⁹ wada ce jamadæ kæla kajimben napca yeno. Daji burodi uwudæ-a buni yindidæ-a ngoje kæla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidæa fæsakce fuwurawanjuro ce, tayi ye jamadæro kedo. ²⁰ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadæ gaptowo sammaa capkeranniya, jowo mewun yindin kesæmbæro. ²¹ Am duwon kæmbo adæa jawunadæ kamuwa-a tadawa-a dawun baworo kongwa alama dæwu uwu gai.

Isaye kæla ingiyen silan ledu
(*Mar 6.45-56; Yah 6.16-24*)

²² Sadæman Isa fuwurawanjudæa cakke tin fuwunno bæramdæa koja ci todæro lejaro maararo kasargawo, ti ye jamadæa salamji yeno. ²³ Tayia salamgenniya, ti runju moduwa dioro kæla kau kuruwuyero giwa. Nadæn ti tilonju lok duwon, dunia læmgæno. ²⁴ Koro sa adælan karuwa dunoa cije ingi bærambedæa cambalje maaradæa babakce, har maaradæ ci ingiyæa kuruwunno leyeno. ²⁵ Sa yakku buneyen Isa kæla ingiyen silan nanjaro kadio. ²⁶ Fuwurawadæ Isa kæla ingiyen silan ledu cædidæa kerunniya, karwunja pæt kamde: «Kaime kam nunaye!» cane riduro burwu kesakko. ²⁷ Sadæman Isa tayiro manajiye: «Karwundo gerowo, wuma! Bare rinuwwi!» yeno.

²⁸ Daji Biturusse tiro: «Kæma, nimaa, amarsægæne kæla ingiyen nanæmbo isækko,» yeno. ²⁹ Isaye: «Are!» yenniya, Biturus curo maaradæyen culuwe tia naduwuro kæla ingidæyen silan ledu badiyeno. ³⁰ Amma karuwa dunoadæa kirunniya, yaaje tia læptu badiyeno. Daji kowo sapce: «Kæma, wua sæmoye!» yeno. ³¹ Sadæman Isa mukkonju sajiye tia cædane: «Ni kambære ganaadæ, awiro shekku kekkæm?» yeno. ³² Daji maaradæro kasargaanniya, karuwadæ gæm næmgæno. ³³ Am curo maaradæyedæ Isaro ambæccagane: «Jiremaro ni Tada Alaye!» yera.

³⁴ Daji bæramdæa faljane koyerranniya, cidi Gennesaretten jæpkera. ³⁵ Am nadæye Isaa asuyerranniya, lawarnju cididæ ngaro tatargaada. Amnja dondiso sammaa na Isayero cawudæne ³⁶ ci kalwunjuyedæmaa lejaro tia lowoyera. Am kalwunjudæa lejana samma ngayera.

15

Tayir-a tayir gæni-a
(*Mar 7.1-23*)

¹ Daji Farisawa-a malæmba Attauraye-a laa Jerujalemlan cijane na Isayero isane tiro: ² «Awiro fuwurawanæmdæ ada amwurawandeyæa koljane mukkonja tuljannin* kæmbo jawuidæ?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Nayidæ nda, awiro wada Alaye kolluwe adando gawidæ? ⁴ Awoa Alaye: “Bawanæm-a yanæm-aro daraja ye!”† Koro “Kam duwon bawanju bi yanjua bassænamadæ, tia roro ceyeso!”† cænna. ⁵ Amma nayiye: “Kam bawanju bi yanjuro: ‘Awo nanin nuwandoro tæmanuwwadæa Alaro gænaakkæna,’ cænia, ⁶ bare tilan bawanju-a yanju-aro ser cædde daraja cinni,” nuwi. Adægaima adando nangaro mana Alayedæa bowuro kalakkew. ⁷ Nayi mænafækkaso, awo Nawi Ishayaye kælandon wuljænadæ jire. Tiye:

* **15:2** 15.2 mukkonja tuljannin - Kæla ada yaudiyayen kam mukko tuljænnin kæmbo juwuia, tayir gæniro walji. † **15:4** 15.4 NL 20.12; SK 5.16 † **15:4** 15.4 NL 21.17; Lew 20.9

8 “Jama adē cilan wuro daraja sadi, amma karwunjan nanin kuruwujana.

9 De sullo wua ambənsagai, alamdunjadə wada kambe,† cənna.»

10 Daji Isa jamadəa nanjuro bowoje tayiro: «Fanowo, asunowo! 11 Awo ci kambero ngayidə kamdəa tayir gəniro cədiwawo, amma awo cinjun culuwidə, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo,» yeno. 12 Daji fuwurawadə nanjuro isane tiro: «Farisawadə mana adəa kutturo fanjanaro nonəmma wa?» cane tia keworo. 13 Isaye tayiro: «Kəska fi duwon Bawani Mai Samema gəni kokcomadə, fərduyen tia məkcai. 14 Kollowo tayia, kambu kambua jedumaso! Kambu kambu kamanjua jejia, tayi yindi samma bəlaaro casukkuri.» 15 Daji Biturusse tiro: «Misal adəa andiro fisarsagane,» cane Isaa kiworənniya, 16 Isaye: «A! Nayi ye kuamison kəla jakkadaa wa? 17 Awi yaye ci kambero ngaanadə curonjuro koje daji tiyinjuyen culuwiro nonuwwi wa? 18 Amma awo ci kamben culuwidə curo karwunjuyen isəna, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo. 19 Dalilnjudə niadiwi so, kam njejo so, kənjəna so, jarawa so, nambarwu so, shedakambu so, adəlamdu so samma curo karwudəyeman caluwi, 20 anisodəma kamdəa tayir gəniro cadidə wo. Mukko tuljənnin bəri bodə kamdəa tayir gəniro cədiwawo,» yeno.

Kamu lardu kərdiyaye ser Alaye fando

(Mar 7.24-30)

21 Daji Isa nadəa kolje lardu bərni Tirre-a Sidonne-ayero leyeno. 22 Kamu Kan'anama† cididən dəgana laa nanjuro ise kowo sapce tiro: «Kəma, Tada Mai Daudaye, wua njunosəne! Feroni jaumarə karuwaa,» yeno. 23 Amma Isa tiro mana falma kalakcəgənni. Daji fuwurawanju nanjuro isane tia lowojane: «Tia salamme lejo, kowo sapciaro andia sagai,» yera. 24 Isaye: «Dimiya fattaana Israyilayero gənia, Ala wua wunduyemaro sunodənni,» yeno. 25 Amma kamudə ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, wua banasəgəne!» 26 Isaye: «Kəmbo yallayedəa ngonəme kərisoro njodə jussənni!» yenniya, 27 kamudəye: «Aaa, Kəma. Adə yaye kərisodəma kəmbo cidiro cukkurunadəa jawul,» yeno. 28 Daji Isaye kamudəro: «Kəmbərsənəmdə jauro kura, diye! Awo raammadə wakkajo!» yeno. Sadəman feronjudə ngayeno.

Isaye am kasuwa jiri jirja kada isangaduwu

29 Daji Isa nadəa kolje leje ci bərəm Galileye jəgane kəla kau kuruwuyen juwane napkeno. 30 Am kada kadami isane ngurdiyi so, kambu so, dungu so, muwa so, am dondi gade ngəwu soa nanjuro cawude fuwunjun gənajane tayia isangayeyeno. 31 Jamadə muwaso manajai, dunguso ye ngaro waljana, ngurdiyaya ye sinjan lejai, koro kambuwa ye sim cawandənarə kerunniya, ajapcane Ala jama Israyilayedəa jajakkera.

Isaye am dəwu dewu ambadu

(Mar 8.1-10)

32 Daji Isa fuwurawanjua nanjuro bowoje tayiro: «Jama kada adəa njunokkəna, dalilnjudə ku wu-a rokko kawunja yakku, koro awima kəmboye nanjan bawo nangaro. Kənanjaa duwon tayia

† 15:9 15.8-9 Ish 29.13 † 15:22 15.22 Kan'anama - Jaman Nawi Musayen lardu ku Israyel canida cunju Kan'ana. Kan'anawu samma kərdiya, yaudiya tayia wul wajana.

salammækkiya, raakkëni, bare jawallan dunonja baworo waljänniro,» yeno. ³³ Fuwurawanjudäye tiro: «Ndaran gäle karaa adën këmbo sarai fandiye jama kada adäa ambaniye?» yera. ³⁴ Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cäne kiworänniya, tiro: «Tulur buni sanana laa-a,» yera.

³⁵ Daji Isa jamadäa cakke cidin napkeranniya, ³⁶ burodi tulurdä-a buniyadä-a ngoje Alaro ardiye fəsakke fuwurawanjuro ce, tayi ye jamadaro kedo. ³⁷ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadä gaptowodäa capkeranniya, jowo kalaram tulur kesëmbëro. ³⁸ Am duwon këmbo adäa jawunadä, kamuwa-a tadawa-a dawun baworo kongwa dëwu dewu. ³⁹ Daji Isa jamadäa salangenniya, maararo ngaye cidi Magadannero leyeno.

16

Alama sameye mada (Mar 8.11-13)

¹ Farisawa-a Sadusiya-a isane Isaa rijapturo alama laa sameye tayiro folejuworo tia keworo. ² Isaye tayiro: «Kajirijiya, nayiye: “Kasam kaji fandiye, same kimejona nangaro,» nuwi. ³ Koro dunia wajiya, nayiye: “Ku ingi cuduri, same keyera kime cittaro waljona nangaro,» nuwi. Awo samen fælediyidäa fisardu nonuwwa, amma awo jaman adën wakkajidäa fisardudä nayiro katkero! ⁴ Am ansi Alaye jaman diwi adäyeso alama majai, amma alama Nawi Yunusse gënia, alama fima tayiro fælediyiwawo,» yeno. Daji tayia kolje leyeno.

Yis Farisawa-a Sadusiya-aye (Mar 8.14-21)

⁵ Fuwurawadä bëräm faljane ci todëro koyeranniya, ngessane burodi ngojanniro asuyera. ⁶ Daji Isaye tayiro: «Yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gënanowo!» yeno. ⁷ Tayidä kattenjan: «Burodi ngoniyende nangaro ngai wulji,» cane mana badiyera. ⁸ Isa adäa asuje tayiro: «Nayi kambërse gënaaso, awiro këla burodi nandon bawoyen kattendon mananuwidä? ⁹ Ra, kua yaye asunuwwi wa? Burodi uwu am dëwu uwuro dagargaadadä-a jowo ndawu cammuwwa-adäa ngessuwwa wa? ¹⁰ Ra, burodi tulur am dëwu dewuro dagargaadadä-a jowo kalaram ndawu cammuwwa-adäa ngessuwwa wa? ¹¹ To, awiro gäle asunuwwidä? Wu këla burodiyen gëni mananjagakki, yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gënanowo yekko!» ¹² Daji fuwurawadä yis burodiyero gëni, alamdu Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gënjaja wuljägënaro asuyera.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedä woro asudu (Mar 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Isa cije cidi bërni Kaisariya Filifiyero kadinniya, fuwurawanjuro: «Wunduro Tada Kambedäa amsodä ngoyera?» cäne tayia kiworo. ¹⁴ Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama can, laa ye Nawi Iliya can, laa ye Nawi Irimiya bi nawiya kureye falnja can,» yera. ¹⁵ Tiye: «Nayidä, wunduro wua ngosew?» cäne tayia kiworänniya, ¹⁶ Siman Biturusse: «Nima *Almasiwu Tada Ala Këndögaimayedä wo!» yeno. ¹⁷ Daji Isaye tiro: «Barganëm Siman tada Yunusse, dalilnjudä kam gëni, Bawani Mai Samema adäa isanonjögëna nangaro. ¹⁸ Niro wulnjägëkki, nima Biturus,*

* 16:18 16.18 Biturus - Maananjudä kau.

kæla kau adæyeman[†] jama kakke tandækki,[‡] koro kænduwo jaanamaye kælanjan kænnasar cuwandiawo. ¹⁹ Niro nodo bargaa Mai Samemaye cuwurambanju[§] njikki. Awi duwon dunian geræmidæ same yen tikkeræna, koro awi duwon dunian wuinæmidæ same yen wuidæna,» yeno. ²⁰ Daji Isa sæmonja kasse tayiro bare wundumaro tima Almasiwudæ woro wuljaganni yeno.

Kalmaram: Almasiwu Alaye

Maana Almasiwuyedæ kam kændawulan samgada. Jaman kureyen Ala kam laaa kæreje mai jama Israyilawuyero cædiya, nawi bi rimann kuraa cakke fuwu jamayen kæla kamdæyero kændawu jaitunne fijiye samjiyi. Adæ noduwuram Kæmande kamdæa jama Alayea cunodoro kæreje galajænaye. Kam ngailan maijænadæa Almasiwu Alayen bowojai.

Ci nawiyayen Kæmandeye kam laa maiya jaman kureyesodæa daraja-a kænduwo-an kojænna jamanjuro juwajiyi yeno. Kam adæ yea Almasiwu Alayen bowojai, dalilnjudæ Kæmande tiro Ruhunju cakke wakkilnjuro galajæna nangaro. Tælam nasaralan Almasiwudæa Kæristilan bowojai. Kidanju cu Kæmandeyen jama Alayea jawal jireyen nodo, koro nodo bargaa Alayea dunia ngaro tarduwu. Adæ nangaro yaudiya jaman adæyen Isaa Almasiwu ye, Mai Israyilaye yelan bowoyera. Almasiwu Alaye-a Mai Israyilaye-a yindi samma kaala Bargaande Isa Wakkil Alayedaye.

Isaye kæla karmonju-a cidunju-ayen wuldu (Mar 8.31-9.1; Luk 9.22-27)

²¹ Kua adæn fuwun Isa fuwurawanjuro Ala kadarjæna Jerujalembo leje mukko amwurawa-a wurawa rimannaye-a malæmba Attauraye-ayen kuttu tai dæje cane tia roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji cæne tayia alamdu badiyeno. ²² Daji Biturus tia sægæriro cuttuluwe jækkade: «A! Ala nia adæro damnjuwo, Kæma! Adæ tæmmaro niro wakkanjiyiwawo!» yeno. ²³ Amma Isa suworde Biturusso: «Nani kolle, Yiwulis! Jawalnilan takkallo walsægemma. Awo karwunæmlan tammadæ Alaye gæni, kambe!» yeno.

²⁴ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Kam laa wua ga cæraanaa, mæradu kælanjuye wajo kæskanju karmoye* ngojo wua sæga. ²⁵ Dalilnjudæ wundu duwon ronju fiwo cæraanamadæ ronjudæa cuwatki, amma wundu duwon wu nangaro ronju cuwatkænamadæ ronjudæa cuwandi. ²⁶ Kam dunia adæ ngæa jægandæ ronju asarjiya, nda riwanju? Ra, awi gæle kam ce ronju cuwandi? ²⁷ Dalilnjudæ Tada Kambedæ curo daraja Bawanjuyen malaiyawanju-a rokko isiya, daji wundu yayero kæla awo cædænasoyen kalkallo ci nangaro. ²⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adæn daada mbeji, kawu kawunja dajidæro, Tada Kambedæye nodonju bargaa walde isi carui,» yeno.

17

Isaye darajanjua fæledu (Mar 9.2-13; Luk 9.28-36)

[†] 16:18 16.18 kau adæ - Awo Biturus wuljænadæ. [‡] 16:18 16.18 jama kakke tandækki - Am duwon Isa tayia capce fuwurawanjuro waljane mananju ye jagaidæ. [§] 16:19 16.19 cuwuramba - Kænduwo. * 16:24 16.24 kæska karmoye - Kæska duwon tiro kam jajagane nuidæ.

¹ Ngawo adäyen kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a yanjugëna Yahaya-a runjaa ngoje këla kau kuruwu laayero gewa. ² Fuwunjan Isaye alamanju falde fëkkanju këngal gai tai daje yiyilyeno, koro kajëmunju ye nur gai bul fokko walyeno. ³ Sadëman Nawi Musa-a Nawi Iliya-a tayiro fëledagane Isa-a jandedu badiyera. ⁴ Daji Biturusse Isaro: «Këma, andi na adën mbejidë jauru ngëla. Raammaa, ngurwo yakku na adën lammëkki: fal kaanëm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno. ⁵ Manaji ngai duwon, fofou nurra ise tayia jakkeno. Curo fofoudäyen kowo nukce: «Adëma Tadani wo, tia jauru raakkëna. Tima karwuni jauru kajijuwo. Mananju fanowo!» yeno. ⁶ Adëa fangeranniya, fuwurawadë fäderyero rëbët tëmdane karwunja tai daje kamgada. ⁷ Amma Isa ise tayia leje: «Cinowo, bare rinuwwi!» yeno. ⁸ Këla sapkeranniya, Isa tilonju lon gënia, wundumaa carunni.

⁹ Këla kaudäyen jëpcai duwon, Isaye tayiro wada ce: «Bare awo ruwwa adëa wundumaro wulgëwwi, sai Tada Kambedë karmolan cijiya duwon,» yeno. ¹⁰ Daji fuwurawadäye tiro: «Awiro gäle malëmba Attaurayedä sai Nawi Iliya burwoje isi* canidë?» cane tia keworo. ¹¹ Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya ise awiso kalkallo kalakci. ¹² Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isëna duwon, tia asujanni, koro awiso kuttu ronja cëraanaa tiro keddo. Adëgaima Tada Kambedë ye mukkonjan kuttu cai,» yeno. ¹³ Daji fuwurawadë këla Yahaya Kasalamayen tayiro mana cëddiro asuyera.

Isaye tada karuwaa isangaduwu
(Mar 9.14-29; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Na jama captanadëro kadiranniya, kam laa ise fuwu Isayen tungurumje ¹⁵ tiro: «Këma, tädania njunone! Ti sedan koroyea jauru suwoljëna, koro ngëwuro kannu so, ingi soro cukkurëna. ¹⁶ Fuwurawanëmbo tia kikkadëkkëniya, tia isangaduwu tayiro katkero,» yeno. ¹⁷ Isaye tayiro: «Am jaman adëyeso kambërsenambuwo karwu yeskadaa, har sawi gairo dawundon dëgakki? Koro sawi gairo nayia rannjakki? Tadadëa wuro sukkudowo!» yeno. ¹⁸ Isa sedandëro kikkadënniya, tadadëa kolje culuwe sadëman ngayeno.

¹⁹ Daji fuwurawadë na Isayero isane runjan tiro: «Awiro sedandëa duda andiro katkero?» cane tia keworo. ²⁰ Isaye tayiro: «Kambërsendo gana nangaro. Jiremaro nayiro wulnjagakki, ca kambërsendo mbejia, kasuni mutarre gai† yaye, kau kuruwu adëro: “Cine na todëro lene!” wulluwiya, cije leji. Awima nayiro tiyeri bawo! ²¹ [Amma sedan jiri adëyedë culuwawo, sai moduwa diwe asem tawiya duwon.]»

Isaye walde këla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mar 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Fuwurawanju cidi Galileyelan capkadaranniya, Isaye tayiro: «Tada Kambedëa mukko ambero sërëccagane ²³ tia roro ceyesi, koro kawu yakkuu roaro walje ciji,» yeno. Daji fuwurawadë karwunja jauru kuttayeno.

Isaye akki Fado Alaye biyadu

²⁴ Bëрни Kafarnaambero kadiranniya, akki Fado Alaye mowomaso na Biturussero isane tiro: «Malëmndodë akki Fado Alayedëa biyajiwawo

* **17:10** 17.10 Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidëro, Nawi Iliya isi. † **17:20** 17.20 kasuni mutarre gai - Curo kasuniya ngayen tima tängëri wo.

wa?» cane tia keworo. ²⁵ Biturusse: «A'a, biyaji,» yeno. Fadoro kadinniya, Isaye burwon tiro: «Siman, awi tēmanēm? Na wundusoyen maiya duniayesodē akki camoyi? Na tadawanjayen ra na am gadesoyen?» cāne tia kiworo. ²⁶ Biturusse: «Na am gadesoyen,» yenniya, Isaye tiro: «Adāgaia, tadawanjasodē dawun bawo, diye! ²⁷ Adē yaye bare yakkiye karwunja wajēnniro, lene bērēmbo mui kolgēne buni burwon tammadēa ngone cinju kane. Kanēmiya, gursu fal fāndēmi. Ngone yade akki mowomasodēro ye, wu-a ni-ayero,» yeno.

18

*Jawawi Isaye
kēla jama tia gawuyen*

Wundunja kura wo?

(Mar 9.33-41; Luk 9.46-50)

¹ Sa adēn fuwurawadē na Isayero isane tiro: «Curo nodo bargaa Mai Samemayen wundu kura wo?» cane tia keworo. ² Daji Isa tadaana laaa bowoje dawunjan isadajiye ³ tayiro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, karwundo falde tadawa sanana gairo walluwuia, tēmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwawo. ⁴ Adē nangaro wundu duwon tadaana adē gai kēlanjua awimaro ngojēnnidē, curo nodo bargaa Mai Samemayen tima kura wo.

⁵ «Koro wundu duwon tadaana adē gaia cunilan* cēmowonamadē, wu-maa sēmowo. ⁶ Amma wundu duwon tadawa sanana wua mērsasanaso aniye falnjaa cakke talje biwu cēdidē, kamdēye daunjuro kau neduram mafāndi lujagane bērēm kuruwuro gēpcaanama tiro ngalwo.

⁷ «Kuttunja am duniayeso, dalilnjudē awowa tayia casakke taljane biwu cadī mbeji. Jaraptaso kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidē! ⁸ Mukkonēm bi sinēm njakke tallēme biwu dimia, tia kamme nin kuruwunno gēmme! Mukko yindia bi si yindia kannu tēmmaro nuiwaworo ngawodēroa, maskin bi dungu ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo. ⁹ Koro simmēm njakke tallēme biwu dimia, tia kulaine nin kuruwunno gēmme! Sim yindia kannu jaanamayedēro ngawodēroa, sim falla ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo.

Misal dimi faccēganaye

(Luk 15.1-7)

¹⁰ «Hangal gēnanowo, bare tadawa sanana aniye falnjamaro rudu gēnagēwwi! Nayiro wulnjagakki, samelan malaiyawanja sawisoro fēkka Bawani Mai Samemaye carui kasarga. ¹¹ [Awoa Tada Kambedē awo faccēgēnasodēa maje njēkkaworo isēna.] ¹² Awi gēle tēmanuw? Kam laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenōa, filēgar lēgaridēa kērisolan kolje leje fal faccēgēnadēa maji, mare? ¹³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiwandōa, karwukaji duwon kēla faldēyen cēdidē, kēla filēgar lēgari faccagānnidēyen cēdidēmaa kojēna. ¹⁴ Adēgaima Bawando Samema ye tadawa sanana aniye falnjaye fattuwu cāraanni.

Kēraminēambe biwu niro njēddo

¹⁵ «Kēraminēm biwu niro njēddia, lene katte nayi yindi rundoyen tiro biwunjudēa wulgēne. Mananēm fanjia, kēraminēmdēa mowomma.

* 18:5 18.5 cunilan - Isa nangaro.

16 Fanjiwawoa, kam fal bi yindi ngone kallo lenowo. Adəgainin mana fi yaye ci sheda yindi bi yakkuyen tabbattiyi. 17 Tayi yea fanduro wajia, jama wua gawuro wulgəne. Koro yaye jama wua gawudəmaa fanduro wajia, kərdi bi akki mowoma gairo tia ngone. 18 Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi duwon dunian geruwidə same yen tikkerəna, koro awi duwon dunian wuinuwidə same yen wuidəna. 19 Koro nayiro wulnjagakki, dunian kamndo yindi kəla awi yayen ardiwane Bawani Mai Samemaa caworia, tayiro ci. 20 Dalilnjudə na duwon kam yindi bi yakku cunilan captanadə, wu ye dawunjan,» yeno.

Misal kam gawurdu wadumaye

21 Daji Biturus na Isayero ise tiro: «Kəma, kəramini wuro biwu səddiya, ndawuro tia gawurnəkki? Har gadegade tulturro?» cəne tia kiworo. 22 Isaye tiro: «A'a, har gadegade tulturro gəni wulnjəgəkko, fitulur gadegade tulturro tia gawurne! 23 Adə nangaro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju mai laa wolodiyanju-a kəla kasunjayen balas dio cəraanadə gai. 24 Maidə balas dio badiyenniya, kam talanti† dəwu mewuro jəgaimaa tiro kekkudo. 25 Kamdə awonju rəmboye bawodə, Maidə wada ce ti-a kamunju-a yallanju-a kəndanju samma-aa calado kasudə tərəmbo yeno. 26 Amma kamdə fuwu Maidəyen tungurumje tiro: "Barganəmmin, kanadi tai, sammaa rəmbəkki, diye!" yeno. 27 Daji Maidə tia njunoje kasudəa wajije tia kolje leyeno.

28 «Kiluwunniya, wolodi adə ye kamanju laa dinariyus‡ miaro jəgaimaa kiro. Tia dauyen rəpciye kimiljiye: "Awo nia njəgakkidəa rəmbe!" yeno. 29 Daji kamanjudə fuwunjun tungurumje tia lowoje: "Marne, kanadi tai, rəmbəkki, diye!" yeno. 30 Amma waje tia kosoro cakke, har kasudəa cərəmbiro yeno.

31 «Wolodiya amanjudə awo wakkajənadəa kerunniya, karwunja jauru bannade lejane Maidəro awo wakkajəna sammaa wulyeyera. 32 Daji Maidə koro walde wolodidəa bowoje tiro: "Ni wolodi kəladə! Lowosəgəmmin nangaro, kasunəm adə sammaa wangeyekko. 33 Njunonjəkkənadə gai, wolodi kamanəmba njunodudə niro wajimnjəgəna, gəna?" cəne 34 gərgaje tia mukko am tiro ajawu caddiyero cakke, har ti ye sammaa cərəmbiro yeno. 35 Adəgaima wundundo yaye karwunjun kamanjua gawurjiwawoa, Bawani Mai Samema ye tiro ngaidəmaa cəddi,» yeno Isaye.

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

19

Kambiwu kəla kamu dəptayen (Mar 10.1-12)

1 Isa mana ania cəde kerənniya, cidi Galileyea kolje cidi Yahudiyaye ngawo bərəm Jordaniyen dəganaro leyeno. 2 Jama kada kadami Isaa jaane nadən am dondia isangayeyeno.

3 Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kəla dalil fiye yayen kam kamunju dəptadə halal wa?» cane tia keworo. 4 Isaye tayiro: «Ngaltema kitawulan adəa kəranuwwi wa? "Badiduramnin Alaktumadə tayia

† 18:24 18.24 talanti - Talanti faldə alama alwasi kida kərwu mewu wuriye gai. ‡ 18:28 18.28 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

kongwa-a kamu-aro alakkeno.”† ⁵ Koro tiye: “Dalil adəyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro kərdiye tayi yindiso tiyi fallo waljai,† cənna. ⁶ Adəgaima kua adən fuwun tayidə yindi gəni, tiloro waljana. Adə nangaro awo Ala kəljənədə bare kam firjənni!» yeno.

⁷ Farisawadəye tiro: «To, awiro gəle Nawi Musa kam kamunjuro kakkadu dəptaye co duwon koljoro wada kaino?»† cane tia keworo. ⁸ Isaye tayiro: «Kəlakibbundo nangaro Nawi Musa kamu dəpta nayiro amarngeyera, amma badiduramnin ngai gəni. ⁹ Nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua kəla kənjənayen gəni dəpce gade niyajənədə kənjəna cədəna,» yeno.

¹⁰ Daji fuwuranjuyey tiro: «Adəma naptu kam kamunjuayea, niya dionambudəma ngalwo!» yera. ¹¹ Isaye tayiro: «Kam nguson gəni rakce mana adəa ngoji, sai am duwon tayiro tinamasodə. ¹² Dalilnjudə am laa curo yanjayeman adim tayia casambəna mbeji, am laa ye am tayia adimbo cadəna mbeji, koro am laa ye nodo bargaa Mai Samemaye nangaro kəlanja adimbo cadəna mbeji.* Kam mana adəa rakce ngojimədə ngojo!» yeno.

Isaye yalla sananaro bargə dəptuwo

(Mar 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ Daji am laa Isa mukkonju kəla yallanja sananayero gənajuwu moduwa cəddoro tayia nanjuro kewudəranniya, fuwurawadə amdəa wusayera. ¹⁴ Amma Isaye fuwuranjuro: «Yalla sananədəa kollowo naniro isa, bare tayiro dəpkəwwi! Noda bargaa Mai Samemayedə am tayi gaiye nuwanja, diye!» yeno. ¹⁵ Daji kəlanjaro mukko gənayeyenniya, nadəa kolje leyeno.

Gəriwu laaye ro sawisoye mada

(Mar 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Daji jairo laa ise Isaro: «Sayinna, awi ngəla dikke ro sawisoye† fandəkki?» cəne tia kiworo. ¹⁷ Isaye tiro: «Awiro kəla awo ngəlayen wua suworəmidə? Ti ngələdə tilo lon! Ro sawisoye fando raammaa, wadawadəa gai!»‡ yeno. ¹⁸ Jairodəye: «Wada fiso?» cəne tia kiworənniya, Isaye: «Bare ro kambe tuluwummi, bare kənjəna dimmi, bare nambawu dimmi, bare sheda kambu dimmi, ¹⁹ bawanəm-a yanəm-aro daraja ye, koro kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!»† yeno. ²⁰ Jairodəye: «Wada ani sammaa gakkəna, awi gəle wua mauso?» yeno. ²¹ Isaye: «Kalkal diomaro waldu raammaa, lene kəndanəm lade talaawaro ye, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno. ²² Jairodə mana adəa fangenniya, ti jairo gəriwu nangaro karwu kuttuaro sapkadan.

²³ Daji Isaye fuwuranjuro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, gəriwuyey nodo bargaa Mai Samemayero ngawonju jairo jau, diye! ²⁴ Koro waldəkke nayiro wulnjagakki, gəriwuyey nodo bargaa Alayero ngawonjudəro karimoye cuwuri riwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁵ Fuwurawadə adəa fangeranniya, jairo ajapcane: «Assha! Adəgaia, wundu gəle njəkkawo cuwandi?» yera. ²⁶ Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro awiso yoji!» yeno. ²⁷ Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia njəgaiyenadə, awi gəle fandiye?» yenniya,

† **19:4** 19.4 Bad 1.27; 5.2 † **19:5** 19.5 Bad 2.24 † **19:7** 19.7 SK 24.1-4 * **19:12** 19.12 am laa kəlanja adimbo cadəna - Am laa kəlanja adimba gairo ngojane kamu dio wajana. † **19:16** 19.16 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo. ‡ **19:17** 19.17 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. † **19:19** 19.18-19 NL 20.12-16; Lew 19.18; SK 5.16-20

²⁸ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, leira wakkaje Tada Kambedə kəla kurisnju kərmaiyə darajaayen napciya, nayi wua səgawwadə ye kuris kərmaiyə mewun yindinlan nammuwe jiriya Israyilaye mewun yindindəa noduwi. ²⁹ Koro wundu duwon cuni nangaro^S fado, bi yeiya, bi kannə, bi bawə, bi ya, bi yalla, bi kulo koljənədə mia mia cuwandə, koro ro sawisoye ye warasaji. ³⁰ Amma am burwoye ngəwu daryeyero waljai, koro daryeye ye burwoyero waljai,» yeno.

20

Misal kəma jərwu inabbe-a kidawunju-aye

¹ «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kam laa suwa ləp jərwunju inabbero kidawu madaaro culuwuna gai. ² Tayiro kidanja dabduyero dinariyus* fal fal biyaji cəne kasatkeranniya, tayia jərwunjuro kinodo. ³ Koro balde culuwe ci kasuwuyen am gade kida bawo napkada kiro. ⁴ Tayiro: “Nayi ye jərwuniro lenowo, awo kalkaldəa njədəkki,» yenniya, ⁵ cijane leyerə. Kausu dawu-a duwor-a ye culuwe caye gai kido. ⁶ Koro yaye asar kiluwunniya, ci kasuwuyen am gade napkada cuwande tayiro: “Awiro dabdu sərəmbo na adən bowuro nammuwidə?” cəne tayia kiworo. ⁷ Tiro: “Wunduma kida sadənni nangaro,» yera. Daji tayiro: “Nayi ye jərwuniro lenowo!” yeno.

⁸ «Dunja mairiwuyenniya, kəma jərwuyədəye wakkilnjuro: “Kidawudəa bowone tayiro biyanja ye, am daryeyədən badinəmiya burwoyedəro yade,» yeno. ⁹ Am dunja asar kida badijanadə kadiranniya, dinariyus fal fal kewando. ¹⁰ Daji am burwon kida badijanadə kadiranniya, awo am daryeyədəye kojəna cawandiro təmajana duwon, ndasonja ye dinariyus fal fal kewando. ¹¹ Kewandənniya, karwunja waje ¹² tiro: “A! Am daryeye ani sa fallo kida cadəna yaye, andi-a kalkallo kidəm! Andidə suwa ləp tawaniye dabdu sərəmbo kausu jau fit kəlandenna ngənəptiyena, diyel!” yera. ¹³ Amma kəma jərwuyədəye falnjaro: “Sawa, awima diwi njəddəkkəni. Dinariyus fallo kida dabduye dioro kasaddəmma, gəna? ¹⁴ Awo kaanəmdəa ngone lene, njikkənədə gairo kam daryeye ro yikkiya, raakko. ¹⁵ Kəndanilan rangəkke awo roni cəraana dikkiwawo wa? Ra, karwuni ngələdəro, wua sim diwin surumi?” yeno. ¹⁶ Adəgaima am daryeyədə burwoyero waljai, koro burwoyedə ye daryeyero waljai,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mar 10.32-34; Lük 18.31-34)

¹⁷ Isa Jerujalembə ledu cədi duwon, kəla jawallen fuwurawanju mewun yindindəa səgəriro cottuluwe tayiro: ¹⁸ «Fanowo, Jerujalembə leniye, Tada Kambedəa mukko wurawa řimannaye-a maləmbə Attauraye-aro sərəccagane shara ro tuluwoye tiro cadde ¹⁹ mukko kərdiyayero casakke, tayi ye tia rujane kirwolan jajarjane kəskaro jajagane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye

(Mar 10.35-45)

²⁰ Daji ya tadawa Jabadiye tadawanju yindi-a kallo na Isayero isane fuwunjun tungurumje awo laa cərawo cəne tia kiworo. ²¹ Isaye tiro:

^S 19:29 19.29 cuni nangaro - Isaa kasaccəna nangaro. * 20:2 20.2 dinariyus - Dinariyus falde alwasi kida kawu falle.

«Awi raam?» cæne tia kiworo. Kamudæye tiro: «Marne, kærmainëm fandæmiya, kolle tadawani yindi ania napca, fal kæmborammlan, fal ye wailanæmlan!» yeno. ²² Isaye tayiro: «Awo koruwwadæmaa nonuwwi. Ranguwe kænjaræm† yakkidæn yawi wa?» cæne tayia kiworænnya, tiro: «Aaa, rangiye!» yera. ²³ Isaye tayiro: «Jire, kænjaræmmîn yawi. Amma kæmborammlan so, wailanilan so naptadæ, wu gæni kambo amargækki, Bawani am kærænadæro tayia dabbarjægæna,» yeno. ²⁴ Fuwurawa mewu gapcanadæ adæ fangerænnya, yaana yindidæro gærgayeyera. ²⁵ Daji Isa tayi sammaa bowoje tayiro: «Nonuwwa, maiya kærdiyaye talaawanjaa jauru raccaana, koro fuwumanjaso ye amnjaro kænduwo fælejagai. ²⁶ Amma dawundon ngai gæni. Wundu duwon dawundon kuraro waldu cæraanamadæ wolodindoro waljo! ²⁷ Koro wundu duwon fuwumandoro waldu cæraanamadæ kæræandoro waljo! ²⁸ Adægaima Tada Kæbedæ tiro nanwolodi caddoro gæni kadio, tidæma nanwolodi cædo ronju co am ngæwu merujoro kadio,» yeno.

Isaye kambu yindia isangaduwu
(Mar 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹ Isa-a fuwurawanju-a bæla Jerikoyelan keluwunnya, am kada kadami tia geya. ³⁰ Kambu yindi ci jawallen napkada duwon, Isa kjoiro fangerænnya, kowo sapcane: «Kæma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera. ³¹ Jamadæ tayiro jakkadæ mædæk napca yera, amma cayea kojænaro kowo sapcane: «Kæma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera. ³² Daji Isa dæje tayia bowoje: «Awi nayiro njaddækkiya, rawuw?» cæne tayia kiworo. ³³ Tayiye: «Kæma, sim fandiyye, rayiye!» yera. ³⁴ Daji Isa tayia njunoje simnja leyeno. Sadæman sim cawandæ Isaa geya.

KIDA ISAYE JERUSALEMNIN

21

Isaye mai gai Jerujalemba ngawo
(Mar 11.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19)

¹ Jerujalemba kærænane bæla Baitfajeyero na Kau Jaitunnedæro kadi-rannya, Isa fuwurawanjuye yindi cunodæ ² tayiro: «Bæla fuwundoyedæro lenowo! Ngawuwiyama, koro laa kuttanjua tuwada nagæwi. Færangowo kudowo! ³ Kam laaye nayiro awo laa cænia, tiro: “Kæmadæ tayilan mæradunjua,” wulgænowo! Sadæman tayia juwajiyi,» yeno. ⁴ Adægaima awo Kæmande kuren ci nawiye wuljænadæ wakkayeno. ⁵ Tiye: «Fero Siyonnero* wullowo: “Akko mainëm nanæmbo kændæ cædi, ti rokura bawoa kæla koroyen isi, kæla kuttayeman,»† cænna. ⁶ Fuwurawadæ lejane awo Isa tayiro wuljægænadæ kedo. ⁷ Daji korodæ-a kuttanju-a na Isayero cawudæ kalwunja kæladæro ferjagane Isa juwane napkeno. ⁸ Jama kada ye kalwunja kæla jawallen feryera, laa ye dælæm kærî kækayæ kamjane kæla jawallen særætkera. ⁹ Am fuwu gærjana so, ngawonju jaana so kowo sapcane: «Hosanna,† Tada Mai Daudayero daraja tio! Bargaa ti cu Kæmandeyen isimadæ! Hosanna, Mai Samemaro daraja tio!»† canî. ¹⁰ Isa Jerujalemba kærgaannya, am bælaye samma hangalnja caa cijæna:

† 20:22 20.22 kænjaræm - Kænjaræm bone njaye. * 21:5 21.5 Fero Siyonne - Jama Jerujalembæ.

† 21:5 21.5 Jak 9.9 † 21:9 21.9 Hosanna - Alaa yungoriyo! † 21:9 21.9 Jaw 118.25-26

«Wundu kam attə?» cane keworo. ¹¹ Jamadəye: «Tima Nawi Isa kam bəla Najarat cidid Galileyədə wo!» yera.

Isa Fado Alayen

(*Mar 11.15-26; Luk 19.45-48; Yah 2.13-25*)

¹² Daji Isa balballa Fado Alayero ngaye ladomaso-a njuwomaso-a sammaa duje tewur wuri canjimasoye-a napturam tattawar ladomasoye-a yea təmbalyeno. ¹³ Tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidəa fado moduwayelan bowojai,”† amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»† yeno.

¹⁴ Daji Fado Alayen kambuwa-a ngurdiyiyə-a na Isayero isane tayia isangayeyeno. ¹⁵ Wurawa rimannaye-a maləm̄ba Attauraye-a awo ajabba ajabba Isa cədidəa carune, koro tadawa sanana ye Fado Alayen yiljane: «Hosanna, Tada Mai Daudayero daraja tio!» canidəa fangeranniya, jairo gərgajane ¹⁶ tiro: «Awo tadawa sanana ani wuljaidəa fanəm̄ma wa?» yera. Isaye tayiro: «Aaa, fakkəna. Ngaltəma adəa kitawulan kəranuwwi wa? “Tadawa sanana-a timalla-a yakkəme nia jajannjai!”»† yeno. ¹⁷ Daji Isa tayia kolje bərnidən culuwe bəla Baitaniyero leje boyeno.

Isaye ya tarmuye baskudu

(*Mar 11.12-14*)

¹⁸ Wajənanjua suwa ləp Isa bərniro waldi duwon, kəna tia kida. ¹⁹ Ci jawallen ya tarmuye kirunniya, nanjuro kadio, amma kalu gənia, awima cuwandənni. Daji Isaye tarmudəro: «Bare gadero tada yakkəm̄mi!» yeno. Sadəman tarmudə ngau ngamgeno. ²⁰ Fuwurawadə adəa kerunniya, ajapcane: «Awiawin tarmu adə samdən ngau ngamgeno?» cane keworo. ²¹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, nayi shekku bawoa kambərsendoaa, ranguwe awo tarmudəro yiddakkənadəa diwi, koro adəa kojənarə kau kuruwu adəro: “Cine bərəmbə fidəgəne!” wulluwiya, wakkaji. ²² Kambərsendoaa, awi yaye moduwalan koruwiya, fanduwii,» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(*Mar 11.27-33; Luk 20.1-8*)

²³ Isa Fado Alayero kərgaanniya, jamaa alamji duwon, wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a nanjuro isane tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo adəa njo?» cane tia keworo. ²⁴ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki. Jaawudəa siwia, wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa nayiro wulnjagakki. ²⁵ Kasala Yahaya jamaro cəddənadə, sameyen kadio ra kamben?» cəne tayia kiworo. Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyəa, andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori. ²⁶ Amma “kamben” wulliyəa, jamadəa riniyəna, dalilnjudə am samma Yahayaa nawiro ngojana nangaro.» ²⁷ Daji Isaro: «Noniyənde,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal tada yindiye

²⁸ «To, awi təmanuw? Kam laa tadanju yindia. Yim laa na tada burwoyedəro leje tiro: “Tadani, ku lene jərwuni inabben kida de!” yeno. ²⁹ Tadadəye: “A’a, raakkəni!” yeno, amma ngawo adəyen təm̄je leyeno. ³⁰ Koro bawadə na tada yindiyədəro leyenniya, ti yero caye gai wulyeyeno. Tadadəye: “To, bawa, lekki,» yeno, amma lejənni. ³¹ Kərmə tayi yindi

aniyen wundunja awo bawanju cëraanadëa cëdo?» cëne tayia kiworo. Tiro: «Burwoyedëma,» yeranniya, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, akki mowomaso-a jawarraso-a nayin burwonno nodo bargaa Alayero ngasayi. ³² Dalilnjudë Yahaya nandoro ise jawal jireye fälengeyeranniya, nayi tia kasadduwwi, amma akki mowomaso-a jawarraso-adë tia kasatkëra. Adëa ruwwa yaye, tëmmuwe tia kasadduwwi.

Misal jërwu agëriduwu këladowaye
(Mar 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ «Akko misal gade yea fanowo! Kam laa këma jërwuye mbeji, jërwu inabbe cëde garje curodën bëlaa ingi inabbe tuluwoye laje soro kuruwu juworo ye kidando. Daji jërwudëa jërwuwu laaro agërijiiye bëlawuroro sapkada. ³⁴ Sa fërdoye karëngenniya, nuwanju cuwandoro karëawanju laaa na jërwuwudëyero kinodo. ³⁵ Amma jërwuwudë karëawanjudëa keda. Faldëa bakkerä, faldë yea roro keyeso, faldë yero dongur kauye gëpcagane kano. ³⁶ Koro walde cayemaa kojënaro karëawa gade kinodënniya, caye gai tayi yero keddo. ³⁷ Darye këma jërwudëyë: “Tadaniro daraja cadi,» cëne tadanju nanjaro kinodo. ³⁸ Amma jërwuwudë tadanjudëa kerunniya, kattenjan: “Adëma warasamadë wo! Arowo tia yejiyo, warasanjudëa ngoniyoye!” yera. ³⁹ Daji tia cadane jërwudëlan cattuluwe roro keyeso. ⁴⁰ To, këma jërwuyedë isiya, awi jërwuwu aniro cëddi?» cëne tayia kiworënniya, ⁴¹ tiro: «Am jauro këlado aniro ajawu jau fälëjiye roro ceyesi, koro am gade sa fërdoyen tiro nemanju cadimadëro jërwunjudëa agërijiiye,» yera.

⁴² Daji Isaye tayiro: «Ngaltëma awo kitawulan ruwuwada adëa këranuwwi wa?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadë,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljënadë wo.
Adë këndo Këmandeyë,
andiro jauro ajabba!”[†]

⁴³ Adë nangaro nayiro wulnjagakki, Ala nodonju bargaa mukkon-don cëmoye mukko jama gade awo ti cëraana cadimadëyero cakki. ⁴⁴ [Nonowo, kam këla kau adëyero cukkurënamadë nanamdi, koro kaudë kambo cukkuriya, këluwuro kalakci,» yeno.]

⁴⁵ Wurawa rimannaye-a Farisawa-a misallanju fangeranniya, këlanjaman mana kidoro asuyera. ⁴⁶ Daji jawal tia taye majai duwon, jamadëa riyera, dalilnjudë amdë samma tia nawiro ngojana nangaro.

22

Misal masëna larusaye
(Luk 14.15-24)

¹ Koro Isa walde misalnin tayiro wulyeyeno. Tiye: ² «Nodo bargaa Mai Samemayedë alama mai laa tadanju nangaro masëna larusaye dabbarjëna gai. ³ Maidë wolodiyanju laaa am masënaroye dojënadëa bowoja isaro nanjaro kinodënniya, këndero wayera. ⁴ Koro walde wolodiya gadea cunode tayiro: “Am dokkënadëro wullowo: ‘Akko masënanidë deyada. Dalowani so, kënnawani kaisua so duwajana, awiso këmma dabbargada. Arowo masëna larusayeroye!’ ” yeno. ⁵ Amma am dojënadë mananjudëa

[†] 21:42 21.42 Jaw 118.22-23

awimaro ngojanni sapkadara. Laa kulonjaro, laa saniamnjaro leyera. ⁶ Am gapcenasodə ye wolodiyadə cadane basarjane roro keyeso. ⁷ Maidə gərgaje sojiyanju cunode kamceji ania roro ceyese bəlanja kannun waryera. ⁸ Daji Maidəye wolodiyanjuro: “Akko masəna larusayedə dabbargada, amma am dokkanadə martawa tia boye cadanni. ⁹ Adə nangaro lenowo lai laisolan am fanduwwa sammaa masəna larusayero bowonowo isa!” yeno. ¹⁰ Daji wolodiyadə lejane lai lai jaane am cawandəna sammaa ngəlan diwin capcane isane, har larusaramdə damgeno.

¹¹ «Maidə am dojanadəa kuroro kərgaanniya, curonjan kam laa kalwu larusaye lujənni kiro. ¹² Maidəye tiro: “Sawa, awiawin kalwu larusaye bawoa na adəro kərgaam?” cəne tia kiworənniya, kamdəro awo wulduye katkero. ¹³ Daji Maidəye wolodiyanjuro: “Tia si-a mukko-alan gərowo deyan curo duwu cələm pəttero gəpkənowo, nadən so ye tədi, sheri ye naldi,” yeno. ¹⁴ Nonowo, am bowojənadə ngəwu, amma tayi kərejənadə gana,» yeno.

Kambiwu kəla akki njojen

(Mar 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Daji Farisawadə lejane sawardane jawal Isaro curo mananjuyen bəlaa laduwuye mayera. ¹⁶ Fuwurawanja-a am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro canode tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, jawal Alaye kalkallo yikkərami yero noniyena, dalilnjudə wundumaa rinəmmi ye, gayirənəmmi ye nangaro. ¹⁷ To, awi təmanəm? Kaisarro* akki njodə halal ra haram?» cane tia keworo. ¹⁸ Amma Isa niadiwinjadəa asuje tayiro: «Mənafəkka! Awiro wua rijamsuwi? ¹⁹ Wuro dinariyus tilan akki biyanuwidəa fəlesəgənowo rukke!» cəne dinariyus tiro kekkudo. ²⁰ Tayiro: «Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cəne tayia kiworənniya, ²¹ tiro: «Kaisarre,» yera. Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa, awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro awo Alayedəa Alaro yowo!» yeno. ²² Adəa fangeranniya, tia jauru ajarpane koljane sapkadara.

Kambiwu kəla cinowo duniayen

(Mar 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Yim adəman Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidə, na Isayero isane tiro koro cadde: ²⁴ «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa tada bawo bawoje kamu koljia, yanjugəna kamunjudəa niyajo tiro kaduwu majuwu!”† cəna. ²⁵ Akko curonden yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin bawoje kamunjudəa yanjugənaro kolyeyeno. ²⁶ Yindiyedə-a yakkuyedə-a yero ngai wakkajiye, har ti tulurredə kamudəa cəmoje bawoyeno. ²⁷ Ngawo adəyen kamudə ye bawoyeno. ²⁸ To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

²⁹ Isaye tayiro: «Nayidə fattuwuwwa, dalilnjudə kitawu bi kənduwo Alaye nonuwwi nangaro. ³⁰ Cinowo duniayen larusa so, niya so cadiwawo, tayi alama malaiyawa samelan dasaanadə gairo waljai.† ³¹ Koro karmon cidudə, awo Ala kitawulan nayiro wulnjanadəa kəranuwwi wa? ³² Tiye: “Wuma Ala Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-a wo,”† cəna. Ti Ala am

* **22:17** 22.17 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **22:24** 22.24 SK 25.5 † **22:30** 22.30 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † **22:32** 22.32 NL 3.6

nunaye gani, am roaye, diye!» yeno. ³³ Jamadè adèa fangeranniya, tai dajane alamdunjudèa ajapkera.

Wadawa samman finja kura wo?

(Mar 12.28-34)

³⁴ Farisawadè Isa Sadusiyadèa manan yapcægènarò fangeranniya, captane nanjuro kadira. ³⁵ Curonjan malèm Attauraye laa tia rijapturo tiro: ³⁶ «Sayinna, wadawa curo Attaura Nawi Musayedèn finja kura wo?» cène tia kiworo. ³⁷ Isaye tiro: «Ala Kèmanèmba karwunèm ngan, ronèm ngan, hangalnèm ngan raye!»† ³⁸ Adèma wada kura burwoye wo! ³⁹ Koro yindiyedè ye ti gai: «Kèmaskinèm yea kèlanèm gairo raye!»† ⁴⁰ Wada yindi anima fèrdu Attaura Nawi Musaye-a kitawuwa nawayaye-a sammaye!» yeno.

Almasiwudè Tada Mai Daudaye

(Mar 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ Farisawadè nadèn captana duwon, Isaye tayiro: ⁴² «Awi kèla Almasiwudèyen tèmanuw? Ti tada wunduye?» cène tayia kiworo. Tiro: «Tada Mai Daudaye!»‡ yera. ⁴³ Daji Isaye tayiro: «Adègaimaa, ndayilan gèle Mai Dauda Ruhu Alayen tia Kèmalan bowoyeno? Tiye: ⁴⁴ «Kèmandeye Kèmaniro: 'Namme kèmborammilan duwon, kèladowanèmba cidiya sinèmbèro yakkèkko!' cèna.»† ⁴⁵ Mai Daudaye tia Kèmalan bowojnadè, ndayilan gèle Almasiwudè tadanjuro walji?» yenniya, ⁴⁶ wundunjama rakce tiro jaawu cinni. Koro adèn fuwun wunduma gadero cinju mudu kaje tiro koro cèddènni.

23

Hal malèmba Attauraye-a Farisawaye-a

(Mar 12.38-40; Luk 20.45-47)

¹ Daji Isaye jamadè-a fuwurawanju-aro: ² «Malèmba Attauraye-a Farisawa-adè napturam Nawi Musayen napkada.* ³ Adè nangaro awo nayiro wulnjagai sammaa dewo gaiwo. Amma bare kèndonjadèa diwwi, dalilnjudè awo wuljanadèa cadiwawo nangaro. ⁴ Katkun kurwowu dama bawo casakkere ngawana ambero gènajagai, amma tayi kèlanja ngulondonjama casange tayia banajagaiwawo. ⁵ Kèndonja sammaa am tayia caroro cadi. Layanja mana Alaye ye fatatallo cadi, gèsèr kalwunjaye ye kuruwuro cadi.† ⁶ Masèna kuralan na darajaa-a dandallan napturam fuwuyè-a caraana, ⁷ koro kasuwulan am tayiro lewa darajaye cadde tayia Sayinnalan bowojaiya, jaumaro caraana.

⁸ «Amma nayidè, bare Sayinnalan bowonjanni, dalilnjudè malèmnòdo fal, nayi samma ye kèramiya nangaro. ⁹ Koro dunia adèn bare wundumaa Bawalan bowonuwwi, dalilnjudè Bawando fal, ti samelan dèganadè.‡ ¹⁰ Koro bare fuwumalan bowonjanni, dalilnjudè fuwumando fal, ti Almasiwudè. ¹¹ Kam curondèn kuramadè wolodindoro walji. ¹² Nonowo, wundu yaye kèlanjua jajakènamadè, tia bassai. Koro wundu yaye kèlanjua awimaro ngojènnimadè, tia jajakcai.

† 22:37 22.37 SK 6.5 † 22:39 22.39 Lew 19.18 ‡ 22:42 22.42 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † 22:44 22.44 Jaw 110.1 * 23:2 23.2 napturam Nawi Musaye - Kènduwo jamaro mana Alaye alamduwu-a fisarduwu-aye. † 23:5 23.5 laya - Laya yaudiyaudi mana Alaye kèlan ruwuwada ngum-a ngasu-aro tudègènadè. ‡ 23:9 23.9 Bawa - Bawa buye gani, adinne.

Kuttunja malamba Attauraye-a Farisawa-a!
(Luk 11.37-54)

¹³ «Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mēnafəkkaso! Cinna nodo bargaa Mai Samemayero ngawoyedəa ambo jakkəgəwwa. Nayi kəlāndo ye ngawuwwi, koro am tiyen ngaworo majaidə yero dapkəgəwwa. ¹⁴ [Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mēnafəkkaso! Kamu kwa fəccəgənaasoye kəndanja sammaa buwi ye, halndo gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərnwi ye. Adə nangaro ajawundo leiran jairo kura!]

¹⁵ «Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mēnafəkkaso! Kərdi falla adinndoro kalakturo bərəm kura kura konuwe lardu lardu gawi. Təmjiya, tia kannuma nayimaa jairo konjanaro kalanguwi. ¹⁶ Kuttundo simoduwu kambuwaso! Nayiye: “Wundu duwon kəla Fado Alayan dəganadəyelan kansi juwuidə, awima gəni. Amma kam kəla dinar Fado Alayan dəganadəyelan kansi juwuiya, kansinju tia cəda!” nuwi. ¹⁷ Nayi kambuwa hangal bawoaso! Ndasonja gəle kura wo, dinardə ra Fado Alaye dinardəa tayirro kalakciyidə? ¹⁸ Koro nayiye: “Wundu duwon kəla laya duwadurambelan kansi juwuidə, awima gəni. Amma kam kəla sadaa laya duwaduramdən gənaadadəyən kansi juwuiya, kansinju tia cəda!” nuwi. ¹⁹ Nayi kambuwaso! Ndasonja gəle kura wo, sadaadə ra laya duwaduram sadaadəa tayirro kalakciyidə? ²⁰ Adə nangaro kam kəla laya duwaduramben kansi juwunamadə kəla laya duwadurambe-a awo kələnjun gənaada samma-ayen kansi giwo. ²¹ Koro kam kəla Fado Alayan kansi juwunamadə kəla Fado Alaye-a ti curonjun dəganama-ayen kansi giwo. ²² Koro kam kəla sameyən kansi juwunamadə kəla kuris kərmayie Alaye-a ti kəladən napcənama-ayen kansi giwo.

²³ «Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mēnafəkkaso! Karasu so, bulu kaskasi so, nana soman jakka tuluwuwu, amma awo Attauralan adəa nankuran kojənadəa kolluwwa: jire dio so, kanjimari fəleduwu so, aman roda so. [§] Adəa kolluwwin awo ani yea dio wajimnjaana. ²⁴ Nayi simoduwu kambuwaso! Kandana cejenuwi, amma karimo yunduwi!*

²⁵ «Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mēnafəkkaso! Nayi ngawo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulluwe tayirro kalanguwi, amma curonjudə awo ndallada so, ndəlambe solan cəmbərəna. ²⁶ Farisa kambu! Burwon curo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulle duwon, nga-wodə ye tayirro waljo!

²⁷ «Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mēnafəkkaso! Nayi alama kauri garuda bullan cingada gai, ti ngawoyen kuroro shawa, amma curon silla am sanunaye-a awo tayirnambuyə jiri jiri-an cəmbərəna. ²⁸ Ngaima nayidə, am ngawondə carune jirewuro ngonjai, amma curondodə nanmēnafək-a nandiwi-an cəmbərəna.

²⁹ «Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mēnafəkkaso! Kauriya nawiya kureye tanduwi, taktuwuram jirewuyə ye janenuwi. ³⁰ Nayiye: “Ca jaman amwurawandesoyen kərgaiyēa, tayiro kəldəgəyiye bu nawayedəa finiyende,” nuwi. ³¹ Ngainin nayima kaduwu am nawayadəa ceyesənaye nuwe shedanuwi. ³² To, kəndo diwi amwurawandoyedəa təmogənowo! ³³ Nayi kadiya, kaduwu fusiyaeso! Ndayilan

§ 23:23 23.23 Karasu so, bulu kaskasi so, nana so - jire dio so, kanjimari fəleduwu so, aman roda sodə, tayi jakka kaluyedəa faidan kojana. * 23:24 23.24 Kandana cejenuwi, amma karimo yunduwi! - Kandana-a karimo-adə yindi samma haram. Awo təngərima carune wayera yaye, awo jaumaro kura carune wajjani.

gæle ranguwe ajawu kannuyero kanuwi? ³⁴ Adə nangaro wudə nawiya-a rashiduwa-a maləm̄ba Attauraye-a nayiro juwanjagakki. Laanja kəskaro jagəwe roro yejuwi, laanja yea dandallandon kirwolan kowonuwe bəla bəlan tayia basarnuwi. ³⁵ Adəma nangaro jirewuye dunia adəye bunja samma kəlandoro cukkuri, bu duwon jaman Nawi Haabila jiremadəyen tamiya har jaman Nawi Jakariya tada Barakaye katte Fado Alaye-a laya duwadurambe-ayen ronju tuluwuwadəyero kudero samma fidənədə. ³⁶ Jiremaro nayiro wulnjagakki, awo ani samma am jaman adəyemaro wakkajiyi.

Karwukutta Isaye Jerujalemba
(Luk 13.31-35)

³⁷ «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawiya-dəa roro yejuwe am juwan-jaanadaro dongur kauye gəgəpkəwe sanuidə! Alama kuwui tadawanju fefedowanjun jakcidə gai, ngəwuro nayia nanin captundo raakkəna, amma wayew. ³⁸ Akko fanndo de sul kolnjaana.† ³⁹ Nayiro wulnjagakki, gadero wua suruwawo, har nayiye: “Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə!” wulluwiro.»

24

Jawawi Isaye
kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen
(Mar 13.1-37; Luk 21.5-38)

¹ Isa Fado Alayen culuwuna leji duwon, fuwurawanju nanjuro isane tiro tando tando Fado Alayedəa fəleduwuro badiyera. ² Amma Isaye tayiro: «Awo ani sammaa ruwwa, gəna? Jiremaro nayiro wulnjagakki, kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.

Badiduram boneye
(Mar 13.3-13; Luk 21.7-19)

³ Isa kəla Kau Jaitunnen napcəna duwon, fuwurawanju runjan isane tiro: «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro sa kəndenəm-a sidu duniaye-aye cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo. ⁴ Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni! ⁵ Am ngəwu cunilan* isane: “Wuma Almasiwudə wo!” cane am kada cawatki. ⁶ Kəriwu na kəranso-a kuruwuso-alan nukcənaro fanuwiya, bare hangalndo cijənni! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni. ⁷ Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. Kəna ye na naro ngayi, koro cidi ye na gadegaden lojoi. ⁸ Awo ani samma badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejəna gai.

⁹ «Daji nayia njadane basarnjane roro njeyesi, koro cuni nangaro† jama duniaye samma wanjai. ¹⁰ Daji am ngəwu ye wua ganja koljai. Laa aman amanjaye jawui, laa gade yea wajai. ¹¹ Koro nawiya kattuwuye isane am kadaa jambajane cawatki. ¹² Kəla jirenambu tərğanayen kərawo am ngəwuye təgərdi. ¹³ Amma kam mərje har sa njerorambero‡ dəganamadə

† 23:38 23.38 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwanjan culuwuna. * 24:5 24.5 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani. † 24:9 24.9 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. ‡ 24:13 24.13 sa njerorambe - Kənde Tada Kambedə.

njækkawo cuwandi. ¹⁴ Koro kawuri kæji nodo bargaaŷe adæ ye jama duniaye sammaro shedaro wuldiyi duwon, daji njeroramdæ isi.

Bone kura

(*Mar 13.14-23; Luk 17.20-37; 21.20-24*)

¹⁵ «Adæ nangaro sa duwon awo waada jauro batti masiwa kudoma lawarnju Nawî Daniyel ruwujenadæ na jauro darajaan daada ruwiya,[†] (Kæradumadæ asujo!), ¹⁶ daji am lardu Yahudiyayen dasaanadæ cija kauro cagaso leja! ¹⁷ Kam kæla soronjuyen dæganadæ bare jæpce kare ngoduro curo sorodæyero ngaanni! ¹⁸ Koro kam kulolan dæganadæ ye bare kalwunju ngoduro waldænni! ¹⁹ Yim anin kamu curoa so, nganji cæmbia sodæ, kuttunja! ²⁰ Bare kasondo nangærilan[§] bi yim tustuyen wakkajænniro Alaa korowo! ²¹ Dalilnjudæ sadæn bone jauro kuttu mbeji, bone duwon sa dunia alaktænadæn tai kuro kudero ngaltema jirinju tuwandænni fuwu yen fagat tuwandiawo nangaro. ²² Koro ca Kæmande bone adæye kawunju fulujænna, wunduma njækkawo cuwandiawo. Amma am kærejænadæ nangaro kawudæa fuluji. ²³ Sa adæn kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudæ!” bi “Towonju ti!” cænia, bare tia yasarawwi! ²⁴ Dalilnjudæ almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya kattuwuyeso-a isane alama kura so, awo ajabba ajabba so cadæne, yoyenoa, har am kærejænadæmaa jambajane cawatki. ²⁵ Akko kawu wakkajidæro, adæa nayiro wulnjagakkæna. ²⁶ Adæ nangaro am laaye nayiro: “Towonju ti karaalan!” cania, bare lenuwwi. Bi “Akkonju ti curo ngimben!” cania, bare tayia yasarawwi. ²⁷ Jiri same adinnamlan har fædero cuwalde wassidæ gai, kænde Tada Kambedæ ye ngai. ²⁸ Na riwa dæganalan kowuwaso ye captai.

Kænde Tada Kambedæye

(*Mar 13.24-27; Luk 21.25-28*)

²⁹ «Sadæman ngawo bone yim aniyen kængal cælæmbo walji, kumbal ye nurnju ciwawo, sillowuwaso ye samelan casuri, koro kænduwowa sameye ye jauro lolojai. ³⁰ Daji alama Tada Kambedæ samelan fælediyi. Daji jama duniaye samma karwunja kuttaji, koro Tada Kambe kænduwoa-a jauro darajaa-a kæla fofou sameyen isi carui.[†] ³¹ Adægaima malaiyawanjua nuktu kura kangadiyen cunode talgæmo duniaye dewu samman tai ci dajiram sameyero yade amnju kærejænadæa capcai.

Misal ya tarmuye

(*Mar 13.28-31; Luk 21.29-33*)

³² «Ya tarmuyen misal adæa asunowo! Sa fæktu badije kalu rijiya, nangæri karænjenaro nonuwwa. ³³ Ngaima awo ani samma wakkajai ruwiya, ti cinnalan del karænjenaro^{*} nonowo! ³⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adæye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. ³⁵ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani tæmmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dægaiwo!

(*Mar 13.32-37; Luk 21.34-38*)

³⁶ «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajaidæa wunduma nojænni. Bawadæro kajia, malaiyawa samelan dasaana ye nojanni, Tadadæ ye

[†] **24:15** 24.15 Dan 9.27; 11.31; 12.11 [§] **24:20** 24.20 nangæri - Curo lardu yaudiyayen sanju jauro samsu ye, kuttu ye. [†] **24:30** 24.30 Dan 7.13-14 ^{*} **24:33** 24.33 ti cinnalan - Tada Kambedæye kændenju del karænjena.

nojänni. ³⁷ Kənde Tada Kambedəye alamanju jaman Nawi Nuhuye gai. ³⁸ Awoa jaman adən kawu ingi tufanaye isidəro, amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadi ye ngai duwon, har yim ise Nawi Nuhu curo maaradəyero kərgawo. ³⁹ Nanjama nangi duwon, ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno. Kənde Tada Kambedəye ye adəgairo walji. ⁴⁰ Daji yim adən kongwa yindi kulolan duwon, fal ngojane fal koljai. ⁴¹ Koro kamu yindi ye nedu cadi duwon, fal ngojane fal koljai.

⁴² «Adə nangaro faadaro dəgəiwo, dalilnjudə yim Kəmando isidəa nonuwwi nangaro. ⁴³ Amma adəa nonowo, ca kəma fadoyedə sa barwu bune fannjuro isidəa nojənaa, faadaro dəgane tia kolje fannjuro ngayiwawo. ⁴⁴ Adəgaima nayi ye faadaro dəgəiwo, dalilnjudə sa təmanuwwilan Tada Kambedə isi nangaro.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye
(Luk 12.35-48)

⁴⁵ «Wundu gəle wolodi amanna ye, hangalla yedə wo, ti duwon kəmanja tia kəreje wolodiya amanjuro nuwanja kəmbəye sa təraanan njoro galajənədə? ⁴⁶ Kəjinju wolodi kəmanju walidiya, ngai cədi najiyidə! ⁴⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kəmadə kəndanju sammaa mukko wolodi adəyero cakki. ⁴⁸ Amma ca wolodi adə ti kam batti duwon karwunjun: “Kəmani duwan isiwawo,” cəne ⁴⁹ wolodiya amanjua babaktu badije mbalmaso-a kallo jawune casairo walyenoa, ⁵⁰ daji wolodi adəye kəmanju yim təmajənni-a sa nojənni-alan ise ⁵¹ tia kirwolan jajarje curo mənafəkkayero cakki. Nadən so ye tədi, sheri ye naldi.

25

Misal kəlayakku mewuye

¹ «Sa adən* nodo bargaa Mai Samemaye alamanju ferowa kəlayakku mewu fatəlanja ngojane mai larusayedəa kaptuwuro caluwunədə gai. ² Curonjan uwu hangal bawoa, uwu ye hangalla. ³ Tayi hangal bawoədə fatəlanja ngoyeranniya, kəndawu ngojanni. ⁴ Amma tayi hangalladə fatəlanja-a kalwo curon kəndawu gadea-a ngoyera. ⁵ Mai larusayedə duwan isənnidə, tayi sammaa kənəm ngoyeno. ⁶ Dawu buneyen kowo laa nukce: “Akkonju mai larusayedə! Luwowo tia kapkənowo!” yeno. ⁷ Daji kəlayakku ani samma cijane fatəlanja dabbardu badiyera. ⁸ Amma tayi hangal bawoədəye hangalladəro: “Andiro kəndawu gana sadowo, fatəlawande no cadi!” yeranniya, ⁹ hangalladəye: “A’a, andi-a nayi-aa sadiwawo. Lenowo na ladomasoyen yiwowo!” yera. ¹⁰ Kəndawu njuworo ledu cadi duwon, mai larusayedə kadio. Tayi dabbardanədə ti-a kallo na ngəməri larusayero ngasaane cinnadə jakkera. ¹¹ Ngawo adəyen kəlayakku gapcanadə ye isane tiro: “Barganəmmi, barganəmmi, andiro cinnadəa fərəmsaganeye!” yera. ¹² Amma mai larusayedəye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki, nayia nonjakkəni,” yeno. ¹³ To, nayi ye faadaro dəgəiwo, dalilnjudə yimnju bi sanju nonuwwi nangaro.

Misal kəma-a wolodiyanju-aye
(Luk 19.11-27)

¹⁴ «Koro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju kam laa bəlawuro cədi cəne wolodiyanjua bowoje kəndanju mukkonjaro cakkənədə gai.

* 25:1 25.1 Sa adən - Sa Tada Kambedə duniaro walde isidən.

¹⁵ Wundunja yayero kɛla raktunjuyen talanti[†] kaino. Kam fallo uwu ce, fallo yindi ce, fal yero fal kaino. Daji bɛlawuroro leyeno. ¹⁶ Sadaman kam talanti uwu cɛmowonamadɛ leje tayilan sawur cɛde riwa uwuye kiwando. ¹⁷ Kam yindi cɛmowonamadɛ ye adɛgai cɛde riwa yindiye kiwando. ¹⁸ Amma kam talanti fal cɛmowonamadɛ leje bɛlaa laje wuri kɛmanjuye gɛrayeno.

¹⁹ «Ngawo kawu kadayen kɛma wolodiya aniyedɛ bɛlawuron kadin- niya, tayi-a balas kedo. ²⁰ Kam talanti uwu cɛmowonamadɛ ise gade uwu cuwude tiro: “Barganɛmmin, talanti uwu simmadɛ, akko gade uwu riwaro fandɛkkɛna,” yeno. ²¹ Kɛmanjuye tiro: “Wuse, wolodi ngɛlama, amanma! Awo ganan aman dimmadɛ, awo ngɛwu mukkonɛmbo yakkɛkki. Are kallo kɛji faniyo!” yeno. ²² Kam talanti yindi cɛmowonamadɛ ye ise tiro: “Barganɛmmin, talanti yindi simmadɛ, akko gade yindi riwaro fandɛkkɛna,” yenniya, ²³ kɛmanjuye tiro: “Wuse, wolodi ngɛlama, amanma! Awo ganan aman dimmadɛ, awo ngɛwu mukkonɛmbo yakkɛkki. Are kallo kɛji faniyo!” yeno. ²⁴ Daji kam talanti fal cɛmowonamadɛ ye ise tiro: “Barganɛmmin, ni kam jauro nokkɛna. Na nadɛmmilan kalanɛmi, koro na kasuni finɛmmilan mowomi nangaro, ²⁵ rinjɛkke lekke bɛlaa lakke wurinɛmdɛa gɛrayekko. Akko awonɛm,” yeno. ²⁶ Amma kɛmanjuye tiro: “Ni wolodi kɛlado, kam bowuye! Na nadɛkkɛnilan kalanɛkki, koro na kasuni finɛkkɛnilan mowokkiro nonɛmma, gɛna? ²⁷ Ca wurinidɛa bankilan gɛnanɛmmaa, waldunidɛn wurini riwanjua mowokkana. ²⁸ To, talanti faldɛa nanjun mowowo, kam nanjun mewuadɛro yowo! ²⁹ Wundu duwon nanjun awoamadɛ,[‡] tiro casargane ngɛwuro walji, amma kam nanjun bawomadɛ,[§] awo cɛdanadɛmaa tilan camoyi. ³⁰ Wolodi faida bawoa adɛa deyan curo duwu cɛlɛm pɛttero gɛpkɛnowo, nadɛn so ye tɛdi, sheri ye naldi,” yeno.

Jama duniaye sammaro shara kamduwu

³¹ «Sa Tada Kambedɛ darajanjua malaiyawa samman kundenno walde isiya, kɛla kurisnju kɛrmaiye darajaayen napci. ³² Jama duniaye samma fuwunjun captai, jiri sɛni dimiya-a kaniya-aa firjidɛ gai, kam kamanju-aa firje tayia kɛwu yindiro yakci. ³³ Dimiyadɛa kɛmboramnjuro cakki, kaniyadɛa yea wailanjuro. ³⁴ Daji Maidɛye tayi kɛmboramnjuyedɛro: “Nayi Bawani barga dɛmnjaanadɛ, arowo nodo bargaa duwon kawu dunia alaktanayen nayiro dabbargaadadɛa gandowo! ³⁵ Awoa kɛnania duwon, awo kɛmboye sew. Ngudunia yen, awo kɛnjaye sew. Wu kusotto yen, sisawuw. ³⁶ Kajɛmuni bawo yen, awo jaktuye sew. Wu dondi yen, kisseyew. Kosoro sasakkɛna yen, naniro kadiw,” cɛni. ³⁷ Daji am jirewu aniyɛ tiro: “Kɛma, yimbi nia kɛnanɛmɛba ngiruiye duwon, awo kɛmboye ngeiye? Ra, ngudunɛmɛba duwon, awo kɛnjaye ngeiye? ³⁸ Yimbi kusottoro walyem duwon, njuriye nia ngisayiye? Ra, kajɛmunɛm bawo duwon, awo jaktuye ngeiye? ³⁹ Yimbi ni dondi bi kosolan duwon, njuriye nanɛmbo kadiye?” cɛni. ⁴⁰ Maidɛye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi duwon kɛramiyani aniyɛ gananjaro ser yidduwiya, wumaro sidduw,” cɛni. ⁴¹ Daji Maidɛye tayi wailanjuyedɛro: “Nayi baskuwadadɛ, nani kollowo

[†] 25:15 25.15 talanti - Talanti faldɛa alama alwasi kida kɛrwu mewu wuriye gai. [‡] 25:29 25.29 wundu duwon nanjun awoamadɛ - Kam mana Isaye fanjida, nodunju cɛrgane caye kojɛnaro asuji.

[§] 25:29 25.29 kam nanjun bawomadɛ - Kam mana Isaye fanjiwawodɛ, nodunju ganadɛmaa tilan camoyi.

kannu tɛmmaro nuiwawo Yiwulis-a malaiyawanju-aro dabbarjaanadɛro ngawowo! ⁴² Awoa kɛnania duwon, awo kɛmboye siwwi. Ngudunia yen, awo kɛnjaye siwwi. ⁴³ Wu kusotto yen, sɛsaawwi. Kajɛmuni bawo yen, awo jaktuye siwwi. Wu dondi yen, kosolan yen naniro isuwwi,” cɛni. ⁴⁴ Daji tayi ye tiro: “Kɛma, yimbi kɛnanɛmba nia ngiruiye? Bi ngudunɛmba, bi kusotto, bi kajɛmunɛm bawoa, bi dondi, bi kosolan duwon, nia njuruiye niro ngistuwuro wayeiyey?” caniya, ⁴⁵ Maidɛye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi duwon tayi aniye gananjaro ser njɛddoro wanuwiya, wumaro njɛddoro wanuw,” cɛni. ⁴⁶ Daji tayidɛ ajawu sawisoyero ngasayi, amma jirewudɛ ro sawisoyero ngasayi,” yeno Isaye.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

26

Isaa roro njejoro mada

(Mar 14.1-2; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57)

¹ Isa mana ani sammaa cɛde kerɛnniya, fuwurawanjuro: ² «Sala Laya Njɛkkayirambero kawu yindi gapcoro nonuwwa, koro Tada Kambedɛa mukko ambero sɛrɛccagane kɛskaro tia jajagane roro ceyesi,» yeno.

³ Daji wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a fado riman kura tiro Kaifas caniyen captane ⁴ sawardane Isaa nangalan tame roro njejoye nia ngoyera. ⁵ Amma tayiye: «Sai sala kɔjiya duwon, bare jama hangalsango casanganni!» yera.

Kamu laaye Isaa sittɛranjuro dabbarduwu

(Mar 14.3-9; Yah 12.1-8)

⁶ Isa bɛla Baitaniyelan fado Siman dɛrimayen* ⁷ masɛna cɛdi duwon, kamu laa sɛndal curonjun kawudi jauru tamanna ngoje ise kawudidɛa kɛla Isayero fiyeyeno. ⁸ Fuwurawadɛ adɛa kerunniya, kutturo carune kattenjan: «Awiro kawudidɛa basarjidɛ? ⁹ Ca adɛa wuri kadaro calade wuridɛa talaawaro cadɛna!» yera. ¹⁰ Isa adɛa asuje tayiro: «Awiro kamu adɛa suwolluwi? Wuro awo jauru ngɛla sɛddɛna. ¹¹ Talaawasodɛ sawisoro curondon mbeji, amma wudɛ sawisoro gɛni curondon dɛgakki. ¹² Kawudi adɛa tiyiniro fiduwunjudɛ, sittɛraniro wua dabbarseyeno. ¹³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia ngayen kawuri kɛji adɛa wuljai nguson, kamu adɛa takturo awo sɛddɛnadɛ yea wuljai,» yeno.

Yahusa Iskariyot Isaa sɛrɛttuwuma

(Mar 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ Daji mewun yindindɛye falnja, kam tiro Yahusa Iskariyot canidɛ, na wurawa rimannayero leje ¹⁵ tayiro: «Isaa mukCONDORO YAKKɛKKIA, awi wuro siwi?» cɛne tayia kiworɛnniya, cungo fiwullaye fiakku mukkonjuro kesakko. ¹⁶ Daji sa adɛn Yahusa dama Isaa tayiro sɛrɛttuwuye mada badiyeno.

Masɛna sala Laya Njɛkkayirambe

(Mar 14.12-21; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30)

¹⁷ Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoaye kidɛnniya, fuwurawadɛ na Isayero isane tiro: «Ndaran masɛna layayedɛa niro dabbarnjɛgɛiye buni?» cane tia keworo. ¹⁸ Isaye: «Bɛrnidɛro ngawowo, na kam laayero

* **26:6** 26.6 Siman dɛrima - Ti calan dɛrima duwon ngajɛnadɛ.

lenowo tiro wullowo: "Sayinnaye niro sanju del karənjəna, fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa fannəmlan cadı," yeno.»¹⁹ Daji fuwurawadə jiri İsa tayiro wuljəganadə gai kedo. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.

²⁰ Kəngal kikkurənniya, İsa mewun yindində-a rokko masənaro napkera. ²¹ Masəna cadı duwon, İsaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo fal wua mukko kəladowayero sərənsiyi,» yeno. ²² Karwunja jauru kuttaje fal fallen wundu yaye: «Kəma, wuma wa?» cəne tia koro badiyeno. ²³ İsaye tayiro: «Kam duwon wu-a buwururo mukko yakkiyenadə, tima wua sərəttuwumadə wo. ²⁴ Tada Kambədə saptidəma,† jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai, amma kam duwon Tada Kambədə kəladowanjuro sərəcciyidə, kuttunju! Kam adə tambənnima tiro ngalwo!» yeno. ²⁵ Daji Yahusa kam tia sərəttuwumadəye: «Sayinna, wuma wa?» yenniya, İsaye tiro: «Nimaye wulləmma,» yeno.

Masəna Kəmaye

(*Mar 14.22-26; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-25*)

²⁶ Masəna cadı duwon, İsa burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce fuwurawadaro ce: «Ngonowo buiwo, adə tiyini,» yeno. ²⁷ Koro kənjaram ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro ce: «Nayi samma yaiwo, ²⁸ dalilnjudə adəma buni aman ndəptaye‡ duwon biwu am kadaye gawurdu nangaro fidənadə wo,† ²⁹ Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun gadero ingi inabbe§ adəa yakkiwawo, har yim nayi-a rokko nodo bargaa Bawaniyelan bərinno yakkiro,» yeno. ³⁰ Daji aiya Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau jaitunnero leyerə.

İsaye Biturus tia angərji wuldu

(*Mar 14.27-31; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38*)

³¹ Daji İsaye fuwurawanjuro: «Bune adəman nayi samma kəla wuyen ngaworo waldwi, akko awo kitawulan ruwuwadadə: "Sənidəa bangəkkiya, dimiya bəriyedə tatarđai."† ³² Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidı Galileyero lekki,» yeno. ³³ Biturusse tiro: «Tayi samma kəla niyen ngaworo walđai yaye, wudə təmmaro ngaworo walđəkkiwawo!» yeno. ³⁴ İsaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku bune adəman kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno. ³⁵ Amma Biturusse tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero walyeno yaye, təmmaro nia angərnəkkiwawo!» yeno. Fuwurawa samma ye ngai wulyera.

Moduwa İsaye

(*Mar 14.32-42; Luk 22.39-46*)

³⁶ İsa fuwurawanju-a na tiro Gessemani canidəro kadiranniya, tayiro: «Na adən nammowo duwon, na todəro lenne moduwa dikke,» yeno. ³⁷ Daji Biturus-a tada yindi Jabadiyedə-aa ngoje rokko lejane karwunju kuttaje ronju jauru bannadu badiyeno. ³⁸ Tayiro: «Karwuni jauru kuttajəna, har nukki gai. Na adən danowo, faadaro wu-a kallo dəgaiwo!» yeno. ³⁹ Gana laa kuruwuje fədəryero təmdə moduwa cəde: «Bawani, yojia, kənjaram* adəa wulan ngone! Adə yaye rawonidə gəni, kaanəmdəma ti

† **26:24** 26.24 Tada Kambədə sapti - İsa nui. ‡ **26:28** 26.28 buni aman ndəptaye - Bu İsaye aman katte Ala-a adamgəna-aye tabbacciyidə. † **26:28** 26.28 NL 24.8; Iri 31.31-34 § **26:29** 26.29 ingi inabbe - Diben. † **26:31** 26.31 Jak 13.7 * **26:39** 26.39 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

wo!» yeno. ⁴⁰ Na fuwurawanjuyero walladanniya, kənəm cadi nayeyeno. Biturusso: «Assha! Sa fallo ranguwe wu-a kallo faadaro dəgawwawo wa? ⁴¹ Bare jaraptuwiro faadaro dəgaiwo, moduwa dewo! Ruhudə[†] cəraana, amma tiyidə duno kəskea!» yeno. ⁴² Koro walde yindiyoero leje moduwa cəde: «Bawani, kənjarəm adəə wulan ngonəmbawo sai yakkiyamaa, rawonəmdəma tədo!» yeno. ⁴³ Nanjaro walladanniya, caye gai kənəm cadi nayeyeno, simnja nga kurwowujəna nangaro. ⁴⁴ Koro walde tayia kolje yakkuyero leje mananju cayedəlan moduwa kido. ⁴⁵ Daji na fuwurawadəyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kənəmbo bowadando tussuwi wa? Sadə cədəna, Tada Kambədəə mukko biwumasoyero sərəccaana. ⁴⁶ Cinowo, leniyoi! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del karənjəna!» yeno.

Isaa ta

(Mar 14.43-52; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11)

⁴⁷ Isa mana cədi ngai duwon, Yahusa mewun yindindəyē falnja kadio. Jama kada ye na wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-ayen kashagar so, ka so mukkonna ti-a rokko kadira. ⁴⁸ Caman ti sərəttuwumanjudə tayiro bəlaanan isanojiye: «Kam tiro lewa darajaye yiddəkkidə, tima! Tia taiwo!» cənna. ⁴⁹ Sadəman Yahusa na Isayero ise: «Wuse, sayinna!» cəne tiro lewa darajaye kiddo. ⁵⁰ Isaye tiro: «Sawani, awo kəndoro isəmmadəə de!» yeno. Daji amdə fuwujane Isaa mukkon dap keda. ⁵¹ Am na Isayen dajanadəyē falnja mukko sajiye kashagar ficce wolodi rīman kurayea bakce səmonju tən kamgeno. ⁵² Daji Isaye tiro: «Kashagarnəmba fannjuro kalange! Wundu duwon kashagar ficcənamadə kashagarlaman nui. ⁵³ Ra, nonəmmi wa rangəkke Bawania bowonəkke sadəman wuro malaiyawa kəwu mewun yindinmaa[‡] kojənaa juwasiyidə? ⁵⁴ Adəgai gənia, jiri fin gəle awo Ala caman kadarje kitawulan wuljənadə wakkaji?» yeno. ⁵⁵ Sa adən Isaye jamadəro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndema gai taro wa isuwidə? Yim nguson Fado Alayen napkada jamaa alamməkki duwon, wua sədawwi. ⁵⁶ Amma awowa nawiya kitawulan ruwujanasodə wakkajaro awo ani samma tadəna,» yeno. Daji fuwurawanju samma tia koljane keyaso.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(Mar 14.53-65; Luk 22.66-71; Yah 18.12-24)

⁵⁷ Daji am Isaa cadanadə tia na Kaifas rīman kuradəyero kesado, na duwon maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-a ye captanadə. ⁵⁸ Biturus ye kate kaskadaaro har balballa fado rīman kurayedəro tia jəgane kərgaanniya, awo wakkajidəə kuroro dawu gureduwu Fado Alayen napkeno. ⁵⁹ Wurawa rimannaye-a majilisuw samma-a Isaa roro njejoro sheda bowuye mayera, ⁶⁰ shedawu kattuwuye kada isana yaye, cawandənni. Darye am yindi isane: ⁶¹ «Kam adəyē rakce Fado Alayədəə wurje curo kawu yakkuyen cədandi cənna,» yera. ⁶² Daji rīman kuradə cijje dajə Isaro: «Jaawunəm bawo wa? Awi gəle am ani kəlanəmnin shedajaidə?» cəne tia kiworo. ⁶³ Amma Isa cinju kajənni. Koro rīman kuradə walde tiro: «Ala Kəndəgaima nangaro, jire wulsagane! Nima wa Almasiwu Tada Alayədə wo?» cəne tia kiworo. ⁶⁴ Isaye tiro: «Nima wulləm, wuma! Koro nayiro wulnjagakki, kua adən fuwun Tada Kambədə

[†] 26:41 26.41 ruhudə - Ro kambe. [‡] 26:53 26.53 kəwu malaiyawaye - Malaiya dəwu arakku gai.

mukko kəmboram Mai Kənduwomayen napkada ye, curo fofou sameyen kənde cədi ye ruwi,»[†] yeno. ⁶⁵ Daji řiman kuradə kalwunju karje:§ «A! Ti Alaa gaskajo! Sheda jiri fi gəle gade maniye? Nayi kəlando Alaa gaskadunjudəa fanuwwa. ⁶⁶ Awi gəle təmanuw?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Ronju tuluwoma jusso!» yera. ⁶⁷ Daji laanja fəkkanjuro lallari təwatəwajagane tia babakkera, laanja ye marin bakcane ⁶⁸ tiro: «Ha! Almasiwu, nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera.

Biturusse Isaa angərdu

(*Mar 14.66-72; Luk 22.54-65; Yah 18.25-27*)

⁶⁹ Biturus balballa fadoyedən napkada duwon, kir laa ise tiro: «Ni ye Isa kam cidi Galileye-a rokko kərgaw!» yeno. ⁷⁰ Amma Biturus fuwu tayi sammayen angərje: «Awo wulləmidəa nokkəni,» yeno. ⁷¹ Daji cinna ngaworambo kiluwunniya, kir gade tia cure am nadən dasaanadəro: «Kam adə ye Isa kam Najaratte-a rokko!» yeno. ⁷² Koro Biturus walde tia angərje kansi juwe: «Tia nokkəni,» yeno. ⁷³ Gana sam kidənniya, am nadən dasaanadə isane Biturusso: «Fagatto ni ye kamnja fal, təlamməmlan asungeiye,» yera. ⁷⁴ Amma Biturus kəlanju baskuje kansi juwe: «Kam adəa nokkəni!» yeno. Sadəman gudowom kokkore kekko. ⁷⁵ Daji Biturus awo Isa tiro wulnjəgənadəa takkeno. Isaye: «Kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» cəna. Takkənniya, deyaro culuwe tai daje so ngyeno.

27

Yahusaye kəlanju njejo

¹ Dunia wayenniya, wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a samma cinja kəljane Isaa roro ceyesi yera. ² Daji Isaa cekkere caade mukko Gomna Bilatussero kesakko.

³ Yahusa sərəttuwumanjudə shara karmoye Isaro caddiro kirunniya, tuwaje leje cungo řiwullaye fiakkudəa wurawa řimannaye-a amwurawaro ce ⁴ tayiro: «Biwu dikkəna, kam biwunju bawoa sərənjagakkəna,» yeno. Tiro: «Awi andia sasakko? Nima awonəm nonəm,» yeranniya, ⁵ Yahusa wuridəa Fado Alayero gəpəciye nadəa kolje leje kəlanju kəskaro rodiye kano. ⁶ Wurawa řimannayeso wuridəa capkeranniya, amanjaro: «Baitəmbal Fado Alayero fiduwunjudə haram, wuri buye nangaro,» yera. ⁷ Daji nia ngojane wuridən cidi duwurammaye casiwe kaurila kusottowayero kedo. ⁸ Adəma nangaro ku kundenno nadəa Cidi Buyelan bowojaidə. ⁹ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi İrimiyayen wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Cungo řiwullaye fiakku, wuri duwon jama İsrayilaye taman kəlanjun kasaccanayedəa ngojane ¹⁰ cidi duwurammayedəa kesiwo, Kəmande wulsəgənadə gai,»[†] cəna.

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(*Mar 15.1-5; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38*)

¹¹ Isa fuwu Gomna Bilatussen dajəna duwon, gomnaye tiro: «Nima wa Mai Yaudiyyedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno. ¹² Amma wurawa řimannaye-a amwurawa-a tia burwuyeranniya,

[†] 26:64 26.64 Jaw 110.1; Dan 7.13-14 § 26:65 26.65 kalwunju karje - Karwukuttanjuro kalwu daunjuyedəmaa karyeno. [†] 27:10 27.9-10 Jak 11.12-13

awima tayiro kalakcægənni. ¹³ Daji Bilatusse tiro: «Awo kadan burwunjanadəa fanəmmi wa?» cəne tia kiworo. ¹⁴ Amma Isa awima tiro kalakcægənni, har gomnadə jauru ajapkeno.

Isaro shara karmoye kamduwu

(*Mar 15.6-15; Luk 23.13-25; Yah 18.39-19.16a*)

¹⁵ Caman kərwu nguson sala adəlan gomnadə adanju jəgane kosoma fal jama caaraanadəa tayiro salamjiyi. ¹⁶ Sa adən kosoma laa jauru nowada mbeji, cunju Barabbas. ¹⁷ Daji jama capkadaranniya, Bilatusse tayiro: «Wundua nayiro salamnjagakkiya, rawuw? Barabbassa ra Isa kam tia Almasiwulan bowojaidəa?» ¹⁸ Awoa nandərinja nangaro Isaa mukkonjuro sərətkeyeraro nojəna. ¹⁹ Ngaima Bilatus kəla kurisnju sharayen napkada duwon, kamunju kam laa cunode tiro: «Bare kam jirema adəro awima yiddəmmi, kəla tiyen ku kənnasimlan jauru bone yakkəna nangaro,» yeno. ²⁰ Amma wurawa rimannaye-a amwurawa-a jamadəa casakke Barabbassa tayiro salamjuwo Isaa roro cejo yera. ²¹ Koro gomnadə walde tayiro: «Tayi yindi anilan wundunjaa nayiro salamnjagakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Barabbas!» yera. ²² Bilatusse tayiro: «Awi gəle Isa kam tia Almasiwulan bowojaidəro yiddəkki?» cəne tayia kiworo. Tayi sammaye: «Kəskaro tia jəgəne no!» yera. ²³ Bilatusse: «Awiwo? Ayau awiye cədo?» yenniya, caye baworo kowo sapcane: «Kəskaro tia jəgəne no!» yera.

²⁴ Bilatus curo lamar adəyen awima rakce cədiwawo ye, kalala ngəwujji yero kirunniya, ingi ngoje fuwunjan mukkonju tulje tayiro: «Bu kam adəyen mukkonni bawo, nayima awondo nonuw!» yeno. ²⁵ Amma jama sammaye: «Bunju kəla andi-a kaduwunde-ayen dəga!» yera. ²⁶ Daji Bilatus tayiro Barabbassa salamgeyeno. Amma sojiyanjudəa cakke Isaa kirwolan jajaryeranniya, tia kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Sojiyaye Isaa basardu

(*Mar 15.16-20*)

²⁷ Daji sojiya Bilatussedə Isaa curo gomnariyero caade kəwunja sojiyaye sammaa fuwunjun capkera. ²⁸ Tia ringeranniya, kalwu kime* tiro lujagane ²⁹ ariawu kariyiye† kəlejane kəlanjuro gənajagane mukkonju kəmborambo ka kesakko. Daji fuwunjun tungurumjane tia rujane: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» yera. ³⁰ Koro lallari tiro təwajagane kadəa camoye tilan kəlanju babakkera. ³¹ Tiro rudu gənajagane kerənniya, kalwu kimedəa rinjane kajəmunju cayedəa lujagane tia kəskaro jaduwo kesado.

Isaa kəskaro jaduwo

(*Mar 15.21-32; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27*)

³² Caluwuna lejai duwon, kam laa bəla Kuraneye cunju Siman-a kəla kəlyera. Sojiyadə dunodunon tia casakke kəska Isayedəa ngoje ³³ na tiro Golgota canidəro leyerə, Golgotaye maananjudə Na Buwo Kəlaye. ³⁴ Isaro diben curonjun awo laa mir cani‡ diyadəa curo kedo, amma cade kidambənniya, kənjaro wayeno. ³⁵ Tia kəskaro jayeyeranniya, kajəmunju ngojane walawala cade kattenjan dagaryera. ³⁶ Daji nadən tia kuroro napkera. ³⁷ Kalakajinjudəro allo ayaunju kəlan ruwuwadadəa royeyera: TI ADƏMA ISA MAI YAUDIYAYEDƏ WO. ³⁸ Gəndewu yindi yea ti-a rokko

* **27:28** 27.28 kalwu kime - Kalwu maila. † **27:29** 27.29 ariawu kariyiye - Jawa kərmaiye.

‡ **27:34** 27.34 awo laa mir cani - Karwun tiyi jau nəmdaye.

jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailan Julian. ³⁹ Am kamjana kojaisodə tiro rudu gənajagane kəlanja kalakalakcane ⁴⁰ tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnəme curo kawu yakkuyen tandəmidə, nda kəlanəm moye! Ni Tada Alayea, kəskadən jəmmə!» canī. ⁴¹ Wurawa řimannaye ye maləmba Attauraye-a amwurawa-a rokko adəgai tiro rudu gənajagane amanjaro: ⁴² «Am gadea cəkkəaana, amma rakce kəlanju cəmoyiwawo! Tima Mai Israyilawuyedə woa, kəskadən kəřmama jəpco, tia kasaddiye. ⁴³ Alaa məřsajəna. To, Ala tia cəraanaa, kəřmama tia cəmowo, tiye: “Wu Tada Alayea,” cəna nangaro,» canī. ⁴⁴ Jiri adə gainin gəndewu yindi ti-a rokko jajaanadə ye Isaa rarayera.

Karmo Isaye

(*Mar 15.33-41; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37*)

⁴⁵ Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado. ⁴⁶ Sa yakku kajiriyedə Isa kowo dunoaro sapce: «Eloi, Eloi, lama sabaktani?» yeno, maananjudə «Alani, Alani, awiro wua kolsem?» ⁴⁷ Am nadən dajanadə adəa fangeranniya, laanjaye: «Nawi Iliyaə bowoji!» yera. ⁴⁸ Sadəman falnja cəgase leje soso ngoje diben comcombo ləpciye cuttuluwe karo lassiye Isaro sayeyeno. ⁴⁹ Amma am gapcanadəye: «Nda kollowo, Nawi Iliya ise tia cəkkəyia, ruiyo!» yera. ⁵⁰ Daji Isa walde kowo dunoaro sapce ro kirəmbo.

⁵¹ Sa adən juwa curo Fado Alayen dəganadə samən tamiya kəla cidiyannaro kudero farak yindiro kargadan. Cidi ye loloyeno, kauwa ye fafalladara, ⁵² kauriya ye fəřəmdane kamin muminnye kada karmolan ciyera. ⁵³ Isa roaro ciyenniya, kaurilan caluwe bəřni tayirro* ngasaane nadən am kadaro fəleyaadara. ⁵⁴ Kajalladə sojiyanju Isaa gurejaimadə-a rokko cidi loloje awo wakkajənaa kerunniya, karwunja kamde: «Jiremaro ti Tada Alayedəma!» yera.

⁵⁵ Kamuwa kada ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji. Cidi Galileyen Isaa jaane banajagai. ⁵⁶ Curonjan Meram Magdala so, Meram Yakuba-a Isuwu-aye yanja so, tadawa Jabadiye yanja so mbeji.

Sittəra Isaye

(*Mar 15.42-47; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42*)

⁵⁷ Dunia kajiriyenniya, gariwu laa kam Arimatiyaye cunju Isuwu kadio, ti ye fuwura Isaye. ⁵⁸ Na Bilatussero leje kamin Isayedəa tiro cadoro kiworənniya, Bilatus wada ce kamindəa tiro kaino. ⁵⁹ Daji Isuwu leje kamindəa ngoje lowowon batta linnen kəkərje ⁶⁰ kaurinju bəřin curo kauyen lajənadəro cakke sənaje ci kauridəyero kau kura təmbaljiye leyeno. ⁶¹ Meram Magdala-a Meram faldə-a ye fuwu kauriyedən napcana mbeji.

Kauri guredu

⁶² Yim dabbarduye† kojənaye wajənanjua wurawa řimannaye-a Farisawa-a na Bilatussen captane ⁶³ tiro: «Bargənəmmin, jambama adə ronjualan: “Ngawo kawu yakkuyen roaro walləkke cikki!” cənnadəa kəlan taiyena. ⁶⁴ Adə nangaro wada ye sojiyanəm kauridəa kawu yakkuro gureja, bare fuwurawanjusə isane kaminnjudəa ndaljane ambo:

§ **27:51** 27.51 juwa curo Fado Alayen dəganadə - Juwa adə na Ala-a tadoye gəraji. Maana kardunjuyedə barga karmo Almasiwuyen jawal Ala-a tadoye kaada. * **27:53** 27.53 bəřni tayir - Jerusalem. † **27:62** 27.62 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu.

“Karmolan cijëna!” wuljanniro. Jamba daryeyedæ burwoyedæa koji,» yera. ⁶⁵ Bilatusse tayiro: «Sojiyaa ngonowo lenowo, jiri nonuwwadæ gairo kauridæa gureja!» yeno. ⁶⁶ Daji kauridæro lejane kau kura ci kauriyedæro tawaa bakcagane sojiyadæa gadiro gënyayera.

28

Karmolan cidu Isaye

(*Mar 16.1-8; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10*)

¹ Yim tustuye koyenniya, mawuye yim burwoyeya* suwa læp Meram Magdala-a Meram faldæ-a kauridæa kuroro leyeræ. ² Sadæman cidi loloyeno, malaiya Kæmandeye laa samelan jæpce kau kuradæa tæmbalje kæladæn napkeno. ³ Camunonju mælækci gai, kajæmunju ye bul fok. ⁴ Sojiyadæ ridunjuro jauru lolojane am sanuna gairo walyera. ⁵ Amma malaiyadæye kamuwadæro: «Bare rinuwwi! Isa kam kæskaro jajaanadæa manuwiro nokkæna. ⁶ Wuljænadæ gai, ti na adæn bawo, cijëna! Arowo na tia sænajanadæa ruiwo! ⁷ Daji duwan lenowo fuwurawanjuro: “Karmolan cijëna. Ti nayia burwonjane cidi Galileyero leji, nadæn tia ruwi,” wulgænowo. Akko adæa nayiro wulnjagakkæna,» yeno. ⁸ Daji kamuwadæ karwunja kamdæna ye, jauru kæji fanjai yero kauridæn caluwe cagase lawardæa fuwurawanjuro njadoro leyeræ. ⁹ Sadæman Isa tayia kapciye: «Wusowo!» yenniya, nanjuro isane sinjuro kamdagane tiro ambætkeyera. ¹⁰ Daji Isaye tayiro: «Bare rinuwwi! Lenowo kæramiyaniro wulgænowo cidi Galileyero leja, nadæn wua sarui,» yeno.

Sojiya gureduwuye lawar njo

¹¹ Kamuwadæ ledu cadi duwon, sojiya gureduwuye laanja bærnidæro waldane wurawa rimannayedæro awo wakkajæna sammaa wulyeyera. ¹² Tayi ye amwurawadæ-a rokko captane nia ngoyeranniya, wuri ngæwu sojiyadæro cade ¹³ tayiro: «Akko awo wulluwidæ: “Bune kænæm diye duwon, fuwurawanjuro isane kaminnjudæa ndalyera.” ¹⁴ Koro gomnadæ awo adæa fanjia, tia lowoniye nayia njamoyiye,» yera. ¹⁵ Daji sojiyadæ wuridæa camoye lejane tayiro wuljaanadæ gai kedo. Adægaima ku kundenno mana adæ curo yaudiyayen tatargada.

Isaye fuwurawanjuro fæleduwu

(*Mar 16.9-20; Luk 24.36-49; Yah 20.19-23*)

¹⁶ Daji fuwurawa mewun tilondæ cidi Galileyero lejane kau kuruwu Isa tayiro wuljægænadæro kadira. ¹⁷ Tia kerunniya, tiro ambætkeyera, amma laanja dakkeræ. ¹⁸ Daji Isa nanjaro ise tayiro: «Kænduwo sameye-a cidiye-a sammaa wuro sadæna. ¹⁹ Adæma nangaro lenowo jama duniaye sammaa fuwurawaniro dewo, tayiro cu Bawadæye-a Tadadæye-a Ruhudæye-alan kasala yiddowo. ²⁰ Koro wadawa nayiro njadækkæna sammaa jaaro tayia alammowo. Nonowo, wu sawisoro nayi-a rokko, har cidu duniayero,» yeno.

* 28:1 28.1 mawuye yim burwoyeya - Ladu.

MARKUS

Kawuri kəji Isa Almasiwuye

Markus ruwujənadə

Linjila Markussedə

Kitawu Markus ruwujənadə, tima Linjila kənyindiyedə wo. Ti Markusdə kəngayamba mewun yindin Isaye falnja gəni yaye, Biturus-a kəngayamba gadedə-aa jauro nojəna. Tayiyen ti ye lawar Isayedəa fangeno. Tussənni ngawon Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo ania kəla kəndəgai Isayen ruwuyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

DABBARDA KIDA ISAYE

*Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu
(Mat 3.1-12; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28)*

¹ Akko badiduram kawuri kəji Isa Almasiwu Tada Alayeyedə. ² Kuren curo kitawu Nawi Ishayayen ruwuwadadə gai:

«Nin fuwunno kəngayammi nodəkke niro jawalnəm cassai.†

³ Tidə kam laa karaan kowo sapce: “Kəmandero jawal dabbargənowo, koduramnju cəkko dewo!” cəne wormaji.»†

⁴ Nawi Yahaya Kasalama fəlediye karaan jamaro kawuri kasala tuwaye biwuwa gawurduye cəddi kərga. ⁵ Adəgaima am lardu Yahudiyaye-a bərnə Jerujələmbə-a samma nanjuro isane biwunja wuljane curo bərəm Jordaniyen tayiro kasala tuwaye kiddo. ⁶ Yahayaye kajəmunjudə kanduri karimoyen caaada, canjanju ye ngirin tikkerəna. Kəmbonju ye kawi-a kəmagən-a. ⁷ Jamaro kawuri cədde: «Kam laa wua kənduwon kosəna je sunonjuye ngunəme wuiduma tikkəni ngawonin isi. ⁸ Wudə ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma tidə Ruhu Alayelan nayiro kasala njaddi,» yeno.

*Ruhu Alaye Isaro jəptuwu-a Yiwulisse Isaa jarəptu-a
(Mat 3.13-17; 4.1-11; Luk 3.21-22; 4.1-13)*

⁹ Yim anin Isa bəla Najarat cidi Galileyedən cije bərəm Jordaniyero ise Nawi Yahaya tiro kasala kiddo. ¹⁰ Isa ingidəlan kiluwunniyama, same farakko fərəmdə Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jərciyi kiro. ¹¹ Koro samelan kowo nukce: «Nima Tadani wo, njəraakkəna. Niramnin jauro karwuni kajijəna!» yeno. ¹² Sadəman Ruhu Alayedə tia cakke karaa dəriro kiluwo. ¹³ Karaadən kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kərga. Ti bundiya karaaye-a rokko, malaiyawa ye tiro ngissagai.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

*Isaye kidanju badidu
(Mat 4.12-17; Luk 4.14-15)*

¹⁴ Ngawo Nawi Yahayaa kosoro casakkənayen, Isa cidi Galilejero walde jamaro kawuri kəji Alaye wulduwu badiyeno. ¹⁵ Tiye: «Sadə cədəna, nodo bargaa Alaye del karənjəna! Təmmowo, kawuri kəji Alayedə kasaddowo!» yeno.

Isaye fuwurawanju burwoyeya bowodu

(Mat 4.18-22; Luk 5.1-11)

¹⁶ Yim laa Isa ci bərəm Galileyaa jəgai duwon, Siman-a yanjugəna Andarawus-a buni taramnja bərəmdəro fijagai kiro. Tayidə buni tawu.

¹⁷ Isaye tayiro: «Arowo wua səgaiwo, nayia kam tawuro njadəkki,*» yeno.

¹⁸ Sadəman buni taramnja koljane tia geya.

¹⁹ Koro gana fuwuyenniya, Yakuba tada Jabadiye-a yanjugəna Yahayaa curo maarayen buni taramnja caassai kiro. ²⁰ Sadəman tayia bowoje cijane bawanja Jabadi-a kidawunju-aa curo maaradəyen koljane tia geya.

Isaye kam karuwaa isangaduwu

(Luk 4.31-37)

²¹ Daji Isa-a fuwurawanju-a bərni Kafarnaamero kadira. *Yim tustuye kidənniyama, Isa dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. ²² Jamadə alamdunjudəa ajapkera, dalilnjudə alamdunjudə maləmba Attaurayədə gai gəni, kənduwoaro manaji nangaro. ²³ Sa adən curo dandalnjadəyen karuwama laa burwu cakke: ²⁴ «A! Isa kam Najaratte, awi lambonəm andiro? Andia siduwuro wa kadim? Nia asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə wo!»† yeno. ²⁵ Amma Isa sedandəro jəkkade mana dapciye: «Cinəm jange kamdəa kolle luwe!» yeno. ²⁶ Daji sedandə burwu dunoa cakke kamdəa jəjəkce kolje kiluwo. ²⁷ Tayi samma ajapcane amanjaro: «Attə awi? Alamdu jiri bərin, diye! Kənduwoaro sedansoro wada ciya, jagai!» canı. ²⁸ Sadəman lawar Isaye cidi Galileye ngaro tatargaada.

Kalmaram: Yim tustuye

Ala same-a dunia-a kawu arakkulan alakkeno. Kawu tulurre kidənniya, kidanju alaktuye cerənədəro, Ala tuskeno. Kawu tulurredəro tagənasso barga dəpciye kaanjuro kido.

Ci Nawi Musayen Ala wada Israyilawuro ce curo mawuyen kawu arakkuro kida cado, amma kawu tulurredə bare kida cadənni, yim adə tussa tiro ambəccaa yeno. Jama Israyilawudə səbdua yim tustuyero kedo.

Jaman Bargaande Isa Almasiwuyen wurawa adinwu kəwu Farisawaye awo ngəwusoro kida cane jamaro yim tustuyeya dio dapcaana, har bare am dondisoa yim tustuyeya isangajaganni canı.

Isaye am ngəwua isangaduwu

(Mat 8.14-17; Luk 4.38-44)

²⁹ Dandaldən keluwunniyama, Isa-a Yakuba-a Yahaya-a rokko fado Simanne-a Andarawusse-aro leyera. ³⁰ Ya kəsai Simannedə dondi bowada, kange tia cədana. Daji Isaro lawarnju wulyeyeranniya, ³¹ nanjuro leje mukkonju cədane tia kisango. Kangedə tia kolje, ti ye tayia sosadu badiyeno.

³² Yim adəa kəngal kikkurunniya, am dondi-a karuwamaso-a sammaa na Isayero kewudo. ³³ Am bərnidəye samma ci fadodəyen captana duwon,

* **1:17** 1.17 kam tawu - Am duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majajide. † **1:24** 1.24 Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

³⁴ Isa am kada kasuwa jiri jiría isangayeyeno, koro sedanna kada duyeno. Amma sedannadóro manadu amarjəgənni, ti wunduro nojana nangaro.

³⁵ Wajənanjua suwa ləp Isa tawaje culuwe na wunduma baworo leje nadən moduwa kido. ³⁶ Siman-a amanju-a ye tia madaro keluwo. ³⁷ Kewandənniya, tiro: «Am samma nia manjai,» yera. ³⁸ Isaye tayiro: «Bəlawə gadero leniyo, amnja yero mana Alaye yiddəkko! Adəma nangaro kadikko,» yeno. ³⁹ Adəgaima Isa bəla bəlaro leje dandalnjan ambo mana Alaye wuljiyi, sedanna ye duji ngai duwon, cidi Galileye sammaa diriyeno.

Isaye kam barasua isangaduwo

(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ Kam barasua laa na Isayero ise tungurumje tia lowoje: «Raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno. ⁴¹ Isa kamdəa njunoje mukko sajiye tia leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. ⁴² Sadəman barasudə tia kolje tayirro walyeno. ⁴³ Daji Isa tiro marmarea cədde tia salangeno. ⁴⁴ Tiro: «Bare awima wundumaro wulgəmmi, amma lene rimandəro fələdəgəne. Tayirro walləmmadə, sadaa Nawi Musa wuljənadəa de, jamaro shedaro waljo!» yeno. ⁴⁵ Adə yaye kamdə leje ngəwuro manaje lawardəa ndarasoro tataryeyeno, har Isa bəla fimaro rakce federo ngayiwawo, sai karaa wunduma bawolan dəgai. Koro jama ndarasoyen yaye nanjuro isai.

2

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwo

(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Ngawo kawu ganayen Isa bəрни Kafarnaamero walladanniya, jamadə ti fadonno fangera. ² Am ngəwu isane captane, har cinnaman na baworo walyeno. Tayiro mana Alaye cəddi duwon, ³ am dewu kam tiyi nunaa laa ngojane isane nanjuro kewudo. ⁴ Amma jama captana nangaro rakcane Isaa karənjaiwawodə, daji sorodəro jawane kəla sorodəye na Isa dəganadən kajane kamdəa kəla bənaramnjuyen sayeyera. ⁵ Isa kambərsənjadəa kirunniya, kam tiyinju nunaadəro: «Tadani, biwunəm gawurdəna,» yeno.

⁶ Daji maləmba Attauraye laa nadən napkada karwunjan: ⁷ «Awiro kam attə ngai wulji? Alaa gaskajəna, diye! Ala gənia, wunduma kambo biwu gawurjiyi bawo, mare?» cani. ⁸ Sadəman Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundən awo ania wulluwidə? ⁹ Ndaso gəle kam tiyinju nunaa adəro budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma ra “Cine bənaramməm ngone lene!” wulduma? ¹⁰ Nonowo, Tada Kambedə* nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadəro: ¹¹ «Niro wulnjəgəkki, cine bənaramməm ngone fannəmo lene!» yeno. ¹² Sadəman kamdə fuwu am sammayen cije bənaramnju ngoje leyeno. Tayi samma jauru ajapcane Alaa congorəne: «Awo adə gai ngaltema ruiyende!» yera.

Isaye Lewia bowodu

(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Koro Isa walde ci bərəmbero kadio. Am kada kadami nanjuro isane tayia alamgeno. ¹⁴ Kodu cədi duwon, Lewi tada Alfawusse kidaramnju

* **2:10** 2.10 Tada Kambedə - Isa kəla Tada Kambedəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

akki mowoyen napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua sɛgai!» yenniya, cije tia giya.

¹⁵ Isa fado Lewiyen masɛnaro napcɛna duwon, akki mowomaso-a biwuma gadeso-a kada ye ti-a fuwurawanju-a rokko masɛna dioro napkera, tayi gai kada tia jaana nangaro. ¹⁶ Malɛmba Attauraye kɛwu Farisawaye laa Isa biwumaso-a akki mowomaso-a rokko masɛna cadiro kerunniya, fuwurawanjuro: «Awiro Isa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masɛna cadidɛ?» yera. ¹⁷ Isa adɛa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gɛnia, kam ngadɛ lowotor majiwawo. Jiremasoa gɛni, biwumaso-a bowoduro† kadikko,» yeno.

Kambiwu kɛla asemɛn
(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ Fuwurawa Nawi Yahayaye-a Farisawaye-a asem‡ cadai duwon, am laa na Isayero isane tiro: «Awiro fuwurawa Yahayaye-a Farisawaye-a asem cadai, amma fuwurawanɛm cadaiwawodɛ?» cane keworo. ¹⁹ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiya asem cadai wa? A'a, mai larusaye dawunjan duwon, asem cadaiwawo. ²⁰ Amma sa ise mai larusayedɛa dawunjan cattuluwiya, sa adɛn duwon asem cadai.

²¹ «Wunduma guntu batta bɛrinne ingiro cakke captɛnni ngoje kajɛmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cɛdia, batta bɛrindɛ dinadayen capte kardudɛ cayemaro kuraro walji. ²² Koro wunduma diben bɛrin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cɛdia, dibendɛ satkidɛa falji.§ Diben ye bawo, satki ye bawo. A'a, amso diben bɛrindɛa satki bɛrinno fijagai,» yeno.

Isa kɛma yim tustuye
(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³ Yim tustuyea laa Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadɛ kɛla algamaye fifirdu badiyera. ²⁴ Farisawa laaye tiro: «Akko rui, awiro fuwurawanɛm awo yim tustuyea kɛndoro haramdɛa cadidɛ?» yera. ²⁵ Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kɛna fanjanadɛn, awo cɛdɛnadɛa ngaltema kitawulan kɛranuwwi wa? ²⁶ Jaman Abiyatar riman kurayedɛn curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje jɛgɛre amnju yero ce gewo. Rimannaro gɛnia, am gadero burodi sadaaye ngɛrodɛ haram!»† ²⁷ Daji Isaye tayiro: «Ala kamdɛa yim tustuye nangaro alakcɛnni, yim tustuyedɛa kam nangaro alakkeno. ²⁸ Adɛ nangaro Tada Kambedɛ kɛma yim tustuye, diye!» yeno.

3

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ Koro Isa walde dandallo kɛrgawo. Nadɛn kam laa mukko canaa mbeji. ² Am laa ye Isaro ayau gɛnaduwu caraana nangaro hangalnjayen tia ninijai, yim tustuyeaman kamdɛa isangayeyenoaro. ³ Daji Isa kam mukko canaadɛro: «Cine dawunden dane!» yeno. ⁴ Koro jamadɛro: «Yim tustuyea ngɛla kɛndo ra diwi kɛndoma halal wo? Ro njɛkkawo ra ro tuluwoma halal wo?» cane kiworo. Amma gɛm kedo. ⁵ Isa gɛrgaje kɛla karwukibbanjayen karwunju jauru kuttaje tayia ninije kamdɛro:

† 2:17 2.17 biwumaso-a bowodu - Tuwa cadoro. ‡ 2:18 2.18 asem - Asem adɛ faral gɛni, nafila.

§ 2:22 2.22 dibendɛ satkidɛa falji - Diben bɛrin mojjolje kuraro walji nangaro, satki dinadɛa falji. † 2:26 2.26 1Sam 21.1-6

«Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, mukkonju kələwa salairo walyeno. ⁶ Farisawadə dandaldən keluwunniyama, lejane am Mai Hirudusse-a rokko sawardane jawal Isaa njejoye mayera.

Jama kadaye Isaa ga
(Mat 4.23-25; Luk 6.17-19)

⁷ Daji Isa-a fuwurawanju-a cijane ci bərəmbero leyeru. Cidi Galileyen am kada kadami tia geya. Koro am lardu Yahudiyaye-a ⁸ Jerujalembe-a lardu Idumiyaye-a cidi adinnam bərəm Jordaniye-a cidi bərni Tirre-a Sidonne-ason kada kadami ye awo Isa cədisodəa fanjane nanjuro kadira. ⁹ Adəgaima Isaye fuwurawanjuro bare am kada captanadə tia gəgərəpcaganniro maara tiro dabbarjaa yeno. ¹⁰ Isa am kada isan-gəgəgəna nangaro, am kasuwaasodə tia lejaro gəgərəptagai. ¹¹ Sedanso ye tia caruiya, fuwunjun tungurumjane nguiane yiljane: «Ni Tada Alaye!» cani. ¹² Amma bare tia isanojaganniro tayiro jairo kikkado.

Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu
(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Daji Isa kəla kauyero juwane am tayilan məradunjadəa bowoje nanjuro kadira. ¹⁴ Curonjan mewun yindin kərəje tayia kəngayambanjuro galayeno. Nianjudə ti-a rokko napca, tayia cunodo leja kawurinjua jamaro wuljaa, ¹⁵ kənduwo sedan dudaye cawando. ¹⁶ Akko am mewun yindin galajənadə, tayima Siman kam tiro cu Biturus cakkənadə, ¹⁷ Yakuba tada Jabadiye, yanjugəna Yahaya-a, tayi yindi yero cu Bonaji cakkəna, maananjudə tadawa raduye,* ¹⁸ koro Andarawus, Filibus, Bartolomi, Matiyu, Toma, Yakuba tada Alfawusse, Tadawus, Siman kam Kan'anaye,† ¹⁹ Yahusa Iskariyot kam mukko kəladowayero Isaa sərəttuwumadə.

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mat 12.22-32; Luk 11.14-23)

²⁰ Daji Isa fadoro wallada. Jama kada ye caye gai captane, har Isa-a fuwurawanju-aro masəna kəmboro katkero. ²¹ Kəramiyanju adəa fangeranniya, tia taro leyeru, hangal tia maujəna cani nangaro. ²² Koro maləmba Attauraye Jerujalemlan isanadəye: «Beljabul‡ tia cədana! Kənduwo mai sedannayen sedannaa duji,» yera. ²³ Daji Isa tayia bowoje misalnin tayiro wuljiye: «Awiawin Yiwulis rakce Yiwulissa duji? ²⁴ Kərmai duwon kəlanjuro yaktiyya, rakce dəgaiwawo. ²⁵ Fado duwon kəlanjuro yaktiyya, fadodə ye rakce dəgaiwawo. ²⁶ Yiwulis ye kəlanju lawalaje yaktiyya, rakce dəgaiwawo, dunonju cərəna. ²⁷ Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye kəndanju cəmoiyawo, sai kam dunoadəa cikkeriya duwon. Cikkeriya, kəndanju cəmoiyi.

²⁸ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, biwu dio-a Alaa bastu-a samma kambo gawurdiyiyi. ²⁹ Amma kam Ruhu Alayea bassimadə, təmmaro tiro gawurdiyiwawo. Biwu har abadaro gawurdiyiwawo cədo!» yeno. ³⁰ Adəa wuldunjudə, ti karuwama cani nangaro.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Isaye yanju-a yanjugənaso-a isane ci fadoyen dajane am tia bowojaro kenodo. ³² Am kada ye Isaa dirijane kəljane napcana duwon, tiro:

* 3:17 3.17 tadawa raduye - Am ro doia. † 3:18 3.18 kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma.

‡ 3:22 3.22 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

«Yanəm-a yanəmgənaso-a deyan nia manjai,» yera. ³³ Isaye tayiro: «Wunduso yani-a yanigənaso-adə wo?»[§] yenniya, ³⁴ am nadən napcanadəa ninije: «Akko yani-a yanigənaso-adə! ³⁵ Wundu duwon awo Ala cəraanaa cədimadə, tima yani-a yanigəna-adə wo!» yeno.

4

Misalla Isaye

Misal kasuni jəjərdumaye (Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Koro Isa walde ci bərəmben jamaa alamdu badiyeno. Am kada kadami nanjun captane, har maararo ngaye napkeno. Amdə samma ye cidilan ci bərəmdəyən dajana ngai duwon, ² awo kadan misalnin jamaa alamgeno. Curo alamdunjuyen tayiro: ³ «Fanowo, kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. ⁴ Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji ngudowa isane cotto gewo. ⁵ Kasuni laa ye na kau kawa katti ngəwu bawoalan fiyada. Katti ngəwu bawodəro, sadəman fiyeno. ⁶ Amma kəngal samero tatkeniya, kausu jauje fərdu bawo nangaro rimje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə riye algamadəa kimicciye, kəla cakənni. ⁸ Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, riye kəla ficce nema tai daje kekko, laa tada fiakku fiakku, laa firakku firakku, laa mia mia,» yeno. ⁹ Daji Isaye tayiro: «Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwaye (Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Na Isayen wunduma gade baworo walyenniya, tayi mewun yindində-a amnju gade tia dirijane kəljanadə-a kəla misalladəyən tia keworo. ¹¹ Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Alaye noduro amardəgəna, amma tayi dawundon bawomasodəro awiso misalnin wuldiyi. ¹² Ngaima: “Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cəriwawo. Adə gənia, Alaro waldane biwunja gawurdəna!”»[†] yeno.

Maana misal kasuni jəjərdumaye (Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Koro Isa walde tayiro: «Misal adəa asunuwwi wa? Awiawin gəle misal gade asunuwi? ¹⁴ Kasuni jəjərdumadə mana Alaye jəjərjo. ¹⁵ Kasuni kəla jawallen fidənasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, sadəman Yiwulis ise mana tayilan fidənadəa cuttuluwidə wo. ¹⁶ Tayi na kauan fidanasodə ye, tayima am manadəa fanjaiyama, karwu kəjiaro camoyidə wo. ¹⁷ Amma tayilan fərdu bawo nangaro, tussaiwawo. Kəla manadəyən kuttu casaiya, bi am tayia basarjaiyama, wajane koljai. ¹⁸ Am laaso ye kasuni na ngiwian fidənasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, ¹⁹ karwungai dio so, arsiyi mangardu so, awo gade luwaptu so karwunjaro ngasaane manadəa kəpcane tayiro faidajiyiwawodə wo. ²⁰ Amma tayi na katti ngəlaan fidanasodə, tayima am manadəa fanjane ngojane karwunjan rojana tayiro faidajiyi, nema laa tadanju fiakku, laa firakku, laa mia mia casakkidə wo.»

§ 3:33 3.33 Wunduso yani-a yanigənaso-adə wo? - Isa yanjua fagatto nojəna yaye, na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye. † 4:12 4.12 Ish 6.9-10

Misal fatəlaye
(Luk 8.16-18)

²¹ Koro Isa walde: «Fatəladəə kəmon təmdaro ra cidiya dəgəllen gənəduro cawudi wa? A'a, tia kəla gənədurəmnjuyen gənəji. ²² Awima gəraada federo culuwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə ye bawo. ²³ Kam səmonjuamadə fanjo!» ²⁴ Koro tayiro: «Awo fanuwiro hangal gənənowo! Jiri ambo ngalgəwwadə gai, nayi yero ngalnəgai, koro adəə kojəna nayiro njasargai. ²⁵ Kam nanjun awoamadə,* tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,† awo cədanədəmaa tilan camoyi.»

Misal kasuni riye wurajiyə

²⁶ Koro Isa walde: «Nodo bargaa Alayedə alamanju kam laa kasuni cidiro fijiyi gai. Fijiyiya, ²⁷ bune yen kal, kausu yen kal bonewane cədi, kasunidə ye riye wuraji, amma jiri fin tədi nojənni. ²⁸ Kattidəma cakke nema culuwi. Burwon kal cədiya, kəla ficci. Kəla cuttuluwıya, sim cədi. ²⁹ Bafiyama, tawida ngoje cəwərdi, sa kalayə isəna nangaro.»

Misal kasuni mutarre
(Mat 13.31-35; Luk 13.18-21)

³⁰ Koro Isa walde: «Awiro nodo bargaa Alayea rattalgəiyə? Misal fin gəle tia fisarniyə? ³¹ Alamanju kasuni mutarre gai. Kasuni mutarredə, curo kasuniya am cidilan fijai sammayen tima təngəri wo. ³² Amma fijaiya, riye kəskawa jərwulan sammaro kura woro walje, dəlam kura kura cəde, har ngudoso rəkcane kaudinjun fannja cadandi,» yeno.

³³ Kəla raktunja fanduyen Isa tayiro mana Alayea misal kada jiri adə gainin wulyeyeno. ³⁴ Misalnin gənia, awima tayiro wuljəgənni. Amma sa nanjun jama baworo waljiya, fuwuranju awiso fisarjiyi.

Kənduwo Isayə kəla karuwa-a cambaldu ingiyə-ayen
(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Yim adəə dunia ləmdu cədi duwon, Isayə fuwuranju: «Ləniyo bərəmdəə falliyo ci ingiyə todəro koniyo!» yeno. ³⁶ Daji jamadəə kolyeranniya, maaradən Isaa ngojane leyerə. Maara gade ye rokkonjun mbeji. ³⁷ Daji karuwa dunoa cije ingi bərəmbə cambalje maaradəro fidiye, har maaradəə ləptu mayeno. ³⁸ Sədən Isa ngawo maaradəyen kəlanju birlan kənəm cədi. Fuwuranjudə tia kənəmnin kəsəngəranniya, tiro: «Sayinna, nuiye, ni lambonəm bawo wa?» yə. ³⁹ Isa cije karuwadəro jəkkade ingi bərambedəro: «Waldəne gəm bone!» yenniya, karuwadə dajə dunia gəmbo walyeno. ⁴⁰ Daji Isayə tayiro: «Awiro yaayew? Kua yayə kambərsəndə bawo wa?» yeno. ⁴¹ Fuwuranjudə jəuro rijane amanjaro: «A! Wundu gəle kam attə? Karuwa-a bərəmə-ama mananju jəgai!» yəra.

5

Kənduwo Isayə kəla sedannayen
(Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Daji Isə-a fuwuranju-a bərəmdəə faljane kojane cidi Gərasawuyero kadira. ² Isə maaradələn jəpkənniyama, karuwama laa kaurilalan culuwe tia kəpkəyeno. ³ Kamdə kaurilalan kərga, koro wunduma rakce tia

* 4:25 4.25 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isayə fanjidə, nodunju cərgane cayə kojənarə asuji. † 4:25 4.25 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isayə fanjiwawodə, nodunju ganədəmaa tilan camoyi.

cikkeriwawo. Sargalaman tia geroro yojiwawo. ⁴ Calan ngəwuro sinju-a mukkonju-aro sarga casakkəna yaye, kullum kəjan kəjanno kakamji. Wunduma rakce tia rojiwawo. ⁵ Bune-a kausu-a curo kaurila-a kauwayen burwu cakke tiyiju kaunin rereji kərga.

⁶ Kamdə Isaa kuruwun kirunniya, cəgase ise fuwunjun tungurumje nguje ⁷ dunonjuro yilje: «Awi lambonəm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemayedə? Fuwu Alayen lowonjəkkəna, bare wuro ajawu gənasəgəmmi!» yeno. ⁸ Adəa wuldunjudə, Isaye calan tiro: «Sedan, kamdəa kolle luwe!» cənna nangaro. ⁹ Daji Isaye tiro: «Wundu cunəm?» cəne kiworənniya, tiye: «Cuni Kəwu Sojiyaye,* andi kada nangaro,» yeno. ¹⁰ Bare tayia cididəlan dujənniro Isaa ngəwuro lowoyeno. ¹¹ Nadən alade kada kəla kau kuruwuyen newo cadi ye mbeji. ¹² Koro sedannadə Isaa lowojane: «Aladeyadəro dusagane curonjaro ngayiyo!» yera. ¹³ Tayiro amarjiye caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə alama dəwu yindi gai ngərəmjanə kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno.

¹⁴ Səniya aladeyayedə cagase lejane bəladə-a karaanju-alan lawardəa ambo wulyeyera. Amdə ye awo wakkəjənadəa kuroro keluwo. ¹⁵ Na Isayero isane kam duwon tilan kəwu sedannaye caluwunadə kəjəmunjū ye lujəna, hangalnju ye kalkaljəna napkada kerunniya, riyera. ¹⁶ Tayi lamar adəa carunadə awo karuwamadə-a aladeyadə-aro wakkəjəgənadəa amdəro wulyeyera. ¹⁷ Daji amdə ye Isa cidinja koljoro tia lowodu badiyera. ¹⁸ Isa maaradəro ngayi duwon, kam tilan sedanna caluwunadə ye Isaa lowoje kasacco rokkonjun dəga yeno. ¹⁹ Isa tiro amarjəgənni, tiro: «Waldəne fannəmbo, ser kura Kəmande niro njəddənadə-a jiri nia njunonjənadə-a tayiro satkəgəne!» yeno. ²⁰ Daji kamdə leje cidi Bəlamewuyen ser kura Isa tiro cəddənadəa ambo wulduwu badiyeno. Tayi samma ajapkerə.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen
(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Koro Isa walde maaradən bərəmdəa falje koyenniya, jama kada isane tia dirijane kəlyera. Isa ci bərəmben duwon, ²² kam laa wurawa dandaldəye falnja cunju Jairus nadəro kadio. Isaa kirunniya, fuwunjun tungurumje ²³ tia jairo lowoje: «Feroni kəlayakku no cədi. Are mukkonəm tiro gənağəne, ngajo roaro dəgaro!» yeno. ²⁴ Isa cije kamdə-a rokko leyera. Koro jama kada jaane tiro kəkəldagane tia gəgərpəkeyera.

²⁵ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju† dajənni. ²⁶ Mukko karwunma ngəwusoyen jairo leiya cana, koro kəndanju sammaa cuwatəna yaye, kalkalnju cuwandənni, kasuwadə fuwu juwui. ²⁷ Daji lawar Isayedəa fangenniya, kamudə ise ngəwoyen susuje kalwunjudəa leyeno, ²⁸ awoa karwunjun: «To, kəjəmunjū bas lekkiə, ngakki,» cəni. ²⁹ Sadəman bu fidanju dayeno, koro nanlewa cuwandənarə tiyinjun fangeno. ³⁰ Sadəman Isa ye kənduwo tilan culuwunaro asuje dəwu jamadəyən suworde: «Wundu kalwuni lejo?» cəne kiworo. ³¹ Fuwurawanjudəye tiro: «A! Jamadə niro kəkəldagane gəgərəmnjaana rumma duwon, wundu nia lenjoro korəmidə?» yera. ³² Amma Isa meməje kam adəa cəddənadəa kuroro mayeno. ³³ Kamudə awo tiro wakkəjəgənadəa nojəna nangaro, riye lolojiaro ise fuwunjun

* 5:9 5.9 Kəwu Sojiyaye - Soji dəwu arakku gai. † 5:25 5.25 bu fidanju - Salanambu.

tungurumje tiro jireda ngaa wulyeyeno. ³⁴ Daji Isaye tiro: «Feroni, kambarsenam nangaro njakkawo fandamma! Kalewan lene, nanlewa yade!» yeno.

³⁵ Isa tiro manajiyi ngai duwon, am laa fado kam kura dandaldayen isane tiro: «Feronam bawojena. Awiro malamdæa gadero suwollæmi?» yera. ³⁶ Amma Isa awo wuljaidæa fangenniya, kura dandalledæro: «Bare rinæmmi, biya yasarai!» yeno. ³⁷ Biturus-a Yakuba-a yanjugæna Yahaya-a gænia, bare wunduma gade tia jæganni yeno. ³⁸ Fado kam kura dandalledæyero kadiranniya, Isa jama captana kalala fijai kiro, laa so cadì, laa waiyo canì. ³⁹ Kærgaanniya, Isaye tayiro: «Awiro kalala finuwi ye, so diwi yedæ? Ferodæ bawojenni, kænæm cædi,» yeno. ⁴⁰ Amma tia rujane tiro kaasu keddo.

Amdæ sammaa deyaro kittuluwunniya, ferodæye bawo-a ya-a am tia casadduwunadæ-aa ngoje na ferodæyero kasargawo. ⁴¹ Ferodæa mukkoeyen kidanniya, tiro: «Talita kum!» yeno, maananjudæ: «Feroma, niro wulnjægækki, cine!» ⁴² Sadæman ferodæ cije dadadu badiyeno. Tidæ kærwunju mewun yindin. Adæa kerunniya, jauru ajapkeræ. ⁴³ Daji Isa wada ce tayiro bare wunduma lawar adæa fanjenni yeno. Koro awo kæmboye ferodæro cado yeno.

6

Am bæla Najaratte Isaa wadu (Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Daji Isa nadæa kolje bæla wurajænadæro kadio. Fuwurawanju ye tia geya. ² Yim tustuyea dandallan jamaa alamdu badiyeno. Am tia kærænjana ngæwuso ajapcane: «Ndaran kam attæ awo ania kiwando? Nanrashidu tiro tina attæ awi? Koro ndayilan awo ajabba ajabba mukkonjuyen tædi? ³ Ti gæna katakø karoma, tada Merambe, yeiyya Yakubaye-a Josiye-a Yahusaye-a Simanne-adæ wo? Koro yanjugæna ferowadæ-a rokko kærgeiye, mare?» cane tia kasatturo wayera. ⁴ Isaye tayiro: «Nawi curo bælanjaye-a durnjuye-a am fannjaye-aro kajia, darajanjua,» yeno. ⁵ Adæa nangaro nadæn awo ajabba ajabba rakce cædænni, sai am dondi gana laaro mukkonju gænajiye tayia isangayeyeno. ⁶ Adægaima Isa kæla kambarsenambunjayen ajapkeno. Daji bæla bælaro leje jamaa alamdu badiyeno.

Isaye kængayambanju mewun yindindæa nodo (Mat 10.5-15; Luk 9.1-6)

⁷ Daji Isa mewun yindindæa bowoje tayiro kænduwo kæla sedannayen ce tayia yindi yindiæn nodo badiyeno. ⁸ Tayiro wada ce bælawurodæro ka gænia, bare awima ngojanni: kæmbo, bi ngærwu, bi wuri, ⁹ koro suno casakko, amma bare gæmajæ yindi ngojanni yeno. ¹⁰ Koro tayiro: «Ndaran yaye fado ngawuwwadæn nammowo, har kawu nadæa kolluwiro. ¹¹ Amma ndaran yaye nayia njamowonni bi manando fandu wayeraa, nadæa kolluwiya, katti sindoye kagangowo,* tayiro shedaro waljo!» yeno. ¹² Adægaima kængayambanjudæ lejane ambo kawuri cadde tuwa cado yera. ¹³ Sedan kada duyera, koro am dondi kadaro kændawu jaitunne fijagane samjagane tayia isangayeyera.

* **6:11** 6.11 katti sindoye kagangowo - Sæmo kasta, maananjudæ wowom Alayero tayia koljagai.

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo
(Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)

¹⁴ Mai Hirudusse lawar ani sammaa fangeno, dalilnjudə cu Isayedə ndarasoro tatardeğəna nangaro. Am laaye: «Yahaya Kasalama roaro walje cijo! Adəma nangaro kənduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun mbeji,» cani. ¹⁵ Laaye: «Ti Nawi Iliya,» cani. Laaye: «Ti nawi, nawiya kureye falnja gai,» cani. ¹⁶ Amma Mai Hirudus adəa fangenniya, tiye: «Yahaya kam kəlanju kamməkkənədə roaro walje cijo!» yeno.

¹⁷ Caman Mai Hirudus Ya Hirudiyaa, ti kamu yanjugəna Mai Filibusse duwon, kamuro cəmowona. Ti nangaro, Mai Hirudus cakke Yahayaa cadane cekkere kosoro kesakko, ¹⁸ dalilnjudə Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu yanəmgənayə mowodə haram!» cənna nangaro. ¹⁹ Koro Ya Hirudiya Yahayaa wul wəjəna, har tia roro njejoro maji. Amma jawal cuwandənni, ²⁰ dalilnjudə Mai Hirudus Yahayadə jirema ye, kam Alaye yero asujiye tia riye cəriwi nangaro. Mai Hirudus tia kəranjiya, hangalnju ciji, adə yaye mananju fanduro cəraana.

²¹ Ngaima duwon Ya Hirudiyaye sanju kadio.† Saanduri Mai Hirudus tambənayə kidənniya, Mai Hirudus wakkilanjua-kajallawanju-a amwurawa cidid Galileye-aro masəna kəji dabbaryeyeno. ²² Fero Ya Hirudiyaye ise bikke kirandənniya, Mai Hirudus-a kusottowanju-a ye karwunja jauru kajiyeno. Mai Hirudusse ferodəro: «Awi yaye ronəm cəraanədə suwore niro njikke!» yeno. ²³ Kansi juwune tiro: «Kore! Awodə reda cidiniyero walyeno yaye, niro njikki,» yeno. ²⁴ Daji ferodə culuwe yanjuro: «Yani, awiro tia korəkki?» yenniya, Ya Hirudiyaye: «Kəla Yahaya Kasalamaye!» yeno. ²⁵ Sadəman ferodə dəgalje na Maidəyero walde tiro: «Wuro kərmamaro kəla Yahaya Kasalamaye curo buwuruyen simiya, raakko!» yeno. ²⁶ Maidə karwunju jauru kuttu yaye, kansi bonju-a kusottowanju-a nangaro ferodəro daptuwu cəraanni. ²⁷ Sadəman kowonanju laaro wada ce kəla Yahayayedəa cuwudo yeno. Kowonadə leje kosolan kəla Yahayaye kamje ²⁸ kəlanjudəa buwurulan cuwude ferodəro kaino, ti ye ngoje yanjuro kaino. ²⁹ Fuwurawa Yahayaye lawar adəa fangeranniya, isane kaminnju ngojane caude kauriro casakke sənayera.

Isaye am dəwu uwu ambadu
(Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

³⁰ Kəngayambadə na Isayen captane awo cadəna-a jiri jamaa alamjana-a sammaa tiro wulyeyera. ³¹ Isaye tayiro: «Arowo runde karaa na wunduma bawo laaro leniyo, tussowo!» yeno, dalilnjudə am kada kadami nanjaro isane walda, har dama masəna dioyemaa cawandənni nangaro. ³² Daji tayi runja maararo ngasaye karaa na wunduma baworo leyerə. ³³ Amma ledu cadilan am kada tayia carune asujane bəla samman caluwe silan cagase tayin fuwunno nadəro leyerə. ³⁴ Isa maaradən jəpkenniya, jama kada captanadəa cure tayia njunoyeno, tayi alama dimiya sənə bawoa gai nangaro. Daji awo kadan tayia alamdu badiyeno. ³⁵ Dunia ləmgenniya, fuwurawanju isane tiro: «Na adə karaa bowu, koro dunia ye ləmjəna. ³⁶ Jamadəa salamme, bəla-a bəladəya-asoro leja awo kəmboye cesiwo!» yera. ³⁷ Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kəmboye tayiro yowo!» yeno. Tayiye: «A! Leniye kəmbo dinariyus‡ yer yindia yiwiye tayiro yiye wa?» yera. ³⁸ Isaye: «Burodi ndawu taw? Lenowo ruiwo!»

† 6:21 6.21 Ya Hirudiyaye sanju kadio - Sanju kənnasar fandoye kadio. ‡ 6:37 6.37 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

yeno. Lejane kerunniya, tiro: «Uwu buni yindi-a,» yera. ³⁹ Daji Isa wada ce jamadæa yakca kæwu kæwuro kæla kajim kærïyen napca yeno. ⁴⁰ Adægai amdæ yaktane laa mia mia, laa fiwu fiwuro napkera. ⁴¹ Daji burodi uwudæ-a buni yindidæ-a ngoje kæla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidæa fæsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadæyen gænayera. Koro buni yindidæ yea tayi sammaro dagaryeyeno. ⁴² Tayi samma jawune kulyera. ⁴³ Fuwurawadæ gaptowo burodiye-a buniye-aa capkeranniya, jowo mewun yindin kesæmbæro. ⁴⁴ Am burodi adæa jawunadæ kongwa dæwu uwu.

Isaye kæla ingiyen silan ledu
(Mat 14.22-36; Yah 6.16-24)

⁴⁵ Sadæman Isa fuwurawanjudæa cakke tin fuwunno bæræmdæa koja ci todæro bæla Baitsaidayero lejaro maararo kasargawo, ti ye jamadæa salamji yeno. ⁴⁶ Tayia salamgenniya, moduwa dioro kæla kau kuruwuyero giwa. ⁴⁷ Kængal kikkurænniya, maaradæ dawu ingiyen, Isa ye ti tilonju lok kæla kauyen. ⁴⁸ Karuwa dunoa nangaro fuwurawanju kiaddin fuwuro lejairo kirunniya, Isa sa yakku buneyen kæla ingiyen silan nanjaro kadio. Karænnjajen kodu cæraana duwon, ⁴⁹ Isa kæla ingiyen silan ledu cædidæa kerunniya, kaimæ kam nunaye cane burwu kesakko. ⁵⁰ Tayi samma tia caruna ye, karwunja kamdæna ye. Sadæman Isa tayiro manajiye: «Karwundo gerowo, wuma! Bare rinuwwi!» yeno. ⁵¹ Daji tayiro kældiye maaradæro kærgaanniya, karuwadæ gæm næmgeno. Tai dajane ajapcana, ⁵² dalilnjudæ maana lamar burodi uwuyedæa asujanni, kælænja tikkeræna nangaro.

⁵³ Daji bæræmdæa faljane koyeranniya, cidi Gennesaretterø isane maaradæa kekkeero. ⁵⁴ Maaradæn jækkeranniyama, am cididæye Isaa asuyera. ⁵⁵ Adægaima amdæ cagase cididæ ngaro tatardagane amnja dondiso kæla bænaramnjajen ngojane ndara yaye na ti mbeji fanjanadæro njado badiyera. ⁵⁶ Bæladæya, bi bæla, bi bæla kuloye, biya ndara duwon na lejæna ngasoro am dondisodæa ngojane cawudæne ci kalwunjuye runju lejaro tia lowoyera. Am kalwunjudæa lejana samma ngayera.

7

Tayir-a tayir gæni-a
(Mat 15.1-20)

¹ Farisawa-a malæmba Attauraye laa-a Jerujalemlan isane na Isayen capkadaranniya, ² fuwurawanju laa mukkonja tayir gæni bæri jawui kero, maananjudæ mukkonja tuljanni. ³ Wotte Farisawadæ-a yaudiya samma-a ada amwurawanjayeæ jaane mukkonja kalkallo tuljannia, kæmbo jawuiwawo. ⁴ Kasuwulan isaiya, kasaldannia, kæmbo jawuiwawo. Koro ada gade kada cadana cadi mbeji, gæmdowolom so, tasa so, kulo so tuldæ gai. ⁵ Daji Farisawa-a malæmba Attauraye-aye Isaro: «Awiro fuwurawanæmdæ ada amwurawayedæa koljane mukkonja tayir gænin kæmbo jawuidæ?» cane tia keworo. ⁶ Isaye tayiro: «Nayi mænafækkaso, awo Kæmande kuren ci Nawi Ishayayen kælændon wuljænadæ jire, kitawulan ruwuwadadæ gai. Tiye:

“Jama adæ cilan wuro daraja sadi,
amma karwunjan nanin kuruwujana.

⁷ De sullo wua ambænsagai,

alamdunjadə wada kambe,“† cənna.

8 Wada Alaye kolluwe ada kambe gawwa.»

9 Koro tayiro: «Fagat, wada Alaye wanuwe adando garo jairo nonuwwa! 10 Kuren Nawi Musaye: “Bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!”† koro “Kam duwon bawanju bi yanjua bassenamada, tia roro ceyeso!”† cənna. 11 Amma nanyiye: “Kam bawanju-a yanju-aro: ‘Awo nanin nuwandoro təmanuwwadəa Alaro gənaakkəna,’ cənia, 12 bare gadero bawanju-a yanju-aro banajəgənni,” nuwi. 13 Adəgaima adando tatarnuwe mana Alayedəa boworo kalakkew. Koro awo kada jiri adə gai diwi,» yeno.

14 Daji Isa walde jamadəa nanjuro bowoje tayiro: «Nayi samma fanowo, asunowo! 15 Awima awo deyalan curo kambero ngaye kamdəa tayir gəniro cədima bawo, amma awowa curo kamben caluwidə, tayima kamdəa tayir gəniro cadi wo. 16 [Kam səmonjuamadə fanjo!]]» 17 Isa jamadəa kolje fadoro kərgaanniya, fuwurawanjudə kəla misal adəyən tia keworo. 18 Isaye tayiro: «A! Nayi ye kəla jakkadaa wa? Awi yaye deyalan curo kambero ngaanadə kamdəa tayir gəniro cədiaworo nonuwwi wa? 19 Dalilnjudə karwunjuro gəni, curonjuro ngaye tiyinjuyen culuwi,» yeno. Adəgainin kəmbo samma halallo asuyeyeno. 20 Isaye walde tayiro: «Awo curo kamben culuwidə, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo. 21 Dalilnjudə niadiwi so, jarawa so, nambarwu so, kam njejo so, 22 kənjəna so, mangar so, nankələdo so, curoyindi so, nanjane so, nandəri so, ngadar so, rokura so, hangalnambu so karwu kambedəman caluwi. 23 Awo diwi ani samma curo karwadəyən caluwe kamdəa tayir gəniro cadi,» yeno.

Kamu lardu kərdiyaye ser Alaye fando
(Mat 15.21-28)

24 Daji Isa cije nadəa kolje lardu bəрни Tirre-a Sidonne-ayero* leyeno. Bare wunduma ti mbejiro asujənniro fado laaro kərgawo, amma gəradunjudə yojənni. 25 Kamu laa feronju kəlayakku karuwaa lawar Isaye fangenniya, ise fuwunjun tungurumgeno. 26 Kamudə lardu Gəresse tia cidu Siri-Fenisiyelan kesambo. Daji Isa sedandəa feronjulən dujoro tia ngəwuro lowoyeno. 27 Isaye tiro: «Kolle burwon yalla jawo kulja, kəmbo yallayedəa ngonəme kərisoro njodə jussənni!» yenniya, 28 kamudə tiro kalakciye: «Aaa, Kəma. Adə yaye kərisodəma kəmbo yalla koljane cidiro cukkurunadəa jawui,» yeno. 29 Daji Isaye tiro: «Kəla mananəm adəyən lene, sedandə feronəmlən culuwuna,» yeno. 30 Adəgaima kamudə fadoro walladanniya, feronju kəla dəgəllən bowada nayeyeno, koro sedandə tilən culuwuna.

Isaye kam muwa ye, kəgənji ye isangaduwwu

31 Daji Isa lardu bəрни Tirredəa kolje cidu bəрни Sidonneyen koje bəram Galileye cidu Bəlamewudəyero kadio. 32 Nadən tiro kam laa muwa ye, kəgənji ye cakkude Isaa lowojane mukkonju tiro gənajuwo yera. 33 Isa kamdəa dawu am captanayən səgəriro kittuluwunniya, ngulondonju curo səmo yindi kamdəyero cakke lallari təwaje təlam kamdəyeyə leyeno. 34 Daji Isa kəla samero sapce captiye sinje: «Efata!» yeno, maana efatayedə fəramdəne. 35 Sadəman səmo kamdəyeyə fəramdə,

† 7:7 7.6-7 Ish 29.13 † 7:10 7.10 NL 20.12; SK 5.16 † 7:10 7.10 NL 21.17; Lew 20.9 * 7:24 7.24 lardu bəрни Tirre-a Sidonne-aye - Lardu kərdiyaye.

awo tɛlamnjuro mana dapcɛgɛna ye wuide, farakko manadu badiyeno. ³⁶ Isa amdɛro wada ce bare wundumaro wuljaganni yeno. Amma wada ce sarpiciyi yaye, cayemaa kojɛnaro manajaidɛma. ³⁷ Amdɛ jauru naa kojɛnaro ajarpance: «Awisoa kalkallo cɛdɛna, har muwasoa fanjairo cɛdi ye, kɛgɛnjisoa manajairo cɛdi ye!» canɛ.

8

Isaye am dɛwu dewu ambadu (Mat 15.32-39)

¹ Yim anin cayɛ gai jama kada na Isayen mbeji, koro awima kɛmboye nanjan bawo. Daji Isa fuwurawanjua nanjuro bowoje tayiro: ² «Jama kada adɛa njunokkɛna, dalilɛnjudɛ ku rokkonilan kawunja yakku, koro awima kɛmboye nanjan bawo nangaro. ³ Kɛnanjaa duwon tayia fannjaro lejaro salammɛkkia, jawallan dunonja baworo walji, laanja kuruwun isana nangaro,» yeno. ⁴ Fuwurawadɛye tiro: «Ndaran gɛle karaa adɛn kam rakce kɛmbo cuwande jama ania ambaji?» yera. ⁵ Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cɛne kiworɛnniya, tiro: «Tulur,» yera.

⁶ Daji Isa jamadɛa cakke cidin napkera. Burodi tulurdɛa ngoje Alaro ardiyenniya, fɛsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadɛyen gɛnaja cɛne fuwunjan gɛnayera. ⁷ Buni sanana ye nanjan mbeji. Isa bunidɛ yea ngoje Alaro ardiyenniya, fuwurawanjuro ce fuwu amdɛyen gɛnaja yeno. ⁸ Jamadɛ jawune kulyera. Fuwurawadɛ gaptowodɛa capkeranniya, jowo kalaram tulur kesɛmbɛro. ⁹ Nadɛn am alama dɛwu dewu gai mbeji. Daji Isa jamadɛa salamgennyama, ¹⁰ ti-a fuwurawanju-a maararo ngasaye cidi Dalmanutayero leyera.

Alama sameye mada (Mat 16.1-4)

¹¹ Daji Farisawa laa isane kambiwu Isaro njɛddo badiyera. Tia rijapturo alama laa sameye tayiro fɛlejuworo mayera. ¹² Amma Isa captiye sinje: «Awiro am jaman adɛye alama majaidɛ? Jiremaro nayiro wulnjagakki, alama fima am jaman adɛyero fɛlediyiwawo,» yeno. ¹³ Daji tayia kolje maaradɛro walde ngaye bɛrɛm falje kanji todɛro koyeno.

Yis Farisawa-a Mai Hirudus-aye (Mat 16.5-12)

¹⁴ Fuwurawadɛ ngeessane burodi ngojanni. Burodi fal curo maaradɛyen gɛnia, nanjan awo kɛmboye bawo. ¹⁵ Isa sɛmonja kasse tayiro: «Yis Farisawaye-a Mai Hirudusse-aro hangal gɛnanowo!» yeno. ¹⁶ Tayidɛ kattenjan kɛla burodinja bawoyen mana badiyera. ¹⁷ Isa adɛa asuje tayiro: «Awiro kɛla burodi nandon bawoyen mananuwidɛ? Ra, kua yaye ruwe asunuwwi wa? Nayi kɛla tikkerɛnaa wa? ¹⁸ Simndoa duwon ruwwawo wa? Sɛmondoa duwon fanuwawo wa? Ra, nayi ngeskada? ¹⁹ Burodi uwu am dɛwu uwuro fɛsakkeyekkɛniya, gaptowodɛn jowo ndawu yimbɛruw?» yeno. Tiro: «Mewun yindin,» yera. ²⁰ Isaye: «Koro burodi tulur am dɛwu dewuro fɛsakkeyekkɛniya, gaptowodɛn jowo kalaram ndawu yimbɛruw?» Tiro: «Tulur,» yera. ²¹ Daji tayiro: «To, kua yaye asunuwwi wa?» yeno.

Isaye kambu isangaduwwu

²² Isa-a fuwurawanju-a bəla Baitsaidayero kadiranniya, am laa kambu laaa cawude Isaa lowojane kamdəa lejo yera. ²³ Daji Isa mukko kambudəyēa cədanē tia jeje ngawo bəlayero kittuluwo. Simnjuro lallari təwajije tiro mukko gənajiye: «Awo laa rumi wa?» cəne tia kiworo. ²⁴ Kambudə kəla sapce: «Aaa, am rukki, amma alamanja kəska dadajai gai,» yeno. ²⁵ Koro Isa walde simnjuro mukko gənayeyenniya, ricce sim cuwande awiso farakko curuiro walyeno. ²⁶ Daji Isaye: «Bare bəladəmaro waldəme ngaammi!» cəne kamdəa salamje fadoro lejo yeno.

Bituruse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu
(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

²⁷ Isa-a fuwurawanju-a bəladeyaso cidi bəрни Kaisariya Filifiyen dasaanadəro leyera. Kəla jawallen duwon, Isaye fuwurawanjuro: «Wunduro wua amsodə ngosera?» cəne tayia kiworo. ²⁸ Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama cani, laa ye Nawi Iliya cani, laa ye nawiya kureye falnja cani,» yera. ²⁹ Daji Isa walde: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworənniya, Bituruse: «Nima Almasiwudə wo!» yeno. ³⁰ Amma Isa səmonja kasse tayiro bare wundumaro ti wunduro wuljaganni yeno.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

³¹ Koro Isa fuwurawanjuro Ala kədarjəna *Tada Kambedə kuttu tai dajē cane amwurawa-a wurawa řimannayē-a maləmba Attaurayē-a tia wajane roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji cəne tayia alamdu badiyeno. ³² Adəa federo tayiro wulyeyeno. Biturus tia səgəriro cuttuluwe tiro njəkkado badiyeno. ³³ Amma Isa suworde fuwurawanjua kirunniya, Bituruso jəkkade: «Nani kolle, Yiwulis! Awo karwunəmlan tammadə Alayē gəni, kambe!» yeno.

³⁴ Daji Isa jamadə-a fuwurawanju-aa nanjuro bowoje tayiro: «Kam laa wua ga cəraanaa, mərədu kəlanjuyē wajo kəskanju karmoye* ngojo wua səga. ³⁵ Dalilnjudə wundu duwon ronju řiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon wu-a kawuri kəji Alayē-a nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cəriwi. ³⁶ Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda riwanju? ³⁷ Awi gəle kam ce ronju cuwandi? ³⁸ Wundu duwon jaman diwi Alaro nan'ansi njəddoye adən kəla wu-a manani-ayen nangujənamadə, Tada Kambedə ye daraja Bawanjuyen malaiyawa sameyē-a rokko isiya, tia nanguji,» yeno.

9

¹ Koro Isa walde: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, nodo bargaa Alayē kənduwoaro walde isi carui,» yeno.

Kalmaram: Tada Kambe

Alama kərwu yer uwu gai kawu Bargaande Isa Almasiwu tambidəro, Nawi Daniyel kənnasimlan kuris Alayē-a malaiyawa kada kadami-aa kiro. Nawi Daniyel curui ngai duwon, alama adamgənayē laa curo fofou sameyi ise kuris Alayedəa nayeyeno. Ala tiro kənduwo-a daraja a kərmai-aa ce jama duniayē samma tiro ambətkeyera. Kərmainjudə

* 8:34 8.34 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

sawisoro dægai, tæmmaro ceriwawo. Kam kəlanjun Nawi Daniyel mana cədənədə tima Isa Almasiwudə wo. Bargaande Isa ngəwuro kaala Tada Kambedən faidade kəlanjua adamgənaye kuranjadəro ngoyeno. Awi maananjudə? Jiri awo kitawulan ruwuwadadə gai, Ala kədarjəna Tada Kambedə kuttu tai daje cane wurawa adinwu yaudiyaye tia wajane roro keyeso, koro kawu yakkuwa roaro walje ciyeno. Adəgaima ti biwu cədannidə biwu duniaye ngoje, har Ala ronju njodəa ardije ambo gawara kaino. Adəma nangaro Tada Kambedə nanjun kənduwo biwu ambe dunalan gawurduye mbeji, koro ambo wowom gənaduwaye ye mbeji. Kiyama wakkajiya, Tada Kambedə duniaro walde ise jama duniaye sammaro shara cəddi.

*Isaye darajanjua fəledu
(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)*

² Ngawo adəyən kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a Yahaya-a runjaa ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. Fuwunjan Isaye alamanju falde ³ kajəmunju ye bul fok tai daje yiyiljiro walyeno, jiri wunduma dunalan kare tulje rakce buljiwawodə gai. ⁴ Koro Nawi Iliya-a Nawi Musa-a tayiro fəledagane Isa-a jandedu badiyera. ⁵ Daji Biturusse Isaro: «Sayinna, andi na adən mbejidə jauru ngəla. Kolle ngurwo yakku lammiyo: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno. ⁶ Awo wuljidəmaa nōjənni, tayi rijana nangaro. ⁷ Daji fofou ise tayia jakkeno. Curo fofodəyən kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia jauru raakkəna. Mananju fanowo!» yeno. ⁸ Sadəman memeyeranniya, Isa tilonju lon gənia, wundumaa carunni.

⁹ Kəla kaudəyən jəpcai duwon, Isa tayiro sapciye bare awo caruna adəa wundumaro wuljaganni, sai Tada Kambedə karmolan cijiya duwon yeno. ¹⁰ Tayi ye lamar adəa curonjan royera, amma awi maana karmolan ciduyedə woro kattenjan tawori kasarga. ¹¹ Daji fuwurawadəye tiro: «Awiro maləmba Attaurayedə sai Nawi Iliya burwoje isi* canidə?» cane tia keworo. ¹² Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya burwon ise awiso kalkallo kalakci. Awiro gəle kitawulan Tada Kambedə tai daje kuttu cane am tia rujane wajai ruwuwadadə? ¹³ Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isəna, koro awiso kuttu ronja cəraanaa tiro keddo, jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai,» yeno.

*Isaye tada karuwaa isangaduwu
(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Na fuwurawa gapcanadəyero kadiranniya, am kada kadami tayia dirijane kəljana, koro maləmba Attauraye ye tayiro kambiwu caddi kero. ¹⁵ Jamadə Isaa kerunniyama, tayi samma ajapcane cagase isane tia lewayera. ¹⁶ Daji Isaye fuwurawadəro: «Kəla awiyen tayi-a kambiwu diwi?» cəne tayia kiworo. ¹⁷ Curo jamadəyən kam laaye tiro: «Sayinna, tadani niro njukkudəkko. Ti karuwaa, sedandə tiro mana dapcəgəna. ¹⁸ Ndaran yaye karuwadə tia cədaiya, tia cidiro bəp gəpce, cinju nga bilwua sherinju nalje suduji. Sedandəa dujaro fuwurawanəmba lowoyekkəniya, tayiro katkero,» yeno. ¹⁹ Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsənambuwu, har sawi gairo dawundon dægakki? Koro sawi gairo nayia rannjakki? Tadadəa wuro sukkudowo!» yeno. ²⁰ Daji tadadəa tiro

* 9:11 9.11 Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidəro, Nawi Iliya isi.

kekkudo. Sedandə Isaa kirunniyama, tadadəa bakce, kar kar loloje cidiro cure cinju nga bilwua fərwəryeno. ²¹ Isaye bawa tadadəyedəro: «Tən sawi gai adə tiro wakkajiyi?» cəne tia kiworo. Kamdəye tiro: «Gananjun. ²² Tia njejoro ngəwuro kannu so, ingi soro gəpcəgəna. Rangəmia, marne njunosane andia sasane!» yeno. ²³ Daji Isaye tiro: «A! Rangəmia? Kam duwon mərsajənamadəro awiso yoji!» ²⁴ Sadəman bawa tadadəye kowo sapce: «Mərsanjəkkəna, marne kambərsenambunin banasəgəne!» yeno. ²⁵ Isa am kada nadəro cagase isairo kirunniya, sedandəro jəkkade: «Nima sedan muwa kəgənjima, wada njikki, tia kolle luwe, bare gadero tiro ngaammi!» yeno. ²⁶ Daji sedandə burwu cakke tadadəa tai dajə bakce fərdakce kolje kiluwo. Tadadə alama kamin gairo walje, har am ngəwuyə: «Ti bawo, nuna!» yera. ²⁷ Amma Isa tia mukkoyen cədane sapkenniya, tadadə cije dayeno.

²⁸ Isa fadoro kərgaanniya, fuwurawanjuyə runjan tiro: «Awiro sedandəa duda andiro katkeroy?» cane tia keworo. ²⁹ Isaye tayiro: «Moduwan gənia, jawal sedan jiri adəa duduyə bawo,» yeno.

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 17.22-23; Luk 9.43b-45)

³⁰ Daji Isa-a fuwurawanju-a nadəa koljane cidi Galileyen koyera. Isa wunduma nojiya cəraanni, ³¹ dalilnjudə fuwurawanjua alamji nangaro. Tayiro: «Tada Kambedəa mukko ambero sərəccagane tia roro ceyesi. Ngawo tia ceyesənyen kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno. ³² Amma fuwurawadə mana adəa asujanni, koro tia kororo riyera.

Wundunja kura wo?
(Mat 18.1-9; Luk 9.46-50)

³³ Daji Isa-a fuwurawanju-a bərni Kafarnaambo kadira. Isa curo fadoyen duwon, tayiro: «Kəla awiyen jawallan kambiwu diwidə?» cəne tayia kiworo. ³⁴ Amma tayi cinja kajanni, dalilnjudə jawallan kambiwu kəla wundunja kura woyen cadəna nangaro. ³⁵ Daji Isa napce tayi mewun yindindəa bowoje tayiro: «Kam laa fuwumaro waldu cəraanaa, jama sammaye ngawoma-a wolodinja-aro waljo!» ³⁶ Daji tadaana laa ngoje dawunjan isadayeyeno. Tadadəa nganjiro ngoyenniya, tayiro: ³⁷ «Wundu duwon tadaana adə gaia cunilan† cəmwonamadə, wumaa səmowo. Koro wundu duwon wua səmwonamadə, wua gəni, ti wua sunodənamadə cəmowo,» yeno.

³⁸ Yahayaye Isaro: «Sayinna, kam laa sedanso cunəmlan duji kiruiyendeya, andia saanni nangaro, tiro dapkeyeyi!» yeno. ³⁹ Amma Isaye: «Bare tiro dapkəwwi, dalilnjudə wunduma cunilan awo əjabba cədidə rakce diwini wuljiwawo. ⁴⁰ Awoa kam lawalamandə gənidə kaande. ⁴¹ Wundu duwon nayi Almasiwuyə nangaro ingi kənjayə gəmdowolom fal njadənamadə, jiremaro nayiro wulnjagakki, təmmaro mukowanju fucciwawo.

Awiso njakke biwu dimiro hangal gənane!

⁴² «Wundu duwon tadawa sanana wua mərsasanaso aniyə falnja cakke talje biwu cədidə, kamdəye daunjuro kau neduram mafəndi lujagane bərəmbə gəpcaanama tiro ngalwo. ⁴³ Mukkonəmə njakke talləmə biwu dimia, tia kamme! Mukko yindia kannu təmmaro nuiwaworo ngawodəroa, maskin ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo. ⁴⁴ [Curo

† 9:37 9.37 cunilan - Isa nangaro.

jaannamayedən kəri tiyidəa jawuidə sanuiwawo, koro kannudə ye təmmaro nuiwawo.] ⁴⁵ Koro sinəm njakke talləme biwu dimia, tia kamme! Si yindia kannuro nia gəptuwudəroa, dungu ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo. ⁴⁶ [Curo jaannamayedən kəri tiyidəa jawuidə sanuiwawo, koro kannudə ye təmmaro nuiwawo.] ⁴⁷ Koro simməm njakke talləme biwu dimia, tia kulaine! Sim yindia kannuro nia gəptuwudəroa, sim falla nodo bargaa Alayero ngaammama niro ngalwo. ⁴⁸ Curo jaannamayedən kəri tiyidəa jawuidə sanuiwawo, koro kannudə ye təmmaro nuiwawo.

⁴⁹ «Wunduso kannulan mandaaro walji.» ⁵⁰ Mandadə ngəla, amma kələmbo walyenoa, jiri fin gəle cayenju gairo walji? Adə nangaro nayi kələndo mandaaro wallowo, amando-a ye nanlewan dəgaiwo!»

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

10

Kambiwu kəla kamu dəptayen

(Mat 19.1-12)

¹ Daji Isa nadəa kolje cidi Yahudiyaye ngawo bərəm Jordaniyen dəganaro leyeno. Caye gai jama kada tiro captagane, koro walde tayia alamdu badiyeno. ² Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kam kamunju dəptadə halal wa?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Awi Nawi Musa nayiro wadaro njado?» yeno. ⁴ Tiro: «Nawi Musa kakkadu kamu dəptaye ruwunəme tia koldu kwaro amarjəgəna.»[†] yera. ⁵ Isaye tayiro: «Kələkibbundo nangaro Nawi Musa wada adəa nayiro ruwungeyera. ⁶ Amma badiduramnin: “Ala tayia kongwa-a kamu-aro alakkeno.”[†] ⁷ “Dalil adəyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro kərdiye ⁸ tayi yindiso tiyi fallo waljai.”[†] Adəgaima kua adən fuwun tayidə yindi gəni, tiloro waljana. ⁹ Adə nangaro awo Ala kəljənədəa bare kam firjənni!» yeno.

¹⁰ Tayi fadon duwon, fuwurawanju kəla mana adəyen tia keworo. ¹¹ Isaye tayiro: «Wundu duwon kamunjua dəpce gade niyajənədə tiro biwu cədde kənjəna cədəna. ¹² Koro kamu duwon kwanjua dəpce gade niyajənədə, ti ye kənjəna cədəna,» yeno.

Isaye yalla sananaro bargə dəptuwu

(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejero nanjuro cawudi duwon, fuwurawadə amdəa wusayera. ¹⁴ Isa adəa kirunniya, karwunju waje fuwurawanjuro: «Yalladəa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkəwwi! Noda bargaa Alayedə am tayi gayie nuwanja, diye! ¹⁵ Jiremaro nayiro wul-njagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa Alayedəa kasaccənnidə təmmaro ngayiwawo!» yeno. ¹⁶ Daji yalladəa nganjuro ngoje kəlanjaro mukko gənajije tayiro bargə dəpkeyeno.

Gəriwu laaye ro sawisoye mada

(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Isa cije jawal kidanniya, kam laa cəgase ise fuwunjun tungurumje tiro: «Maləm ngələma, awi dikke ro sawisoye* fandəkki?» cəne tia kiworo. ¹⁸ Isaye tiro: «Awiwo wua ngələman bowosəmi? Ala gənia,

[†] **9:49** 9.49 kannulan mandaaro walji - Bonədə, tilaman kambərse kambe kibbaji. [†] **10:4** 10.4

SK 24.1-4 [†] **10:6** 10.6 Bad 1.27; 5.2 [†] **10:8** 10.7-8 Bad 2.24 * **10:17** 10.17 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo.

wunduma ngəla bawo. ¹⁹ Wadawadəa nonəmma:† Bare ro kambe tuluwummi, bare kənjana dimmi, bare nambawu dimmi, bare sheda kambu dimmi, bare kamba jambanəme kəndanju bummi, bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!»† yeno. ²⁰ Kamdəye: «Sayinna, tən gananiyan wada ani sammaa gakkana,» yeno. ²¹ Isa tia ninije kirawo. Tiro: «Awo fal nia maunjəna. Lene kəndanəm sammaa lade talaawaro ye, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno. ²² Kamdə mana adəa fangenniya, ti jairo gariwu nangaro fəkkanju kərje karwu kuttuaro sapkadan.

²³ Isa memeje fuwuranjuro: «Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonju jairo jau, diye!» yeno. ²⁴ Fuwurawadə mana adəa ajapkera. Amma Isa walde tayiro: «Tadawani, nodo bargaa Alayero ngawodə jairo jau! ²⁵ Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudero kərimoye cuwuri fiwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁶ Fuwurawadə cayemaa kojənarə ajapcane amanjaro: «Assha! Adəgaia, wundu gəle njəkkawo cuwandi?» yera. ²⁷ Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro gəni. Alaro awiso yoji!» yeno. ²⁸ Daji Bituruse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia njəgaiyena,» yenniya, ²⁹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma cuni-a kawuri kəji Alayedə-a nangaro fado, bi yeiya, bi kannə, bi bawa, bi ya, bi yalla, bi kulo koljənadə ³⁰ dunia adəman fado, yeiya, kannə, ya, yalla, kulo gadegade mia mia kuttu-ason cuwandiawoma bawo. Koro leira wakkajija, ro sawisoye ye cuwandi. ³¹ Amma am burwoye ngəwu daryeyero waljai, koro daryeye ye burwoyero waljai,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)

³² Isa-a fuwuranjanju-a jawal Jerujalembe ngojana duwon, Isa tayin fuwunno ledu cədi. Fuwurawadə ajapcana, koro am tia jagaisodə ye riana. Koro Isa walde mewun yindindəa səgəriro cuttuluwe awo tiro fuwun wakkajiyidəa tayiro wulduwu badiyeno. ³³ Tayiro: «Fanowo, Jerujalembo leniye, Tada Kamedəa mukko wurawa rimannaye-a maləmba Attaurayero sarəccagane shara ro tuluwoye tiro cadde mukko kərdiyayero casakke, ³⁴ tayi ye tia rujane tiro lallari təwajagane kirwolan jajarjane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye
(Mat 20.20-28)

³⁵ Daji tadawa Jabadiye Yakuba-a Yahaya-a na Isayero isane tiro: «Sayinna, awo njuworiyemadəa andiro saddəmiya, rayiye!» yera. ³⁶ Isaye tayiro: «Awi nayiro njaddəkkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. ³⁷ Tiro: «Marne, kərməinəm darajaa fandəmiya, kolsane nammiyo, fal kəmboramməmlan, fal ye wailanəmlan!» yera. ³⁸ Isaye tayiro: «Awo koruwwadəmaa nonuwwi. Ranguwe kənjaram yakkidən yawi wa? Koro ranguwe kasala dikkidəa diwi wa?»‡ cəne tayia kiworənniya, ³⁹ tiro: «Aaa, rangiye!» yera. Isaye tayiro: «Kənjaram yakkidən yawi ye, kasala dikkidəa diwi ye. ⁴⁰ Amma kəmborammilan so, wailanilan so naptadə, wu gəni kambo amargəkki, na anidə am tayiro dabbargaadaye,» yeno. ⁴¹ Fuwurawa mewu gapcanadə adəa fangeranniya, Yakuba-a Yahaya-aro gərgayeyera. ⁴² Daji Isa tayi sammaa bowoje tayiro: «Nonuwwa,

† 10:19 10.19 wadawa - Wadawa curo Attaura Nazi Musayen ruwuwada. † 10:19 10.19 NL 20.12-16; SK 5.16-20 ‡ 10:38 10.38 kənjaram-a kasala-a - Bone nja.

curo jama kerdiasoyen am duwon jama tayia maiyaro ngojanasodə talaawanjaa jauro raccaana, koro fuwumanjaso ye amnjaro kənduwo fəlejagai. ⁴³ Amma dawundon ngai gəni. Wundu duwon dawundon kuraro waldu caraanamadə wolodindoro waljo! ⁴⁴ Koro wundu duwon fuwumandoro waldu cəraanamadə kareə nayi sammayero waljo! ⁴⁵ Awoa Tada Kambədəma tiro nanwolodi caddoro gəni kadio, nanwolodi cədo ronju co am ngəwu merujoro kadio,» yeno.

Isaye kambu laa cunju Bartimawus isangaduwu
(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Isa-a fuwurawanju-a bəla Jerikoyero kadira. Jama kada-a rokko Jerikolan keluwunniya, kambu laa cunju Bartimawus tada Timawusse ci jawallen napkada lowo cədi mbeji. ⁴⁷ Isa kam Najaratteđə kojoro fangeniya, kowo saptu badije: «Isa, Tada Mai Daudaye, \$ wua njunosəne!» yeno. ⁴⁸ Am ngəwu tiro jakkade mədək napco yera, amma cayea kojənarə kowo sapce: «Tada Mai Daudaye, wua njunosəne!» yeno. ⁴⁹ Daji Isa daje: «Tia bowonowo iso!» yeno. Kambudəa bowojane: «Bare təma kolləmmi! Cine nia bowonji,» yera. ⁵⁰ Kambudə awonju jaktuye gəpce cije na Isayero kadio. ⁵¹ Isaye tiro: «Awi niro njəddəkkiya, raam?» cəne tia kiworo. Kambudəye: «Sayinna, sim fandəkkiya, raakko!» yeno. ⁵² Daji Isaye tiro: «Lene, kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma!» yeno. Sadəman sim cuwande jawallan Isaa ga badiyeno.

KIDA ISAYE JERUSALEMNIN

11

Isaye mai gai Jerujalembə ngawo
(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19)

¹ Jerujalemba karənjane gəre bəlawə Baitfaje-a Baitani-aye na Kau Jaitunneđero kadiranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode ² tayiro: «Bəla fuwundoyeđero lenowo! Ngawuwiyama, koro kutta wunduma tiro ngalte juwanni tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo! ³ Kam laaye nayiro: «Awiro adəa diwi?» cənia, tiro: «Kəmadə tilan mərədunjua, kərmama kalakci,» wulgənowo!» ⁴ Daji lejane kuttadə lailan ci fadoyen tuwada nayeyera. Kuttadəa fərakcai duwon, ⁵ am laa nadən daadaye tayiro: «Awi diwi? Awiro kuttadəa fərangui?» yera. ⁶ Jiri Isa tayiro wuljəgənədə gairo jaawu cadəne amdə ye tayia kolyera. ⁷ Daji kuttadəa* na Isayero cawude kalwunja kəladəro ferjagane Isa juwane napkeno. ⁸ Jama kada ye kalwunja kəla jawallen feryera, laa ye ngəlai karaan kamjanadəa səretkera. ⁹ Am fuwu gərjana so, ngawonju jaana so kowo sapcane: «Hosanna!† Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! ¹⁰ Nodo bawandə Mai Daudaye isimadəa bargaa! Hosanna, Mai Samemaro daraja tio!»† cani. ¹¹ Adəgaima Isa Jerujalembə ise Fado Alayero kərgawo. Awiso kirunniya, dunia ləmjəna nangaro, tayi mewun yindində-a rokko caluwe bəla Baitaniyero leyera.

Isaye ya tarmuye baskudu
(Mat 21.18-22)

\$ 10:47 10.47 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. kuttadəa - Noduwuram Isa mai gai rokura bawoa Jerujalembə kəlewan ngayiye. Hosanna - Alaa yungoriyo! † 11:10 11.9-10 Jaw 118.25-26

* 11:7 11.7

† 11:9 11.9

¹² Wajənanjua Isa fuwuranju-a bəla Baitaniyelən keluwunniya, kəna tia kida. ¹³ Kuruwun ya tarmuye kalunjua kirunniya, waneye tada cuwandi cəne nadəro kadio. Kadinniya, kalu gənia, awima cuwandənni, dalilnjudə sa tarmuye gəni nangaro. ¹⁴ Daji Isaye tarmudəro: «Bare wunduma gadero tadanəm juwunni!» yeno. Koro fuwuranju adəa fangera.

Isa Fado Alayen

(*Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Yah 2.13-25*)

¹⁵ Daji Isa-a fuwuranju-a Jerujalemba kadira. Isa balballa Fado Alayero ngaye ladomaso-a njuwomaso-aa dudu badiyeno. Tewur wuri canjimasoye-a napturam tattawar ladomasoye-aa təmbalje ¹⁶ wundu yayero Fado Alayedəyen karea kodu dapkeyeno. ¹⁷ Daji jamadəa alamje tayiro: «Kitawulan ruuwada: “Fannidəa fado moduwaye jama dunia sammayelan bowojai,”† amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»† yeno. ¹⁸ Wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a adəa fangeranniya, jawal Isaa njejoye madu badiyera. Isaa rijana, dalilnjudə jama samma alamdunjudəa ajarpəna nangaro. ¹⁹ Dunia ləmgenniya, Isa-a fuwuranju-a bərnidən keluwo.

²⁰ Wajənanjua suwa ləp jawaldəyen kojai duwon, ya tarmuyedəa har fərdunjuro ngau ngamjəna kero. ²¹ Daji Biturus takce Isaro: «Sayinna, akko rui! Tarmu baskunəmmadə ngamjəna!» yeno. ²² Isaye tayiro: «Alaa mərsanowo! ²³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon kau kuruwu adəro: “Cine bərəmbə fidəgəne!” cəne karwunjun shekku baworo awo wuljənadə wakkajiro mərsajiya, wakkaji. ²⁴ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, awi yaye moduwalan koruwia, tia fanduwwaro mərsanowo, kaandoji. ²⁵ Moduwaro danuwwa duwon, kam laa karwun tawwaa, tia gawurnowo! Bawando Mai Samema ye biwundo gawurnjagai. ²⁶ [Amma tia gawurnuwwia, Bawando Mai Samema ye biwundo gawurnjagaiwawo.]»

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(*Mat 21.23-27; Luk 20.1-8*)

²⁷ Koro Isa-a fuwuranju-a waldane Jerujalemba kadira. Isa curo Fado Alayen dadaji duwon, wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa-a nanjuro isane ²⁸ tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo awo ania dioyedəa njo?» cane tia keworo. ²⁹ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki, wuro jaawudəa sewo. Siwia, wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa nayiro wulnjagakki. ³⁰ Kasala Yahaya jamaro cəddənadə, sameyen kadio ra kamben? Wuro jaawudəa sewo!» yeno. ³¹ Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori. ³² Amma “kamben” wulliyea wa?» yera. Adəa wuldunjadə, jamadəa rijana, dalilnjudə am samma Yahayaa nawiro ngojana nangaro. ³³ Daji Isaro: «Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkawo,» yeno.

12

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye

(*Mat 21.33-46; Luk 20.9-19*)

¹ Daji Isa misalnin wurawa adinwuyesoro manaduwu badiyeno. Tayiro: «Kam laa jærwu inabbe cæde garje curodæn bælaa ingi inabbe tuluwoye laje soro kuruwu juworoƷe kidando. Daji jærwudæa jærwuwu laaro agærjiƷe bælawuroro sapkada. ² Sa færdoye kidænƷiya, nuwanju cuwandoro kæreanju laaa na jærwuwudæyero kinodo. ³ Amma jærwuwudæ tia cadane bakcane mukko dea duƷera. ⁴ Koro walde karea gade kinodo. Ti yea cadane kælänju bakcane tia basaryera. ⁵ Koro walde karea gade kinodænƷiya, tia roro keyeso. Koro kæreawa gade kada kinodo. Laanjaa bakƷera, laanjaa keyeso. ⁶ Kamnju falma tiro garcuwo, tadanju jauru cæraanadæ. Darye tiƷe: «Tadaniro daraja cadi,» cæne tia nanjaro kinodo. ⁷ Amma jærwuwudæ kattenjan: «Adæma warasamadæ wo! Arowo tia yeƷiƷo, warasadæ kaandero walji!» yera. ⁸ Daji tia cadane roro ceyese ngawo jærwudæƷen gæƷƷera. ⁹ To, kæma jærwuyedæ awi cædi? Ise jærwuwu ania roro ceƷe am gadero jærwunjudæa ci. ¹⁰ Awo kitawulan ruwuwada adæa kæranuƷƷi wa?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadæ, tima kau tandoye sammaro faidaaro waljænadæ wo.

¹¹ Adæ kændo Kæmandeye, andiro jauru aƷabba!”†

¹² Jawal tia taye majai duwon, jamadæa riyera, dalilnjudæ kælänjaman misaldæa kidoro asujana nangaro. Daji tia koljane sapkadara.

Kambiwu kæla akki njøyen
(Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Daji wurawa adinwuyesodæ Isaro curo mananjuyen bælaa lajaa cane Farisawa laa-a am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro kenodo. ¹⁴ Kadiranniya, tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, wundumaa rinæmbawo yero noniyena, dalilnjudæ gayirnæmbawo, jawal Alaye kalkallo yikkærami nangaro. To, Kaisarro* akki njodæ halal ra haram? YiƷe ra bare yiyende?» cane tia keworo. ¹⁵ Amma Isa nanmænafæknjadæa asuje tayiro: «Awiro wua rijamsuƷi? Wuro dinariƷus† sukkudowo rukke!» cæne ¹⁶ dinariƷus tiro kekkudo. Tayiro: «Cu-a kæla-a wunduye tilan dasaa?» cæne tayia kiƷorænƷiya, tiro: «Kaisarre,» yera. ¹⁷ Daji Isaye tayiro: «Awo Kaisarredæa Kaisarro yowo, koro awo Alayedæa Alaro yowo!» yeno. Adægaima tia jauru aƷapƷera.

Kambiwu kæla cinowo duniayen
(Mat 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸ Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidæ, na Isayero isane tiro koro cadde: ¹⁹ «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa yanjugæna tada bawo bawoƷe kamu koljia, kamu yanjugæna faccægænayedæa niƷajo yanjugænaro kaduwu majuƷo!”† ruwujæna. ²⁰ Akko yaana tulur mbeƷi. Burwoyedæ kamu ngoƷe tada cuwandænnin bawoyeno. ²¹ Yindiyedæ ye kamudæa niƷaje tada cuwandænnin bawoyeno. Yakkuyedæ ye ngai. ²² Adægaima tayi tulurdæ tada cawandænnin bawoyera. Darye kamudæ ye bawoyeno. ²³ To, tayi tulurso tia camowonadæ, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

† **12:11** 12.10-11 Jaw 118.22-23 * **12:14** 12.14 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **12:15** 12.15 dinariƷus - Wuri tilan akki biƷajai. † **12:19** 12.19 SK 25.5

²⁴ Isaye tayiro: «Dalil nayi fattuwuwwayeda, kitawu bi kənduwo Alaye nonuwwi, mare? ²⁵ Karmolan cijaiya, larusa so, niya so cadiwawo, tayi alama malaiyawa samelan dasaanada gairo waljai.† ²⁶ Koro karmon ciduda, Attaura Nawi Musayen kəranuwwi wa? Kitawulan na kannu dawu kəsa cambiyedən Alaye Musaro: “Wuma Ala Ibrahimbe-a Isakuyea-a Yakubaye-a wo,”† cənna. ²⁷ Ti Ala am nunaye gəni, am roaye, diye! Nayida tai danuwe fattuwuwwa!» yeno.

Wadawa samman finja kura wo?
(Mat 22.34-40)

²⁸ Maləmba Attauraye falnja isəna kambiwunjadəa kəranji duwon, Isa tayiro jaawu ngəla cinaro asuyenniya, tiro: «Wadawa samman finja kura wo?» cəne tia kiworo. ²⁹ Isaye tiro: «Sammaro kura wodə, tima: “Jama Israyilawuye fanowo, Ala Kəmandedə ti tilonju lok. ³⁰ Ala Kəmanəmba karwunəm ngan, ronəm ngan, hangalnəm ngan, dunonəm ngan raye!”† ³¹ Koro yindiyedə: “Kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!”† Wadawa aniro kura wo gade bawo!» yeno. ³² Maləm Attaurayedəye tiro: «Jirenəm, sayinna! Awo wulləmmadə fagat: Aladə ti tilonju. Ti gənia, Ala gade bawo. ³³ Tia karwunəm ngan, hangalnəm ngan, dunonəm ngan raame kəmaskinəm yea kəlanəm gairo rawodə, layaso-a sadaaso-a sammaro kura wo!» yeno. ³⁴ Isa maləmdə hangal kəjiaro juwapəgəna kirunniya, tiro: «Ni-a nodo bargaa Alaye-a kattendo kuruwu gəni!» yeno. Ngawo adəyen wunduma cinju mudu kaje tiro koro gade cəddənni.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye
(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Fado Alayen Isa jamadəa alamdu cədi duwon, tayiro: «Ndayilan maləmba Attaurayedəye Almasiwudə Tada Mai Daudaye§ canidə? ³⁶ Mai Dauda kəlanjuma Ruhu Alayen manaje: “Kəmandeye Kəmaniro: ‘Namme kəmborammilan duwon, kəladowanəmba cidiya sinəmbero yakkəkko!’ cənna.”† ³⁷ Mai Dauda kəlanjuma tia Kəmalan bowojənədə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?» yeno. Jama jairo kada karwu kəjiaro tia kəranjai.

Hal maləmba Attauraye
(Mat 23.1-36; Luk 20.45-47)

³⁸ Curo alamdunjuyen Isaye: «Maləmba Attaurayero hangal gənanowo! Kalwu kuruwua dadadu caraana, koro kasuwulan lewa darajaa-a ³⁹ dandallan bi masəna kuralan na darajaa-a jaumaro caraana. ⁴⁰ Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa jawui ye, halnja gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərjai ye. Am aniye ajawunja leiran jairo kura!» yeno.

Sadaa kamu kwa faccəgənaaye
(Luk 21.1-4)

⁴¹ Isa kəran sanduwo sadaa fidaaramben napkenniya, jamadə curo sanduwudəyero wuri fijagai lawarji duwon, arsiyiwu kada isane wuri ngəwu fijagai kiro. ⁴² Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye ise gursu

† **12:25** 12.25 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adama nangaro samelan kaduwu mada bawo. † **12:26** 12.26 NL 3.6 † **12:30** 12.29-30 SK 6.4-5 † **12:31** 12.31 Lew 19.18 § **12:35** 12.35 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † **12:36** 12.36 jaw 110.1

kime* yindi fiyeyeno. ⁴³ Daji Isa fuwurawanjua bowoje: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu ngudi kwa faccəgənaa adə sadaa am gadeye sammaa kojənaro fijəgəna. ⁴⁴ Tayi samma arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti ngudi duwon kəndanju sammaa fiyeyeno. Awo ronju riwoye ngaa fiyeyeno,» yeno.

13

Jawawi Isaye

kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-əyen

(Mat 24.1-44; Luḱ 21.5-38)

¹ Isa Fado Alayen luwo cədi duwon, fuwurawanjuye fal tiro: «Sayinna, akko rui kau ani-a soro ani-a jaumaro ajabba!» yeno. ² Isaye tiro: «Soro mafəndi mafəndi ania rumma, gəna? Kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.

Badiduram boneye

(Mat 24.3-14; Luḱ 21.7-19)

³ Isa kəla Kau jaitunnen na Fado Alaye turuidən napcəna duwon, Biturus-a Yakuba-a Yahaya-a Andarawus-a runjan isane tiro: ⁴ «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro awo ani sammaye sanja cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo. ⁵ Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni! ⁶ Am ngəwu cunilan* isane: “Wuma ti wo!” cane am kadaa cawatki. ⁷ Kəriwu na karənso-a kuruwuso-alan nukcənaro fanuwiya, bare hangalndo cijənni! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni. ⁸ Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattənan kəriwu gərjai. Cidi ye na gadegaden loloji, koro kəna ye na naro ngayi. Awo ani samma badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejəna gai.

⁹ «Hangal gənanowo! Fuwu majilissero njasade dandalsolan kowonjai, koro wu nangaro fuwu gomna so, mai soyen danuwi, tayiro shedaro walloworo. ¹⁰ Adəgaima sai kawuri kəji Alayedə jama duniaye sammaro wuldiyiyi duwon. ¹¹ Nayia njadane shararo njasadiya, bare kəla awo wulluwiyen karwungai diwwi. Awo wulduye Ruhu Alaye sadən nayiro njadidəa mananowo, dalilnjudə nayi gəni, tima manaji nangaro. ¹² Yaana yanjugənaa sərəcciye roro ceyesi, bawa ye tadanjua ngai, tadawa ye bawanja-a yanja-aro tuḱu cadde casakke tayia roro ceyesi. ¹³ Cuni nangaro† am samma nayia wanjai, amma kam mərje har sa njerorambe‡ dəganamadə njəkkawo cuwandi.

Bone kura

(Mat 24.15-28; Luḱ 21.20-24)

¹⁴ «Sa duwon awo waada juro batti masiwa kudoma na tia jussənnilan daada ruwiya,† (Kərədumadə asujo!), daji am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kuro cagasə leja! ¹⁵ Kam kəla soronjuyen dəganadə bare jəpce kare ngoduro curo sorodəyero ngaanni! ¹⁶ Koro kam kulolan dəganadə ye bare kalwunju ngoduro waldənni! ¹⁷ Yim anin kamu

* **12:42** 12.42 gursu kime - Kunguna yauidiyaye tamannju ganama. * **13:6** 13.6 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani. † **13:13** 13.13 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. ‡ **13:13** 13.13 sa njerorambe - Kənde Tada Kambədə. † **13:14** 13.14 Dan 9.27; 11.31; 12.11

curoa so, nğanji cəmbia sodə, kuttunja! ¹⁸ Bare awo adə nangərilanŠ wakkajənni Alaa korowo! ¹⁹ Dalilnjudə yim anin bone jauro kuttu mbeji, bone duwon sa Ala dunia alakənayen tai kuro kudero ngaltema jifinju tuwandənni fuwu yen fagat tuwandiawawo nangaro. ²⁰ Koro ca Kəmande bone adəye kawunju fulujənnia, wunduma njəkkawo cuwandiawawo. Amma am kərejənədə nangaro kawudəa fulujəna. ²¹ Sa adən kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudə!” bi “Towonju ti!” cənia, bare tia yasarawwi! ²² Dalilnjudə almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya kattuwuyeso-a isane alama so, awo ajabba ajabba so cadəne, yoyenə, har am kərejənədəmaa jambajane cawatki. ²³ Nayidə, hangal gənanowo! Kawu wakkajidəro, awo sammaa nayiro wulnjagakkəna.

Kənde Tada Kambədəye
(Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)

²⁴ «Amma ngawo bone yim aniyen kəngal cələmbo walji, kumbal ye nurnju ciwawo, ²⁵ sillowuwaso ye samelan casuri, koro kənduwowa sameye ye jauro lolojai. ²⁶ Daji Tada Kambədə jauro kənduwəa-a darajaa-a curo fofouyen isi carui.† ²⁷ Adəgaima malaiyawanjua cunode talgəmo duniaye dewu samman ci dajiram duniayen tai ci dajiram sameyero yade amnju kərejənədə capca.

Misal ya tarmuye
(Mat 24.32-35; Luk 21.29-33)

²⁸ «Ya tarmuyen misal adəa asunowo! Sa fəktu badije kalu rijiya, nangəri karənjənaro nonuwwa. ²⁹ Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, ti cinnalan del karənjənaro* nonowo! ³⁰ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. ³¹ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dəgaiwo!
(Mat 24.36-44; Luk 21.34-38)

³² «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajaidəa wunduma nojənni. Bawəro kajia, malaiyawa samelan dasaana ye nojanni, Tadađe ye nojənni. ³³ Hangal gənanowo, faadaro dəgaiwo, sanju nonuwwi nangaro. ³⁴ Alamanju kam bəlawuro cədi gai. Kənduwo fannjuro kistuwuyedəa wolodiyanjuro koljiye wundunja yayero kidanju ce cinna guredumaro faadaro dəga cəne sapkadano. ³⁵ Adə nangaro faadaro dəgaiwo, dalilnjudə sa kəma fadəye isidəa nonuwwi nangaro, kajiri, bi bune, bi fajar, bi suwa, ³⁶ bare yekkinndo bawo kənəm diwi nayia nanjaganni! ³⁷ Awo nayiro wulnjagakkənədəa wundusoro wulgəkki, faadaro dəgaiwo!» yeno Isaye.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

14

Isaa roro njejoro mada
(Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57)

¹ Sala Laya Njəkkayirambe-a sala Burodi Yis Bawoaye-aro kawu yindi gapco. Koro wurawa rımannaye-a maləmba Attauraye-a jawal Isaa

§ 13:18 13.18 nangəri - Curo lardu yaudiyayen sanju jauro samsu ye, kuttu ye. † 13:26 13.26 Dan 7.13-14 * 13:29 13.29 ti cinnalan - Tada Kambədəye kəndenju del karənjəna.

nangalan tame roro njejoye majai. ² Tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama hangalsango casanganni!» yera.

Kamu laaye Isaa sittəranjuro dabbarduwa
(Mat 26.6-13; Yah 12.1-8)

³ Isa bəla Baitaniyelan fado Siman dərimayen* masəna cədi duwon, kamu laa səndal curonjun kawudi məndemi ye, jairo tamanna ye, cunju nardi ngoje ise səndaldəa dauyen namje kawudidəa kəla Isayero fiyeyeno. ⁴ Am laa awo adəa kutturo carune kattenjan: «Awiro kawudidəa basarjidə? ⁵ Ca kawudi adəa dinariyus† yer yakku kojənarə calade wuri dəa talaawaro cadəna!» cane tiro səriwu gənəduwu badiyera. ⁶ Amma Isaye tayiro: «Tia kollowo! Awiro tia suwolluwi? Wuro jairo ser səddəna. ⁷ Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, koro sawi yaye, raawwaa, ranguwe tayia banagəwi, amma wudə sawisoro gəni curondon dəgakki. ⁸ Kamu adə awo rakcənədə cədo. Kawudi adəa tiyiniro fiyiye sittəraniro wua dabbarseyeno. ⁹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia ngayen kawuri kəji Alayedəa wuljai nguson, kamu adəa takturo awo səddənədə yea wuljai,» yeno.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma
(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰ Daji Yahusa Iskariyot mewun yindindəye falnja Isaa mukko wurawa rimannayero sərəttuwuro nanjaro leyeno. ¹¹ Adəa fangeranniya, karwunja kəjije tiro wuri cadi cane wadu ngoyera. Yahusadə dama Isaa tayiro sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe
(Mat 26.17-25; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30)

¹² Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngəlaro Laya Njəkkayirambedə‡ duwajidə kidənniya, fuwuranjuyə tiro: «Ndaran leniye masəna layayedəa niro dabbarnjəgəyiye bumi?» cane tia keworo. ¹³ Daji Isa fuwuranjuyə yindi cunode tayiro: «Bərnidəro ngawowo, kam laa bule ingia ngojəna-a kəla kəlluwi. Tia gaiwo, ¹⁴ fado duwon ngaanaye kəmadəro wulgənowo: “Sayinnaye kusottoram na fuwuranju-a rokko masəna layayedəa cadidə ndaran?” ¹⁵ Nayiro soro sameye ngim kura curon karea dabbargada fəlenjagai. Nadən masənədə andiro dabbarsaganowo!» yeno. ¹⁶ Daji fuwurawadə lejane bərnidəro ngasaye jiri Isa tayiro wuljəgənədə gai awiso kewando. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.

¹⁷ Kəngal kikkurənniya, Isa mewun yindində-a rokko kadira. ¹⁸ Napcana masəna cadi duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamno fal wua mukko kəladowayero sərənsiyi, rokkomaro masəna diye,» yeno. ¹⁹ Karwunja jairo kuttaje fal fallen wundu yaye: «Wuma wa?» cəne tia koro badiyeno. ²⁰ Isaye tayiro: «Curo mewun yindindəyən kərga, kam duwon wu-a buwururo mukko yakkiyenədə. ²¹ Tada Kambədə saptidəma,§ jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai, amma kam duwon Tada Kambədə kəladowanjuro sərəcciyidə, kuttunju! Kam adə tambənnima tiro ngalwo!» yeno.

* **14:3** 14.3 Siman dərima - Ti calan dərima duwon ngəjənədə. † **14:5** 14.5 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle. ‡ **14:12** 14.12 ngəlaro Laya Njəkkayirambe - Ngəlaro duwon bunju wowom karmoyero kadumadə. § **14:21** 14.21 Tada Kambədə sapti - Isa nui.

*Masəna Kəməye**(Mat 26.26-30; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-25)*

²² Masəna cadi duwon, Isa burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce tayiro ce: «Ngonowo, adə tiyini,» yeno. ²³ Koro kənjaram ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro ce tilan tayi samma kesano. ²⁴ Isaye tayiro: «Adəma buni aman ndəptaye* duwon am kada nangaro fidənadə wo.† ²⁵ Jiremaro buniyero wulnjagakki, na adən fuwun gadero ingi inabbe‡ yakkiwawo, har yim nodo bargaa Alayen bərinno yakkiro,» yeno. ²⁶ Daji aiya Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau Jaitunnero leyerə.

*Isaye Biturus tia angərji wuldu**(Mat 26.31-35; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38)*

²⁷ Isaye fuwurwanjuro: «Nayi samma ngaworo walduwi, akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Sənidəa bangəkkiya, dimiyadə tatardai.”† ²⁸ Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi Galileyo lekki,» yeno. ²⁹ Biturusse tiro: «Tayi samma ngaworo wal dai yaye, wudə ngaworo waldəkkiwawo!» yeno. ³⁰ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku bune adəman kawu gudowom yindiro kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno. ³¹ Amma Biturusse kowo dunoaro sapce tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero walyeno yaye, təmmaro nia angərnəkkiwawo!» yeno. Tayi samma ye ngai wulyera.

*Moduwa Isaye**(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)*

³² Na tiro Gessemani canidəro kadiranniya, Isaye fuwurwanjuro: «Na adən nammowo duwon, moduwa dikke,» yeno. ³³ Daji Isa Biturus-a Yakuba-a Yahaya-aa ngoje rokko lejane karwunju kuttaje ronju juro bannadu badiyeno. ³⁴ Tayiro: «Karwuni juro kuttajəna, har nukki gai. Na adən danowo, faadaro dəgaiwo!» yeno. ³⁵ Gana laa kuruwuje cidiro təmdiye, yojia, sa boneyedə tia cədanniyo moduwa dio badiyeno. ³⁶ Tiye: «Bawani, awiso niro yoji. Kənjaram adəa‡ wulan ngone! Adə yaye awo wu raakkəna gəni, awo ni raammadəma!» yeno. ³⁷ Na fuwurwanjuro walladanniya, kənəm cadi nayeyeno. Bituruso: «Siman, kənəm wa dimi? Assha! Sa fallo rangəme faadaro dəgambawo wa? ³⁸ Bare jaraptuwuro faadaro dəgaiwo, moduwa dewo! Ruhudə cəraana, amma tiyidə duno kəskea!» yeno. § ³⁹ Koro walde leje mana cayədalan moduwa kido. ⁴⁰ Nanjaro walladanniya, caye gai kənəm cadi nayeyeno, simnja nga kurwəwujəna nangaro. Awo tiro wulduwuyema nojanni. ⁴¹ Yakkuyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kənəmbo bowadando tussuwi wa? Cəna! Sadə cədəna, Tada Kambədə mukko biwumasoyero sərəccaana. ⁴² Cinowo, leniyo! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del karənjəna!» yeno.

*Isaa ta**(Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11)*

⁴³ Sadəman Isa mana cədi ngai duwon, Yahusa mewun yindindəye falnja kadio. Jama kada ye na wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-ayen kashagar so, ka so mukkonna ti-a rokko kadira. ⁴⁴ Caman ti sərəttuwumanjudə tayiro bəlaanan isanojiye: «Kam tiro lewa

* **14:24** 14.24 buni aman ndəptaye - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-aye tabbacciyidə.

† **14:24** 14.24 NL 24.8; Iri 31.31-34 † **14:25** 14.25 ingi inabbe - Diben. † **14:27** 14.27 Jak 13.7

‡ **14:36** 14.36 kənjaram - Kənjaram bone njaye. § **14:38** 14.38 ruhudə - Ro kambe.

darajaye yiddakkidə, tima! Tia taiwo, fərestitiwaworo yadowo!» cənna. ⁴⁵ Daji Yahusa kadinniyama, na Isayero ise: «Sayinna!» cəne tiro lewa darajaye kiddo. ⁴⁶ Daji Isaa mukkon dap keda. ⁴⁷ Am nanjun dajanadəye falnja kashagar ficce wolodi riman kurayea bakce samonju tən kamgeno. ⁴⁸ Isaye tayiro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndema gai taro wa isuwidə? ⁴⁹ Yim nguson nandon Fado Alayen dəgaiye jamaa alamməkki duwon, wua sədawwi. Amma awo kitawulan ruwuwadadə wakkajo!» yeno. ⁵⁰ Daji fuwurawanju samma tia koljane keyaso.

⁵¹ Jairo laa mayafi gənia, awima tiyinjun bawo Isaa jəgana mbeji. Amdə tia kedanniya, ⁵² mayafidəa koljiye de sul kiyaso.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(Mat 26.57-68; Luk 22.66-71; Yah 18.12-24)

⁵³ Daji Isaa ngojane na riman kurayero kesado. Nadən wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a maləmba Attauraye-a samma ye capkadara. ⁵⁴ Biturus ye katte kaskadaaro har balballa fado riman kurayedəro tia jəgane kargaanniya, kannu gəttoro dawu gureduwu Fado Alayen napkeno.

⁵⁵ Wurawa rimannaye-a majilisu samma-a sheda Isaa roro njejoro mayera yaye, cawandənni. ⁵⁶ Am kada kəlanjun sheda bowuye cadəna, amma cinja tilojənni. ⁵⁷ Daji am laa cijane sheda bowuye cade: ⁵⁸ «Tiye: “Wudə Fado Alaye mukko kamben tədandəna adəa wurnəkke curo kawu yakkuyen mukko kamben gəni gade tandəkki,” ngai cəne fangeiye,» yera. ⁵⁹ Amma kəla adəyeman cinja tilojənni.

⁶⁰ Daji riman kuradə cije dawunjan daje Isaro: «Jaawunəm bawo wa? Awi gəle am ani kəlanəmnin shedajaidə?» cəne tia kiworo. ⁶¹ Amma Isa cinju kaje jaawu cinni. Koro riman kuradə walde tiro: «Nima wa Almasiwu Tada Ti Bargaayedə wo?» cəne tia kiworo. ⁶² Isaye: «Wuma! Koro Tada Kambədə mukko kəmboram Mai Kənduwomayen napkada ye, curo fofou sameyen kəndə cədi ye ruwi,»† yeno. ⁶³ Daji riman kuradə kalwunju karje.* «A! Sheda jiri fi gəle gade maniye? ⁶⁴ Alaa gaskadunjudəa fanuwwa. Awi gəle təmanuw?» cəne tayia kiworənniya, tayi samma tiro shara kamjagane ronju tuluwoma jusso yera. ⁶⁵ Daji laanja tiro lallari təwatəwajagane simnju jakcane tia babaktu badiyera. Tiro: «Nawinawi de!» cani. Adəgaima gureduwudə ye tia cadane marin babakera.

Bituruse Isaa angərdu

(Mat 26.69-75; Luk 22.54-65; Yah 18.25-27)

⁶⁶ Biturus balballa fadoyədən cidiyan duwon, kir riman kuraye laa nadəro kadio. ⁶⁷ Biturus kannu jəgətti kirunniya, tia ngəlaro ninije: «Ni ye Isa kam Najaratte-a rokko kərgaw!» yeno. ⁶⁸ Amma Biturus angərje: «Awo wulləmidəmaa nokkəni, asukkəni!» yeno. Daji cinna ngaworamba culuwe gudowom kokkore kekko. ⁶⁹ Kirdə walde tia cure am nadən dasaanadəro: «Kam adə ye falnja!» yeno. ⁷⁰ Koro Biturus walde angəryeno. Gana sam kidənniya, am nadən dasaanadəye Bituruso: «Fagatto ni ye kamnja fal, ni kam lardu Galileye nangaro!» yera. ⁷¹ Amma Biturus kəlanju baskuje kansi juwe: «Kam kəlanjun mananuwi adəa nokkəni!» yeno. ⁷² Sadəman gudowom yindiyero kokkore kekko. Daji

† 14:62 14.62 Jaw 110.1; Dan 7.13-14

* 14:63 14.63 kalwunju karje - Karwukuttanjuro kalwu

daunjuyədəmaa karyeno.

Biturus awo Isa tiro wuljəgənədə takkeno. Isaye: «Kawu gudowom yindiro kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» cənna. Takkenniya, tai dajə so ngoyeno.

15

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(*Mat 27.11-14; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38*)

¹ Dunia wayenniyama, wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a maləmba Attauraye-a majiliswu samma-a ci tiloaro sawari kedo. Daji Isaa cekkere caade mukko Gomna Bilatussero kesakko. ² Bilatusse Isaro: «Nima wa Mai Yaudiyaedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno. ³ Wurawa řimannayedə awo kadan Isaa burwuyera. ⁴ Daji Bilatus walde tiro: «Kalakkəmbawo wa? Awo kadan burwunjanədə fanəmmi wa?» cəne tia kiworo. ⁵ Amma Isa kua yaye tiro kalakcəgənni, har Bilatus ajapkeno.

Isaro shara karmoye kamduwu

(*Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Yah 18.39-19.16a*)

⁶ Caman kərwu nguson sala adəlan gomnadə kosoma fal jama ca-worənədə tayiro salamijiyi. ⁷ Sa adən kam laa amanju-a turu cade kam ceyese kosolan rojana mbeji, cunju Barabbas. ⁸ Daji jama na gomnayedəro isane awo caman tayiro caddidə njəddoro tia koro badiyera. ⁹ Bilatusse tayiro: «Mai Yaudiyaedə wa nayiro salamn jagakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. ¹⁰ Awoa nandəřinja nangaro wurawa řimannayedə Isaa mukkonjuro sərətkeyeraro nojəna. ¹¹ Amma wurawa řimannayedə jamadəa casakke cuju Isayero Barabbassa tayiro salamjuwo yera. ¹² Bilatusse walde tayiro: «Awi gəle kam tia Mai Yaudiyaeyelan bowonuwwadəro yiddəkki?» cəne tayia kiworo. ¹³ Kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne no!» yera. ¹⁴ Bilatusse: «Awiro? Ayau awiye cədo?» yenniya, caye baworo kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne no!» yera. ¹⁵ Daji Bilatus awo ronjaye cədiya cəraana nangaro, tayiro Barabbassa salameyeno. Amma cakke Isaa kirwolan jajayeranniya, tia kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Sojiyaye Isaa basardu

(*Mat 27.27-31*)

¹⁶ Daji sojiyadə Isaa curo balballa gomnariyero caade kəwunja sojiyaye sammaa bowojane capkera. ¹⁷ Kalwu kime* tiro lujagane ariawu kariyiye† kəlejane kəlanjuro gənayeyera. ¹⁸ Daji tiro: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaey!» wulduwu badiyera. ¹⁹ Kalan kəlanju babakcane lalləri tiro təwajagane fuwunjun tungurumjane tiro daraja kedo. ²⁰ Tiro rudu gənajagane kerənniya, kalwu kimedəa řinjane kajəmunju cayedə lujagane tia kəskaro jaduwuro kesado.

Isaa kəskaro jaduwwu

(*Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27*)

²¹ Kam laa bəla Kuraneye mbeji, cunju Siman, tidə Aleksanda-a Rufusaye bawanja. Karaan cijəna kodu cədi duwon, sojiyadə dunodunon tia casakke kəska Isayedəa ngoje leyerə. ²² Isaa na tiro Golgota canidəro kesado, Golgotaye maananjudə Na Buwo Kəlaye. ²³ Isaro diben curonjun

* 15:17 15.17 kalwu kime - Kalwu maila.

† 15:17 15.17 ariawu kariyiye - Jawa kərmaye.

awo laa mir cani[‡] diyadaa caro kedo, amma kənjaro wayeno. ²⁴ Daji tia kəskaro jajagane kajəmunju ngojane wundunja yaye nuwanju cuwando ro walawala cade kattenjan dagaryera. ²⁵ Sa Isaa jajaanadə, sa ləgar suwaye. ²⁶ Allo ayaunju kəlan ruwuwadadə: MAI YAUDIYAYE. ²⁷ Gəndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldə kəmborəmnjulən, faldə ye wailanjulan. ²⁸ [Adəgaima awo kitawulan ruwuwadadə wakkayeno. Tiye: «Amso tia biwumaro ngoyera,»[†] cənna.] ²⁹ Am kamjana kojaisodə tiro rudu gənajagane kəlanja kalakaləkcane tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnəme curo kawu yakkuyen tandəmidə, ³⁰ nda kəskadən jəmme kəlanəm moye!» cani. ³¹ Wurawa rimannaye ye maləmba Attauraye-a rokko adəgai tiro rudu gənajagane amanjaro: «Am gadea cəkkaana, amma rakce kəlanju cəmoyiwawo! ³² Almasiwu Mai Israyilawuyedə kəskadən kərma jəpco, ruiyo tia kasaddiyoye!» cani. Gəndewu yindi ti-a rokko jajaanadə ye Isaa rarayera.

Karmo Isaye

(Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37)

³³ Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yaku kajiriyero kiado. ³⁴ Sa yaku kajiriyedə Isa kowo dunoaro sapce: «Eloi, Eloi, lama sabaktani?» yeno, maananjudə «Alani, Alani, awiro wua kolsem?» ³⁵ Am nadən dajanadə adəa fangeranniya, laanjaye: «Fanowo, Nawi Iliya bowoji!» yera. ³⁶ Daji falnja cəgase leje soso ngoje diben comcombo ləpciye cuttuluwe karo lassiyə Isaro sayeyeno. Tiye: «Nda kollowo, Nawi Iliya ise tia kəskadən cəsayia, ruiyo!» yeno. ³⁷ Daji Isa kowo dunoaro sapce ro kirəmbo.

³⁸ Sa adən juwa curo Fado Alayen dəganadə[§] samən tamiya kəla cidiyannaro kuderu farak yindiro kargadan. ³⁹ Kajalla sojiyaye fuwu Isayen daadadə jiri Isa bawojənədə kirunniya, tiye: «Jiremaro kam adə Tada Alayedəma!» yeno.

⁴⁰ Kamuwa laa ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji. Curonjan Meram Magdala-a Meram Yakuba Gana-a Josi-aye yanja-a Salomi-a. ⁴¹ Sa Isa cidi Galileyən tia jaane banajagai. Koro kamuwa gade kada Isaa jaane Jerujalembo isana ye nadən mbeji.

Sittəra Isaye

(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42)

⁴² Yim adə yim dabbarduye.* Wajiya yim tustuye nangaro, dunia kajiriyenniya, ⁴³ Isuwu kam Arimatiyaye, ti curo majilisiwudəyən juro kam kura ye, nodo bargaa Alayedəyē kəndenju gureji ye, na Gomna Bilatus ridu bawoaro leje kamin Isayedəa tiro cadoro kiworo. ⁴⁴ Bilatus Isa nagatto bawojənədə ajapce kajalla sojiyayedəa bowoje Isa tussəna wa bawojənədəro kiworo. ⁴⁵ Kajalladəyən Isa bawojənəro asuyenniya, kaminnjudəa Isuwuro kaino. ⁴⁶ Daji Isuwu leje lowowon batta linne ciwe kamindəa kəskadələn cəsaye battadən kəkərje kauri curo kauyen lajana laaro cakke sənaje ci kauridəyero kau kura təmbalyeyeno. ⁴⁷ Meram Magdala-a Meram Josiye yanju-a ye lawarjane na Isaa sənajanədəa kero.

[‡] 15:23 15.23 awo laa mir cani - Karwon tiyi jau nəmdaye. [†] 15:28 15.28 Ish 53.12 [§] 15:38 15.38 juwa curo Fado Alayen dəganadə - Juwa adə na Ala-a tadoye gərari. Maana kardunjuyedə bargaa karmo Almasiwuyen jawal Ala-a tadoye kaada. ^{*} 15:42 15.42 yim dabbarduye - Jəmme, yim tustuye səbdu.

16

*Karmolan cidu Isaye**(Mat 28.1-10; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10)*

¹ Yim tustuye koyenniya, Meram Magdala-a Meram ya Yakubaye-a Salomi-a lejane kawudi kamin Isayedäro fidaaro kesiwo. ² Mawuye yim burwoyeya* suwa læp këngal kiluwunniya, kauridäro leyera. ³ Kattenjan: «Wundu gæle ci kauridäyen kau kuradæa andiro tæmbalji?» cani. ⁴ Amma kæla sapkeranniya, akko kau mafændidæ tæmballada kero. ⁵ Kauridäro kasargaanniya, jairo laa kalwu bulla kæmboramnin napkada kero. Tia kerunniya, karwunja tai daje kamgadano. ⁶ Jairodäye tayiro: «Bare karwundo kamdænni! Isa kam Najaratte ti kam kæskaro jajaanadæa manuwi. Ti na adæn bawo, cijæna! Akko na tia sænajanadæa ruiwo! ⁷ Amma lenowo fuwurawanju-a Biturus-aro: “Ti nayia burwonjane cidi Galileyo leji. Nayiro wulnjaanadæ gai, nadæn tia ruwi,” wulgænowo,» yeno. ⁸ Daji karwunja kamdæna kar kar lolojaiaro kauridæn caluwe cagase leyera. Jauro rijana nangaro, wundumaro awima wuljaganni.

*Isaye fæleduwunju-a samero ledunju-a**(Mat 28.16-20; Luk 24.36-53; Yah 20.11-23)*

⁹ [Mawuye yim burwoyeya suwa læp karmolan ciyenniya, Isa burwon Meram Magdala kamu tilan sedan tulur dujænadæro fæleyaada. ¹⁰ Meram ye leje am calan Isa-a rokko dasaanadæ karwukuttaro cesiridæa najiye tayiro wulyeyeno. ¹¹ Amma Isa roaro waljæna ye, Meram tia curuna yero fangeranniya, njasarairo wayera.

¹² Ngawo adäyen jiri gaden Isa amnja yindi karaaro ledu cadidæro fæleyaada. ¹³ Tayi yindidæ ye waldane amnja gapcanadæro wulyeyera, amma tayi yea njasarairo wayera.

¹⁴ Koro fuwurawanju mewun tilondæ masæna cadi duwon, Isa tayi yero fælediye kæla njasarainambunja-a kælakibbunja-ayelan tayiro kikkado, dalilnjudæ am ngawo cijænayen tia carunadæa njasarairo wayera. ¹⁵ Daji Isaye tayiro: «Dunia ngaro lenowo, kawuri kæji Alayedæa adamgæna sammaro wulgænowo! ¹⁶ Kam kasacce tiro kasala caddænamadæ njækkawo cuwandi, amma kam kasatturo wajænamadæ wowom Alaye tia cædai. ¹⁷ Am kasaccanamadæ akko alama rakcane cadidæ: Cunilan sedanna dujai, tælamba gade bærin manajai, ¹⁸ kadi mukkon ngojai. Sum casaia, tayia lorujiwawo. Mukkonja am dondiro gænajagaiya, nanlewa cawandi,» yeno.

¹⁹ Kæma Isa mana adæa tayiro cæddænaye ngawon, tia samero casade kæmboram Alayen napkeno. ²⁰ Tayi ye lejane ndara yæyero kawuri kæji Alayedæa wuljagai adægai duwon, Kæmadæ tayia banajiye alama kadan manadæa jirero tabbacciya kærga.]

* 16:2 16.2 mawuye yim burwoyeya - Ladu.

LUKA

Kawuri kəji Isa Almasiwuye

Luka ruwujənadə

Linjila Lukayedə

Kitawu Luka ruwujənadə, tima Linjila kənyakkuyedə wo. Luka lowotor cidi Gəresse. Ti kəngayamba mewun yindin Isaye falnja gəni yaye, Ruhu Alaye tia cakke lawar Isaye tən badiduramnjun jəgane hangallayen cucuwore fangenniya, awo ania sawije kitawunjudəa ruwuyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

DƏLWU KITAWU ADƏA RUWUDUYE

¹ Tiyofalas, Ala ngəwuro! Amnde ngəwu gərgam kəla lamarra dawunden wakkajana aniyen ruwuduro ngəssana, ² jiri am duwon tən badiduramnjin awo ania simnjan caruna-a mana Alaye sattuwumasoro waljana-adə andiro isanosaanadə gai. ³ Barganəmmin, tən badiduramnjan awo ani sammaa gakke hangallayen kokorəkke fakkəna nangaro, wu ye tayia sawinəkke niro kitawulan ruwunjəgəkki yekko. ⁴ Ngainin awowa niro njakkarana sammaa tabbatto nonəmi.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Lawar tambo Nawi Yahayaye

⁵ Jaman Mai Hirudus lardu Yahudiyaye cunodidən, rıman laa mbeji kəwu rımanna Abiyayen kərga, cunju Jakariya. Kamunju ye kaduwu Nawi Harunaye, cunju Alisabatu. ⁶ Tayi yindiso na Alayen jirewu, wada Kəmandeye sammaa taldu baworo jaana. ⁷ Tada cawandənni, Alisabatu rakce cambiwawo nangaro, koro tayi yindi kawu ngəwu jawuna.

⁸ Kəwu Abiyaye sanja dirije kidənniya, Jakariya ye kidanju nanrımanne fuwu Alayen badiyeno. ⁹ Kəla ada rımannadəyən kamnja fal Fado Alaye na darajaaro ngawo kaaji cakkoro walawala cade Jakariyaa kəreyera. ¹⁰ Sa kaaji njakkoyen jama samma balballadən captana moduwa cadi duwon, ¹¹ malaiya Kəmandeye laa kəmboram kaaji njakkoramben daada tiro fəleyaada. ¹² Jakariya tia kirunniya, hangalnju jade karwunju pət kamgada. ¹³ Amma malaiyadəye tiro: «Jakariya, bare rinəmmi, Ala moduwanəm cəmowona. Kamunəm Alisabatu niro tada kongwa njəkkambi, tiro cu Yahaya yakke. ¹⁴ Tiramnin jauru karwunəm kəjiji, koro tambonjudəye am kada ye kəji fanjai. ¹⁵ Ti na Kəmandeyen kam darajaaro walji. Bare diben bi mbal fımaa canni,* kawu tambimaru Ruhu Alaye tilan dəgai. ¹⁶ Kaduwu Israyilaye kadaa jawal Ala Kəmanjayero kalakciyi. ¹⁷ Tidə ro-a kənduwo-a Nawi Iliyayelan Kəmadəa burwoje ise bawaso-a tadawanjaso-a soloji, am ansiya Alaye ye hangal jirewuyero kalakciyi. Adəgaima Kəmadəro jamaa dabbarjiyi,» yeno. ¹⁸ Amma Jakariyaye malaiyadəro: «Awiawin mana adəa jirero nokki? Akko wu kiarinəkkəna, kamuni ye kəmurjojanadə,» yeno. ¹⁹ Daji malaiyadəye tiro: «Wuma Jibərilla fuwu Alayen dadumadə wo. Tima wua nanəmbo

* **1:15** 1.15 Bare diben bi mbal fımaa canni - Ala tia jauru cədana nangaro.

lawar kəji adə njukkudəkkoro sunodo. ²⁰ Amma manani yasarammidə, har awo ani wakkajaidəro, mədək namməme mana dimbaworo walləmi. Awo wulnjəgəkkəna adə sanju cədiya, tabbato wakkaji.» ²¹ Jama Jakariyaa gurejai ngai duwon, na darajaadən jauro tussənədəa ajapkerə. ²² Kiluwunniya, mana tayiro njəddo tiro tiyero. Jamadə awo ajabba laa na darajaalan tiro fəledəgənarə asuyera. Muwamuwan gənia, tayiro rakce manajiyawawo, mədək napkeno. ²³ Kida nanfimanne sanju kerənniya, fadoro wallada.

²⁴ Ngawo kawu aniyen kamunju Alisabatu curo ngoyeno. Kəndawu uwuro kuwulero kəlanju cakke karwunjun: ²⁵ «Akko ser Kəmande səddəna. Kawu anin kanjimərinju wuro fəlesiyə dawu amben nanguni cuttuluwuna,» yeno.

Lawar tambo Isaye

²⁶ Alisabatu curo ngojənyə kəndawu arakkua Ala malaiya Jibərillaa bəla Najarat cani cidi Galileyədəro cunode ²⁷ na fero kəlayakku laa təmajinju[†] kaduwu Mai Daudayə laa cunju Isuwuyero leyeno. Ferodə cunju Meram. ²⁸ Malaiyadə na Merambero ise tiro: «Wuse, ni Kəmande jauro barga dəmnjəgənamadə! Kəmadə ni-a rokkə,» yeno. ²⁹ Merambe hangalnju kəla lewa adəyen jauro cije awi maananjuro kəlanju cuwori duwon, ³⁰ malaiyadəyē tiro: «Meram, bare rinəmmi, Ala niro barga dəmnjəgəna. ³¹ Akko curo ngonəme tada kongwa yambəmi, tiro cu Isa yakke. ³² Ti kam darajaaro walje tia Tada Mai Samemayelan bowojai. Ala Kəmande tiro kərmai kaarinju Mai Daudayədəa ci. ³³ Adəgaima jama Yakubayea[‡] har abadaro cunodi, kərmainju ye təmmaro ceriwawo.» ³⁴ Daji Merambe malaiyadəro: «Awiawin attə yoji, wu ngaltema kwa nokkənidə?» cəne tia kiworo. ³⁵ Malaiyadəyē tiro: «Ruhu Alayə kəlanəmbo jəpciye kənduwo Mai Samemayə nia fofou gairo jannji. Adə nangaro tada tayir nilan tambidəa *Tada Alayelan bowojai. ³⁶ Akko kəraminəm Alisabatu ye nankəmurjonjun curo ngojəna. Kamu rakce cambiwawo canidə, kərma curonju kəndawu arakkuyəa. ³⁷ None, awima Alaro tiyeri bawo!» ³⁸ Merambe: «Wu kanji Kəmandeyə. Kəla mananəmben wakkajo!» yeno. Daji malaiyadə tia kolje sapkadan.

Kalmaram: Tada Alayə

Bargaande Isa Alaa Bawanjulan bowoyeno. Kəmande Ala ye Isa Almasiwudəa Tadanjulan bowoyeno. Nonowo, Aladə adamgəna gəni, tidə ruhu, maananjudə tiyinju bawo. Tambo Isayədə, kənduwo Ruhu Alayə fero kəlayakku kwa nojənniro jəpciye curo ngojə Isaa kembə. Adəgainin Isa kambo waləyeno. Kam fi yayə dunia adən bawa adamgəna cədana, amma tambonju jauro ajabba nangaro Isa bawa adamgəna cədannin. Nawi Adamdə, Ala tia alakkeno, koro andi samma ye adamgəna ti gai, amma Bargaande Isa Alayen kadio. Adəma nangaro Isaa Tada Alayelan bowojai.

Nangi rəpta Merambe Alisabaturə

³⁹ Yim anin Meram cije duwaduwan bəla cidi Yahudayə curo kauwa kura kurayen dəgana laaro leje ⁴⁰ fado Jakariyayero ngayə Alisabaturə

[†] **1:27** 1.27 təmajinju - Kəla ada yaudiyayen Meram jiremaro kamu Isuwuyə, amma koro yayə ti-a rokkə dəganni. [‡] **1:33** 1.33 jama Yakubayə - Israyilawu.

salamgeyeno. ⁴¹ Alisabatu salamnjudæa fangenniya, tada curonjuyedæ moji kido. Ruhu Alaye Alisabaturu jæpciye ⁴² kowo dunoaro sapce: «Curo kamuwayen nima bargaa wo, tada curonæmbedæ ye bargaa! ⁴³ Koro awiro gæle Kæmande wuro ser sædde, har ya Kæmaniye naniro isidæ? ⁴⁴ Akko salammæmdæa fangekkæniyama, tada curoniyedæ karwukæjuro moji kido. ⁴⁵ Awo Kæmande niro wulnjægænadæ wakkajiro mærsanæmmadæ, barganæm!» yeno.

Aiya Merambe

⁴⁶ Daji Merambe:

«Karwuni Kæmandea jajakci,

⁴⁷ roni Ala Njækkayimanilan kæji fanji.

⁴⁸ Wu kanjinjudæa curo nantalaaniyen[§] surune ngurnosæna.

Na adæn fuwun am jaman sammaye wua bargaalaa bowosai,

⁴⁹ Mai Kænduwoma ser kura wuro sæddæna nangaro.
Cunju darajaa.

⁵⁰ «Jaman kureyen tai jaman ngusoro
kanjimærinju am tia rijanaro fælejiyi.

⁵¹ Kæmande mukkonjun kæрмаi fæleje,
am karwunjan rokuraa tarjæna.

⁵² Maiyaso kærmailan cæsaye sælje,
talaawaso yea darajaaro cædæna.

⁵³ Am kænænjaasoa awo ngælan ambaje,
gæriwuwaso yea mukko dea dujæna.

⁵⁴ Kæmande kanjimærinju fæledu koljænni,
kanjinju Israyilaa banajægæna,

⁵⁵ amwurawande Nawi Ibrahim-a kaduwunju
har abada-aro wuljægænadæ gai.»

⁵⁶ Meram fado Alisabatuyen kændawu yakku gairo napkenniya, fannjuro wallada.

Tambo Nawi Yahayaye

⁵⁷ Alisabatu sanju njamboye kidænnya, tada kongwa kembo. ⁵⁸ Am fannjuye-a kæmaskiyanju-a ser kura Kæmande tiro cæddænadæa fangeranniya, karwukæjinja tiro fæleyeyera. ⁵⁹ Kawu wuskua jama kajanjuro kadiranniya, tiro cu bawanju Jakariyaye njakko mayera, ⁶⁰ amma yanjuye: «A'a, tia Yahayalan bowojai,» yeno. ⁶¹ Tayiye tiro: «Wunduma curo kæramiyanæmben cu adæa bawo!» yera. ⁶² Daji muwamuwan bawanjuro cu fi tadadæro cakkiya cæraworo keworo. ⁶³ Jakariya allo cuwore tilan «Cunju Yahaya» ruwuyenniya, tayi samma ajapkeræ. ⁶⁴ Sadæman Jakariya ci ye cuwande, tælænju ye wuide, Alaa cungoriaro mana badiyeno. ⁶⁵ Daji kæmaskiyanja samma riyera, koro lawar adæ cidinja Yahudiyaye kauwa kura kuraa sammaro tatargaada. ⁶⁶ Jama adæa fanjana samma karwunjan rojana, amanjaro: «Tadaana adæ, awiro gæle walji?» cani. Fagatto mukko Kæmandeyedæ* tilan kærga.

§ 1:48 1.48 nantalaani - Ti talaa ye, kælanjua awimaro ngojænni ye.
Kæmandeye - Kærmæinju.

* 1:66 1.66 mukko

Nawinawi Jakariya

⁶⁷ Daji Ruhu Alaye Jakariyaro jəpciye nawinawi cəde:

⁶⁸ «Ala Kəma Israyilawuyedəa yungoriyo!

Nguwu jamanjuyero ngaye tayia merujəna,

⁶⁹ andiro curo kaduwu kanjinju Mai Daudayen Njəkkayima kənduwoa galasaana.

⁷⁰ Kəmande kuren ci nawiyanju kərejənayen wuljənadə gai,

⁷¹ mukko kəladowande-a waduwunde samma-ayen samoye

⁷² amannju bargaa koljənnilan amwurawandero kanjimərinju fəlejiyi.

⁷³ Akko kansi duwon bawande Nawi Ibrahimbo jəbbunadə:

⁷⁴ Mukko kəladowandeyen andia samoyiya, andi ye ridu bawoaro rangiye tia gaiye

⁷⁵ fuwunjun nanmumin-a jire-alan kawunde samman tiro ambətkəiye.

⁷⁶ «Ni ye tadanidə, nia nawi Mai Samemayen bowonjai.

Kəmadən fuwunno lenəme tiro jawal dabbərgəmi,

⁷⁷ jamanjuro biwunja gawurduyen njəkkawodəa isanogəmi.

⁷⁸ Ala Kəmande kanjimərima ye, serma ye nangaro,

cakke Nur Kudoma nandero samelan ise

⁷⁹ am duwu-a kaudi karmoye-alan dasaanadəa wassi,

koro andiro jawal nanlewayedəa fəlesagai.»

⁸⁰ Adəgaima tadadə wuraji ye, Ruhu Alayen dunoaji ye, har yim jama Israyilayero fəledəgənarə karaan kərga.

2*Tambo Isaye*

(Mat 1.18-25)

¹ Jaman adən Kaiser* Agustas wada ce am larduwanjuyə sammaa komja yeno. ² Sa kom burwoye adəa cadidən, Kəriniiyus tima gomna cidi Siriyaye wo. ³ Daji am samma bəlanja bəlanjaro tayia komjaro leyerə. ⁴ Ngaima duwon Isuwu ye, ti kaduwu Mai Daudaye nangaro, bəla Najarat cidi Galileyelan cije bəla Mai Daudaye Baitalami cani cidi Yahudiyayedəro leji cəne ⁵ təmajinju Meram curoadəa ngoje tayia komjaro kallo leyerə. ⁶ Tayi Baitalamilan duwon, Merambe sanju njamboye kidənniya, ⁷ tada kongwa karuro kembo. Kusottoramnin† na jəpturam cawandənni nangaro, Meram tia jenen kəleje curo kalwo kəmboram ləmannayen sənayeno.

Səniya-a malaiyawa-a

⁸ Cidi adən səniya laa karaan dasaana ləmannanja bune gurejai duwon, ⁹ malaiya Kəmandeye laa tayiro fəlediye daraja Kəmandeye nur gai tayia wasse dirije kəlyenniya, tai dajane riyera. ¹⁰ Amma malaiyadəye tayiro: «Bare rinuwwi, akko kawuri kajı nayiro wulnjagakki, kawuri duwon jama sammaye karwu kəjjiiyidə. ¹¹ Ku bəla Mai Daudayen Njəkkayimando tambəna. Tima Almasiwu Kəmadə wo! ¹² Akko awo nayiro naptu alamaye cədidə: Timal jenen kəleyada curo kalwo kəmboram ləmannayen

* **2:1** 2.1 Kaiser - Gomna kura Rombe. † **2:7** 2.7 kusottoram - Jaman adən na kusottorambedən amdə ye soro sameyelan, ləmannadə ye cidiyalan dasayi.

bowada naḡəwi,» yeno. ¹³ Sadəman malaiyadəro malaiyawa kəriwuwu Kəmandeye kəldagane Alaa congərone: ¹⁴ «Samelan Alaro daraja tio, dunia yen am ngurnojənarə nanlewa jəpəcuwo!» yera.

¹⁵ Malaiyawadə tayia koljane samero walladaranniya, səniyadəye kattenjan: «Ciniyo Baitalamiro leniyo, awo wakkaje Kəmande andiro isanosaana adəa ruiyo!» yera. ¹⁶ Daji duwaduwan lejane Meram-a Isuwu-a timal curo kalwo kəmboram ləmannayen bowadadə-aa nayeyera. ¹⁷ Tia kerunniya, tayi ye awo malaiyadə kəla tadadəyen tayiro wuljəgənadəa isanoyera. ¹⁸ Am lawar səniyadə tayiro wuljaanadəa fanjanadə nga ajapkera. ¹⁹ Meram ye awo ani sammaa karwunjun rojəna tayia takci kərga. ²⁰ Daji awo malaiyadə tayiro wuljəgəna sammaa kalkallo fanjana ye caruna ye nangaro, səniyadə Alaa congərone tiro daraja cadiaro karaanjarə walladara.

²¹ Kawu mawua yim tadadəa kajaduye kidənniya, tiro cu Isa kesakko, cu duwon malaiyadə kawu yanju curo ngojiro wuljənadə.

Isaa Kəmandero saduwu

²² Kəla Attaura Nawi Musayen sanja tayirro walduye‡ kidənniya, Isuwu-a Meram-a tadadəa ngojane Kəmandero saduwuro Jerujalembə kesado, ²³ Attauralan ruwuwadadə gai: «Tada kongwa karu tambəna nguson Kəmandeyero waljo!»† ²⁴ Koro sadaa yea kəla awo Attauralan wuldənadəyen kedo: «Bullam yindi bi tattawar sanana yindi.»†

²⁵ Sa adən Jerujalemlan kam laa mbeji, cunju Simiyon. Tidə jirema ye, adinma ye, sa simalo jama Israyilaye cinduyedəa gureji, koro Ruhu Alaye tilan kərga. ²⁶ Caman Ruhu Alayedə tiro Almasiwu Kəmandeyedəa curunni duwon nuiwawo wuljəgəna. ²⁷ Ngaima duwon Ruhu Alayedə Simiyonna cakke balballa Fado Alayero kərgawo. Isuwu-a Meram-a awo Attaura wuljənadəa dioro Isaa kewudənniya, ²⁸ Simiyon tia nganjiro ngoje Alaa cunḡore:

²⁹ «Kəmande, wuro wulsəgəmmadə gai,
kərma wu kanjinəmba kolsəne kəlewan nukko!

³⁰ Akko njəkkawonəm simmin rukkəna,

³¹ njəkkawo duwon fuwu jama duniaye sammayen dabbarnəmmadə.

³² Adə jama kərdiyayero nur Alaye njukkudoma ye,
jamanəm Israyilawuyero daraja njoma ye,» yeno.

³³ Bawanju-a yanju-a awo kəlanjun wuljənadəa fangeranniya, ajapkera. ³⁴ Simiyon tayiro bərga dəpəciye Merambo: «Akko Ala kadarjəna tada adə nangaro curo jama Israyilawuyen am kada ye cijai, kada ye casuri. Ti naptu alama waadaye cədi, ³⁵ karwu am kadayen gəraada federo culuwo. Nidə ye, kashagar karwunəm sukci,» yeno.

³⁶ Nadən nawi kamuye laa ye mbeji, cunju Hannatu. Ti fero Fanuwelle ye, kaduwu Asherre ye. Kawu ngəwu juwuna, kəlayakkun kwanju-a rokko kərwu tulurro napkenniya, ³⁷ kwadə bawoyeno, ngawo adəyen runju napce, har kərwu fiskun lukko dewun kiwando. Ngaltema Fado Alayedəa koljənni, asem-a moduwa-a cədilən bune-a kausu-a Alaa ambəcciyi kərga.

³⁸ Sa adən Hannatu ye ise Alaro ardije kəla tadadəyen am duwon Jerujalem merudu gurejai sammaro mana kiddo.

‡ 2:22 2.22 sanja tayirro walduye - Tada tambənaye kawu fidewua, ya nguson Fado Alayero leje sadaa cədi. † 2:23 2.23 NL 13.2, 12 † 2:24 2.24 Lew 12.6-8

³⁹ Daji kɛla wada Kɛmandeyen awo sammaa kedɛnniya, Isuwu-a Meram-a bɛlanja Najaratte cidi Galileyero walladara. ⁴⁰ Adɛgaima tadadɛ wuraji ye, dunoaji ye, jauru rashiduji ye, koro barga Alaye tilan kɛrga.

Isa kɛrwu mewun yindinna Fado Alayen

⁴¹ Saa nguson Isaye bawanju-a yanju-a Jerujalembu sala Laya Njɛkkayirambero lejai. ⁴² Ngai duwon Isa kɛrwunju mewun yindin^S kidɛnniya, kɛla adayen kallo saladɛro leyera. ⁴³ Ngawo sala kojɛnayen, fadoro wal dai duwon, nojannilan tada Isadɛ Jerujalemnin napkeno. ⁴⁴ Ti dawu jamadɛyen cane ledu kawu falle kedɛnniya, curo kɛramiyanja-a sawawanja-ayen tia madu badiyera. ⁴⁵ Cawandɛnnidɛ, Jerujalembu tia maduro walladara.

⁴⁶ Ngawo kawu yakkuyen Isa Fado Alayen dawu malɛmbayen napkada tayia kɛrɛnji ye, cuwori ye nayeyera. ⁴⁷ Am tia kɛrɛndu cadi samma kɛla hangalkɛjinju-a jaawunju-ayen ajapcana. ⁴⁸ Bawanju-a yanju-a tia kerunniya, jauru ajapcane yanjuye tiro: «Tadani, awiro adɛa andiro seddɛm? Wu-a bawanɛm-a hangalnde nga cijɛna nia manjiye,» yeno. ⁴⁹ Isaye tayiro: «Awiro wua masew? Fado Bawaniyedɛn naptudɛ wuro wajipdɛro nonuwwi wa?» yeno. ⁵⁰ Amma mananju adɛa asujanni.

⁵¹ Daji Isa tayia jɛgane kallo bɛla Najaratte walɛne mananja ngoji kɛrga. Yanju awo ani sammaa karwunjun royeno. ⁵² Adɛgaima Isa wuraji ye, rashiduji ye, na Alaye-a ambe-an ardiya cuwandi ye kɛrga.

DABBARDA KIDA ISAYE

3

*Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu
(Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Yah 1.19-28)*

¹ Nodu Kaisar* Tiberiyasse saa kɛnmewu wuria Buntus Bilatus gomna cidi Yahudiyaye, Hirudus ye mai Galiley, awanjugɛna Filibus ye mai cidi Ituriyaye-a Tarakunitisse-aye, Lisaniyas ye mai Abileneye, ² koro Annas-a Kaifas-a ye wurawa rimannaye. Jaman adɛn mana Alaye karaan Nawi Yahaya tada Jakariyayero jɛrkeyeno. ³ Daji Yahaya cidi bɛrɛm Jordaniye sammaa jɛgane jamaro kawuri cɛdde kasala tuwaye biwuwa gawurduye wormaji kɛrga. ⁴ Adɛgaima awo Nawi Ishaya curo kitawunjuyen ruwujɛnadɛ wakkayeno. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:
“Kɛmandero jawal dabbargɛnowo,
koduramnju cɛkko dewo!

⁵ Ngorsu rɛpkadaro walja,
kari-a kau-aso ye sanaadaro walja.
Jawal kariyadaso cɛkko walja,
batti ye tassa.

⁶ Ngainin adamgɛna samma njɛkkawo Alayedɛa carui,»
cɛne wormaji.»[†]

⁷ Jama kada na Yahayayero tayiro kasala tuwaye cɛddoro isai duwon, Yahayaye tayiro: «Nayi kaduwu fusiayeso! Wundu nayia ajawu isidɛro

^S 2:42 2.42 Isa kɛrwunju mewun yindin - Kɛla ada salayedɛn kɛrwu adɛman jairo yaudiyaye samma rakcane ibada dio badiyera. * 3:1 3.1 Kaisar - Gomna kura Rombe. † 3:6 3.4-6 Ish 40.3-5

kasoworo galanja? ⁸ Awo tuwa jireye fəlejiyisoa dewo! Bare karwundon: “Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe,” wulluwwi. Nayiro wulnjagakki, Alaye kənduwonju dongur kauye anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji. ⁹ Akko kərmamaro bewodə fərdu kəskayen gənaada. Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai,» yeno.

¹⁰ Daji jama captanadəye tiro: «Awi gəle diye?» cane tia keworo. ¹¹ Yahayaye tayiro: «Kam nanjun gəmajə yindiadə kam cədanniro fal co, koro kam nanjun kəmbodə ye ngai cədo!» yeno. ¹² Akki mowomaso ye tayiro kasala tuwaye cəddoro nanjuro isane tiro: «Sayinna, awi gəle diye?» cane tia keworo. ¹³ Tayiro: «Bare awo wowom wulnjaanadəa kojənarə mowuwwi!» yeno. ¹⁴ Koro sojiya ye tiro: «Andi nda, awi gəle diye?» cane tia keworənniya, tayiro: «Bare dunon bi jirenambun wuri kambe mowuwwi, amma kəla biyandoyen danowo!» yeno.

¹⁵ Jamadə təmanjaa karwunjan Yahayama wa Almasiwudə woro cawori duwon, ¹⁶ Yahayaye tayi sammaro: «Wu ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma kam laa wua kənduwon kosəna je sunonjuye wuiduma tikkəni isi. Tidə Ruhu Alaye-a kannu-alan nayiro kasala njaddi. ¹⁷ Akko mukkonjun kəmo laladuramba na wasturəmnjuyero ise algama-a kaləri-a firji. Algamanjudəa culore bəralan gənaji, amma kalaridəa kannu təmmarə nuiwawolan warji,» yeno. ¹⁸ Adəgaima mana kadan Yahaya jamadəa galaje tayiro kawuri kəji Alayedəa wulyeyeno.

¹⁹ Calan Yahaya Mai Hirudusso kamu yanjugənyaye Ya Hirudiyaa kamuro cəmowona-a awo diwi kada cədənədə-a nangaro jəkkadana. ²⁰ Daji Mai Hirudus biwunjuro biwu gade cərgane Yahayaa kosoro kekko.

*Ruhu Alaye Isaro jəptuwu
(Mat 3.13-17; Mar 1.9-11)*

²¹ Jaman Nawi Yahaya jama sammaro kasala tuwaye cəddidən, Isa yero kasala kiddo. Daji Isa moduwa cədi duwon, same farakko fəramde ²² Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpciye samelan kowo nukce: «Nima Tadani wo, njəraakkəna. Niramnin jairo karwuni kəjijəna!» yeno.

*Kaariya Isaye
(Mat 1.1-17)*

²³ Isa kərwunju fiakku gai duwon, kidanju badiyeno. Jamadə tia tada Isuwuyero ngoyera. Isuwudə tada Eliye, ²⁴ Eli ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye, Lewi ye tada Malkiye, Malki ye tada Jannaye, Janna ye tada Isuwuye, ²⁵ Isuwu ye tada Mattatiyaye, Mattatiya ye tada Amosse, Amos ye tada Nahumbe, Nahum ye tada Esliye, Esli ye tada Naggaiye, ²⁶ Naggai ye tada Maatte, Maat ye tada Mattatiyaye, Mattatiya ye tada Semeyinne, Semeyin ye tada Yosakke, Yosak ye tada Yodaye, ²⁷ Yoda ye tada Yohanaye, Yohana ye tada Resaye, Resa ye tada Jorobabelle, Jorobabel ye tada Sheyaltiyelle, Sheyaltiyel ye tada Neriye, ²⁸ Neri ye tada Malkiye, Malki ye tada Addiye, Addi ye tada Kosambe, Kosam ye tada Almadamaye, Almadama ye tada Yeriye, ²⁹ Yeri ye tada Yushawuye, Yushawu ye tada Aliyejerre, Aliyejer ye tada Yerimaye, Yerima ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye, ³⁰ Lewi ye tada Simiyonne, Simiyon ye tada Yahudaye, Yahuda ye tada Isuwuye, Isuwu ye tada Jonamiye, Jonami ye tada Aliyakimbe, ³¹ Aliyakim ye tada Malayaye, Malaya ye tada Mannaye, Manna ye tada Mattataye, Mattata ye tada Natanne, Natan ye tada Mai Daudaye, ³² Mai Dauda ye tada Yisaiye, Yisai ye tada Abidaye, Abida ye tada Bowosse, Bowos ye tada Salmonne, Salmon ye tada Nashonne,

³³ Nashon ye tada Aminadabbe, Aminadab ye tada Adaminne, Adamin ye tada Arambe, Aram ye tada Hesronne, Hesron ye tada Feresse, Feres ye tada Yahudaye, ³⁴ Yahuda ye tada Yakubaye, Yakuba ye tada Isakuye, Isaku ye tada Nawi Ibrahimbe, Nawi Ibrahim ye tada Tarahuye, Tarahu ye tada Nahorre, ³⁵ Nahor ye tada Serukke, Seruk ye tada Rewuye, Rewu ye tada Feleкке, Felek ye tada Abiruye, Abiru ye tada Shelaye, ³⁶ Shela ye tada Kenanne, Kenan ye tada Arfajadde, Arfajad ye tada Samuye, Samu ye tada Nawi Nuhuye, Nawi Nuhu ye tada Lamekke, ³⁷ Lamek ye tada Matusalembe, Matusalem ye tada Idārisaye, Idārisa ye tada Jaredde, Jared ye tada Mahalalelle, Mahalalal ye tada Kenanne, ³⁸ Kenan ye tada Yenosse, Yenos ye tada Shituye, Shitu ye tada Nawi Adambe, Nawi Adam ye Alaye.

4

Yiwulisse Isaa jaraptu (Mat 4.1-11; Mar 1.12-13)

¹ Ruhu Alaye Isalan dāgana duwon, Isa bərəm Jordaniye kolje Ruhu Alaye tia simojiye karaa dəriro culuwe ² kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci karga. Yim anin Isa awima juwunni, ngawo adəyen kəna tia kida. ³ Daji Yiwulisse tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye adəro wulgəne kəmboro waljo!» yeno. ⁴ Isaye: «A'a, kitawulan ruuwada: "Kam kəmbo baslan gəni dəgai,»† yeno.

⁵ Koro Yiwulis tia na tōri laaro cade samdən tiro larduwa duniaye sammaa fəleyeyenniya, tiro: ⁶ «Kənduwo-a daraja-a larduwa ani sammayedəa niro njikki. Awo ania wuro sadəna, wu ye kam raakkənaro tayia yikki. ⁷ Wuro sujada səddəmia, ani samma kaanəmbo waljai,» yeno. ⁸ Isaye: «A'a, kitawulan ruuwada: "Ala Kəmandero sujada yidde, ti tilonjuro ambətkəgəne!"»† yeno.

⁹ Koro yaye Yiwulis tia Jerujalemba cade loiloiram Fado Alayen gənayenniya, tiro: «Ni Tada Alayea, na adən səktəne cidiro yukkure! ¹⁰ Awoa kitawulan ruuwada: "Ala malaiyawanjuro wada ce nia njəriwi," ¹¹ koro: "Nia mukkonjan kamnjagai bare sinəm kauro gəmdəgənniro,»† yeno. ¹² Isaye tiro kalakciye: «A'a, kitawu ye wuljəna: "Bare Ala Kəmandea rijamməmmi!"»† yeno. ¹³ Tia jarapce kerənniya, Yiwulis tia har sa gade laaro kolyeno.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu (Mat 4.12-17; Mar 1.14-15)

¹⁴ Daji Isa kənduwo Ruhu Alayea cidi Galileyero wallada. Lawarnju ye lardu sammaro tatargaada. ¹⁵ Dandal dandallo leje jamaa alamgenniya, wunduso tia jajakkeno.

Am bəla Najaratte Isaa wadu (Mat 13.53-58; Mar 6.1-6)

¹⁶ Ngai duwon Isa Najarat bəla wurajənadəro kadio. Kəla adanjuyen yim tustuyea dandallo ngaye jamadəro kəra njəddoro cije dayeno. ¹⁷ Tiro kitawu Nawi Ishayaye cade kayenniya, na adə ruuwadadəa kiwando. Tiye:

¹⁸ «Ruhu Kəmandeye wulan kərga,

tima kawuri kəji talaawaro wulgəkkoro
wua galasəna nangaro.
Am cadane kərearo waljanaro
nankam kəlaye cawandi,
kambuwa yero sim cawandi wulduwuro
wua sinodo.
Koro am curo jəktuyen dasaanaye asərnja jakturo
wua sinodo.

¹⁹ Ngaima “Sa ser Kəmandeye fandoye cədəna!”
jamaro wulgəkke wormaduro kadikko,»[†] yeno.

²⁰ Daji kitawudəa jakce kistuwumadəro kalakciye napkeno.* Am samma dandaldən tiro sim fijaana duwon, ²¹ tayiro: «Kuma awo kitawulan ruwuwada səmondon fanuwua adə wakkajəna,» yeno. ²² Tayi samma kəla mana serra cinjun culuwuna adəyen ajəpcane tia jajəkcane amanjaro: «A! Kam attə tada Isuwuyedəma, gəna?» cani. ²³ Daji Isaye tayiro: «Fagatto karau adəa sədduwe: “Kərwunma, kəlanəm isangaane!” Koro wuro: “Awo əjabba əjabba bərnə Kafarnaamben dimma faniyenadəa bəlande yen de, ruiye!” nuwi. ²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, nawi fimaa bəla wurajənalən kasaccanni.

²⁵ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren jaman Nawi Iliyayen lardu Israyilayen kamuwa kwa faccaanaa kada mbeji, koro kərwu yakku redaaro ingi duro waje lardu sammaro kəna kura kərgawo. ²⁶ Adə yaye kamu kwa faccəgənaa laa bəla Sarepta lardu Sidonedəro[†] gənia, Ala Nawi Iliyaa na wundunjamayero cunodənni. ²⁷ Koro jaman Nawi Iliyayen lardu Israyilayen am barasua kada mbeji. Adə yaye Naaman kam lardu Siriyayea[‡] gənia, Nawi Iliyasa wundunjamaa isangajəgənni,» yeno. ²⁸ Adəa fangeranniya, am dandalnin dasaana samma tiro fum gərgəyeyera. ²⁹ Cijane tia cadane ngawo bəlayero cattuluwe ci kau kura bəlanja kəladən garjanadəyero kesado. Nadən tia cidiyaro gəptuwu majai duwon, ³⁰ Isa dawunjayen reje koje leyeno.

Isaye kam karuwaa isangaduwu
(Mar 1.21-28)

³¹ Daji Isa bərnə Kafarnaambe cidi Galileyero kadio. Yim tustuye kidənniya, dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. ³² Jamadə alamdunjudəa ajəpkera, kənduwoaro manaji nangaro. ³³ Curo dandaldəyen karuwama laa mbeji, kamdə burwu dunoaro cakke: ³⁴ «A! Isa kam Najaratte, awi lambənəm andiro? Andia siduwuro wa kadim? Nia asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə wo!»[§] yeno. ³⁵ Amma Isa sedandəro jəkkade mana dapciye: «Cinəm jange kamdəa kolle luwe!» yeno. Sedandə kamdəa dawunjan cidiro yapkeyənniya, tia lorujənnin kolje kiluwo. ³⁶ Tayi samma ajəpcane amanjaro: «Attə mana jiri fi? Kənduwoaro sedansoro wada ciya, caluwi!» cani. ³⁷ Lawar Isaye cididə ngaro tatargaada.

Isaye am ngəwua isangaduwu
(Mat 8.14-17; Mar 1.29-39)

[†] 4:19 4.18-19 Ish 61.1-2 * 4:20 4.20 napkeno - Sayinna napcəna duwon, jamadəa alamdu badiji.

[†] 4:26 4.26 lardu Sidonne - Lardu yauidiyaye gəni, kərdiyaye. [‡] 4:27 4.27 lardu Siriyaye -

Lardu kərdiyaye. [§] 4:34 4.34 Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

³⁸ Isa dandaldən kiluwunniya, fado Simannero leyeno. Ya kəsai Simannedə dondi, kange tia jauru cədana. Daji Isaro lawarnju wulyeyer-anniya, ³⁹ ise tiro ngujiye kangedəro kikkado. Kangedə tia kolje, ya kəsai ye sadəman cije tayia sosayeno.

⁴⁰ Kəngal kikkurunniya, amnja dondi kasuwa jiri jiria sammaa na Isayero kewudo. Wundunja yayero mukko gənajiye isangayeyeno.

⁴¹ Sedanna ye am ngəwun caluwe yiljaiaro: «A! Ni Tada Alaye!» cani. Amma Isa tayiro jəkkade manadu amarjəgənni, ti Almasiwuro nojana nangaro.

⁴² Wajənanjua suwa ləp Isa cije culuwe na wunduma baworo leyeno. Am ngəwu tia madaro kəluwo. Kewandənniya, bare tayia koljənniro tia roduru mayera. ⁴³ Amma Isaye tayiro: «Dole bəlawə gadero lekke kawuri kaji nodo bargaa Alayedəə wulgəkki. Adəma nangaro Ala wua sinodo,» yeno. ⁴⁴ Adəgaima cidi Yahudiyaye yen dandalnjan jamaro kawuri kəjidəə wulyeyeno.

5

Isaye fuwurawanju burwoyeyə bowodu (Mat 4.18-22; Mar 1.16-20)

¹ Yim laa Isa ci bərəm Genesaretten daada, am ngəwu ye mana Alaye fanduro gəgərəptagane tia kimiccagai ngai duwon, ² maara yindi ci ingidəyen tuwada kiro. Buni tawudə jəpcana, karenja buni taye tuldu cadi. ³ Daji Isa leje maara Simannedəro ngaye tiro: «Ci ingidəyen ganaro lene!» yeno. Ngai kidənniya, Isa ci maaradəyen napce koro yaye jamadəə alamdu badiyeno.

⁴ Mana cəde kerənniya, Simanno: «Maaradəə na kuruwuro yade, buni taramndə figənowo buni taiwo!» yeno. ⁵ Simanne tiro: «Maləm, bune farai ngənəptiye diyenason, awima taiyende! Amma wulsəgəmmadəro, buni taramdəə ingidəro figəkki,» yeno. ⁶ Fiyeyeranniya, buni kada kadami cadane, har buni taramnjadə kakamdu badiyeno. ⁷ Daji amanja maara toyedəə mukkon cəgəpcane isa tayia banajaaro bowoyera. Isane maara yindi sammaa bunin kek casəmbəre, har maara yindiso ləpturo mayera.

⁸ Siman tiro Biturus canidə adəə kirunniya, fuwu Isayen tungurumje: «Kəma, marne nani kolle! Wu biwuma, diye!» yeno. ⁹ Awoa ti-a am rokkonjuyeyə-aso kəla buni ngəwu cadanadəyen ajapkerə. ¹⁰ Koro sawawanju kidaye Yakuba-a Yahaya-a tadawa Jabadiye ye ajapkerə. Daji Isaye Simanno: «Bare rinəmmi, kua adən fuwun kam tamaro walləmi!»* yeno. ¹¹ Maaranja ci ingiyero kewudənniya, awonja sammaa koljane tia geya.

Isaye kam barasua isangaduwu (Mat 8.1-4; Mar 1.40-45)

¹² Isa bəla laan duwon, kam laa tiyinju ngan barasua mbeji. Isaa kirunniya, fədəryero təmdə tia lowoje: «Kəma, raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno. ¹³ Isa mukko sajiye kamdəə leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. Sadəman barasudəə tia kolyeno. ¹⁴ Daji Isa tiro wada ce: «Bare wundumarə adəə wulgəmmi, amma lene rimandəro fəledəgəne. Tayirro walləmmadəə, sadaa Nawī Musa wuljənadəə de, jamaro shedaro waljo!» yeno. ¹⁵ Adəson lawar Isaye

* 5:10 5.10 kam tama - Kam duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majidə.

cayea kojənarə ndarasoro tatargaada. Am kada kadami tia kərəndu-a kasuwanjan ngadu-aro nanjuro capkadara. ¹⁶ Amma Isa ngəwusoro karaa wunduma baworo leje moduwa cədi.

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwa

(*Mat 9.1-8; Mar 2.1-12*)

¹⁷ Yim laa Isa fado laan jamaa alamdu cədi duwon, Farisawa-a maləmba Attauraye-a nadən napkada ye mbeji. Tayida balawa samma cidi Galileye-a Yahudiyaye-a bərnı Jerujalembe-alan isana, koro na Isayen kənduwo Kəmandeye am dondi isangaduwaye mbeji. ¹⁸ Daji am laa kam tiyi nunaa kəla bənaramben ngojane kadira. Kamdəa cawude fuwu Isayen gənajai cane mayerason, ¹⁹ jama captana nangaro rakcane nanjuro isaiwawodə, daji sorodəro jawane kajane kamdəa kəla bənaramnjuyen dawu jamayen fuwu Isayero sayeyera. ²⁰ Isa kambərsenja kirunniya, kamdəro: «Kam, biwunəm gawurdəna,» yeno.

²¹ Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-adə karwunjan: «Wundu gəle kam Alaa gaskajəna attə? Ala gənia, wunduma kambo biwu gawurjiyi bawo, mare?» canı. ²² Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon ngai wulluwidə? ²³ Ndaso gəle budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma ra “Cine lene!” wulduma? ²⁴ Nonowo, Tada Kambədə† nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadəro: «Niro wulnjəgəkki, cine bənaramməm ngone fannəmbo lene!» yeno. ²⁵ Sadəman kamdə fuwu jamadəyen cije bənaramnju ngoje Alaa cungoriaro fannjuro leyeno. ²⁶ Tayi samma jairo ajapcane rijane Alaa congərəne: «Ku awo ajabba ajabba ruiyena!» yera.

Isaye Lewia bowodu

(*Mat 9.9-13; Mar 2.13-17*)

²⁷ Ngawo adəyen Isa culuwe akki mowoma laa cunju Lewi kidaramnjun napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya, ²⁸ cije kare sammaa kolje tia giya.

²⁹ Daji Lewi fannjun Isaro masəna kura dabbaryeyeno. Akki mowomaso-a am gadeso-a kada ye Isa-a fuwurawanju-a rokko masəna dioro napkera. ³⁰ Farisawa-a maləmbanja Attauraye-a adəa kerunniya, karwunja waje fuwurawanjuro: «Awiro akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna diwidə?» yera. ³¹ Isaye tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo. ³² Jiremasoa gəni, biwumasoa bowokke tuwa cadoro kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben

(*Mat 9.14-17; Mar 2.18-22*)

³³ Am laaye Isaro: «Fuwurawa Nawi Yahayaye-a Farisawaye-a ngəwusoro asem‡ cadai ye, moduwa cadi ye, amma kaanəm jawui ye, casai ye,» yera. ³⁴ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiyaa yakkuwe asem cadai wa? ³⁵ A’a, amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.»

³⁶ Koro walde tayiro misal adəa cədde: «Wunduma kajəmu bərin karje guntu ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, kajəmu bərin ye kardəna, guntu bərin ye dinadəro candənni. ³⁷ Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cədia, diben bərində satkidəa

† 5:24 5.24 Tada Kambədə - Isa kəla Tada Kambədəyen manajiya, kəlanjuman manaji. ‡ 5:33 5.33 asem - Asem faral gəni, nafila.

falje[§] cidiro fidiyi, satki ye bannadi. ³⁸ A'a, amso diben bærindæa satki bærinno fijagai. ³⁹ Koro wunduma diben dina canadæ bærindæa majiwawo, tiye: "Diben dinadæ kaji," cæni nangaro.»

6

Isa kæma yim tustuye
(*Mat 12.1-8; Mar 2.23-28*)

¹ Yim tustuyea laa Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadæ kæla algamaye ficcane mukkonjan kæmæssane ngæro badiyera. ² Farisawa laaye tayiro: «Awi nangaro awo yim tustuyea kændoro haramdæa diwidæ?» yera. ³ Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kæna fanjanadæn, awo cædænadæa kitawulan kærænuwwi wa? ⁴ Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje jægære amnju yero ce gewo. Rimannaro gønïa, am gædero burodi sadaaye ngærodæ haram!»[†] ⁵ Daji Isaye tayiro: «Tada Kambedæ kæma yim tustuye, diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(*Mat 12.9-14; Mar 3.1-6*)

⁶ Koro yim tustuyea laa Isa dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. Nadæn kam laa mukkonju kæmboram canaa mbeji. ⁷ Malæmba Attauraye-a Farisawa-a Isaro ayau gænaduwu majai nangaro hangalnjayen tia ninijai, yim tustuyeaman kamdæa isangayeyenoaro. ⁸ Amma Isa awo karwunjaye asuje kam mukko canaadæro: «Cine dawunden dane!» yeno. Kamdæa cije dayenniya, ⁹ Isaye jamadæro: «Nayia njaworækki, yim tustuyea ser dio ra niadiwi dioma halal wo? Ro kambe njækkawo ra ro tuluwoma halal wo?» ¹⁰ Isa memejiaro tayi sammaa curui duwon, kamdæro: «Mukkonæm sane!» yeno. Sayenniya, mukkonju kælewa salairo walyeno. ¹¹ Malæmba Attauraye-a Farisawa-a jauru gærgajane sawardane awo Isaro njæddoye mayera.

Isaye kængayamba mewun yindindæa galadu
(*Mat 10.1-4; Mar 3.13-19*)

¹² Yim anin Isa leje kæla kauyero juwane bune farai moduwa kido. ¹³ Dunia wayenniya, fuwurawanju bowoje curonjan mewun yindin kæreje tayia kængayambanjuro galayeno. ¹⁴ Tayima Siman kam tiro cu Biturus cakkænadæ, yanjugæna Andarawus, Yakuba, Yahaya, Filibus, Bartolomi, ¹⁵ Matiyu, Toma, Yakuba tada Alfawusse, Siman tiro kam lardunju rawoma canidæ, ¹⁶ Yahusa tada Yakubaye, Yahusa Iskariyot kam fuwun aman bomaro waljænadæ.

Jawawi Isaye faya laan
(*Mat 4.23-25; Mar 3.7-12*)

¹⁷ Isa kængayambanju-a rokko kaudælan jæpce faya laan na fuwuranju kada captanalan dayeno. Koro jama gade jauru ngæwu bærni Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye samma-a bærniya ci tekuye Tir so, Sidon so-alan ye ¹⁸ mananju kærændu-a kasuwanjan ngadu-aro nanjuro kadira. Am duwon karuwa tayia basarjaidæ ngayera. ¹⁹ Jama samma Isaa leduro mayera, dalilnjudæ kænduwo tiyinjun culuwe tayi sammaa isangajiyyi nangaro.

§ 5:37 5.37 diben bærindæa satkidæa falje - Diben bærin mojjogolje kuraro walji nangaro, satki dinadæa falji. † 6:4 6.4 1Sam 21.1-6

Barga-a kuttu-a
(Mat 5.3-12)

²⁰ Daji Isa fuwurawanjua niniyenniya, tayiro:

«Bargando nayi talaawadē,*
nodo bargaa Alayedē nuwandodēro.

²¹ Bargando nayi kərma kənanodadē,
fuwun kulluwidēro.

Bargando nayi kərma yiruwidē,
fuwun kaasu diwidēro.

²² «Am Tada Kambedē nangaro nayia wanjane dunjane raranjane diwindo wuljaiya, bargando! ²³ Sa adən kəji fanowo, bikke ye farnowo, dalilnjudē samelan mukowando jauro ngəwu nangaro. Nonowo, adəgaiman amwurawanja kureyeso nawiyo keddō.

²⁴ «Kuttundo nayi gaɾiwuwadē,
nuwando dunialan fanduwwadēro.

²⁵ Kuttundo nayi kərma kulluwwadē,
fuwun kəna fanuwidēro.

Kuttundo nayi kərma kaasu diwidē,
fuwun karwukutta nayia njadane yiruwidēro.

²⁶ «Am samma ngəlāndo wuljaiya, kuttundo! Nonowo, adəgaiman amwurawanja kureyeso nawiya kattuwuyero keddō.

Kəlādonəm rawo
(Mat 5.43-48)

²⁷ «Amma nayi manani fanuwidēro wulnjagakki, kəladowāndoa rawowo, waduwūndoro ser yiddowo, ²⁸ am nayia baskunjanadēro barga dəpkənowo, koro am nayia basarnjanadē yero Alaa yukkorowo. ²⁹ Kam fərinəm maɾin bakcia, feri faldē yea fəlegəne. Koro kam kalwunəm gari ngojia, bare gəmajedəa dəpkəmmi. ³⁰ Wundu duwon njuworənadēro ye, koro kam karenəm ngojənadēro bare yukkorəmmi. ³¹ Jiɾi am nayiro njaddiya raawwadē gai, nayi ye tayiro yiddowo!

³² «Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye am tayia caraanadəa caraana. ³³ Am nayiro ser njaddiro ser yidduwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye ngai cadi. ³⁴ Am nayiro njakkarəmbiro kasu yiwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye tayiro kalkal kalakcaaro amanjaro kasu cadi. ³⁵ Amma nayidē, kəladowāndoa rawowo, ser yid-dowo, kasu yiwiya, bare awima fanduwiro təmanuwwi. Daji mukowāndo ngəwuro walje, nayi ye tadawa Mai Samemayero walluwi, dalilnjudē ti am kəladowa so, sernambuwi soye serma nangaro. ³⁶ Bawāndo kanjimari madə gai, nayi ye amba njuonowo!»

Bare wundumaro shara yidduwwi!
(Mat 7.1-6)

³⁷ «Bare wundumaro shara yidduwwi,† nayi yero shara njaddiwawo. Bare wundumaro ayau gəna gəwəw, nayi yero ayau gənanjagaiwawo.

* 6:20 6.20 nayi talaawadē - Am duwon kəlānjaa awimaro ngojənni Alaa mərsajanadē. † 6:37 6.37 Bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kəlāndoa sharawu am gadeyero ngonuwwi.

Gawurnowo, nayi yea gawurnjai. ³⁸ Yowo, nayi yero njadi, jakka kek cæmbæfæna, har fidun fidi gairo nayiro njadi. Jiri ambo ngalgæwidæ gai, nayi yero ngalnjai.»

³⁹ Daji Isa tayiro misal adæa ce: «Kambu kambu kamanjua jeji wa? Tayi yindi samma bælaaro casukkuri, mare? ⁴⁰ Fuwura malæmnjua kojønni. Amma fuwura fi yaye ngælaro alamgadaro waljiya, malæmnju gairo walji.

⁴¹ «Awiro kalæm sim kamanæmben rumi duwon, karjæm curo simmæmben asunæmbawodæ? ⁴² Akko ni simmæmlan karjæmbadæ, aw-iawin gæle kamanæmbo: “Sawani, kolle kalæm simmæmbedæa tuluwukke,” næmi? Mænafæk! Karjæm simmæmbedæa tuluwumiya duwon, daji ngælaro rume kalæm sim kamanæmbedæa tuluwumi.

Kæska-a tadanju-a
(Mat 7.15-20; 12.33-37)

⁴³ «Kæska ngæla tada diwi cakkiwawo, koro kæska diwi ye tada ngæla cakkiwawo. ⁴⁴ Kæska fi yaye tadanjulæn asudi. Tarmu kolollan cadoriwawo, koro inab ye coccorilan njakcæiwawo. ⁴⁵ Kam ngæladæ awo ngæla karwunjulan dægana nangaro ngæla cædi, koro kam diwidæ ye awo diwi karwunjulan dægana nangaro diwi cædi. Adægaima awo karwulan dægana dæmaa ci manaji.

Misal fado tandowu yindiye
(Mat 7.24-27)

⁴⁶ «Awiro wua Kæma, Kæmalan bowosuwi, amma awo wullækkænadæa diwwawodæ? ⁴⁷ Wundu duwon naniro ise manani fanje jæganamadæ, nayiro camunonju fælnjagakki. ⁴⁸ Ti alama kam soro cædandi cæne leje kuruwuro laje færdudæa kæla kauyen gænajænadæ gai. Ingi bæræmbe ngæwuje fala tarje sorodæa babakkenniya, wurjænni, dalilnjudæ sorodæ ngælaro tædandæna nangaro. ⁴⁹ Amma kam duwon manani fanjæna jægannimadæ, ti alama kam soro færdudæ bawo cidilan cædandænadæ gai. Ingi bæræmbe ngæwuje fala tarje sorodæa bakkenniyama, wurgada. Wurdu sorodaye jauru diwi,» yeno Isaye.

7

Isaye soji kura Rombeye kareæ isangaduwo
(Mat 8.5-13; Yah 4.43-54)

¹ Isa mananju samma jamaro cædde kerænniya, bærne Kafarnaambero leyeno. ² Nadæn soji kura Rombe laa kareænju jaumaro cæraana dondi no cædi mbeji. ³ Soji kuradæ lawar Isaye fangenniya, amwurawa yaudiyaye laaa nanjuro cunode tia lowoja iso kareænju isangajuwo yeno. ⁴ Na Isayero kadiranniya, tia jauru lowojane: «Marne, adæa tiro yiddæmiya jussæna, ⁵ dalilnjudæ jamande yaudidæa cæraana, har dandal andiro settando,» yera. ⁶ Daji Isa tayi-a rokko leyera. Isa fadodæa karængenniya, soji kuradæ sawawanju laaa na Isayero cunode tiro: «Soji kuraye yeno: “Kæma, bare suwoldæmmi, nia fannin sawo tikkæni. ⁷ Nanæmbo kændema ye tikkæni. Biya wada ye, kareæni ngæji. ⁸ Wudæ cidiya kænduwo amben kærgekko, færduni yen sojiya takkæna. Fælnjaro: ‘Lene!’ nækkiya, leji. Fæl laaro: ‘Are!’ nækkiya, isi. Koro kareænro: ‘Adæa del! nækkiya, cædi.’» ⁹ Isa adæa fangenniya, ajapce suworde jama tia jagaidæro: «Nayiro wulnjagakki, curo jama Israyilawuyeman kambæse kura adæ gai fandækkæni!» ¹⁰ Daji

am soji kura cunodɛnadɛ fadodɛro walladaranniya, kareadɛa kɛlɛwanju salai nayeyera.

Isaye tada kamu kwa faccɛgɛnaayea roaro kalaktu

¹¹ Ngawo adɛyɛn tussɛnni Isa bɛla laa Nayin canidɛro leyeno. Fuwurawanju-a am ngɛwu-a ye tia casadduwe leyera. ¹² Ngaworam bɛlayɛdɛa karɛnjana duwon, kam laa nuna ngojana kaurilaro casadi. Yanjudɛ tada gade cɛdanni, kwanju ye faccɛgɛna, koro jama kada bɛladɛye yadɛa casadduwi. ¹³ Kɛmadɛ tia kirunniya, njunoje tiro: «Bare yirɛmmi!» yeno. ¹⁴ Balangardɛa karɛnje leje am tia ngojanadɛ gɛm dayera. Isaye: «Jairo, niro wulnjɛgɛkki, cine!» yenniya, ¹⁵ kam nunadɛ cije napce mana badiyeno. Daji Isa tia yanjuro kalakkeyeno. ¹⁶ Am samma rijane Alaa congɛrɛne: «Fagat, nawi kura curonden culuwuna, Ala jamanjua banaduwo isɛna!» yera. ¹⁷ Lawar Isaye adɛ cidi Yahudiyaye-a larduwa tia dirijane kɛlɛjana-a sammaro tatargaada.

*Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a
(Mat 11.1-19)*

¹⁸ Fuwurawa Nawi Yahayaye awo ani sammaa tiro wulyeyera. Daji Yahaya curonjan yindi bowoje ¹⁹ na Kɛma Isayero koro adɛa njɛddoro kinodo: «Nima wa fuwun isimadɛ wo* ra gade gureniye?» ²⁰ Na Isayero kadiranniya, tiro: «Yahaya Kasalama andia nanɛmbo koro adɛa njɛddoro sanodo: “Nima wa fuwun isimadɛ wo ra gade gureniye?”» cane tia keworo. ²¹ Sa adɛn Isa am kɛndondia-a kasuwaa-a karuwaa-a kada isangajiyi, koro kambuwa ngɛwua simbaro cɛdi. ²² Daji Isaye fuwurawa Yahayayero: «Waldɛnowo, awo ruwua-a fanuwua-aa Yahayaro wulgɛnowo: Kambuwa sim cawandi, ngurdiyaya ye sinjan lejai, am barasua ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai, koro talaawa ye kawuri kɛjidɛa fanjai. ²³ Barganju kam wu nangaro taljiwawodɛ!» yeno.

²⁴ Fuwurawa Yahayayedɛ sapkadaranniya, Isa kɛla Yahayayen jamadɛro mana njɛddo badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngɛlei laa kanji kanjiro karuwaye cakke moji cɛdi wa? ²⁵ A'a. Awi gɛle kuroro leyew? Kam kajɛmu shawa cakkenaa wa? A'a, am kajɛmu shawa casakke curo larasuyen dasaanadɛ mairilan kasarga. ²⁶ To, awi gɛle kuroro leyew? Nawiya wa? Aaa, nayiro wulnjagakki, nawimaa kojɛna. ²⁷ Tima kam duwon kɛlanjun kitawulan adɛ ruwuwadadɛ: “Nin fuwunno kɛngayammi nodɛkke niro jawalnɛm cassai.”† ²⁸ Nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambɛna sammayen wunduma Yahayaa kojɛna bawo. Amma curo nodo bargaa Alayen tɛngɛridɛ tia kojɛna.» ²⁹ (Jama samma akki mowomason kundenno caman kawuri Yahayaye fanjanadɛ, Alaa jiremaro asujane kasaccane tayiro kasala tuwaye kiddo. ³⁰ Amma Farisawa-a malɛmba Attauraye-a awo Ala tayiro niajɛgɛnadɛa wajane kasala tuwaye Yahayayedɛa kasaccanni.)

³¹ «Wundusoro am jaman adɛyedɛa rattalgɛkki? Awi gɛle tayi-a camun wo? ³² Tayi alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo sapcane amanjaro: “Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwwi. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwwi,” cani gai. ³³ To, Yahaya Kasalama ise burodi ye juwunni, diben ye canni, “Ti karuwama!” yew. ³⁴ Koro Tada Kambedɛ ise

* 7:19 7.19 nima wa fuwun isimadɛ wo - Almasiwu Alaye. † 7:27 7.27 Mal 3.1

juwui, cai, “Akko kəmboma, kənjama, sawa akki mowomaso-a biwumaso-aye!” yew. ³⁵ Amma nanrashidudə kəndonju ngan asudi.»

Isaye kamuro biwunju gawurduwu

³⁶ Farisa laa Isaa masəna dioro doyenniya, Isa fannjuro ngaye masənaro napkeno. ³⁷ Bəladən kamu biwuma laa mbeji. Isa fado Farisadəyen masəna cədiro fangenniya, səndal curonjun kawudi tamanna ngoje ise ³⁸ ngawo Isayen daje ciriaro si Isayero simalo kokoljiye kanduri kəlanjuyen cinje ka cinjuye gənjajiye kawudidəa fiijiye samgeyeno. ³⁹ Adəa kirunniya, Farisa Isaa dojanadə karwunjun: «Ca kam adə nawia, kamu tia lejidə biwumaro noji,» yeno. ⁴⁰ Isaye tiro kalakciye: «Siman, awo laa niro wulnjəgəkkiya, raakkəna,» yenniya, tiye: «Sayinna, wulle!» yeno. ⁴¹ Isaye: «Am yindi kam laayen wuri tagariyera. Faldə kasuro dinariyus† yer uwu ngoyeno, faldə ye dinariyus fiwu ngoyeno. ⁴² Cawandə carəmbənnidə, kamdə kasudəa tayi yindi sammaro wayeyeno. Wundunja gəle tia jaumaro cərayi?» cəne tia kiworo. ⁴³ Simanne: «Təmanidən kam tiro ngəwu wajəgənadəma,» yenniya, Isaye: «Jire wulləm,» yeno. ⁴⁴ Daji Isa kanji kamudəyero suworde Simanno: «Kamu adəa rumma, gəna? Fannəmbo ngaakkənadən, ingi si tuldaye sukkudəmmi, amma kamu adə simalonju siniro kokoljiye kanduri kəlanjuyelan cingeno. ⁴⁵ Feriniro ka cinəmbe gənaame kaptuwu darajaa ye səddəmmi, amma ngaakkənaman, ti wuro sinilan lewa darajaye njəddo koljənni. ⁴⁶ Ni kəlaniro kəndawu jaitunnema fiğəmmi, amma ti siniro kawudi tamanna fiijiye samgeyeno. ⁴⁷ Adə nangaro niro wulnjəgəkki, biwunju ngəwu gawurdənaro kərawo kura wuro fəlesəgəna, amma kam biwu ganaa gawurdənadə kərawo ganama fəlejiji. ⁴⁸ Daji Isaye kamudəro: «Biwunəm gawurdəna,» yeno. ⁴⁹ Am masəna dioro ti-a kallo napcanadəye amanjaro: «Wundu kam biwu gawurduma atta?» yera. ⁵⁰ Daji Isaye kamudəro: «Kambərsənəm nangaro njəkkawo fandəmma, kəlewan lene!» yeno.

8

Kamuwa laa njadduwowu Isaye

¹ Ngawo adəyen tussənni Isa bəla kuran ganansoa jəgane jamaro kawuri kəji nodo bargaa Alaye wulyeyeno. Fuwurawanju mewun yindində-a ² kamuwa laa karuwa so, kasuwa son isangajəgəna-a tia kesadduwo. Kamuwadə tayima Meram kamu tilan sedan tulur caluwuna tia Magdalan bowojai-a ³ Yanna kamu Ba Kuja cuwuramma Mai Hirudusse-a Susanna-a kamu gade ngəwu-a. Koro kamuwa laa gade ngəwu kəndanjalan Isa-a fuwurawanju-aa banajagai kasarga.

Misal kasuni jəjərdumaye

(Mat 13.1-9; Mar 4.1-9)

⁴ Am kada kadami bəla bəlan isai duwon, jama ngəwu na Isayen capkadaranniya, tayiro misal adəa wulyeyeno. ⁵ Tiye: «Kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji am koduwu guguwaccane ngudowa isane cotto gewo. ⁶ Kasuni laa ye na kau kauan fiyada. Riyenniya, noso nambu nangaro rīmje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə ti-a kallo rije algamadəa kimitkeyeno. ⁸ Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, rije

† 7:41 7.41 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

tada mia mia kekko,» yeno. Isa adæa wulyenniya, kowo sapce: «Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwaye
(Mat 13.10-17; Mar 4.10-12)

⁹ Fuwurawanju maana misal adəyedæa keworənniya, ¹⁰ Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Alaye noduro amardəgəna, amma am gadesodəro misalnin wuldiji. Ngaima: “Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cariwawo.”†

Maana misal kasuni jəjərdumaye
(Mat 13.18-23; Mar 4.13-20)

¹¹ «Akko maana misaldəye: Kasunidə mana Alaye. ¹² Kasuni kəla jawallen fidanasodə, tayima am manadæa fanjana duwon, bare kasaccane njəkkawo cawandənni, Yiwulis ise manadæa karwunjan cuttuluwidə wo. ¹³ Kasuni na kauan fidanasodə, tayima am manadæa fanjaiya, karwu kəjiaro camoyidə wo. Amma tayilan fərdu bawo nangaro, kawu ganaro kasaccai yaye, kəla manadəyen kuttu casaiya, wajane koljai. ¹⁴ Kasuni na ngiwian fidanasodə, tayima am manadæa fanjana duwon, karwungai dio so, arsiyi mangardu so, duniaaram so karwunjaro ngasaane kun barin manadæa kəpcane tayiro faidajiyiwawodə wo. ¹⁵ Amma kasuni na katti ngəlaan fidanasodə, tayima am manadæa fanjane ngojane karwunja ngəlan rojana tayiro faidajiyi, kanadin nema laa casakkidə wo.

Misal fatəlaye
(Mar 4.21-25)

¹⁶ «Wunduma fatəla wasse kəmon təmjiwawo bi cidिया dəgəllen gənajiwawo. Kam fatəla wassiya, am ngasayidə nurdæa caroro tia kəla gənaduramnjuyen gənaji. ¹⁷ Awima gəraada federo culuwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə ye bawo. ¹⁸ Adə nangaro jiri manani fanuwiro hangal gənanowo! Kam nanjun awoamadə,* tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,† awo cədana təmajənədəmaa tilan camoyi,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(Mat 12.46-50; Mar 3.31-35)

¹⁹ Daji Isaye yanju-a yanjugənaso-a nanjuro kadira, amma jama ngəwu nangaro rakcane tia gərejanni. ²⁰ Am laaye tiro: «Yanəm-a yanəmɡənaso-a deyan daada nia manjai,» yeranniya, ²¹ Isaye tayiro: «Nonowo, yani-a yanigənaso-adə,‡ tayima am mana Alaye fanjane jagaidə wo!» yeno.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiyə-ayen
(Mat 8.23-27; Mar 4.35-41)

²² Yim laa Isa fuwurawanju-a rokko curo maarayero ngasaane tayiro: «Leniyə bərəmdæa falliyo ci ingiyə todəro koniyoy!» cəne ledu badiyera. ²³ Lejai duwon, kənəm Isaa ngoyeno. Daji karuwa dunoa cije ingi maaradæa ləptu maje, har masiwa tayia fando karəngeno. ²⁴ Fuwurawadə isane tia kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Maləm, maləm, nuiye!» yera. Isa cije karuwadə-a cambaldu ingiyedə-aro kikkadənniya, dajane dunia gəmbo walyeno. ²⁵ Daji Isaye tayiro: «Nda kambərsendodə?» yeno.

† **8:10** 8.10 Ish 6.9 * **8:18** 8.18 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarə asuji. † **8:18** 8.18 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganədəmaa tilan camoyi. ‡ **8:21** 8.21 yani-a yanigənaso-a - Na Alayen nankərəmidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuyə.

Fuwurawanjudə rijane ajapcane amanjaro: «A! Wundu gəle kam attə? Karuwa-a ingi-amaro wada ciya, jagai!» yera.

Kənduwo Isaye kəla sedannayen
(Mat 8.28-34; Mar 5.1-20)

²⁶ Daji Isa-a fuwurawanju-a bərəmdəa faljane kojane cidɪ Gərasawuye fuwu cidɪ Galilejero kadira. ²⁷ Isa maaradəlan jəpkənniyama, karuwama laa bəladən ise tia kapkeyeno. Tussəna kamdə kajəmu ye lujənni, fado yen napcənni, kaurilalan kərga.

²⁸ Kamdə Isaa kirunniya, burwu cakke fuwunjun tungurumje nguje dunonjuro yilje: «Awi lambonəm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemayedə? Lowonjəkkəna, bare wuro ajawu gənasəgəmmi!» yeno. ²⁹ Adəa wuldunjudə, Isa burwoje sedandəro wada ce kamdəa koljo culuwo cəna nangaro. Calan ngəwuro sedandə kamdəa cədana. Mukkonju-a sinju-a sargasolan tasakkerəna yaye, tayia tən kakamje sedandə tia karaaro cuttuluwɪ. ³⁰ Daji Isaye tiro: «Wundu cunəm?» cəne kiworənniya, tiye:

«Kəwu Sojiyaye.»^S yeno, sedan kada tiro ngasaana nangaro. ³¹ Bare tayia na ajawuyədəro dujəgənni sedannadə Isaa lowoyera. ³² Nadən alade kada kəla kau kuruwuyen newo cadi ye mbeji. Koro sedannadə Isaa lowojane tayia koljo curo aladeyadəyero ngasaworo. Tayiro amarjiye ³³ kamdən caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə ngərəmjane kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno.

³⁴ Səniya aladeyayedə awo wakkajənədə kerunniya, cagase lejane bəladə-a karaanju-alan lawardəa ambo wulyeyera. ³⁵ Daji amdə ye awo wakkajənədə kuroro keluwo. Na Isayero isane kam duwon tilan sedanna caluwunadə kajəmunju ye lujəna, hangalnju ye kalkaljəna fuwu Isayen napkada nayeyerənniya, riyera. ³⁶ Am lamar adəa carunadə jiri karuwamadə nanlewa cuwandənədəa tayiro wulyeyera. ³⁷ Karwunja jairo kamdəna nangaro, am cidɪ Gərasawuye samma Isa cidinja koljoro tia lowoyera. Daji ci bərəmbe todəro walduro Isa maaradəro kərgawo. ³⁸ Kam tilan sedanna caluwunadə ye Isaa lowoje kasacco rokko leja yeno. Amma Isa tia salamje: ³⁹ «Waldəne fannəmbo, ser kura Ala niro njəddənədəa tayiro satkəgəne!» yeno. Daji kamdə leje bəlanja sammalan ser kura Isa tiro cəddənədəa ambo wulyeyeno.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen
(Mat 9.18-26; Mar 5.21-43)

⁴⁰ Isa cidɪ Galilejero walladanniya, jamadə cijane mukko yindin tia kemowo, tayi samma tia gurejai nangaro. ⁴¹ Daji kura dandalle laa cunju Jairus na Isayero ise fuwunjun tungurumje fannjuro isoro tia jairo lowoyeno, ⁴² dalilnjudə feronju tok tilo kərwu mewun yindinna gai no cədi nangaro. Isa ledu cədi duwon, jamadə jairo tiro kəkəldagane tia gəgərəpkeyera.

⁴³ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju* dajənni. Koro kəndanju sammaa karwunmasoyen cuwatəkəna yaye, wunduma tia rakce isangajəgənni. ⁴⁴ Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyədəa leyeno. Sadəman bu fidanju dayeno. ⁴⁵ Isaye: «Wundu wua lesə?» cəne kiworo. Wundu yaye ti gəni yenniya, Biturusse: «Maləm, jamadə nia dirinjane kəlnjana gəgərəmnjagai, diye!» yeno. ⁴⁶ Amma Isaye: «Kam laa wua lesəna, kənduwo wulan culuwunaro

asukkæna,» yeno. ⁴⁷ Kamudæ rakce gæradiwaworo kirunniya, lolojiaro ise fuwunjun tungurumje tiro fuwu jama sammayen dalil tia lejena-a jiri nanlewa sadæman cuwandæna-adæa wulyeyeno. ⁴⁸ Isaye tiro: «Feroni, kambærsenæm nangaro njækkawo fandæmma! Kælewan lene!» yeno.

⁴⁹ Isa manaji ngai duwon, kam laa fado Jairussen ise tiro: «Feronæm bawojæna, bare gadero malæmdæa suwollæmmi,» yeno. ⁵⁰ Amma Isa adæa fangenniya, tiro: «Bare rinæmmi, biya yasarai, ngaji,» yeno. ⁵¹ Fadodæro kadiranniya, Isaye Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ferodæye bawa-a ya-a ani gænia, bare wunduma ti-a rokko ngaanni yeno. ⁵² Sa adæn am samma kæla ferodæyen karwukuttaro casiri. Daji Isaye tayiro: «Bare yiruwwi. Ferodæ bawojænni, kænæm cædi,» yeno. ⁵³ Amma ferodæ nuna nojanadæro, tia rujane tiro kaasu keddo. ⁵⁴ Daji ferodæa mukkøyen cædane kowo sapce: «Feroma, cine!» yeno. ⁵⁵ Ferodæ ro cuwande sadæman ciyeno. Isaye awo kæmboye ferodæro cado yeno. ⁵⁶ Bawanju-a yanju-a jauru ajapkeru. Amma Isa wada ce tayiro bare wundumaro awo wakkajænadæa wuljaganni yeno.

9

Isaye kængayambanju mewun yindindæa nodo

(Mat 10.5-15; Mar 6.7-13)

¹ Daji Isa mewun yindindæa bowoje tayiro kænduwo sedan sammaa dudaye-a am kasuwaa isangaduwyeye-a ce ² tayiro leja kawuri kæji nodo bargaa Alaye jamaro wuljaa am dondi yea isangajaa yeno. ³ Tayiro: «Bælawurodæro bare awima ngonuwwi: ka, bi ngærwu, bi kæmbo, bi wuri, bi gæmajeyindi. ⁴ Ndaran yaye fado ngawuwwadæn nammowo, har kawu nadæa kolluwiro. ⁵ Amma ndaran yaye nayia njamowonnia, bælanja kolluwiya, katti sindoye kagangowo, tayiro shedaro waljo!»* yeno. ⁶ Adægaima kængayambanjude saptane bæla bælaro lejane kawuri kæji Alaye jamaro wulyeyera, koro ndarasolan am dondi isangayeyera.

Mai Hirudusse hangal cidu

(Mat 14.1-12; Mar 6.14-29)

⁷ Mai Hirudus awo wakkajæna sammaa fangenniya, hangalnju caa cijæna, dalilnjudæ am laaye: «Yahaya Kasalama roaro walje cijo!» cani, ⁸ laaye: «Nawi Iliya ambo walde fæleduwo!» cani, laaye: «Nawiya kureye falnja roaro walje cijo!» cani. ⁹ Mai Hirudusse: «Wuma kæla Yahayayedæa kammækko. Wundu gæle kam awo kada kælanjun fakki attæ?» yeno. Adægaima Isaa kuroro maji.

Isaye am dæwu uwu ambadu

(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Yah 6.1-15)

¹⁰ Kængayambadæ walladaranniya, awo cadæna sammaa Isaro wulyeyera. Daji tayi runjaa ngoje karaa bæla laa Baitsaida canidæyero leyera. ¹¹ Amma jama adæa asuyeranniya, tia geya. Isa jamadæa cæmoye tayiro mana kæla nodo bargaa Alayen wuljiye amnja dondidæa isangayeyeno. ¹² Dunia læmdu badiyenniya, tayi mewun yindindæ isane tiro: «Na dægaiyenadæ karaa. Jamadæa salamme, bæladeya-a bæla-asoro leja bænaram-a kæmbo-a maja!» yera. ¹³ Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kæmboye tayiro yowo!» yeno. Tayiye: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gænia, awima gade tayiyende. Leniye kæmbo jama ani sammaro

* 9:5 9.5 katti sindoye kagangowo - Sæmo kasta, maananjudæ wowom Alayero tayia koljagai.

yikkiwiye wa?» yera. ¹⁴ Nadən kongwa alama dāwu uwu gai mbeji. Isaye fuwuranjuro: «Jamadāa yakkowo, kəwu fiwu fiwuyero napca,» yeno. ¹⁵ Adəgai cade am samma napkera. ¹⁶ Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwuranjuro ce fuwu jamadāyen gənayera. ¹⁷ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəro.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu
(Mat 16.13-20; Mar 8.27-30)

¹⁸ Yim laa Isa runju moduwa cədi, fuwuranju ye rokkonjun duwon, tayiro: «Wunduro wua amsodə ngosera?» cəne tayia kiworo. ¹⁹ Tayiye: «Am laa nima Yahaya Kasalama wo canı, laa ye Nawi Iliya canı, laa ye nawiya kureye falnja roaro waljo canı,» yera. ²⁰ Daji Isa walde: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworənniya, Biturusse: «Nima Almasiwu Alayedə wo!» yeno. ²¹ Amma Isa səmonja kasse tayiro wada ce bare wundumaro adəa wuljaganni yeno.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 16.21-28; Mar 8.31-9.1)

²² Koro Isa walde tayiro: «Ala kadarjəna Tada Kambədə kuttu tai dajə cane amwurawa-a wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a tia wajane roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

²³ Daji Isaye tayi sammaro: «Kam laa wua ga cəraanaa, mərədu kəlanjuyə wajo wajisoro kəskanju karmoye† ngojo wua səga. ²⁴ Dalilnjudə wundu duwon ronju řiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma kam duwon wu nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cəřiwi. ²⁵ Kam dunia adə ngaa řəgənde ronju asarjiya, nda riwanju? ²⁶ Wundu duwon kəla wu-a manani-ayen nangujənamadə, Tada Kambədə ye darajanju-a daraja Bawadəye-a malaiyawanjuyə-aa isiya, tia nanguji. ²⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, nodo bargaa Alayə carui,» yeno.

Isaye darajanju-a řəledu
(Mat 17.1-13; Mar 9.2-13)

²⁸ Ngawo Isa awo ania wuljənayen kawu wusku gaia, moduwa dioro cije Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. ²⁹ Moduwa cədi duwon, alama řəkkanjuyə falde kajəmunju ye bul fok tai dajə yiyiljiro walyeno. ³⁰ Sadəman am yindi Isa-a jandəjai mbeji, tayima Nawi Musa-a Nawi Iliya-a. ³¹ Jauro nurra řəledagane kəla karmo Isaye Jerujalemnin wakkajiyen manajai. ³² Biturus-a amanju-aa kənəm dama bawo ngojəna duwon, fayeranniya, Isaye darajanjudə-a am yindi nanjun daadadə-aa kero. ³³ Sa am yindidə nanjun saptaidən, Biturusse Isaro: «Maləm, andi na adən mbejidə jauro ngəla. Kolle ngurwo yakku lammiyo: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno, amma awo wuljidəmaa nojənni. ³⁴ Manaji ngai duwon, fofou ise tayia jəkkeno. Fofou tayia jəkənaro kerunniya, riya. ³⁵ Daji curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia kərenəkkəna. Mananju fanowo!» yeno. ³⁶ Kowodə nəmgənniya, Isaa tilonju lon kero. Yim anin wundumaro awo carunadəa wuljaganni gəm napkera.

† 9:23 9.23 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

Isaye tada karuwaa isangaduwu

(Mat 17.14-21; Mar 9.14-29)

³⁷ Wajənanjuwa Isa-a fuwuranju yakkuḍa-a kauḍən jəpkeranniya, am kada kadami nanjuro isane tia kapkeyera. ³⁸ Daji curo jamadəyen kam laa kowo sapce: «Sayinna, nia lowonjəkkəna, tādania njuḅone! Ti gənia, gade takkəni. ³⁹ Sedan tia cəḍaiya, sadəman burwu cakke cinju nga bilwua kar kar loloji. Tussənarə basarjənnia, tia koljiwawo. ⁴⁰ Sedandəa dujaro fuwuranəmba lowoyekkaniiya, tayiro katkero.» yeno. ⁴¹ Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwo karwu yeskadaa, har sawi gairo dawundon dəgakke nayia rannjakki?» yenniya, kamḍəro: «Tadanəm kude!» yeno. ⁴² Tadaḍə kənde cədi duwon, sedandə tia babakce cure fərdaktu badiyeno. Amma Isa sedandəro jəkkade tadaḍəa isangajiiye bawanjuro kalakkeyeno. ⁴³ Jama samma kənduwo Alayedəa juro ajəpkera.

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mat 17.22-23; Mar 9.30-32)

Jamadə awo Isa cədi ngaa ajəpcana duwon, Isaye fuwuranjuro: ⁴⁴ «Awo kərma wulnjagakkidəa ngəlaro kəlandon taiwo, Tada Kambedəa mukko ambero sərəccagai.» yeno. ⁴⁵ Amma fuwurawadə mana adəa asujanni, maananju tayiro gəraaada, koro kəla mana adəyen tia kororo riya.

Wundunja kura wo?

(Mat 18.1-9; Mar 9.33-41)

⁴⁶ Daji kattenjan kambiwu kəla wundunja kura woyen ciyeno. ⁴⁷ Isa awo karwunjaye asuje tadaana laaa ngoje gərenjun isadajiiye ⁴⁸ tayiro: «Wundu duwon cunilan‡ tada adəa cəmowonamadə, wumaa səmowo. Koro wundu duwon wua səmowonamadə, ti wua sunodənamadəa cəmowo. Awo kam curondon ganadə, tima kura wo.» yeno.

⁴⁹ Yahayaye Isaro: «Maləm, kam laa sedanso cunəmlan duji kiruiyendeya, andia saanni nangaro, tiro dapkeyiye!» yeno. ⁵⁰ Amma Isaye: «Bare tiro dapkəwwi, awoa kam lawalamando gənidə kaando.» yeno.

ISA KƏLA JAWAL JERUJALEMBEN

Am cidi Samariyaye Isaa saworo wadu

⁵¹ Isaye sanju samero saptaye karəngenniya, nia Jerujalembə leduye tai daje ngoyeno. ⁵² Kəngayamba tin fuwunno cunode tiro jəpturam dabarduwuro lejane bəla laa cidi Samariyayero kasargawo. ⁵³ Amma Jerujalembə leji nangaro, am bəladəye tia saworo wayera. ⁵⁴ Fuwuranju Yakuba-a Yahaya-a adəa kerunniya, tiro: «Kəma, wada yiye samelan kannu jəpce tayia juwuiya, raamma wa?» cane tia keworo. ⁵⁵ Amma Isa suworde tayiro kikkado. ⁵⁶ Daji bəla gaderə koyera.

Isaa ga kəske gəni

(Mat 8.18-22)

⁵⁷ Jawalnin lejai ngai duwon, kam laaye Isaro: «Ndara lenəmi yaye nia njəgakki.» yeno. ⁵⁸ Isaye tiro: «Kəluwuso bəlaanjaa, ngudoso sameye ye fannjaa, amma Tada Kambedəye nanju tustuyema bawo.» yeno. ⁵⁹ Isaye

‡ 9:48 9.48 cunilan - Isa nangaro.

§ 9:53 9.53 am bəladəye tia saworo wayera - Am cidi Samariyaye yaudi, amma ngalongawuri. Yaudiya ye tayia wayera, tayi ye yaudiyadəa wayera.

kam laaro: «Wua sɛgai!» yenniya, kamdɛye tiro: «Kɛma, amarsɛgɛne lekke bawania sittɛrakkiya duwon,» yeno. ⁶⁰ Amma Isaye tiro: «Kolle am sanuna amanja sanunadɛa sittɛraja! Amma nidɛ, lene nodo bargaa Alayedɛa ambo satkɛgɛne!» yeno. ⁶¹ Koro kam laaye Isaro: «Kɛma, nia njɛgakki, amma amarsɛgɛne lekke jamaɗa alakɛlewakkiya duwon,» yeno. ⁶² Daji Isaye tiro: «Kam barero nguɗɛna duwon ngawo curuimadɛ, nodo bargaa Alayedɛn faidanju bawo,» yeno.

10

Isaye fuwurawanjuye fitulur yindin nodo

¹ Ngawo adɛyen Kɛmadɛ curo fuwurawanjuyen am fitulur yindin gade kɛreje tayia yindi yindiyen cunode bɛla so, bɛladɛya so, na leji sammaro tin fuwunno leyerɛ. ² Tayiro: «Kaladɛ ngɛwu, amma kidawudɛ gana. Adɛ nangaro kɛma kalayedɛa lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njɛddoro cunodo! ³ Lenowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njanodɛkki. ⁴ Bare wuri, bi ngɛrɛwu, bi suno gade ngonuwɛwi, koro bare kɛla jawallen danuwe wundumaa lewanuwɛwi. ⁵ Fado fi yayero ngawuwiya, burwon ambo: “Fado adɛ bargɛ cuwando!” wulɗɛnowo. ⁶ Kam nanlewaye nadɛn mbejia, bargandodɛ tilan dɛgai. Amma bawoa, bargandodɛ nandoro waldi. ⁷ Fado adɛn jɛmmowo nammowo, awo njadɛnadɛa buiwo yayiwo, kidamaro ngɛnɛwuramɗju wajipcɛgɛna nangaro. Bare fado adɛa kolluwe fado fadoro lenuwɛwi. ⁸ Bɛla fi yayero ngawuwe nayia njamoyiya, awo njadɛnadɛa buiwo, ⁹ amɗja dondi nadɛn isangagɛnowo, koro jamadɛro: “Nodo bargaa Alaye nayia karɛnnjana!” wulɗɛnowo. ¹⁰ Amma sa bɛla laaro ngawuwe nayia mowo wajaiya, farsambo luwowo tayiro: ¹¹ “Katti bɛlandoye sinderɛ tɛndɛgɛnadɛmaa cinniye nayiro kolɗjagaiye! Amma adɛa nonowo, nodo bargaa Alaye karɛnjɛna!” wulɗɛnowo. ¹² Nayiro wulɗjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am bɛla adɛyedɛ am bɛrni Sodombea* nanjaunin koji.

Isaye am ansiya Alayea wusadu

(Mat 11.20-24)

¹³ «Kuttundo am bɛrni Korajinne! Kuttundo am bɛrni Baitsaidaye! Ca awo ajabba ajabba nandon tɛdɛnasodɛ bɛrni Tirre-a Sidonne-alan† tɛdɛnaa, tɛn kuren amɗja tuwa cade ajaja-a buwu-alan‡ nɛpcana. ¹⁴ Amma kiyama wakkajiya, wowomɗo am bɛrni Tirre-a Sidonne-ayedɛa§ nanjaunin koji. ¹⁵ Nayi ye am bɛrni Kafarnaambe, samero wa samɗjai tɛmayew? A’a, kannuro kolɗjagai. ¹⁶ «Kam manando ngojɛnamadɛ mananimaa ngojo. Kam nayia wanjanamadɛ wumaa waso. Koro kam wua wasɛnamadɛ ye ti wua sunodɛnadɛmaa wajo,» yeno.

Fuwurawa fitulur yindindɛye waldu

¹⁷ Fuwurawanju fitulur yindindɛ karwu kɛjiaro walladaranniya, Isaro: «Kɛma, cunɛmlan sedannama manande jaana,» yera. ¹⁸ Isaye tayiro: «Yiwulis radu gai samelan curi kirukko. ¹⁹ Fanowo, nayiro kɛnduwo kadi

* **10:12** 10.12 bɛrni Sodombe - Bɛrni duwon amɗju jauro diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fiye siyeyeno. † **10:13** 10.13 bɛrni Tirre-a Sidonne-a - Bɛrniya kɛrdiyaye. ‡ **10:13** 10.13 ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne. § **10:14** 10.14 bɛrni Tirre-a Sidonne-a - Bɛrniya duwon amɗja jauro diwi nangaro Ala tayia siyeyeno.

so, kəlanji so guwattuye njadəkkəna, koro kənduwo kəla duno kəladodəye sammayen njadəkkəna. Awima rakce nayiro njaddiwawo. ²⁰ Adə yaye bare sedanna manando jagaidəro karwundo kəjjijanni, cundo samelan ruuwwadadəro kəjijo!»

Isaye karwunju kəjido

²¹ Sa adən Ruhu Alaye cakke karwu Isaye tai daje kəjije: «Wusenjəkkəna, Bawani, Kəma same-a dunia-aye, dalilnjudə awo ania rashiduwa so, ilmuwu soro gəraame tadawa sananaro isanogəmna nangaro. Aaa Bawa, adəma awo raamma wo.

²² «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti gənia, wunduma Tadadəa nojənni. Koro wunduma Bawadəa nojənni, sai Tadadə-a am tayiro Tadadə isanojiiyiya, cəraana-a,» yeno.

²³ Isa suworde fuwurawanju runjaro: «Sim duwon awo ruuwadəa caruidə, barganja! ²⁴ Nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, maiya so kada awo ruuwadəa kuroro caraana, amma carunni. Koro awo fanuwadəa fanduro caraana, amma fanjanni,» yeno.

Misal kam kanjimariya cidi Samariyaye

²⁵ Maləm Attauraye laa Isaa rijapturo cije tiro: «Sayinna, awi dikke ro sawisoye* fandəkki?», yenniya, ²⁶ Isaye tiro: «Awi curo Attaurayen ruuwadadə? Ndayiro tia kərayem?» yeno. ²⁷ Tiye: «“Ala Kəmandea karwunəm ngan, ronəm ngan, dunonəm ngan, hangalnəm ngan raye!† Koro kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!”»† yeno. ²⁸ Isaye: «Kalkallo wulyem. Adəa de, ro fandəmi,» yeno.

²⁹ Amma maləm Attaurayedə ti jiremaro fəleduwuro maje Isaro: «To, wundu gəle kəmaskini wo?» yeno. ³⁰ Daji Isaye tiro: «Kam laa Jeru-jalemnin cijəna bəla Jerikoyero leji duwon, jawalkorjimaso tia kapcagane rinjane babakcane tia nuna gai koljane leyera. ³¹ Adəgai duwon, riman† laa jawaldəyen ise kamdəa kirunniya, səgərije koje leyeno. ³² Lewi‡ laa ye nadəro ise tia kirunniya, səgərije koje leyeno. ³³ Kam cidi Samariyaye laa ye bəlawuro cədi duwon, nadəro kadio. Tia kirunniya, jairo njunoje ³⁴ ise tunowanjuro kəndawu-a diben-a karwunno fiyiye kəlekəleyeno. ³⁵ Wajənanjua dinariyus yindi cuttuluwe kəma kusottorambero ce tiro: “Kam adəro kiskəne. Waldəkkiya, wuri kojənarə yejəmna sammaa niro kalannjəgəkki,» yeno.

³⁶ «To, maləm, niyen wa curo am yaku aniyen wundunja kəmaski kam jawalkorjimaso kapcaanadəye wo?» cəne tia kiworo. ³⁷ Maləm Attauraye: «Kam tia njunojənədəma,» yenniya, Isaye tiro: «Ni ye lene, ti gai de!» yeno.

Marta-a Meram-a

³⁸ Isa-a fuwurawanju-a lejai duwon, bəla laaro kadiranniya, kamu laa cunju Marta tia fannjun kisawo. ³⁹ Yanjugəna cunju Meram fuwu Kəmadəyen napkada mananjū kərəndu cədi duwon, ⁴⁰ Martaro kida sosaye ngəwujiiye hangalnju jairo jaada. Daji Marta na Isayero ise tiro: «Kəma, yanigəna wua kolsəna runi kida dikkidə, ni lambonəm gəni wa?

* **10:25** 10.25 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo. † **10:27** 10.27 SK 6.5

† **10:27** 10.27 Lew 19.18 † **10:31** 10.31 riman - Rimanna Israyilawuye kaduwu Nawī Harunaye, koro kidanja Fado Alayen kedo. ‡ **10:32** 10.32 Lewi - Kaduwu Nawī Lewiye, rimanna gai kidanja Fado Alayen kedo.

Tiro wulgəne wua banasuwo!» yeno. ⁴¹ Kəmadəye tiro: «Marta, Marta, awo ngəwuro hangalnəm jadi, ⁴² amma awo faidaadə falma, diye! Meram awo ngalwodəa kərejo, koro wunduma nanjun cəmoiyawo.»

11

Isaye kəla moduwayen alamdu
(*Mat 6.9-15; 7.7-12*)

¹ Yim laa Isa na laan moduwa cəde kerənniya, fuwurawanjuye falnja tiro: «Kəma, andiro moduwa dio sakkarai, jiri Yahaya fuwurawanjuro cəkkəranadə gai,» yeno. ² Isaye tayiro: «Sa moduwa diwiya, ngai wullovo:

“Bawa, cunəmbo daraja tio!
Nodonəm bargaa iso!

³ Yimbi yaye kəmbonde sade.

⁴ Biwunde gawursagane,
andi ye am biwu saddənədəa gawurniye nangaro.
Bare kolsame jaraptiyende.”»

⁵ Koro Isa walde tayiro: «Kamndo laa sawanjua duwon dərdu fannjuro leje tiro: “Sawa, burodi yakku tagarisəgəne. ⁶ Kərmama sawani laa curo bəlawuroyən duwon, nanin jəpkəno, koro wu ye awima tiro yikke juwui bawo,» yenniya, ⁷ sawanjudə curo fadodəyən tiro: “Kolsəne, bare suwolsəmmi! Cinna ye jakkada, koro wu-a yallani-a ye boniyena. Rangəkke cikke njikkiwawo,» cəni wa? ⁸ Nayiro wulnjagakki, nansawanja nangaro gəni, dolero cije awo cəraana sammaa ci. Dalilnjudə kamdə nangujənni tia cuworiya, cuwori nangaro.

⁹ «Koro nayiro wulnjagakki, korowo njadi, manowo fanduwi, cinna bangowo kanjagai. ¹⁰ Wundu duwon cuworimadəro cadi, kam majimadə ye cuwandi, koro kam cinna bəkcimadə yero kajagai. ¹¹ Bawa fi curondon tadanju tia buniro cuworiya, cujunjuro kadi cidə? ¹² Bi ngəwullo cuworiya, kəlanji cidə? ¹³ Nayi diwidə awowa ngəla tadawandoro njo nonuwwa, balle Bawa Mai Samema Ruhunjudəmaa am tia caworiro juwajjiyidə!» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(*Mat 12.22-32; Mar 3.20-30*)

¹⁴ Yim laa Isa sedan kam laaa muworo cədənəa duje kiluwunniya, kamdə mana badiyeno. Jamadə ajapkerə, ¹⁵ amma laaye: «Kənduwo Beljabul* mai sedannayen sedannəa duji,» yera. ¹⁶ Laanja ye tia rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuworo mayera.

¹⁷ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kərmai fi yaye kəlanjuro yaktəgənədə dəgəiwawo, koro fado duwon kəlanjuro yaktəgənədə dəgəiwawo. ¹⁸ Wu sedannəa kənduwo Beljabullen dukki nuwwa. To, Yiwulis ye kəlanjuro yaktiyia, ndayilan gəle kərməinjudə dəgəi? ¹⁹ Koro wudə kənduwo Beljabullen sedannəa dukkia, fuwurawandə kənduwo wunduyən gəle sedannəa dujai? Adəmaro tayi sharawundoro waljai. ²⁰ Amma kənduwo Alayeman sedannəa dukkia, daji nodo bargaa Alaye nandoro isəna, diye!

* 11:15 11.15 Beljabul - Mai sedannəe tiro Yiwulis cani.

²¹ «Kam dunoa mukkon barimia fannju gurejiya, kəndanju samma kələwa. ²² Amma kam laa tia dunon kojəna ise tia lawalaje nasardiya, bariminju ardijənədəa cəməye kəndanju sammaa ngoje da-garji. ²³ Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro kam wua banasiye rokko cammiyewawodə tarduma.

Waldu sedanne
(Mat 12.43-45)

²⁴ «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dəriyen na naptuye maji, cuwandiwawodə, daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənədəro waldəkke,” cəni. ²⁵ Waldiya, fadodəa tas fəraada ye, tassana ye najiyi. ²⁶ Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce cuwude ngasaane napca. Adə nangaro naptu kam adəyedə cayemaa kojənaro kuttaji,» yeno.

²⁷ Isa manaji ngai duwon, kamu laa curo jamadəyen kowo sapce: «Bargaa kamu nia njambe kiam njinadə!» yeno. ²⁸ Isaye: «Attəroa, barganja am mana Alaye fanjane jaanadə!» yeno.

Alama Nawi Yunusse
(Mat 12.38-42)

²⁹ Jamadə na Isaye nacaptai adəgai duwon, Isaye: «Am jaman adəye jauru diwi. Alama laa sameye majai, amma alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyyawo. ³⁰ Jiri Nawi Yunus kuren am bəрни Niniweyero alamaro waljənədə gai,† Tada Kambədə ye am jaman adəyero alamaro walji. ³¹ Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbədə cije am jaman adəyedəa jirenambuwuro shedaji, dalilnjudə ti ci duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju fanduro isəna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaa kojəna nadən mbeji. ³² Kiyama wakkajiya, am bəрни Niniweye ye cijane am jaman adəyedəa jirenambuwuro shedajai, dalilnjudə tayi mana Nawi Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro. Akko awo laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji.

Misal fatəla-a nurnju-aye
(Mat 5.15; 6.22-23)

³³ «Wunduma fatəla wasse na turuiwawolan bi kəmon təmjiwawo. Kam fatəla wassiya, am ngasayidə nurdəa caroro tia kəla gənəduramnjuyen gənaji. ³⁴ Simməmdə, tima fatəla tiyinəmbe wo. Simməm ngaa, tiyinəm samma ye nurraro walji. Amma simməm kuttua, tiyinəm samma ye duwuro walji. ³⁵ To, hangal gənane, bare nur nilan dəganadə duwuro waljənniro! ³⁶ Tiyinəmnan ndarama duwu bawo samma nurraa, alama fatəla nurnjulan nia wasnjidə gai kərgam.»

Kuttunja Farisawa-a maləmba Attauraye-a!
(Mat 23.1-36)

³⁷ Isa mana cədi ngai duwon, Farisa laa fannjuro tia masəna dioro dojeno. Leje fadodəro ngaye masənarə napkera. ³⁸ Farisadə kəla Isa mukkonju tulje tayirro cədənnin masənarə napcənayen ajapkeno. ³⁹ Daji Kəmaye tiro: «Nayi Farisawadə ngawo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulluwe tayirro kalanguwi, amma curondodə kare kambe luwaptu so, niadiwi solan cəmbəreəna. ⁴⁰ Nayi hangal kuttua! Ti ngawodəa alakcənədə curodə yea alakcənni wa? ⁴¹ Karwu tiloaro sadaa yowo, daji awiso nayiro tayirro walnjagai.

† 11:30 11.30 Nawi Yunus gai - Jiri Nawi Yunus kawu yakkuro curo buni mafəndiyen dəganadə gai, Isa ye nune kawu yakkuro kaminnju curo kauriyen dəgai.

⁴² «Kuttundo nayi Farisawa! Bulu kaskasi so, nana so, kərijuwo samma solan[‡] jakka tuluwuwi, amma jire dio so, Alaa rawo soa kolluwwa. Tayidaa kolluwwin awo ani yea dio wajimnjaana. ⁴³ Kuttundo nayi Farisawa! Dandallan napturam fuwuye-a kasuwulan lewa darajaa-a raawwa. ⁴⁴ Kuttundo, nayi alama kauri noduram bawoa[§] am nojannilan tia guwaccane kojaidə gai.» yeno.

⁴⁵ Malamba Attauraye falnjaye tiro: «Sayinna, adəgai wulləmiya, andi yea rasamma, diye!» yeno. ⁴⁶ Daji Isaye tiro: «Nayi ye kuttundo, malamba Attauraye! Katkun kurwowu dama bawo ambo gənanəwi, amma nayi ngulondoma sanguwe tayia banagəwwawo. ⁴⁷ Kuttundo! Kauriya nawiya kureye tanduwi, koro amwurawandodəma tayia ceyeso! ⁴⁸ Ngainin awo amwurawando cadəna samma kasadduwaro shedanuwi, dalilnjudə tayi nawiyaa ceyesəna, nayi ye kauriyanja tanduwwa! ⁴⁹ Adə nangaro nanrashidunjulan Alaye: “Nawiya-a kəngayamba-a tayiro juwaakki. Laanja ceyesi, laanja yea basarjai,” cənna. ⁵⁰ Adəma nangaro bu nawiya sammaye kawu dunia alaktənaman am jaman adəyero cukkuri, ⁵¹ bu duwon jaman Nawi Haabilayen tamiya har jaman Nawi Jakariya katte laya duwadurambe-a Fado Alaye-ayen bawojənadəyero kudero samma fidənədə. Ai, nayiro wulnjagakki, kəla am jaman adəyemaro cukkuri. ⁵² Kuttundo, malamba Attauraye! Cuwuram ilmuye ngonuwi. Nayi kəlando ye ngawuwwi, koro am tia ngaworo majaidə yero dapkəwwa.»

⁵³ Isa nadəa kolyenniya, malamba Attauraye-a Farisawa-a tiro jairo gərgajagane koro kəla awo ngəwuyelan tia jəkane ⁵⁴ jawal mananjulan tia taye madu badiyera.

12

Bare rinuwwi! (Mat 10.26-33)

¹ Sa adən am kada kadami isane captane, har amanjaa guguwaccai duwon, Isa burwolan fuwurawanjuro manaduwu badiyeno. Tayiro: «Farisawadəro hangal gənanowo, nanmənafəknja yis gai. ² Awima gəraada federo culuwiwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə ye bawo. ³ Adəgaima awo curo buneyen wulluwwadəa kausulan fanjai, koro awo curo ngimben tatapkəwwadəa farsamlan kurukcai.

⁴ «Sawawani, nayiro wulnjagakki, bare am ro kambe cattuluwe ngawo adəyen awima gade rakane cadiwawodəa rinuwwi. ⁵ Amma ti rinuwimadəa nayiro fəlenjagakki: Rinowo ti duwon ngawo ro kambe cattuluwunayen kənduwo tia kannuro njakkoye cədana. Aaa, nayiro wulnjagakki, Alaa rinowo! ⁶ Binaru uwu gursu yindiro caladi, gəna? Adə yaye Ala falnjamaa cəpciyawo. ⁷ Nonowo, kanduri kəlandoyema samma komgada. Bare rinuwwi, binaru ngəwua darajan konuwua.

⁸ «Nayiro wulnjagakki, wundu duwon fuwu amben ti kakke cənamadə, Tada Kambədə ye fuwu malaiyawa Alayen kamdə kaanju cəni. ⁹ Amma kam duwon fuwu amben wua angərsənamadə fuwu malaiyawa Alayen angərdi. ¹⁰ Wundu duwon kəla Tada Kambədəyen manakuttu wuljidə, tiro gawurdiy. Amma kam Ruhu Alayea bassimadə, tiro gawurdiyawo.

[‡] 11:42 11.42 Bulu kaskasi so, nana so, kərijuwo so - Jire dio so, Alaa rawo sodə, tayi jakka kaluyedəa faidan kojana.

[§] 11:44 11.44 kauri noduram bawoa - Jiri kauri guwattudə amba tayir gəniro kalakcidə gai, Farisawa-a adanja-adə ye amba na Alayen kuruwunno kalakcai.

¹¹ Sa nayia dandallo, bi jujuriro, bi mairiro njasadiya, kēla awo wul-luwiyen bi jiri kēlando mowuwiyen bare hangalndo cijenni, ¹² dalilnjudē sa adēn Ruhu Alaye awo wulduyedēa nayiro njakkarai nangaro,» yeno.

Misal gariwu hangal bawoaye

¹³ Curo jamadēyen kam laaye Isaro: «Sayinna, yeiyaniro wulgāne, curo warasandeyen nuwani sio!» yenniya, ¹⁴ Isaye tiro: «A! Wundu wua shara kamdamandoro bi warasa dagardumandoro sēdo?» yeno. ¹⁵ Daji jamadēro: «Hangal gēnanowo! Arsiyi luwapturo kanowo, kam lēman ngēwu jēgandēna nangaro gēni roa dēgai,» yeno. ¹⁶ Daji tayiro misal cēdde: «Gariwu laa kulonju nema jairo kekkēnniya, ¹⁷ kēlanjuro: “Na nemani adēa cammākke njakkoye bawodē, awi gēle dikki?” yeno. ¹⁸ Daji walde: “Akko awo dikkidē: Jawuwanisoa wurnākke gade kura kura tandākke curonjan algamani-a awo gade gandēkkēna samma-a cammākke yakkākki. ¹⁹ Daji wuye karwunin: ‘Akko kēmboso kērwu kadaye takkēna. Garal nammākke bukke yakke, kēji fakki!’ nēkki.” ²⁰ Amma Alaye tiro: “Ni hangal bawoa! Bune adēman kawunēm daje numi! Daji awo ani kēlanēmbo capkēmmadē, wundu gēle tayia jēgandi?” yeno. ²¹ Ngaima kam kēlanjuro arsiyi capcēgēna, amma na Alayen gariwuro waljēnnimadē, ti yero wakkajiyi,» yeno.

Bare karwungai diwwi!

(Mat 6.25-34)

²² Daji Isaye fuwurawanjuro: «Adē nangaro nayiro wulnjagakki, bare kēla awo rondoro buwiyen bi kēla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi. ²³ Rodē kēmbōa kojēna, koro tiyidē ye kajēmua kojēna. ²⁴ Ngawusoa ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro ngajiram-a jawu-a ye cadanni yaye, Ala tayia ambaji. Nayidē jairo ngudowaa darajan konuwwa, diye! ²⁵ Wundundo gēle rakke karwungainjulan sa falma kawunjuro cērgai? ²⁶ To, ranguwe awo kēske adēmaa diwwawoa, awiro gēle kēla awowa gadedēyen karwungai diwi?

²⁷ «Fēreso jiri rijaidēa ruiwo, ngēnēpcaiwawo, koro caa cadiwawo. Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana jairo darajaa yaye, ngaltema kajēmu fēre aniye falnjaa nanshawan najēgēna cakkēnni. ²⁸ Ala fēreso ku karaan rijai bari kannuro fijagai ania ngai jakcidē, fagatto nayi yea jannjai, nayi kambēse ganaadē! ²⁹ Bare awo buwi-a yawi-aa manuwwi, bare karwungai diwwi. ³⁰ Jama duniaye samma awo ania majai, amma Bawando nayi ye awo anin mēradundoaro nojēna. ³¹ Attēroa, nodonju manowo duwon, awo ani yea nayiro njadi.

³² «Nayi jama gana, bare rinuwwi, Bawando nodonju bargaa nayiro njoro cēraana nangaro. ³³ Kēndando ladowo, wuridēa talaawaro yowo. Kēlandoro aritta dinjiwawo yikkududowo, arsiyindo samelan har abadaro ceriwawo, na duwon barwu ye lejiwawo, kanam ye juwuiwawodē. ³⁴ Nonowo, na arsiyindo dēganadēman karwundo ye kērga.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye

(Mat 24.45-51)

³⁵ «Canjando ye gerowo, fatēlawando ye waskada kollowo! ³⁶ Wolodiya waldu kēmanjaye gurejai gairo dabbardēnowo. Sa kēmanja larusadin ise cinnadēa bakciyama, tiro kajagai. ³⁷ Barganja wolodiya kēmanja ise tayia faada najiyidē! Jiremaro nayiro wulnjagakki, dabbarde tayia cakke masēna dioro nāpcane ise ti kēlanju kēmbō tayiro sajiyi. ³⁸ Bune dērdū

bi dərdu kojənaman kadioro walyenoa, tayia faada najiyia, barganja!
 39 Amma adəa nonowo, ca kəma fadoyedə sa barwu fannjuro isidəa
 nojənaa, tia kolje fannjuro ngayiwawo. 40 Nayi ye faadaro dəgaiwo,
 dalilnjudə sa təmanuwilan Tada Kambədə isi nangaro.» yeno.

41 Daji Biturusse: «Kəma, misal adəa andiro wa wulsagami, ra jama
 sammaro?» cəne tia kiworo. 42 Kəmaye tiro: «Wundu gəle wolodi amanna
 ye, hangalla yedə wo, ti duwon kəmanja tia kəreje wolodiya amanjuro
 nuwanja kəmboye sa təraanan njoro galajidə? 43 Kəjinju wolodi kəmanju
 waldiya, ngai cədi najiyidə! 44 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kəmadə
 kəndanju sammaa mukko wolodi adəyero cakki. 45 Amma ca wolodi adə
 karwunjun: “Kəmani duwan isiwawo,” cəne wolodiya amanjua kamun
 kwan babaktu badije juwe diben cane sagarandi kərgaro walyenoa, 46 daji
 wolodi adəye kəmanju yim təmajənni-a sa nojənni-alan ise tia kirwolan
 jajarje curo aman bowuyero cakki. 47 Wolodi mərədu kəmanjuye nojəna
 duwon dabbarduro bi mərədu kəmanjuyedəa galduro wajənamadə, jauru
 tia kowojai. 48 Amma wolodi awo kəmanju cəraana nojənni duwon awo
 tiro wowom gənaduwaye cədənəmadə, tia ganamaro kowojai. Wundu
 duwon tiro awo ngəwu cadənədə, nanjun ngəwu cawori. Koro kam
 mukkonjuro awo jauru ngəwu casakkənədə, nanjun ngəwudəmaa kojəna
 cawori.

Nanlewa gəni, firda
 (Mat 10.34-39)

49 «Kannu duniaro njəttaro kadikko. Kannudə kərmaman cambənaa,
 jauru raakko! 50 Wuro kasala laaa* saddi mbeji. Kawu ceridəro, kasala
 adəye kurwowunju jauru jau fakki. 51 Duniaro nanlewa wa kudoro
 kadikkoro təmayew? A'a, nayiro wulnjagakki, nanlewa gəni, firda. 52 Na
 adən fuwun fado falnin kam uwu firdai, yakkudə kələdo am yindiyero
 waljai, yindidə ye kələdo am yakkuyero waljai. 53 Adəgaima firdai, bawa
 kələdo tadanjuero walji, tada ye bawanjuero, ya kələdo feronjuero
 walji, fero ye yanjuero, ya kəsai kələdo kamu tadanjuero walji, kamu
 tadaye ye kəsainjuero.»

54 Daji Isaye jamadəro: «Keyera fəden cijəna ruwiya, sadəman nayiye:
 “Ingi fandiye,” nuwi, adəgaima wakkaji. 55 Koro karuwa anəmbe
 cijəna ruwiya, nayiye: “Ku jauru kausuaro walji,” nuwi, adəgaima
 wakkaji. 56 Nayi mənafəkkaso! Awo same-a cidi-alan fəlediyidəa fisardu
 nonuwwadə, awiro gəle awo jaman adən wakkajidəa fisardu nonuwwidə?

57 «Awi nangaro nayidə kələndoro kommuwe awo dioye jussənədə
 nonuwwawodə? 58 Sa lawalamanəm-a rokko shararambo lenuwiya, kəla
 jawalledəman kowori de tawaktəne, bare nia fuwu alkaliyero njadənniro.
 Adə gənia, alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi.
 59 Niro wulnjəgakki, nadən təmmaro luwumbawo, sai wuridəa cotto
 rəmbəmiya duwon,» yeno.

13

Tuwa dewo!

1 Sa adən am laa na Isayero isane lawar am cidi Galileye bu fida
 cadi duwon, Gomna Bilatus cakke tayia ceyesənayedəa tiro kekkudo.
 2 Isaye tayiro: «Galilewu ani bone ngai casana nangaro, Galilewu gade

* 12:50 12.50 kasala laaa - Kasala adəye maanaju bone cane nui.

sammaa biwunin kojanaro tēmanuwwa wa? ³ A'a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi. ⁴ Ra, am mewun wuskun soro kuruwu lakka Silowambe wurde kalanjaro cukkure sanunadē, am gade Jerualemnin dasaanadēa biwunin kojanaro tēmanuwwa wa? ⁵ A'a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi.»

Misal ya tarmuye tada bawoaye

⁶ Daji Isa tayiro misal adēa cēdde: «Kam laa curo jərwunju inabbeyen ya tarmuye kokcēna duwon, tada madaro kadinniya, cuwandanni. ⁷ Daji jərwu njattomadēro: “Akko ku kərwu yakku kəska adən tada madaro isakkiya, awima fandakkiwawodē. Calle tia! Awiro bowuro na cəmoyi?”

⁸ Amma jərwu njattomadēye tiro: “Bani ngimba, kasadde kəmēne adē tia kolle, fərdunju tamməkko muri figəkko. ⁹ Bariminna tada kekkoa, ngəla. Bawoa, calləmi,” yeno.

Isaye kamu karuwaa isangaduwa

¹⁰ Yim tustuyea laa Isa dandalnin jamaa alamji duwon, ¹¹ kamu laa nadən mbeji, karuwa tia leje maskinno cədəna kərwu mewun wuskunno nguwada rakce cəkko dajiwawo. ¹² Isa tia kirunniya, bowoje tiro: «Yani, nanmaskinnəm-a fainjakkəna!» yeno. ¹³ Tiro mukkonju gənayeyenniyama, kamudə cije cəkko daje Alaa jajaktu badiyeno.

¹⁴ Amma Isa yim tustuyea kamudəa isangajəgəna nangaro, kura daldəye gərgaje jamaro: «Curo mawuyen kawu arakku kidaye kambo amardəgəna. Yim tustuyea gəni, yim animaa arowo isanganjaa!» yeno.

¹⁵ Kəmaye tiro kalakciye: «Mənafəkka! Wundundo yaye yim tustuyea dalonju bi koronju wuije cade catti, gəna? ¹⁶ To, kamu adə, kaduwu Nawi Ibrahimbe duwon Yiwulis kərwu mewun wuskunno tia cikkerənadə nda? Yim tustuyea tia wuidu wuro wajimsəgənni wa?» yeno. ¹⁷ Adəa wulyenniya, waduwunju samma nangu kida, amma jama gade samma awo ajabba ajabba cədidəye kəji fanjai.

Misal kasuni mutarre-a yis-aye

(Mat 13.31-35; Mar 4.30-34)

¹⁸ Daji Isaye: «Nodo bargaa Alayedə, awi camunonju wo? Awiro tia rattalgəkki? ¹⁹ Alamanjudə kasuni mutarre kam laa ngoje jərwunjulən fije rije kəska kuraro walje, har ngudoso dəlambanjun fannja cadandənadə gai,» yeno.

²⁰ Koro Isa walde tayiro: «Awiro nodo bargaa Alayedəa rattalgəkki?»

²¹ Alamanjudə yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kəlje dije, har fum fujanadə gai,» yeno.

Cinna jəkkayen ngawowo!

(Mat 7.13-14, 21-23)

²² Isa jawal Jerualembe jəgailan bəla kuran gənansolan jamadəa alamji ngai duwon, ²³ kam laaye tiro: «Kəmani, am ganama wa njəkkawo cawandi?» cəne tia kiworo. Isaye jamaro: ²⁴ «Cinna jəkkadəyən jəktənowo ngawowo, nayiro wulnjagakki, am kada ngaworo majai, amma rakcaiwawo. ²⁵ Fanowo, sa kəma fadoye cije cinnadəa kərəp jakciya, nayi deyan daadadə cinna banguwe: “Kəma, kasagane!” nuwi, amma tiye: “Nayia nonjakkəni ndaran kadiwmaro,” cəni. ²⁶ Daji nayi ye: “A! Ni-a kallo buiyena ye, yayiyena ye, koro farsam bəlandeyesən jamaa alamməmma, diye!” nuwi, ²⁷ amma tiye: “Nayia nonjakkəni ndaran kadiwmaro.” Wun kuruwunno lenowo, nayi diwi diomaso!» cəne kalannjagai.

²⁸ «Nadən so ye tēdi, sheri ye naldi, sa adən Nawi Ibrahim-a Nawi Isaku-a Nawi Yakuba-a nawiya gade samma-a nodo bargaa Alayen ruwi, amma nayi kəlandodəa deyaro gəmnjagai. ²⁹ Am laa adinnam-a fəde-a yala-a anəm-alan* isane tayi ye nodo bargaa Alayen masəna dioro napcai. ³⁰ Adəgaima am laa daryeyedə burwoyero waljai, koro laa burwoyedə ye daryeyero waljai,» yeno.

Karwukutta Isaye Jerujalemba
(Mat 23.37-39)

³¹ Sa adən Farisawa laa na Isayero isane tiro: «Lene, na adəa kolle! Mai Hirudus nia njejoro manji,» yera. ³² Isaye tayiro: «Lenowo, dəla jambamadəro: “Akko ku-a bəri-a sedanna dukki, am yea isangagəkki, kawu yakkua kidanidəa tumogəkki,» wulgənowo. ³³ Fagatto ku-a bəri-a waare-a jawalni gakkı. Jerujalemlan gənia, na gaden nawi fimaa ceyesiawawo,» yeno.

³⁴ Koro Isa walde: «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawiya dəa roro yejuwe am juwanjaanadəro dongur kauye gəgəpkəwe sanuidə! Alama kuwui tadawanju fefedowanjun jakcidə gai, ngəwuro nayia nanin cap-tundo raakkəna, amma wayew. ³⁵ Akko fanndo de sul kolnjaana.† Nayiro wulnjagakkı, wua suruwawo, har nayiye: “Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə!” wulluwiro.»

14

Isaye kam dondia isangaduwu

¹ Yim tustuyea laa Isa masəna dioro fado Farisawaye kuranja laayero leyenniya, amdə juro Isa ninjai duwon, ² kam laa tiyinju nga fuwadaa fuwunjun kiro. ³ Isaye maləmba Attauraye-a Farisawa-aro: «Yim tustuyea kamba isangaduwwa halal ra haram?» cəne tayia kiworo. ⁴ Gəm kedənnya, Isa kamdəa cədanə isangajiye salamje leyeno. ⁵ Daji tayiro: «Wundundo tadanju bi dalonju yim tustuyea barambo cukkuriya, sadəman cuntuluwiwawodə?» yeno. ⁶ Koro mana tiro kalaktuwuye tayiro katkero.

Bare rokura diwui!

⁷ Isa am masəna dioro dojanadə na darajaa kərejane napcai kirunniya, tayiro misal cədde: ⁸ «Kam laa masəna larusayero nia donjiya, bare na darajaadən namməmmi, dalinjudə waneye sosamanəm kam nia darajan konjəna laaa dojəna. ⁹ Adəgaia, sosamandodə nanəmbo ise niro: “Cine nadəa tiro kolgəne!” cəni. Daji nangunəbaro cinəme lenəme na daraja bawodəlan namməmi. ¹⁰ Amma kam laa nia donjiya, lene na daraja bawolan nammə. Daji sosamanəmdə isiya, niro: “Sawani, are na darajaan nammə!” cəne fuwu jama dojəna sammayen daraja fandəmi. ¹¹ Nonowo, wundu duwon kəlanju jajakcənamadə, tia bassai. Koro kam kəlanju awimaro ngojənimadə, tia jajakcai.»

¹² Daji Isaye sosamanjudəro: «Ngəməri masəna kausuye bi lesaye dabbarnəmiya, bare sawawanəm, bi yanəmgəna, bi kəramiyanəm, bi kəmaskiyanəm gariwuwa donəmmi. Adəgai kidəmba, tayi ye nia donjane njakkarəmbi. ¹³ Amma ngəməri masəna dioye dabbarnəmiya, ngudiya so, maskinna so, ngurdiyaya so, kambuwa soa done. ¹⁴ Adəgainin bargaar

* **13:29** 13.29 am adinnam-a fəde-a yala-a anəm-alan - Kərdiya. † **13:35** 13.35 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwanjan culuwuna.

walləmi, tayi rakkane niro njakkərəmbiwawo nangaro. Yim cinowo jirewuyea Ala niro njəkkərəmbi.»

Misal masəna ngəməriye
(Mat 22.1-14)

¹⁵ Curo masənawuyen falnja adəa fangenniya, Isaro: «Barganju kam nodo bargaa Alayen masəna juwuidə!» yeno. ¹⁶ Isaye tiro: «Kam laa masəna ngəməriye cədi cəne am kada dojeno. ¹⁷ Sa masənayədə kidənniya, wolodinjuu cunode am dojenadəro: “Arowo, awiso kərma dabbargada!” yeno. ¹⁸ Amma tayi samma wajane fal fallen gawara koro ngəskera. Burwoyedə tiro: “Lowonjəkkəna gawurso, kulo yiwukkəna dolero lekke rukki,” yeno. ¹⁹ Fal ye: “Lowonjəkkəna gawurso, dalo bareye mewu yiwukkəna lekke tayia rijamməkki,” yeno. ²⁰ Faldə ye: “Bərinmaro larusa kidəkko. Adəmaro rangəkke lekkiwawodə,” yeno. ²¹ Daji wolodidə na kəmanjuyero walde awo ani sammaa wulyeyeno. Adəa fangenniya, kəma fadoyedə gərgaje wolodinjudəro: “Duwan luwe bəlaye farsam farsam so, lai lai so gai, talaawa-a maskinna-a kambuwa-a ngurdiyaya-a sammaa mane kude!” ²² Daji wolodidə walde tiro: “Kəmani, awo wulləmmadə tədəna, amma koro yaye na gərcəna mbeji,” yeno. ²³ Koro kəmadəye wolodinjuuro: “Bəlan luwe jawal kuran gananso gai amba yakke isa, fanni cəppo cəmbəro! ²⁴ Nayiro wulnjagakki, am burwon dokkənədəye falnjama masənani juwuiwawo, diye!”»

Fuwura Isayero waldu

²⁵ Am kada kadami Isaa casadduwuna kallo ledu cadi duwon, Isa suworde tayiro: ²⁶ «Kam laa naniro ise bawanju-a yanju-a, kamunju-a yallanju-a, yeiyanju-a kannawanju-a, har ronjudəmaa wajənnia, rakce fuwuraniro waljiwawo. ²⁷ Koro wundu duwon kəskanju karmoye* ngoje wua səgannimadə, rakce fuwuraniro waljiwawo. ²⁸ Wundundo gəle soro sameye tando cəraana duwon, dunonju koji ra kojiwaworo nojoro napce wuri ceji sammaa burwon komjənni tando badijidə? ²⁹ Ngai gənia, fərdudəa gənaje rakce sorodəa təmojəgənni walyenoa, am caruna samma rudu tiro gənajagane: ³⁰ “Ruiwo, kam adə soro tando badijəna duwon, tumoduwu tiro katkero!” cani. ³¹ Koro mai laa amnju dəwu mewua duwon mai kamanju am dəwu findiaro kəriwu njəkkado majia, burwon napce rakce tayia kəriwun juwui ra juwuiwawodəa curui, mare? ³² Tia jawuiro kiroa, lawalamanju kuruwunin duwon, naptu nanlewaye kororo am cukkunodi. ³³ Adəgaima kam duwon kəndanju ngaa wajənnidə rakce fuwuraniro waljiwawo.

³⁴ «Məndadə ngəla, amma kəlambo walyenoa, jiri fin gəle cayenju gairo walji? ³⁵ Manda kəlamdə kattiro bi muriro fiduwuro faidaa gəni, tia deyan yirjai. Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

15

Misal dimi faccəgənyaye
(Mat 18.10-14)

¹ Yim laa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a Isaa kərənduro nanjuro isai duwon, ² Farisawa-a maləmba Attauraye-a adəa kutturo carune

* 14:27 14.27 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

kattenjan: «Kam adə biwumasoa kasacce, har tayi-a rokko masəna cadi,» yera.

³ Daji Isa tayiro misal adəa cədde: ⁴ «Kamndo laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filəgar ləgaridəa karaalan kolje leje fal faccəgənədəa maje, har cuwandi, mare? ⁵ Cuwandiya, karwu kəjiaro ngawanən ngoje ⁶ fannjuro waldi. Daji sawawanju-a kəmaskiyanju-aa bowoje tayiro: “Wu-a nayi-a karwukəjinde kallo fəleniyo, dimini faccəgənədəa fandəkkəna nangaro,” cəni. ⁷ Nayiro wulnjagakki, adəgaima samelan karwukəji duwon kəla biwuma fal tuwa cədənayən tədida, kəla jirewu filəgar ləgari jawallan caluwunnidəmayən kojənarə tədi.

Misal cunjo faccəgənaye

⁸ «Koro kamu laa cunjonju mewua duwon, fal fatkeyenoa, fatəla wasse fadodəa fəraje hangallayən kulasse, har cuwandi, mare? ⁹ Cuwandiya, koiyanju-a kəmaskiyanju-aa bowoje tayiro: “Wu-a nayi-a karwukəjinde kallo fəleniyo, cungoni faccəgənədəa fandəkkəna nangaro,” cəni. ¹⁰ Nayiro wulnjagakki, adəgaima biwuma fal tuwa cədiya, malaiyawa Alaye ye kəji fanjai.»

Misal tada faccəgənaye

¹¹ Koro Isa walde: «Kam laa tada yindia duwon, ¹² təngərimadəye tiro: “Bawa, nuwani warasaye se!” yenniya, bawadə tayiro kəndanju dagaryeyeno. ¹³ Ngawo kawu ganayən təngərimadə awonju sammaa capce lardu kuruwu laaro leje nadən nanjairo cəde kəndanju basaryeno. ¹⁴ Wurinju sammaa ceje cot kerənniya, kəna jau lardudəro ngaye lambimaro walyeno. ¹⁵ Daji cije kam larduye laaro napciye aladəya neworo kulowanjuro tia kinodo. ¹⁶ Tada kəskəye aladəya jawuidəa juwune curonju njəmbəroro jaurə mangarjəna, amma wunduma tiro cinni. ¹⁷ Daji kəla naptunju adəyən tuwore karwunjun: “Kai! Kidama bawaniye fi yaye kəmbo juwe, har kulji, amma akko wua na adən kəneye sesi. ¹⁸ Kolle cikke bawaniyero lekke tiro: ‘Bawa, Mai Samema yero biwu yiddəkkəna, ni yero biwu njəddəkkəna. ¹⁹ Kua wua tadanəmlan bowoduro yittəkkəni. Marne, kasadde kidawunəmbe falnja gairo walləkko!’ nəkki.” ²⁰ Daji cije na bawanjuyero leyeno. Amma bawanjudə kuruwun tia kirunniya, jaurə njunoje cəgəse daunjuro kamdiye lewa kərawoye tiro kiddo. ²¹ Daji tadadəye tiro: “Bawa, Mai Samema yero biwu yiddəkkəna, ni yero biwu njəddəkkəna. Kua wua tadanəmlan bowoduro yittəkkəni,” yeno. ²² Amma bawadəye wolodiyanjuro: “Duwan lenowo, kalwu gari ngalwodəa kudowo tiro luwunowo. Ngulondonjuro kulum yakkowo, sinju yero suno yakkowo. ²³ Koro kənna kaisuadəa kudowo duwanowo. Bəri ngəməriye buiyo, bikke diyo, ²⁴ dalilnjudə tadani adə nuna duwon roaro walyeno, faccəgəna duwon tia kiwandəkko nangaro,” yeno. Daji karwunja jaurə kəjiye ngəməri badiyera.

²⁵ «Sa adən tada kuramadə kulon. Fado karəngenniya, ganga-a algaita-a nukcai fangeno. ²⁶ Wolodi laa bowoje awo wakkəjənədəa kiworo. ²⁷ Tiye: “Kannanəm diye walde iso. Bawanəm tia kəlewa salai cuwandəna nangaro, kənna kaisuadəa duwajəna,” yeno. ²⁸ Daji tada kuramadə gərgəje fadodəro ngawo wayeno. Bawanju cije culuwe tia lowodu ngəskəno. ²⁹ Amma tiye bawanjuro: “Akko kərwu kadaro kərea gairo ngənəptəkke niro kida njəddəkki, koro sawiso mananəm ngokki yaye, ngaltema wuro kani təngərima sime sawawani-a ngəməri

diyende. ³⁰ Amma tadanəm adə, arsiyinəm sammaa jawarraro rəməs cikkeje basarje walde kadinniyama, tiro kænna kaisuadəa duwayeyem!" ³¹ Daji bawadəye tiro: "Tadani, ni sawiso nanin kərgam, koro awo kakke samma kaanəm. ³² Ngəməri dio-a kəji fanda-a ani andiro wajimsaana diye, daliinjudə kannanəm adə nuna duwon roaro walyeno, faccəgəna duwon tia kiwandiye nangaro," yeno.»

16

Misal wakkil nangaaye

¹ Koro Isa walde fuwurawadəro: «Gariwu laa wakkilnjua duwon, am nanjuro isane wakkilnjudəa ngadarjane arsiyinju basarji yera. ² Gariwudə tia bowoje: "Awi kəlanəmłan wuljai fakkənadə? Balas sədde, kua adən fuwun ni wakkilni gəni," yeno. ³ Daji wakkildəye karwunjun: "Bani ngimba nanwakkilnin wua suttuluwunadə, awi gəle dikki? Dunoni bareye bawo, koro lowo dio ye wuro nangua. ⁴ To, awo wua kidanin suttuluwiya dikke am fannjan samoyidəa nokkəna," yeno. ⁵ Daji am duwon banju ngimba kasuro jəgai sammaa tilo tiloyen bowoje burwoyedəro: "Ndawuro bani ngimba nia njəgai?" cəne tia kiworo. ⁶ Tiye: "Kəndawu jaitunne tonon miaro," yenniya, wakkildəye tiro: "Kakkadunəm kasuye ngone duwan namme fiwu ruwune." ⁷ Koro kam gadero: "Ni nda, ndawuro nia njəgai?" yeno. "Algama buwu miaro," yenniya, wakkildəye: "Kakkadunəm ngone fisku ruwune," yeno. ⁸ Banju ngimbadə wakkil jire bawoa kəla nanganju adəyen kingoro, daliinjudə duniawu arsiyinjalan nanga kam fandoyen jama Alayea kojana nangaro. ⁹ Nayiro wulnjagakki, arsiyi dunia adəyelan sawawa fandowo. Sa dajənalən, nayia kəndəgairam sawisoyen ngalaro njamoyi.

¹⁰ «Kam awo ganən jireadə, ngəwu yen jirea. Koro kam awo ganən jire bawoadə, ngəwu yen jire bawoa. ¹¹ Arsiyi dunia adəyen jirenambu diwwaa, wundu gəle arsiyi jireye sameyedəa mukkondoro cakki? ¹² Koro ləman kaando gənidəlan jirenambu diwwaa, wundu gəle nayiro nuwa kaando njadi? ¹³ Wolodi fima rakce wolodi kəma yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal cərayi, bi fal bərsəmje fal bassi. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuri-ayero walluwawo.»

Attaura Nawi Musaye-a nodo bargaa Alaye-a

¹⁴ Farisawa tayi wuri rawowu nangaro awo ani sammaa fangeranniya, Isaro rudu gənayeyera. ¹⁵ Isaye tayiro: «Nayi fuwu amben kəlandoa jirewuro ngonuwwa, amma Ala awo karwundoye nojəna. Awo fuwu amben ngəlaro jajakcaidə na Alayen waada.

¹⁶ «Attaura-a kitawuwa nawayaye-adə dasaana duwon har jaman Yahaya Kasalamaye kadio. Tən sa adən kawuri kəji nodo bargaa Alaye ambo wuldiyi, koro wundu yaye tiro ngaworo məldi. ¹⁷ Adə yaye səkkal fal Attauraye baworo waldudəro same-a cidi-a baworo walduma budu wo. ¹⁸ Wundu duwon kamunjua dəpce gade niyajənadə kənjəna cədəna. Koro kam duwon kamu dəpkadaa niyajənadə, ti ye kənjəna cədəna.

Misal gariwu laa-a Lajarus-aye

¹⁹ «Gariwu laa mbeji, yim nguson kajəmu kime so, kaila linne ngalwo so luji ye, kullum tamtam-a daraja-alan napci ye. ²⁰ Cinna fannjuyen ngudi laa ye bowada tiyinju samma tunoa mbeji, cunju Lajarus. ²¹ Kənanjuadəro, kəmbo tewur gariwudəyen cidiro fidənadəa

boro mangarji kær̄ga, koro kær̄iyama isane tunowanjudæa mæmælaccai. ²² Ngudidæ bawoyenniya, malaiyawa tia ngojane gære Nawî Ibrahimbero kesado. Gær̄iwudæ ye bawoje tia sittær̄ayera. ²³ Curo kannuyen ajawu jauro cai duwon, kæla sapkenniya, kuruwun Nawî Ibrahim-a gærenjun Lajarus-aa kiro. ²⁴ Daji yilje: “Bawande Ibrahim, wua njunosæne Lajarusæ node ci ngulondonjuye ingiro læpcuwo tælammî samjo, curo kannu adæyen jauro bone yakki, diye!” yeno. ²⁵ Amma Nawî Ibrahimbe tiro: “Tadani, tange sa dunialan jauro kæji yamidæ, Lajarus ye jauro kuttu caidæ. Amma kær̄ma ti na adæn ronju bowada, ni ye curo boneyen kær̄gam. ²⁶ Koro ngawo adæyeman kattenden bælaa kura kuruwu fetta, bare nanden wunduma cije nandoro lejænni, bi nando yen wunduma nandero isænni nangaro!” yeno. ²⁷ Tiye: “Marne, Bawa, lowonjækkæna, Lajarusæ fado bawaniyero node, ²⁸ yaanani uwu mbeji. Kolle lejo tayia galajo, bare tayi ye na ajawuye adæro isanniro!” ²⁹ Amma Nawî Ibrahimbe tiro: “Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a nanjan mbeji. Kolle tayia fanja!” yeno. ³⁰ Koro tiye: “A’a, Bawa Ibrahim! Amma kam laa karmolan cije nanjaro leyenæ, tuwa cadi,” yenniya, ³¹ Nawî Ibrahimbe: “Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a fanduro wayeraa, kam nuna roaro walje cijænama kasaccaiwawo.”»

17

Bare kamba karwulan tawwi!

¹ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Awowa casakke am taljane biwu cadidæ kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidæ! ² Kamdæye daunjuro kau neduram mafændi lujagane bær̄æmbo gæpcaanama tiro ngalwo, tadawa sanana aniye falnjaa cakke talje biwu cædidæro. ³ Hangal gænanowo! Kær̄aminæm biwu niro njæddia, tiro wulgæne. Tæmjia, tia gawurne. ⁴ Curo kawu fallen tulurro biwu ngiddo yaye, tulurro walde ise niro: “Tæmmækkæna,” cænïa, tia gawurne.»

⁵ Daji kængayambadæye Kæmadæro: «Kambær̄sendedæa yirgai!» yer-anniya, ⁶ Kæmaye tayiro: «Ca kambær̄sendo mbejia, kasuni mutarre gai tængær̄ima yaye, ranguwe kæska kura adæro: “Mæktæne, curo bær̄æmben kœktæne!” wulgæwiya, manando jægai.

⁷ «Kamndo laa kær̄æanju kulo baredu bi læman neworo leje karaan walde isiya, tiro: “Duwan are namme bær̄i bui!” cænï wa? A’a! ⁸ Tiro: “Bær̄i desægæne, kajæmunæm kadawu bawoa yakkæmiya, are kœmboni kude fisægæne. Bukke yakkiya duwon, ni ye bui yai,” cænï. ⁹ Koro kær̄æanju awo tiro wuljægænadæa cædæna nangaro, tia wuseji wa? A’a! ¹⁰ To, nayi ye awo Ala wulnjaana sammaa diwe ceriya, adægai wullowo: “Andi kær̄æawa faida bawoa, awo wajimsaana bas kidiye!”»

Isaye am barasua mewu isangaduwu

¹¹ Isa bær̄ni Jerujalemboro ledu cædi duwon, karangi katte cidi Samariyaye-a Galileye-aa giya. ¹² Bæladeya laa karængenniya, kongwa barasua mewu tia kapkeyera. Kuruwun dajane ¹³ kowo sapcane tiro: «Sayinna Isa, marne andia njunosane!» yera. ¹⁴ Isa tayia kirunniya, tayiro: «Lenowo, rimannadæro fæledægænowo!» yeno. Lejai ngai duwon, ngajane tayirro walyera. ¹⁵ Falnja ngajænaro asuyenniya, kowo sapce Alaa cængoriaro walde ¹⁶ fuwu Isayen tungurumje ngumnju cidin gænaje tia wuseyeno. Tidæ kam Samariyaye. ¹⁷ Daji Isaye: «Tayi mewu samma ngajana, mare? To, nda tayi lægardæ? ¹⁸ Kusotto adæro kajia, wundunjama

walde Alaa wuseji bawo wa?» ¹⁹ Daji kamdaro: «Cine lene! Kambarsenam nangaro njakkawo fandamma,» yeno.

Kānde nodo bargaa Alaye
(Mat 24.15-28, 36-44)

²⁰ Yim laa Farisawaso Isaro kēla yimbi nodo bargaa Alaye duniaro isiyen keworanniya, tayiro: «Nodo bargaa Alaye asuduramsolan gani isi, ²¹ koro wundumaye: “Akko ti!” bi “Towo ti!” wuljiwawo. Nonowo, nodo bargaa Alayedā dawundoman kerga,» yeno.

²² Daji Isaye fuwurawadaro: «Sa ise kawu fal yayero Tada Kambedāa kuroro jaurō raawwa, amma tia ruwwawo. ²³ Amsoye nayiro: “Akkonju!” bi “Towonju!” caniya, bare lenuwe tayia gawwi. ²⁴ Jiři same ci fallan har todaro cuwalde wassidā gai, yim kendenjuyedān Tada Kambedāe ye ngai. ²⁵ Amma Ala kadarjēna, sai jaurō bone cane am jaman adāyedā tia wajaiya duwon.

²⁶ «Jaman Tada Kambedāye alamanju jaman Nawī Nuhuye gai. ²⁷ Sadān amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadī ye ngai duwon, har yim Nawī Nuhu maaradaro ngaye ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno. ²⁸ Koro alamanjudā jaman Nawī Lutuye gai. Amso jawui ye, casai ye, kasuwun luwa so, lado so cadī ye, kulo barejai, fado casandī ye kasarga. ²⁹ Daji yim Nawī Lutu bēla Sodomben culuwunadān, dēlawu kannuye-a kauwa kannuaye-a samēn cudure tayi sammaa siyeyeno. ³⁰ Yim duwon Tada Kambedāe fālediyidān adāgaima wakkaji.

³¹ «Yim adān kam duwon kēla soronjuyen karenju ye curo soroyen dāganadā bare jēpce kare ngoje lejī cāne curo sorodāyero ngaanni! Koro kam kulolan dāganadā ye bare fadōro waldānni! ³² Tangowo kamu Lutuyea! ³³ Wundu duwon ronju fiwo cāraanamadā ronjudāa cuwatki, amma wundu duwon ronju* cuwatkanamadā ronjudāa cāriwi. ³⁴ Nayiro wulnjagakki, yim adān bune am yindī dāgāl tilon bowada duwon, fal ngojane fal koljai. ³⁵ Koro kamu yindī ye kallo nedu cadī duwon, fal ngojane fal koljai. ³⁶ [Kongwa yindī ye kulon duwon, fal ngojane fal koljai.]»

³⁷ Daji fuwurawanjuyē tiro: «Kāma, ndaran awo adā wakkaji?» cane tia keworanniya, tayiro: «Na fiwa dāganalan kowuwaso ye captai,» yeno.

18

Misal kamu kwa faccagānaa-a alkali-aye

¹ Daji Isa fuwurawanjuro kēla sawiso tēma koljannilan moduwa cadoyen misal adāa kiddo. ² Tayiro: «Bēla laan alkali laa Ala yea rijēnni, kam yea nangujēnni mbeji. ³ Koro curo bēla adāyēn kamu kwa faccagānaa laa ye mbeji. Kullum na alkalidāyero ise tia lowoje: “Wuro shara kēla kēladoniyen sādde!” cāni. ⁴ Tussēna sonju cāmowonni, amma ngawo adāyēn alkalidā karwunjun: “Ala yea rikkāni, kam yea nangunēkkāni yaye, ⁵ kamu adā kullum wua suwolsēna nangaro, tiro shara yiddakki, bare kēnde ngāwunjudān karwuni tēgāmbo jajēnniro!” yeno.» ⁶ Daji Kēmadāyē: «Awo alkali jirenambuma adā wuljēnadāa fanowo! ⁷ To, Ala nda, am kōrejāna bune-a kausu-aro tiro sonja caddidaro shara kēla kēladowanjayēn caddiwawo wa? Ra, kawu kadaro tussēna duwon, tayia

* **17:33** 17.33 ronju - Kam duwon ronju na Alayen fiwo cāraanamadā ronju duniān cuwatki, amma kam duwon Isa nangaro ronju duniān cuwatkanamadā ronju na Alayen cāriwi.

banajiyi? ⁸ Nayiro wulnjagakki, duwaman sharanja kamji. Adə yaye sa Tada Kambedə duniaro walde isiya, koro yaye kambərse dunialan cuwandi wa?»

Misal Farisa-a akki mowoma-aye

⁹ Daji Isa am tayi kəlanjaa jirewuro ngojane am gadea rujanaro misal adəa kiddo: ¹⁰ «Am yindi moduwa dioro Fado Alayero lejane kasargawo. Kam faldə Farisa, faldə ye akki mowoma. ¹¹ Farisadə cije daje karwunjun moduwa cəde: “Ala, wu am gade-a gade nangaro wusenjəkkəna. Wu barwu gəni, diwi dioma gəni, kənjənama gəni, bi akki mowoma adə gai gəni. ¹² Wudə curo mawuyen yindiro asem dikki, koro awo fandəkkəna ngan fal curo mewuyen sadaaro yikki,” yeno. ¹³ Amma ti akki mowomadə, ngawolan daada kəlama sapcənnin nganjnju bakciaro: * “Ala, wu biwuma, wua njunosəne!” yeno. ¹⁴ Nayiro wulnjagakki, Farisadəa gəni, akki mowomadəa Ala jiremaro ngojo. Nonowo, wundu duwon kəlanjua jajacənamadə, tia bassai. Koro kam kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai,» yeno.

Isaye yalla sananaro bargaa dəptuwu
(*Mat 19.13-15; Mar 10.13-16*)

¹⁵ Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejoro nanjuro cawudi duwon, fuwurawadə adəa kerunniya, amdəa wusayera. ¹⁶ Amma Isa yalla sananadəa bowoje fuwurawanjuro: «Yalladəa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkəwwi! Nodo bargaa Alayedə am tayi gaiye nuwanja, diye! ¹⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa Alayedəa kasaccənnidə təmmaro ngayiwawo!» yeno.

Kam kura laaye ro sawisoye mada
(*Mat 19.16-30; Mar 10.17-31*)

¹⁸ Kam kura laaye Isaro: «Maləm ngələma, awi dikke ro sawisoye fandəkki?» cəne tia kiworo. ¹⁹ Isaye tiro: «Awiro wua ngələman bowosəmi? Ala gənia, wunduma ngələ bawo. ²⁰ Wadawadəa† nonəmma: Bare kənjəna dimmi, bare ro kambe tuluwummi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!»† yeno. ²¹ Kamdəye: «Tən gananilan wada ani sammaa gakkəna,» yeno. ²² Isa adəa fangenniya, tiro: «Koro yaye awo fal nia maunjəna. Kəndanəm sammaa lade talaaworo dagargəne, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno. ²³ Kamdə adəa fangenniya, ti jauru gariwu nangaro karwukutta tia tai daje kida. ²⁴ Isa karwukuttanjudəa kirunniya, tiye: «Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonju jauru jau, diye! ²⁵ Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudəro karimoye cuwuri riwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁶ Am adəa fanjanadəye tiro: «Assha! Adəgaia, wundu gəle njəkkawo cuwandi?» yera. ²⁷ Isaye: «Awo kambo yojiwawodə Alaro yoji!» yeno. ²⁸ Daji Biturusse tiro: «Akkonde awindeso kolliye nia njəgaiyena,» yenniya, ²⁹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma nodo bargaa Alaye nangaro fado, bi kamu, bi yaana, bi bawa, bi ya, bi yalla koljənadə, ³⁰ dunia adəman awo koljənadəmaa ngəwuro kojəna cuwandiawodəma bawo. Koro leira wakkajiyi, ro sawisoye ye cuwandi,» yeno.

* **18:13** 18.13 nganjnju bakciaro - Karwukutta fəledu. † **18:20** 18.20 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. † **18:20** 18.20 NL 20.12-16; SK 5.16-20

Isaye kanyakkuyero kɛla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 20.17-19; Mar 10.32-34)

³¹ Isa mewun yindindɛa sɛgɛriro cuttuluwe tayiro: «Fanowo, Jeru-jalembo leniye, koro awo nawiyaso kɛla Tada Kambedɛyen ruwujana samma wakkaji. ³² Am tia cadane mukko kɛrdiyayero casakke, tayi ye tia rujane rarajane tiro lallari tuwajagane ³³ kirwolan jajarjane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno. ³⁴ Amma fuwurawadɛ awima asujanni. Maananju tayiro gɛraaada nangaro, awo wuljɛnadɛa nojanni.

Isaye kambua isangaduwu
(Mat 20.29-34; Mar 10.46-52)

³⁵ Isa bɛla Jerikoye karɛngenniya, kambu laa ci jawallen napkada lowo cɛdi mbeji. ³⁶ Jama kojairo fangenniya, awi wakkajoro kiworo. ³⁷ Tiro: «Isa kam Najaratte kodu cɛdi,» yera. ³⁸ Daji kowo sapce: «Isa Tada Mai Daudaye,‡ wua njunosɛne!» yeno. ³⁹ Am fuwu gɛrjana lejaidɛ tiro jakkade mɛdɛk napco yera, amma cayeɛ kojɛnaro kowo sapce: «Tada Mai Daudaye, wua njunosɛne!» yeno. ⁴⁰ Daji Isa daje tia nanjuro cawudo yeno. Kewudɛnniya, tiro: ⁴¹ «Awi niro njɛddɛkkiya, raam?» cɛne tia kiworo. Tiye: «Kɛma, sim fandɛkkiya, raakko!» yeno. ⁴² Daji Isaye tiro: «Sim fandɛ! Kambɛrsenɛm nangaro nanlewa fandɛmma,» yeno. ⁴³ Sadɛman sim cuwande Alaa cungoriaro Isaa giya. Jama samma adɛa kerunniya, tayi ye Alaa jajaktu badiyera.

19

Isa-a Jakaya-a

¹ Isa bɛla Jerikoyero ngaye reje kodu badiyeno. ² Bɛladɛn kam laa mbeji, cunju Jakaya. Ti kura akki mowomasoye ye, jauru gariwu ye. ³ Wundu ti Isa wo cɛne tia kuroro maji, amma kɛla jama kadayen rangɛme kuroro tiro katkero, ti kori nangaro. ⁴ Daji Isaa kuroro cɛgase fuwuro leje na Isa kojidɛyen kɛla tarmu laayero tatkeno. ⁵ Isa nadɛro kadinniya, kɛla sapce tiro: «Jakaya, duwan jɛmme, ku sai fannɛmlan jɛmmɛkkiya!» yeno. ⁶ Jakaya ganje jɛpce karwu kɛjiaro tia kapciye sosayeno. ⁷ Jamadɛ adɛa kerunniya, karwunja waje: «Fado biwumayen jɛpcɛna!» canɛ. ⁸ Amma Jakaya cijɛ daje Kɛmadɛro: «Kɛma, reda kɛndaniyedɛa talaawaro yikki. Koro kam laayen wuri cukkowonaro mowokkɛnaa, kawak dewu tiro kalakkɛgɛkki,» yeno. ⁹ Daji Isaye: «Ku fado adɛn njɛkkawo jɛpcɛna, dalilnjudɛ kam adɛ ye kaduwu Nawi Ibrahimbe* nangaro. ¹⁰ Nonowo, Tada Kambedɛ am faccaanaa maje njɛkkaworo kadio,» yeno.

Misal Mai-a wolodiyanju-aye
(Mat 25.14-30)

¹¹ Jamadɛ awo ania kɛrɛnjai ngai duwon, Isa tayiro misal wulduwu badiyeno, dalilnjudɛ Jerujalemɛa kɛrɛnjɛna ye, koro tayidɛ nodo bargaa Alaye sadɛman duniaro jɛpciyiro tɛmajana ye nangaro. ¹² Tayiro: «Maina laa lardu kuruwu laaro leje kɛrmai lardunjuye cuwande walde isi cɛne sapturo ciyeno. ¹³ Daji wolodiyanju mewu bowoje wundunja yayero mina† fal fal ce tayiro: “Kawu waldɛkke isɛkkiro tilan sawur dewo,» yeno.

‡ 18:38 18.38 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. * 19:9 19.9 kaduwu Nawi Ibrahimbe - Jakaya ye Nawi Ibrahim gai Alaa kasacce na Alayen njɛkkawo cuwandɛna. Adɛma nangaro Jakaya kaduwu jireye Nawi Ibrahimbe. † 19:13 19.13 mina - Mina faldɛ alwasi kida kawu miaye.

14 Amma am lardudøye tia wajane, har ngawonjun am canode: “Kam adə maindero waljidəa rayiyende!” yera.

15 «Maije kadinniya, wada ce wolodiyanju tayiro wuri cinadəa bowoja isa awiso sawurlan cawandoro nojo yeno. 16 Burwoyedə ise tiro: “Barganəmmin, akko mina simmadən mina gade mewu fandəkko,” yeno. 17 Maiye tiro: “Wuse, wolodi ngələma! Awo ganan aman dimma nangaro, nia lawan bəla mewuyero galanjəkki,” yeno. 18 Yindiyedə ye ise tiro: “Barganəmmin, mina simmadən gade uwu fandəkko,” yenniya, 19 Maiye: “Nia lawan bəla uwuyero galanjəkki,” yeno. 20 Daji wolodi gade ye ise tiro: “Barganəmmin, akko minanəm. Tia kesolan kərəkke dam gənayəkko. 21 Ni kam jau nangaro, ringekko. Awo gənanəmmidəa ngonəmi, awo nadəmmidə yea kalanəmi,” yeno. 22 Maiye tiro: “Mana cinəben shara njəddəkki, wolodi kələdo! Wu kam jau, awo gənakkəni ngokki, koro awo nadəkkəni kalakkiro nonəmna, gəna? 23 To, awiro gəle wufinidəa bankilan gənanəmmidə? Ca ngai dimmaa, waldunidən wufini riwanjua mowokkəna,” yeno. 24 Daji Maiye am nadən daadadəro: “Minadəa nanjun mowowo, kam nanjun mewuadəro yowo!” yeno. 25 Tayiye: “A! Barganəmmin, nanjun mewu mbeji, diye!” yeranniya, 26 Maiye: “Nayiro wulnjagakki, wundu duwon nanjun awoamadə,† tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,§ awo cədanadəmaa tilan camoyi. 27 Kələdowani mainjaro walləkkiro wajana dəa kudowo fuwunin roro yejowo!” yeno.»

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

Isaye mai gai Jerujalemba ngawo

(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Yah 12.12-19)

28 Ngawo Isa adəa wuljənayen, koro walde kəla fuwunna Jerujalemba ledu badiyeno. 29 Gərə bələwa Baitfaje-a Baitani-aye na Kau Jaitunne canidəa karəngeranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode 30 tayiro: «Bəla fuwundoyedəro lenowo! Ngawuwiyama, koro kutta wunduma tiro ngalte juwanni tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo! 31 Kam laaye: “Awiro fəranguwii?” cəne nayia njaworia, tiro: “Kəmadə tilan mərədunjua,” wulgənowo!» 32 Daji am tayia cunodənadə lejane Isa tayiro wuljəgənadə gai nayeyera. 33 Kuttadəa fərakcai duwon, kəmanjusoye tayiro: «Awiro fəranguwii?» yeranniya, 34 tayiye: «Kəmadə tilan mərədunjua,» yera. 35 Daji kuttadəa* na Isayero cawude kalwunja kələdəro ferjagane tia ngoyeyera. 36 Leji adəgai duwon, am kalwunja kəla jawallen feryera. 37 Na jawal Kau Jaitunnedən jəpcidəa karəngenniya, fuwurawanju samma karwu kəjiaro kowo sarpəne kəla awo ajabba ajabba carunayen Alaa njungoro badiyera. 38 Tayiye: «Bargaa mai cu Kəmandeyen isimadə! Kərma duwon katte Ala-a amnju-ayen nanlewa kərga, Mai Samemaro daraja tio!»† cani. 39 Curo jamadəyen Fərisawa laaye Isaro: «Sayinna, fuwurawanəmbo wulgəne gəm cado!» yeranniya, 40 tiye: «Nayiro wulnjagakki, nəmgeraa, dongur kauyesoma burwu casakki,» yeno.

Isaye Jerujalemba njikkiro

‡ 19:26 19.26 wundu duwon nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarə asuji. § 19:26 19.26 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

* 19:35 19.35 kuttadəa - Noduwuram Isa mai gai rokura bawoa Jerujalemba kələwan ngayiyə. † 19:38 19.38 Jaw 118.26

⁴¹ Isa Jerujalemba del karənje bərnidəa kirunniya, tiro kikkiro. ⁴² Bərnidəro: «Kai! Ca ku awo nanlewa njukkudidəa nonəmmaa, amma kərma nodu adə niro gəraaadaro waljəna. ⁴³ Adə nangaro yim laa ise kəladowanəm dirinjane kəlnjane kanji fiyen yaye kikiminjagane garunəmbo cidi capcagane tiyen kojane ⁴⁴ ni-a am curonəmlan dasaana-a sammaa təgəmbo sinjagai, har kau falma kəla kamanjuyen gənaada baworo cadi, dalilnjudə sa Kəmande amnjua cəkkayiye isənaro nonəmmi nangaro,» yeno.

Isa Fado Alayen

(Mat 21.12-17; Mar 11.15-26; Yah 2.13-25)

⁴⁵ Daji Isa balballa Fado Alayero kərgaanniya, kare ladomasoa dudu badiyeno. ⁴⁶ Tayiro: «Kitawulan ruuwada: “Fannidə fado moduwaye!” † amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!» † yeno.

⁴⁷ Yim nguson Isa Fado Alayen jamaa alamdu cədi duwon, wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-a tia njejoro majai, ⁴⁸ amma jawal cawandənni, dalilnjudə jama samma hangalnja nanjun tia fanjana nangaro.

20

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mat 21.23-27; Mar 11.27-33)

¹ Yim laa Isa Fado Alayen jamaa alamje tayiro kawuri kəji Alayedəa wuljiyi duwon, wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa-a nanjuro isane ² tiro: «Andiro wulsagane, kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo adəa njo?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki, wulsəgənowo! ⁴ Kasala Yahaya jamaro cəddənədə, sameyen kadio ra kamben?» cəne tayia kiworo. ⁵ Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyəa, andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori. ⁶ Amma “Kamben” wulliyəa, jama samma andiro kau gəgəmsagane seyesi, dalilnjudə Yahayaa nawiro ngojana nangaro.» ⁷ Daji Isaro ndaran kadiomaro nojanni yera. ⁸ Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal jərwu aɡəriduwu kəladowaye

(Mat 21.33-46; Mar 12.1-12)

⁹ Daji Isa misal adəa jamaro manaduwo badiyeno. Tayiro: «Kam laa jərwu inabbe cəde jərwuwu laaro aɡərijiye bəlawuro kawu kadayero sapkada. ¹⁰ Sa fərdoye kidənniya, nuwanju cuwandoro kəreanju laaa na jərwuwudəyero kinodo. Amma jərwuwudə tia cadane bəkcane mukko dea duyera. ¹¹ Koro walde kərea gade kinodo. Ti yea cadane bəkcane basarjane mukko dea duyera. ¹² Koro walde kərea yakkuye kinodənniya, caye gai ti yea larujane duyera. ¹³ Daji kəma jərwudəyero: “Awi gəle dikki? Tadanı raakkənədəmaa nodəkki. Waneye tiro daraja cadi,» yeno. ¹⁴ Amma jərwuwudə tadanjudəa kerunniya, kattenjan: “Adəma warasamadə wo! Tia yejiyo, warasadə kaandero waljo!” yera. ¹⁵ Daji tia cadane jərwudəlan cattuluwe roro keyeso.

«To, kəma jərwuyədə awi cədi? ¹⁶ Ise jərwuwu ania roro ceje am gadero jərwunjudəa ci,» yeno. Jamadə adəa fangeranniya, tayiye: «Suwana!

Bare ngairo waljenni!» ¹⁷ Amma Isa tayia ninije: «To, awi maana awo kitawulan ruwuwada adäye?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadä, tima kau tandoye sammaro faidaaro waljänadä wo.”†

¹⁸ Nonowo, kam këla kau adäyero cukkurënamadä nanamdi, koro kaudä kambo cukkuriya, këluwuro kalakci,»† yeno.

¹⁹ Malëmba Attauraye-a wurawa rimannaye-a jawal tia taye majai duwon, jamadäa riyera, dalilnjudä këlanjaman misaldäa kidoro asujana nangaro.

Kambiwu këla akki njoyen
(Mat 22.15-22; Mar 12.13-17)

²⁰ Daji wurawa adinwuye ani Isaa mëlastu badijane curo mananjuyen cada mukko gomnayero casakkoro am laa jirewu gairo këlanja kalakcanaa nanjuro kenodo. ²¹ Tiro: «Sayinna, mana wuldunëm-a jamaa alamdunëm-a samma jirero noniyena, koro wundumaa gayirnëmbawo ye, jawal Alaye kalkallo yikkërami ye. ²² To, Kaisarro* akki njodä, andiro halal ra haram?» cane tia keworo. ²³ Amma Isa niadiwinjadäa asuje tayiro: ²⁴ «Wuro dinariyus† fëlesëgënowo rukke! Cu-a këla-a wunduye tilan dasaa?» cane tayia kiworënniya, tiro «Kaisarre,» yera. ²⁵ Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa, awo Kaisarredäa Kaisarro yowo, koro awo Alayedäa Alaro yowoli!» yeno. ²⁶ Adägaima rakcane fuwu jamayen Isaa curo mananjuyen cadanni. Jaawunjudäa jauru ajapcane mëdäk napkera.

Kambiwu këla cinowo duniayen
(Mat 22.23-33; Mar 12.18-27)

²⁷ Sadusiya laa, tayi cinowo duniayea kasaccannidä, na Isayero isane ²⁸ tiro koro cadde: «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa yanjugëna tada bawo bawoje kamu koljia, kamu yanjugëna faccëgëneyedäa niyajo yanjugënarö kaduwu majuwoli!”† ruwujëna. ²⁹ Akko yaana tulinr mbeji. Burwoyedä kamu ngoje tada cuwandënnin bawoyeno. ³⁰ Yindiyedä ye kamudäa niyayënniya, ngai. ³¹ Yakkuyedä ye ngai. Adägaima tayi tulurso tada cawandënnin bawoyera. ³² Ngawo adäyën kamudä ye bawoyeno. ³³ To, tayi tulurso tia camowonadä, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

³⁴ Isaye tayiro: «Am jaman adäye larusa so, niya so cadä, ³⁵ amma am duwon leira-a karmon cidu-aa cawandënadä larusa so, niya so cadiwawo. ³⁶ Karmon cidudën nuwanjaa nangaro, tayidä tadawa Alaye, malaiyawa gai rakcane gadero sanuiwawo.‡ ³⁷ Koro Nawi Musa këlanjuma kitawulan na kannu dawu këska cambiyedën am bawojana cijaidäa tabbaccëgëna. Tidä Këmandea Ala Ibrahimbe-a Ala Isakuye-a Ala Yakubaye-alan bowoyeno.† ³⁸ Këmandedä Ala am nunaye gani, am roaye, nanjun tayi samma ronjaa nangaro,» yeno. ³⁹ Daji malëmba Attauraye laaye tiro: «Sayinna, jaawunëmdä kalkal!» yera, ⁴⁰ Adägaima wunduma cinju mudu kaje tiro koro gade cëddënni.

† **20:17** 20.17 Jaw 118.22 † **20:18** 20.18 Ish 8.14; Dan 2.34-35 * **20:22** 20.22 Kaisar - Gomna kura Rombe † **20:24** 20.24 dinariyus - Dinariyus faldä alwasi kida kawu falle. † **20:28** 20.28 SK 25.5 ‡ **20:36** 20.36 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adëma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † **20:37** 20.37 NL 3.6

Almasiwudə Tada Mai Daudaye
(Mat 22.41-46; Mar 12.35-37)

⁴¹ Daji Isaye tayiro: «Ndayilan Almasiwudə Tada Mai Daudaye[§] canidə? ⁴² Mai Dauda kəlanjuma kitawu Jawurayelan manaje: “Kəmandeye Kəmaniro: ‘Namme kəmborammilan duwon, ⁴³ kələdowanəmba cidiya sinəmbəro yakkəkko!’ cənna.”† ⁴⁴ Mai Daudaye tia Kəmalan bowojənədə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?» yeno.

Hal maləmba Attauraye
(Mat 23.1-36; Mar 12.38-40)

⁴⁵ Jama samma tia kərənjai duwon, Isaye fuwurawanjuro: ⁴⁶ «Maləmba Attaurayero hangal gənanowo! Kalwu kuruwua dadadu caraana, koro kasuwulan lewa darajaa-a dandallan bi masəna kuralan na darajaa-a jaumaro caraana. ⁴⁷ Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa jawui ye, halnja gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərjai ye. Am aniye ajawunja leiran jauro kura!» yeno.

21

Sadaa kamu kwa faccəgənaaye
(Mar 12.41-44)

¹ Isa kəla sapkenniya, arsiyiwu laa curo sanduwu sadaa fidaarambedəro wuri fijagai kiro. ² Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye gursu kime yindi* fijiyi kiro. ³ Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu ngudi kwa faccəgənaa adə tayi sammaa kojənaro fijəgəna. ⁴ Tayi samma arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti ngudi duwon awo ronju riwoye ngaa fiyeyeno,» yeno.

Jawawi Isaye

kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen

Wurdu Fado Alaye
(Mat 24.1-14; Mar 13.1-13)

⁵ Fuwurawanju laaye kəla jiri Fado Alayedəa kauwanju shawa shawa-a sadaa Alaro sadakcaana-alan janejanədəye kəlan manajai duwon, Isaye: ⁶ «Awo ruwi anidə, sanja cəde kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno. ⁷ Tayiye: «Sayinna, sawi awo ani wakkajai? Koro awo ani sammaye sanja cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo. ⁸ Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni! Am ngəwu cunilan† isane: “Wuma ti wo!” koro “Sadə cədəna!” cani. Bare tayia gawwi! ⁹ Kəriwu so, hangalsango soye lawar fanuwija, bare yaanuwwi! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni.»

¹⁰ Koro Isa walde tayiro: «Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. ¹¹ Cidi ye na gadegaden jauro loloji, wowa-a kəna-a ye na naro ngasayi. Koro awowa riduye-a alama ajabba ajabba-a ye samelan fəledagai. ¹² Amma kawu awo ani samma wakkajaidəro, nayia njadane basarnjane dandalnin sərənjangai, kosoro njasakki, koro cuni nangaro‡ fuwu mai so, gomna so yero

§ 20:41 20.41 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † 20:43 20.42-43 Jaw 110.1 * 21:2 21.2 gursu kime - Kunguna yauidiyaye tamannju ganama. † 21:8 21.8 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani. ‡ 21:12 21.12 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro.

njasadi. ¹³ Ngainin dama shedaro walduye fandui. ¹⁴ Adə nangaro kawudəro nia ngonowo, bare kəla awo kəlando moworo wulluwiyen karwungai diwwi, ¹⁵ dalilnjudə wuma awo kalkal wulluwidəa njadəkki, koro kuro waduwendoyen wundunjama rakce nayia kambiwinjaiwawo. ¹⁶ Bawando-a yando-a so, yaanawando so, kəramiyando so, sawawando so nayia njadane laandoa roro ceyesi. ¹⁷ Cuni nangaro am samma nayia wanjai, ¹⁸ amma kanduri kəlandoyema facciyiwawo. ¹⁹ Kanadi ngonuwiya, njəkkawo fandui.

Wurdu Jerujalembə

(Mat 24.15-28; Mar 13.14-23)

²⁰ «Sa sojiya kada isane bəрни Jerujalembəa dirijane kəljana ruwiya, wurdunju karənjənarə nonowo. ²¹ Sa adən am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kuro cagaso leja! Am curo bərnidəyen dasaanadə ye caluwo, koro am karaanjulən dasaanadə ye bare bərnidəro ngasaanni! ²² Dalilnjudə adəma sa ajawu gənaduwuyedə wo, ngainin awo kitawulan ruwuwada samma wakkajai.† ²³ Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja! Masiwa kura lardudəro ngayi, Ala jama adəro gərgajəgəna nangaro. ²⁴ Laanjaa kashagarsolan ceyesi, laanja yea cadane kərea gai larduwa gade samməro casadi. Kərdiyadə Jerujalembəa wurjai, har sa Ala tayiro kadarjəgənadə cədiya.

Kənde Tada Kambədəye

(Mat 24.29-31; Mar 13.24-27)

²⁵ «Samelən alamaso kəngəl-a kumbal-a sillowuwa-alan tarui, dunia yelən nuku tekuye-a cambaldunju-a casakke jama larduwaye hangalnja ciji. ²⁶ Kəla awo dunialan wakkajiyen ambe karwunja kamde, har muwajai, kənduwowa sameye jauro lolojai nangaro. ²⁷ Daji Tada Kambədə kənduwoa-a jauro darajaa-a curo fofouyen isi carui.† ²⁸ Awo ani wakkadu badijaiya, danowo kəlando sangowo, sa nayia meruduye karənjəna nangaro.»

Misal ya tarmuye

(Mat 24.32-35; Mar 13.28-31)

²⁹ Daji Isa tayiro misal adəa cədde: «Akko ya tarmuye-a kəska gadeso samma-a ruiwo! ³⁰ Sa kaluwanja řidu badijana ruwiya, nayi kəlando nangəri karənjənarə nonuwwa. ³¹ Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, nodo bargaa Alaye karənjənarə nonowo! ³² Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. ³³ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmməro baworo waljiwawo.

Faadaro dəgaiwo!

(Mat 24.36-44; Mar 13.32-37)

³⁴ «Hangəl gənanowo! Bare curo njəmbəro so, sagarandu so, dunia-suwol so hangalndo ngojane yim adə ise kel gai tadu bawo nayia rəp njadanni. ³⁵ Nonowo, yim adə am dunialan dasaana samməro cukkuri. ³⁶ Faadaro dəgaiwo, duno awo wakkaji samməro kanuwe fuwu Tada Kambədəyen daduye fandoworo sawisoro Alaa korowo,» yeno Isaye.

³⁷ Adəgaima yim nguson kausu Isa Fado Alayen jamaa alamji, bune bərnidən culuwe leje na Kau Jaitunne canidəyen waji. ³⁸ Koro jama samma tawajane tia kərənduro Fado Alayero isai kasarga.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

22

Isaa roro njejoro mada

(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Yah 11.45-57)

¹ Sala Burodi Yis Bawoaye tia sala Laya Njökkayiramben bowojaidə karənjəna. ² Koro wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a jawal Isaa njejeje majai, amma jamadəa rijana.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma

(Mat 26.14-16; Mar 14.10-11)

³ Daji Yiwulis Yahusa kam tiro Iskariyot cani mewun yindindəye falnjaro kərgəwo. ⁴ Yahusa leje wurawa rimannaye-a wurawa Fado Alaye gureduwuye-a rokko jande kəla jawal Isaa mukkonjaro sərəttuwuyen keddo. ⁵ Karwunja jauro kəjije tiro wuri cadi yeranniya, ⁶ Yahusa kasacce dama Isaa tayiro jama nojannilan sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njökkayirambe

(Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Yah 13.21-30)

⁷ Sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngəlaro Laya Njökkayirambedəa* duwajaidə kidənniya, ⁸ Isa Biturus-a Yahaya-aa cunode tayiro: «Lenowo, masəna layayedəa andiro dabbarsaganowo, buiyol!» yeno. ⁹ Tiro: «Ndarən tia dabbarniyeya, raam?» cane tia keworo. ¹⁰ Isaye tayiro: «Akko bərnidəro ngawuwiya, kam laa bule ingia ngojəna-a kəla kəlluwi. Fado ngayidəro tia gaiwo ngawowo, ¹¹ kəma fadoyədəro wulgənowo: “Sayinnaye kusottoran na fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa cadidə ndarən?” ¹² Nayiro soro sameye ngim kura curon karea fəlenjağai. Nadən masənadəa dabbarnowo!» yeno. ¹³ Daji fuwurawadə lejane jiri Isa tayiro wuljəgənadə gai awiso kewando. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.

Masəna Kəmaye

(Mat 26.26-30; Mar 14.22-26; 1Kor 11.23-25)

¹⁴ Sa kidənniya, Isa kəngayambanju-a rokko masənaro napkera. ¹⁵ Isaye tayiro: «Caman masəna Laya Njökkayirambe adəa kawu bone yakkidəro nayi-a rokko buiyeya, jaumaro raakkəna. ¹⁶ Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun tia bukkiwawo, sai jiremaro nodo bargaa Alayelan maananju wakkajiya duwon,» yeno. ¹⁷ Kənjaram curon dibenna ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro: «Kənjaram adəa taiwo, wundundo yaye cal! ¹⁸ Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun ingi inabbe† yakkiwawo, har nodo bargaa Alaye napciro,» yeno. ¹⁹ Daji burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce tayiro ce: «Adə tiyini nayi nangaro tinadə. Wua takturo adə dewol!» yeno. ²⁰ Adəgai koro ngawo masənayen kənjaram ngoje tayiro ce: «Kənjaram adə aman bərin bunilan ndəpkada,‡ bu duwon nayi nangaro fidənadə.† ²¹ Kam duwon wua mukko kəladowaniyero sərənsiyidə, akkonju wu-a rokko masəna diye. ²² Tada Kamedə saptidəma,§ jiri Ala kədarjənadə gai, amma kam duwon tia sərəcciyidə, kuttunju!» ²³ Daji kattenjan kəla wundunja awo adəa dioma woyen koro badiyera.

Wundunja kura wo?

* **22:7** 22.7 ngəlaro Laya Njökkayirambe - Ngəlaro duwon bunju wowom karmoyero kadumadə.

† **22:18** 22.18 ingi inabbe - Diben. ‡ **22:20** 22.20 aman bərin bunilan ndəpkada - Bu Isaye

aman katte Ala-a adamgəna-ayea tabbacciyidə. † **22:20** 22.20 NL 24.8; Iri 31.31-34 § **22:22**

22.22 Tada Kamedə sapti - Isa nui.

²⁴ Daji fuwurawadē kattenjan kambiwu kēla wundunja kura woyen cadī duwon, ²⁵ Isaye tayiro: «Maiya dunia adāye talaawanjaa raccagai, koro am tayiro serma canidē ye kēnduwonja fālejai. ²⁶ Amma nayidē, ngai gāni. Kuramandodē tēngāri gairo waljo, koro kam nayia njanodimadē wolodi gairo waljo! ²⁷ Wundu gēle kura wo? Kam masēnaro nārcēnamadē ra wolodinjudē? Kam masēnaro nārcēnamadē, mare? Amma wudē curondon wolodindo gai.

²⁸ «Curo jaraptani sammayen nayima gārenin nammuw. ²⁹ Jiri Bawani wuro kērmai sinadē gai, wu ye nayiro njadēkke ³⁰ curo kērmainiyen wu- a rokko buwe yawe, koro kēla kuris kērmaiye nammuwe jiriya mewun yindin Israyilawuyero shara yidduwi.

Isaye Biturus tia angārji wuldu

(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Yah 13.36-38)

³¹ «Siman, Siman, fane! Yiwulis jiri am argēm lalajaidē gairo nayia laladuro Alaa cuworēna,* ³² amma bare kambārsenēm kollēmmiro Alaa ngikkorēkko. Ni ye waldēmiya, kēramiyanāmdēa dunoagāne!» ³³ Biturusse tiro: «Kēma, koso bi karmoro dabbardēkkēna, ni-a rokko leniyo!» yenniya, ³⁴ tiye: «Biturus, niro wulnjāgēkki, gudowom ku kokkore cakkiwawo, sai yakkuro wua angārsēmiya,» yeno.

³⁵ Koro Isa walde tayiro: «Sa nayia wuri bawoa, ngērwo bawoa, suno gade ye bawoa njanodēkkēnadēn, awo laa maunjana wa?» cāne tayia kiworēnniya, «Mausanni,» yera. ³⁶ Daji tayiro: «To, amma kērma kam wurinjudē ngojo, kam ngērwwunjudē ye ngai, koro kam kashagarņu bawoadē ye kalwunju gari cēlado fal ciwo. ³⁷ Nayiro wulnjagēkki, sai awo kitawulan ruwuwada adē wulan wakkajiya: “Amso tia biwumaro ngoyera.”† Aaa, awo kēlanin ruwuwadadē wakkaji,» yeno. ³⁸ Tiro: «Kēma, akko kashagar yindi,» yeranniya, tayiro: «Kollowo, cēdēna,» yeno.

Moduwa Isaye

(Mat 26.36-46; Mar 14.32-42)

³⁹ Isa bērnilan culuwe cayedē gairo Kau Jaitunnero leyeno, fuwurawanju ye tia geya. ⁴⁰ Nadēro kadinniya, tayiro: «Bare jaraptuwuwiro moduwa dewo!» yeno. ⁴¹ Daji tayia kolje gana laa kuruwuje tungurumje moduwa dio hadiyeno. ⁴² Tiye: «Bawani, kasaddēmmaa, kēnjaram adē† wulan ngōne! Adē yaye rawonidē gāni, kaanāmdēma ti wo!» yeno. ⁴³ [Daji malaiya laa samelan ise tiro fālediye karwunju kibbayeyeno. ⁴⁴ Isa jātku dama baworo fanji duwon, cāyea kojānaro tai daje moduwa kido, har kēmuwunju bu cidiro fidiyi gairo tok tok fiyadan.] ⁴⁵ Ngai moduwa kidēnniya, cije na fuwurawanjuyero walde ise tayia karwukuttaro casambārēna kēnēm cadī najiye ⁴⁶ tayiro: «Awiro kēnēm diwidē? Cinowo, bare jaraptuwuwiro moduwa dewo!» yeno.

Isaa Ta

(Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Yah 18.1-11)

⁴⁷ Isa mana cēdi ngai duwon, jama kada kam tiro Yahusa canī mewun yindindēye falnja fuwu gārjiaro kadira. Yahusadē Isaro lewa darajaye njēddoro tia karēngēnniya, ⁴⁸ Isaye tiro: «Yahusa, lewa darajayelan wa Tada Kambēdēa sērētkāgēmi?» yeno. ⁴⁹ Am nanjuyedē awo wakkajidēa kerunniya, tiro: «Kēma, kashagarlan tayia cacalliyea, nda!»

* **22:31** 22.31 nayia laladu - Yiwulis tayia rijapciya, cēraana. † **22:37** 22.37 Ish 53.12 † **22:42** 22.42 kēnjaram - Kēnjaram bone njaye.

cane ⁵⁰ falnja wolodi řiman kurayea bakce sãmonju kãmboramdãa tãn kamgeno. ⁵¹ Amma Isaye tayiro: «Danowo! Cãdãna!» yenniya, sãmonju leje isangayeyeno. ⁵² Daji Isaye wurawa řimannaye-a wurawa Fado Alaye gureduwuye-a amwurawa jamaye-a tia taro isanadãro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukonna wua gãndema gai taro kadiw? ⁵³ Yim nguson nayi-a rokko Fado Alayen dãgaiye duwon, wua sãdawwi. Amma adãma sando wo, sa duwon duwu kãrmainju cunodidã.»

Biturusse Isaa angãrdu
(*Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Yah 18.25-27*)

⁵⁴ Daji Isaa cadane balbilla fado řiman kurayedãro kesado. Biturus ye katte kaskadaaro tayia giya. ⁵⁵ Dawu balballayen kannu fujane napkeranniya, Biturus ye dawunjan napkeno. ⁵⁶ Daji kir laa Biturussa nur kannuyedãn napkada kirunniya, tia ngãlaro ninije: «Kam adã ye Isaa rokko,» yeno. ⁵⁷ Amma Biturus angãrje: «Fãroma, wu tia nokkãni!» yeno. ⁵⁸ Gana sam kidãnniya, kam laa ye tia cure: «Ni ye falnja!» yeno. Biturusse: «Kai! Wu gãni!» yeno. ⁵⁹ Alama sa fal gai cãde kam laa gade: «Fagatto kam adã ye Isaa rokko, ti ye kam lãrdũ Galileye nangarõ!» yenniya, ⁶⁰ Biturusse tiro: «Kaiya! Awo wullãmida nokkãni!» yeno. Sadãman manaji ngai duwon, gudowom kokkore kekko. ⁶¹ Daji Kãmadã suworde Biturussa niniyeno. Biturus ye awo Kãma tiro wuljãgãnadãa takkeno. Kãmaye: «Ku kawu gudowom kokkore cakkidãro, wua yakkuro angãrsãmi,» cãnna. ⁶² Takkenniya, deyarõ culuwe tai daje so ngoyeno.

⁶³ Adãgai duwon am Isaa gurejaidã tia rurujane babaktu badiyera. ⁶⁴ Simnju jakcane tiro: «Nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera. ⁶⁵ Koro radu kada tiro keddo.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen
(*Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Yah 18.12-24*)

⁶⁶ Dunia wayenniya, amwurawa jamaye-a wurawa řimannaye-a malãmba Attauraye-a majilislan captane casakke Isaa fuwunjarõ kewudo. ⁶⁷ Tiro: «Nima wa Almasiwudã wo? Andiro wulsagane!» cane tia keworo. Amma Isaye tayiro: «Wulnjagakkia, kasadduwawo. ⁶⁸ Koro njaddãkkia, jaawu siwwawo. ⁶⁹ Amma kua adãn fuwun Tada Kãmbedã mukko kãmboram Ala Kãnduwomayen napkada dãgai,»[†] yeno. ⁷⁰ Daji tayi sammaye tiro: «Nima gãle Tada Alayedã wo?» yeranniya, tayiro: «Nayima wulluw, wuma!» yeno. ⁷¹ Daji tayiye: «A! Sheda jiri fi gãle gade maniye? Andi kãlande mana cinjulan culuwuna adãa faniyena,» yera.

23

Isa fuwu Gomna Bilatussen
(*Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Yah 18.28-38*)

¹ Daji majilisuw samma cijane Isaa fuwu Gomna Bilatusserõ caade ² ayau gãnaduwu badiyera. Tayiye: «Kam adã jamãndea turu cadoro tãmbaljiiyã nayeyeiye. Kaisarro akki njo dapciyi, koro tima Almasiwu maidã wo cãni,» yera. ³ Bilatusse tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedã wo?» cãne tia kiworo. Isaye: «Nima wullãm, wuma!» yeno. ⁴ Daji Bilatusse wurawa řimannaye-a jama captanadã-aro: «Kam adãlan ayau fima fandãkkãni,» yeno. ⁵ Amma amdã cayea kojãnarõ kowo sãpcane:

[†] 22:69 22.69 Jaw 110.1; Dan 7.13-14

«Alamdunjun jamande cidi Yahudiyaye sammaa jawallan cuttuluwi, cidi Galileyen badije har na adəro kadio,» yera.

Isa fuwu Mai Hirudussen

⁶ Bilatus adəa fangenniya, Isa kam Galileye waro kiworo. ⁷ Isa kam Galile cidi duwon Mai Hirudus cunodidəyero asuyenniya, cakke Isaa na maidəyero kesado, sa adən ti ye Jerujalemmın nangaro. ⁸ Mai Hirudus Isaa kirunniya, karwunju jauru kəjiyeno. Tussəna ti-a tado cəraana, dalilnjudə calan lawarnju fanjəna, koro alama laa sameye tiyen kuroro təmajəna nangaro. ⁹ Koro kada tiro kiddo, amma Isaa awima tiro kalakcəgənni. ¹⁰ Wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a ye nadən daada tia jauru burwujai. ¹¹ Mai Hirudus ye sojiyanju-a rokko tiro rudu gənajagane rarayera. Daji kalwu darajaa tiro lujagane na Bilatussero kalakkeru. ¹² Caman Mai Hirudus-a Gomna Bilatus-aye kattenja kuttu duwon, yim adəman kəjjiane sawaro walyera.

Isaro shara karmoye kamduwu

(Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Yah 18.39-19.16a)

¹³ Daji Gomna Bilatus wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a jamadə-aa bowoje ¹⁴ tayiro: «Kam adə jamadəa tuřu cadoro təmbaljiyi nuwe naniro kiwudu. Fuwundon tiro koro kiddəkkəniya, ayau tiro gənağəwwadən falma fandəkkəni. ¹⁵ Koro Mai Hirudus ye cuwandənni nangaro, cakke tia kalakkeru. Akko awima tia roro njejoye cədəna bawo. ¹⁶ Adə nangaro yakkəkke tia kirwon jajarjane salamməkki,» yeno. ¹⁷ [Caman kəla adayen sala adən kosoma fal tayiro salamjiyi.]

¹⁸ Daji jama samma ci tiloaro kowo sapcane: «A'a! Kam adəye ronju tu-luwe! Barabbassa andiro salamsagane!» yera. ¹⁹ Ti Barabbasdə, bərnilan tuřu cade kam laaa ceyesənadəro, tia kosoro casakkəna. ²⁰ Bilatus Isaa salamjiya cəraanadə, walde tayiro manayeyeno, ²¹ amma kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne! Kəskaro tia jagəne no!» canı. ²² Yakkuyedən walde tayiro: «Awiro? Ayau awiye cədo? Awima roro njejoye tilan fandəkkəni. Adə nangaro yakkəkke tia kirwon jajarjane salamməkki,» yeno. ²³ Amma jamadə caye baworo kowo sapcane Isaa kəskaro jajuwo no cane, har kowonjan nasargadara. ²⁴ Daji Bilatus shara kamje awo caworənadəa tədi yeno. ²⁵ Kam tia caworəna, kam duwon tuřu-a kam njejo-a nangaro kosoro casakkənadəa salamgeno, amma Isaa awo caraanadəa cadoro mukkonjaro kekko.

Isaa kəskaro jaduwu

(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Yah 19.16b-27)

²⁶ Sojiya Isaa caadi duwon, kam laa bəla Kuraneye cunju Siman karaan isidəa cadane kəska karmoyedəa ngoje ngawo Isaye jəgane leyera. ²⁷ Curo jama tərəm ngawonju jagaidəyen kamuwa kada ti nangaro karwukuttaro nğanji bakcaı ye, casiri ye mbeji. ²⁸ Daji Isa suworde tayiro: «Kamuwa Jerujalembə, bare wu nangaro yiruwwi! Kələndo-a njuriyandəaro yikkirowo! ²⁹ Nonowo, sa laa cəde ambe: “Barganja kamuwa rakcane casambiwawodə! Barganja kamuwa ngaltema casambəne təgam cadənnidə!” canı. ³⁰ Sadən kauwa kuruwuro: “Kələndero yukkurowo!” koro kəriso yero: “Andia jansanowo!” wuldu badijai. ³¹ Awoa kəska kəřidəro ngai caddia, awi gəle kəska ngamdudəro wakkajiyi?»

³² Sojiyadə gəndewu yindi yea ti-a rokko njeoro kesado. ³³ Na tiro Buwo Kəlaye canidəro kadiranniya, nadən Isaa kəskadəro jayeyera. Gəndewu

yindidə yea jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulan. ³⁴ Daji Isaye: «Bawani, tayia gawurne, awo cadı nojanni nangaro,» yeno. Sojiyadə kajəmunju ngojane walawala cade dagaryera. ³⁵ Jamadə nadan daada carui ngai duwon, amwurawadə tiro rudu gənajagane: «Am gadea cəkkaana. Tima Almasiwu Ala kərejənaa, nda kəlanju cəmowo!» canı. ³⁶ Sojiyadə ye tia rujane nanjuro isane tiro diben comcom sajugane: ³⁷ «Ni Mai Yaudiyayedə, kəlanəm moye!» canı. ³⁸ Kəlakajinjun adəa allolan ruwuwada: TI ADƏMA MAI YAUDIYAYE WO.

³⁹ Gəndewu yindi jajaanadəye falnja Isaro manakuttu cədde: «Nima gəna Almasiwudə wo? Nda kəlanəm moye, andi yea sakkaye!» ⁴⁰ Amma faldə ye kamanjuro jəkkade: «A! Ni yero shara ro tuluwoye njaddənama, Alaa rinəmbawodə? ⁴¹ Kaandedə jussəna, diwi diyena nangaro ajawu gənasaana, amma kam adə awima diwi cədənni,» yeno. ⁴² Daji walde: «Isa, kərmainəm fandəmiya, wua kəlan sədai,» yenniya, ⁴³ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kumaro wu-a rokko jannalan dəgaiye,» yeno.

Karmo Isaye

(*Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Yah 19.28-37*)

⁴⁴ Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado, ⁴⁵ kəngal ye wasturo wayeno. Sa adən juwa curo *Fado Alayen dəganadə farak yindiro kargadan. ⁴⁶ Daji Isa kowo dunoaro sapce: «Bawani, roni curo mukkonəmbero yakkəkki,» yenniya, ro kirəmbo. ⁴⁷ Kajalla sojiyayedə awo wakkajəna sammaa kirunniya, Alaa jajakce: «Fagatto kam adə jirema!» yeno. ⁴⁸ Jama kada na lamar adəyen captanadə ye awo wakkajəna sammaa kerunniya, karwukuttaro nganji bakcaiaro walladara. ⁴⁹ Amma am Isaa nojanadə-a kamuwa tia cidi Galileyen jaane isanadə-a kuruwunin daada awo ania lawarjai kasarga.

Kalmaram: Fado Alaye

Fado Alayedə Jerujalemnin kərga. Fadodən soro mafəndi-a balballa yindi-a mbeji. Curo soro mafəndidəyen na jauru tayir tiro na Ala-a tadoye canı-a juwa nadaa gəraji-a mbeji. Kərwu fi yayen yim laya gawara fandoyea řiman kuradə laya duwaje na Ala-a tadoyedəro ngayi. Laya duwajiya, řiman kuradə budəa ngoje Ala biwu jamanjuye cinjo tayia ardijoro na Ala-a tadoyedəro ngaye fiwu Kəmandeyen fi. Nonowo, řiman kurar kajıya, kam gadero juwadaa koje nanjuro ngawodə amardəgənni, bare nunnıro.

Sa Bargaande Isa Almasiwu ronju ce nuna kaldən, juwa na Ala-a tadoye gərajənadə farak yindiro kargadan. Adə noduwuram Kəmande Isa ronju njodəa ardijənaye. Barga adəyen jawal Ala-a tadoyedə kərma kaada, maananju am Isa Almasiwua jaanadə gawara cawande bu fida gade bawoaro nodo bargaa Alayero ngasayıro walyeno.

Sittəra Isaye

(*Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Yah 19.38-42*)

⁵⁰ Kam laa naden mbeji, cunju Isuwu. Tidə kam ngələma ye, jirema ye, ⁵¹ kam Arimatiya cidi Yahudiyaye, koro nodo bargaa Alayedəa gureji. Ti majilıswudəye falnja yaye, awo amanju nıajane Isaro caddənədəa kasaccənni. ⁵² Daji Isuwu na Gomma Bilatussero leje kamin Isayedəa kiworo. ⁵³ Kamındəa kəskadəlan cəsaye lowowon batta linnen kəkərje kauri duwon curo kauyen laada wundumaa casakkənnıro cakke

sənayeno. ⁵⁴ Yimdə yim dabbarduye,* koro yim tustuye badidunju del karənjəna. ⁵⁵ Kamuwa duwon Isa-a rokko cidi Galileyen isanadə ye jaane kauridəa lawarjane jiri kaminnju sənanjadəa kero. ⁵⁶ Daji waldane kawudi-a kəndawu-a dabbaryera. Yim tustuyea kəla wadəyen tuskera.

24

Karmolan cidu Isaye

(*Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Yah 20.1-10*)

¹ Mawuye yim burwoyeyea* suwa ləp kamuwadə kawudi-a kəndawu-a dabbarjanadəa ngojane kauridəro leyeranniya, ² kau kuradə ci kau-riyedən təmballada nayeyera. ³ Kasargaanniya, kamin Kəma Isayedəa cawandənni. ⁴ Kəla adəyen hangalnja cijəna duwon, kongwa yindi kajəmu yiyilija gərenjan daada tayiro fəleyaadara. ⁵ Karwunja kamde kəla cidiyaro kesakkəranniya, kongwawadəye tayiro: «Awi nangaro kam roa curo am sanunayen manuwidə?» ⁶ Ti na adən bawo, cijəna! Awo Isa sa ti cidi Galileyen nayiro wulnjaanadəa tangowo: ⁷ «Ala kədarjəna, Tada Kəmbədəa mukko biwumasoyero casakke kəskaro jajəgane ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje cijl.» ⁸ Daji mananjudəa takkera. ⁹ Kauridən walladaranniya, awo ani sammaa mewun tilondə-a fuwurawa gadesodə-aro wulyeyera. ¹⁰ Kamuwa awo ania kəngayambadəro wuljaanadə, tay-ima Meram Magdala-a Yanna-a Meram ya Yakubaye-a kamuwa gadeso-a wo. ¹¹ Amma mananjadəa kəla bawoaro ngojane tayia njasarairo wayera. ¹² Adə yaye Biturus cije cəgase kauridəro leyeno. Nguje lotkeyenniya, batta linne gənia, awima gade curunni.† Daji awo wakkajənadəa jauru ajapce fadoro walladan.

Isaye fuwurawanjuye yindiro fəleduwu

¹³ Yim adəman fuwurawanjuye yindinja cijane bəla laa Imawus cani kilometər mewun yindin gai Jerujalemlan dəganadəro lejai duwon, ¹⁴ kəla awo wakkajana ani sammayen jande badiyera. ¹⁵ Jandəjane gasipcai duwon, Isa kəlanju karənje tayi-a rokko leyer. ¹⁶ Amma simnjan tia carunama, ti wunduro asuduro dapkaada. ¹⁷ Isaye tayiro: «Kəla awiyen jawallan jandenuwidə?» cəne tayia kiworənniya, karwu kuttua gəm dayera. ¹⁸ Falnja cunju Kəleyofas tiro: «Curo kusottowa Jerujalembe sammayen ni tilonəm awo kawu anin wakkajənadəa nonəmmi wo?» yeno. ¹⁹ Tayiro: «Awi gəle wakkajo?» yenniya, tiro: «Awo Isa kam Najarattero wakkajəgənadə! Ti nawi kura fuwu Ala-a jama samma-ayen awo cədi-a manaji-a samma kənduwoa duwon, ²⁰ wurawande rimannaye-a amwurawande-a wowom karmoye tiro gənajaaro tia sərəccagane kəskaro jayeyera. ²¹ Amma tima kam duwon jama Israyilayea merujimadə woro təmaniyena. Akko awo ani wakkajanadə ku kawu yaku. ²² Koro kamuwa laa curonden lawar ajabba andiro sakkudana. Ku suwa ləp kauridəro leyeranniya, ²³ kaminnjudəa cawandənni. Daji waldane isane andiro malaiyawa tayiro nadən fəledagane ti ronjua cane wulseyera. ²⁴ Adəgaima amnde laa ye kauridəro leyeranniya, kamuwadə wuljanadə gai, awo sammaa kalkallo nayeyera, amma tidəa carunni!» ²⁵ Daji Isaye tayiro: «Am hangal bawoa! Kua yaye awo nawiyaso wulnjaanadəa

* **23:54** 23.54 yim dabbarduye - Jemma, yim tustuye səbdu. * **24:1** 24.1 mawuye yim burwoyeyea - Ladu. † **24:12** 24.12 awima gade curunni - Biturus kamin Isayedəa curunni.

njasarai wanuwwa. ²⁶ Ala kadarjəna, ti Almasiwudə bone adəa cane duwon daraja na Alayen cuwandiawo wa?» yeno. ²⁷ Daji Attaura Nawi Musayen tamiya har kitawuwa nawiyaye gadedəro kudero awo kəlanjun kitawu samman ruwuwadadəa tayiro fisaryeyeno.

²⁸ Bəla lejaidəa karəngeranniya, Isa fuwuro koji gairo kido. ²⁹ Amma tia lowojane: «Marne, andi-a rokko jəmmyo! Kəngal njukkuro cadi, dunia ləmdu maji,» yeranniya, ngaye tayi-a rokko jəpkera. ³⁰ Masəna dioro napkeranniya, burodi ngoje Alaro ardije fəsakce tayiro keno. ³¹ Daji kəlanja fəramde tia asuyera, amma tayiro fatkeyeno. ³² Kattenjan: «Kəla jawallen mana sadde kitawu Alaye fisarsagai duwon, karwunde tai daje kəjjjənni wa?» yera. ³³ Sadəman cijane Jerujalembə waldane kəngayamba mewan tilondə-a amanja gadə-a captana nayeyeranniya, ³⁴ jamaye tayiro: «Jiremaro Kəmadə karmolan cijəna, har Simanno fəledəgəna!» yera. ³⁵ Daji tayi yindidə ye awo kəla jawallen wakkajəna-a jiri burodi fəsakce dagarjənalana tia asujana-adəa wulyeyera.

Isaye fuwurawanju sammaro fəleduwu
(*Mat 28.16-20; Mar 16.9-18; Yah 20.19-23*)

³⁶ Fuwurawadə kəla awo aniyen jande cadi ngai duwon, Isa kəlanju dawunjan daje tayiro: «Salam aleikum!» yeno. ³⁷ Kaime kam nunaye laa caro cane karwunja pət kamgada. ³⁸ Amma Isaye tayiro: «Awiro hangalndo cijənədə? Awi nangaro kəla wuyen dangawi? ³⁹ Akko mukkonni-a sini-a ruiwo, wu kəlanima! Lesənowo ruiwo, kaimelan silla-a da-a bawo, amma wu takkənarə ruwi,» yeno. ⁴⁰ Adəa wulyenniya, mukkonju-a sinju-a tayiro fəleyeyeno. ⁴¹ Daji karwunja tai daje kəjjjəna yaye, ajapcane tia mərsajannidə, Isaye: «Na adən awo laa kəmboye mbeji wa?» cəne tayia kiworo. ⁴² Njango buni wargadaye tiro kekkudəranniya, ⁴³ cəmoje fuwunjan gigəro.

⁴⁴ Daji Isaye tayiro: «Akko manani sa dawundon dəgakkənədən nayiro wulnjagakkənədə: “Ala kadarjəna, awowa duwon kəlanin curo Attaura Nawi Musaye-a kitawuwa nawiyaye-a Jawura-ayen ruwuwadadə sai wakkajaiya,» yeno. ⁴⁵ Daji Isa kəlanja fəramje kitawuwadəa tayiro bayinduwo badiyeno. ⁴⁶ Tayiro: «Akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Almasiwudə bone cai, kawu yakkua karmolan ciji, ⁴⁷ koro Jerujalemnin tamiya har jama duniaye sammaro kudero cunjulan kawuri tuwa dio-a gawara fando-ayedəa wuljagai.” ⁴⁸ Nayima shedawu awo aniyə wo. ⁴⁹ Wudə awo Bawani wadu ngoje nayiro njadi cənnadəa‡ juwanjagakki. Nayi ye bəрни adən nammowo duwon, har samelan kənduwo nayiro jəmnjagairo,» yeno.

Isaye samero ledunju
(*Mar 16.19-20*)

⁵⁰ Daji Isa tayia bərnidən cuttuluwe karən bəla Baitaniyero kiwudənniya, mukkonju yindi sapce tayiro barga dəpkeyeno. ⁵¹ Tayiro barga dəpciyi ngai duwon, nanja kolje tia samero kesado. ⁵² Tiro ambətkeyeranniya, karwukəjinja dama bawo Jerujalembə walladara. ⁵³ Adəgaima kullum Fado Alayen Kəmandea congori kasarga.

‡ 24:49 24.49 awo Bawani wada ngoje nayiro njadi cənnadə - Ruhu Alaye.

YAHAYA

Kawuri kəji Isa Almasiwuye

Yahaya ruwujənadə

Linjila Yahayayedə

Kitawu Yahaya ruwujənadə, tima Linjila kəndewuyedə wo. Ti Yahayadə Nawi Yahaya Kasalama gəni, am mewun yindin Isa tayia kəngayambanjuro galajənədəye falnja. Koro tiro fuwura Isa tia jauru cəraanadə cani. Adə nangaro alama ajabba ajabba Isa cədənədə cure awo wuljəna-a jamaro alamjəgəna-adəa fangeno. Ngawo saa kadayen Ruhu Aləye tia cakke taldu bawoaro awo curuna-a fanjəna-aa ruwuyeno. Amma awo Matiyu-a Markus-a Luka-a kitawunjan ruwujana sammaa ruwujənni, kitawunjudə gade. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə ye gadejənnin har nandero kadio.

BADIDURAM

Isa Kalma Aləye

¹ Badiduramnin Kalma, Kalmadə Ala-a rokko, Kalmadə Ala kəlanjudəma. ² Badiduramnin Ala-a rokko kasarga. ³ Awiso tiyelan alaktəna. Curo awo alaktənədə sammayen, tiyen gənia, awo alaktəna falma bawo. ⁴ Tilan ro kərga,* rodə tima nur kambe wo. ⁵ Nurdə curo duwuyen yiyilji, amma duwudə tia cəmowonni.

⁶ Kam laa Ala cunodəna mbeji, cunju Yahaya.† ⁷ Tidə shedaro kadio. Am samma tiyelan kasacaro, nurdəa shedajoro kadio. ⁸ Ti kəlanju gəni nurdə wo, amma nurdəa shedajoro kadio.

⁹ Nur adə tima nur jireye wo, duniaro ise am sammaa wassimadə. ¹⁰ Tidə dunialan duwon, duniadə ye tiyelan alaktəna yaye, duniadə tia nojənni. ¹¹ Na jamanjuyero kadio, amma jamanju tia camowonni. ¹² Amma am duwon tia camoye cunju kasaccanamasodəro kənduwo tadawa Alayero walduye kaino. ¹³ Tayidə buyen gəni, bi kərawo tiyiyen gəni, bi kərawo kamben gəni, amma Alayen katambəra.

¹⁴ Kalmadə kambo walje dawunden napkeno. Ti jauru serra ye, jireya ye. Koro darajanjua ruiyena, daraja duwon daraja Tada tilo lok na Bawayen isənyedə gai. ¹⁵ Yahaya tia shedaje kowo sapce: «Tima kam kəlanjun wuye: “Kam ngawonin isidə wua kosəna, wun burwonno ti mbeji nangaro,” wulləkkənədə.» ¹⁶ Barga dəptuwunju dama bawodəro andi samma ser cinju bawo kiwandiye. ¹⁷ Wadadə Nawi Musayen kadio, amma ser-a jire-adə Isa Almasiwuyen kadira. ¹⁸ Wunduma ngalte Alaa curuna bawo, amma Tada tilo lok, tidə Ala ye, na Bawayen dəganama ye, tima Aladəa andiro isanosaa.

KIDA ISAYE DUNIALAN

Sheda Nawi Yahayaye

(Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Luk 3.1-20)

¹⁹ Sa yaudiya Jerujalemnin na Yahayayero rimanna-a Lewiya-aa ti wunduro kororo canodənədən, akko sheda Nawi Yahayayedə. ²⁰ Angərjənnin

* **1:4** 1.4 tilan ro kərga - Kalmadə, tima fərdə roye wo.

† **1:6** 1.6 Yahaya - Nawi Yahaya

Kasalama.

federo wulje tayiro: «Wu gəni Almasiwudə wo!» yeno. ²¹ Daji tiro: «Ni wundu gəle? Nima wa Nawi Iliya wo?» cane tia keworo. Tayiro: «A'a, wu gəni,» yeno. Tiro: «Ni nawidə wa?» yeranniya, tayiro: «A'a,» yeno. ²² Daji tiro: «To, ni wundu gəle? Jaawu am andia sanodənadəro yikkadiyoro, awi gəle kəlanəmlan wulləmi?» cane keworo. ²³ Yahayaye tayiro: «Wuma "kam karaan kowo sapce: 'Jawal Kəmandeye cəkko dewo!' cəni,"† Nawi Ishaya wuljənədə gai,» yeno.

²⁴ Curo kəwu Farisawaye yen am laaa canodəna. ²⁵ Tayiye Yahayaro: «Ni Almasiwu gəni, Nawi Iliya ye gəni, nawidə ye gəni, awiro gəle ambo kasala‡ yiddəmi?» cane tia keworo. ²⁶ Tayiro: «Wudə ingilan ambo kasala kiddəkko, amma dawundon kam laa daada nonuwwi mbeji, ²⁷ tidə kam je sunonjuye wuiduma tikkəni ngawonin isi,» yeno. ²⁸ Awo ani bəla Baitani ci bərəm Jordaniye todən na duwon Yahaya ambo kasala cəddidən wakkayera.

Isa Tama Alaye

²⁹ Wajənanjua Yahaya nanjuro Isa kənde cədi kirunniya, tiye: «Akko Tama Alaye§ biwu duniaye ngojimədə! ³⁰ Tima kam kəlanjun wuye: «Kam ngawonin isidə wua kosəna, wun burwonno ti mbeji nangaro,» wulləkkənədə. ³¹ Wu kəlani tia nokkəni, amma ingilan ambo kasala njəddoro kadikko, ti jama Israyilayero fəleduworo.» ³² Yahaya shedaje: «Ruhu Alaye alama bullam gai samelan jəpce kəlanjun napci kirukko. ³³ Wu kəlani tia nokkəni, amma Ala wua ingilan ambo kasala yiddəkkoro sunodənadəye wuro: "Ruhudə samelan jəpce kəla kam laayen napci rumi. Tidə Ruhu Alayen ambo kasala cəddi," cəna. ³⁴ Wu kəlani rukkəna ye, shedanəkkəna ye, tima Tada Alayedə wo!» yeno.

Fuwurawa burwoye Isaye

³⁵ Wajənanjua Yahaya fuwurawanjuye yindi-a rokko nadən dajana duwon, ³⁶ Yahaya Isa koji kirunniya, tiye: «Akko Tama Alaye!» yeno. ³⁷ Fuwurawa yindidə mana adəa fanjane Isaa geya. ³⁸ Isa suworde tia jagai kirunniya, tayiro: «Awi manuwi?» cəne kiworo. Tiro: «Rabbi, ndaran kərgəm?» cane tia keworo. Maana rabbiyedə sayinna. ³⁹ Isaye tayiro: «Arowo ruiwo!» cəne lejane na dəganədəa carune nadən ti-a rokko dabduyera. Sadə ye sa dewu kajiriye gai. ⁴⁰ Tayi yindi mana Yahayayedəa fanjane Isaa jaanədəye falnjaye cunju Andarawus, yaana Siman Biturusse. ⁴¹ Burwon leje yaananju Simanna maje tiro: «Almasiwudəa fandiye!» yeno. Maana Almasiwuyədə kam tiro Kəristi cani. ⁴² Daji Simanna na Isayero kiwudo. Isa tia kirunniya, tiro: «Nima Siman tada Yahayaye, na adən fuwun nia Kefasnin bowonjai,» yeno. Maana Kefassedə Biturus.*

⁴³ Wajənanjua Isa cidi Galileyo leduro nia ngoyeno. Filibussa kiwandənniya, tiro: «Wua səgai!» yeno. ⁴⁴ Filibusdə kam Baitsaidaye bəla Andarawus-a Biturus-aye. ⁴⁵ Daji Filibus ye leje Nataniyella maje tiro: «Kam duwon kəlanjun Nawi Musa curo Attaurayen ruwuje nawiya kitawulan ruwujanədəa fandiye!» Tidə Isa kam bəla Najaratte, tada Isuwuye,» yeno. ⁴⁶ Nataniyelle tiro: «A! Najaratlan awo laa ngəla culuwi wa?» yenniya, Filibusse: «Are rui!» yeno. ⁴⁷ Isa Nataniyel nanjuro kənde cədi kirunniya, Isa kəlanjun manaje: «Akko Israyilama jireye, tilan awo

† 1:23 1.23 Ish 40.3 ‡ 1:25 1.25 kasala - Kasala Nawi Yahayayedə kasala tuwaye. § 1:29

1.29 Tama Alaye - Ngəlaro Laya Njəkkayirambe. * 1:42 1.42 Biturus - Maananjudə kau.

jirenambuye bawo!» yeno. ⁴⁸ Nataniyelle tiro: «Ndayin wua nosem?» cæne tia kiworo. Isaye tiro: «Kawu Filibus nia bowonjimaro, ni cidiya tarmuyen duwon, njurukkæna,» yeno. ⁴⁹ Daji Nataniyelle tiro: «Sayinna, nima Tada Alayedæ wo! Nima Mai Israyilawuyedæ wo!» yeno. ⁵⁰ Isaye tiro: «Cidiya tarmuyen njurukkæna niro wulnjagækkænadæro wa wua kasanssem? Awo ania kojana rumi,» yeno. ⁵¹ Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, same kaada malaiyawa Alaye kæla Tada Kambedæyen† taccai ye, jæpcai ye ruwi,» yeno.

2

Isaye ingia dibenno kalaktu

¹ Yimbe yakkua bæla Kana cidi Galileyen larusa kedo. Ya Isaye nadæn mbeji, ² koro Isa-a fuwurawanju-a yea larusadæro dojana. ³ Diben cotto kerænnya, ya Isaye tiro: «Diben bawo ceræna,» yeno. ⁴ Amma Isaye: «Yani, awiro naniro kadim? Sani koroma cæðanni, diye!» yeno. ⁵ Yanjuye wolodiyadæro: «Awi yaye nayiro wulnjagaidæa dewo!» yeno. ⁶ Nadæn gæmdo kauye arakku gænaada mbeji. Yaudiyaye adanja nantayirro faidadai, gæmdo fi yaye alama bule yindi bi yakku gai ngoji. ⁷ Daji Isaye wolodiyadæro: «Gæmdowadæa ingilan yimbærowo!» cæne tayia fer ferro kesæmbæro. ⁸ Isaye tayiro: «Kærma kurummo, kæma ngæmæriyedæro yadowo!» cæne kurumjane kekkado. ⁹ Kæma ngæmæriyedæ ingi dibenno waljænadæa kidambænnya, ndaran kewudomaro nojenni, amma wolodiya ingidæa kurumjanadæ nojana. Daji mai larusayedæa bowoje ¹⁰ tiro: «Wundu yaye burwon diben kæji con ci, sagarandaiya, diben burwoyedæa najægænni ci. Amma nidæ har kærmaro diben kæji condæa gænayem!» yeno. ¹¹ Adæma awo Isa bæla Kana cidi Galileyelan cæðnadæ, tima alamanju ajabba burwoye wo. Adægænin darajanju fælejiye fuwurawanju tia kasatkera.

¹² Ngawo adæyen ti-a yanju-a yanjugænaso-a fuwurawanju-a rokko bæрни Kafarnaambæro lejane kawu ganaro nadæn napkera.

Isaye Fado Alayen sawurwua dudu

(Mat 21.12-17; Mar 11.15-26; Luk 19.45-48)

¹³ Sala yaudiyaye Laya Njækkayirambe sanju karængenniya, Isa Jeru-jalembo leyno. ¹⁴ Curo Fado Alayen am dalo so, ngælaro so, tattawar so caladi ye, canjimaso napkada yea nayeyeno. ¹⁵ Daji Isa jalan kirwo catte tayi sammaa ngælaro-a dalo-a kundenno Fado Alayedæn duyeno. Koro wuri canjimasoyedæa cidiro fije tewurnjadæa tæmbalje ¹⁶ tattawar ladomasodæro: «Ngonowo ani ngæa na adæn tuluwowo! Bare Fado Bawaniyedæa kasuwuro kalanguwwi!» yeno. ¹⁷ Daji fuwurawanjudæ awo kitawulan ruwuwada adæa takkera: «Kæla fannæmba raakkænayen kuttuye wua sesi.»† ¹⁸ Daji yaudiyadæye* tiro: «Alama filan andiro awo ania dioyedæa fælesagami?» cæne tia keworo. ¹⁹ Isaye tayiro: «Fado Alaye adæa wurnowo, wu ye curo kawu yakkuyen waldække tia tandækki,» yeno. ²⁰ Daji yaudiyadæye tiro: «A! Fado Alaye adæa tandoro kærwu fidewun arakkun cado duwon, ni curo kawu yakkuyen waldæme tandæmi?» yera. ²¹ Amma fado duwon Isa kælanjun mana cæðnadæ tiyinju. ²² Adæ

† **1:51** 1.51 Tada Kambedæ - Isa kæla Tada Kambedæyen manajiya, kælanjuman manaji. † **2:17** 2.17 Jaw 69.9 * **2:18** 2.18 yaudiyadæ - Wurawa adinwu yaudiyayedæ.

nangaro Isa walde karmolan cijənaye ngawon, fuwurawanju ye mana adəa wuljənədəa takcane kitawudə-a mana Isayedə-a kasatkera.

²³ Adəgaima Isa sala Laya Njəkkayirambero Jerujalemnin dəgana duwon, am kada alama ajabba ajabba Isa cədidəa carune tia kasatkera.

²⁴ Amma Isa am sammaa jairo nojəna nangaro, wundumaa mərsajənni.

²⁵ Koro kəla kamben shedaro wundumaa majənni, ti kəlanju awo karwu kamedəa nojəna nangaro.

3

Isa-a Nikodimus-a

¹ Kəwu Farisawayen kam laa kura yauidiyaye mbeji, cunju Nikodimus.

² Curo buneyen na Isayero ise tiro: «Sayinna, nidə maləm na Alayen kadimbo noniyena, dalilnjudə wunduma Ala-a rokko gənia, rakce alama dimi ania cədiwawo,» yeno. ³ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kam duwon bərinno tambənnidə, rakce nodo bargaa Alayedəa curuiwawo,» yeno. ⁴ Nikodimusse: «Ndayin gəle kam kiarjənədəa rakcane casambi? Curo yanjuero wa walde yindiyero ngaye tia casambi?» yeno.

⁵ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kam duwon ingi-a Ruhu Alayə-alan tambənnidə, rakce nodo bargaa Alayedəro ngayiwawo. ⁶ Awo kamben tambənamadə kamdəma, amma awo Ruhu Alayen tambənamadə ruhudəma. ⁷ Bare ajamməmmi kəla “Sai bərinno tambuwiya,” wulnjəgəkkena adəyen. ⁸ Karuwa cijiya, na cəraanaro fuji. Kowonju fanəmi, amma na culuwuna-a na leji-adəa nonəmmi. Adəgaima kam duwon Ruhu Alayen tambənamadə ye.»

⁹ Nikodimusse tiro: «Jiri filan attə yoji?» cəne kiworo. ¹⁰ Isaye tiro: «Ni maləm nowada Israyilawuye duwon awo ania nonəmmi? ¹¹ Jiremaro niro wulnjəgəkki, andi awo noniyena mananiye, koro awo ruiyena shedaniye, amma nayi kua yaye shedandedəa kasatturo wanuwwa. ¹² Nayiro awowa duniayeso wulnjagakkəna kasadduwwi duwon, sameyesodəa wulnjagakkia, ndayilan gəle kasadduwi? ¹³ Wunduma samero taccənni, Tada Kambe samelan jəpcənədə gənia. ¹⁴ Jiri Nawi Musa karaan kadi rojəgənədə gai, sai ngairo Tada Kamedə yea rojagaiya, ¹⁵ kəla adəyen wundu duwon tia kasaccənamadə ro sawisoye* cuwandi.

¹⁶ «Awoa Ala duniadəa jaumarə cəraye Tadanju tilo lok kaino, wundu duwon tia kasaccənamadə bare faccəgənni, amma ro sawisoye cuwando nangaro. ¹⁷ Ala duniaro shara njəddoro gəni Tadanjudəa kinodo, amma tilaman duniadəa cəkkaworo. ¹⁸ Wundu duwon tia kasaccənamadə, tia shara cədiwawo, amma wundu duwon tia kasaccənnimadə, caman tia shara cədana, dalilnjudə cu Tada tilo lok Alayedəa kasaccənni nangaro. ¹⁹ Adəma sharadə wo: Nurdə duniaro isəna, amma am nurdəa wajane duwudəa kerawo, kəndonjaso diwi nangaro. ²⁰ Diwi dioma fi yaye nurdəa waje na nurdəyero isiwawo, bare kəndonju diwidəa am federo carunniro. ²¹ Amma jire diomadə na nurdəyero isi, kəndonjudə Alayen tədoro fəlediyi nangaro.»

Isa-a Nawi Yahaya-a

²² Ngawo adəyen Isa-a fuwurawanju-a cidi Yahudiyayero lejane kawu ganaro tayi-a rokko napce ambo kasala kiddo. ²³ Yahaya ye na Aion cani

* **3:15** 3.15 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo.

karən bəla Salimben ambo kasala cəddi, nadən ingi ngəwu mbeji nangaro. Am nanjuro isane tayiro kasala cəddi. ²⁴ Sadən Yahayaa kosoro casakkənni duwon.

²⁵ Daji fuwurawa Yahayaye laa-a yaudi laa-a kəla nantayirro walduyen kambiwu badiyera. ²⁶ Na Yahayayero isane tiro: «Sayinna, kam ni-a rokko ci bərəm Jordaniye todəyən napkada duwon kəlanjun shedanəmmadə, akkonju ambo kasala cəddi, koro am samma nanjuro lejai,» yera. ²⁷ Yahayaye tayiro: «Kam rakce awima cuwandiawo, awo samelan tiro tinadə gənia. ²⁸ Nayi kəlandoma wu adəa wulləkkənaro shedasuwi: “Wu gəni Almasiwudə wo, amma wu kam Ala tin fuwunno cunodənadə.” ²⁹ Kam njuduamadə tima mai larusayedə wo. Koro sawa gərenjun daada tia kəranjimadə kowo sawanjuye fanjiya, karwunju juro kəjiji. Wu ye adəgai karwuni juro kəjije dama baworo waljəna. ³⁰ Sai tidə kuraje, wu ye təngərinəkkiya.

³¹ «Kam duwon samelan isənamadə sammaa kojəna. Kam duwon cidilan dəganamadə cidiyedəma, koro awo cidiyedəmaa manaji. Kam duwon samelan isənamadə sammaa kojəna. ³² Awo curuna-a fanjənaa shedaji, amma wunduma shedanju kasacciawo. ³³ Kam duwon shedanju kasaccənamadə Alaa jiremaro tabbaccəna. ³⁴ Awoa kam Ala cunodənamadə mana Alaye manaji, Ala tiro Ruhunju dadu bawoaro cina nangaro. ³⁵ Bawadə Tadadəa cəraana, koro awo sammaa mukkonjuro cakkəna. ³⁶ Kam Tadadəa kasaccənamadə ro sawisoye cuwandəna. Amma kam Tadadəa kasattu wəjənamadə ro cuwandiawo, gərgadu Alaye tilan dəgai,» yeno.

4

Isa-a kamu cidi Samariyaye-a

¹ Isa Yahayaa kojənaro fuwurawa cuwande tayiro kasala cəddidəa Fari-sawa fanjanaro Isa asuyeno. ² Adə yaye Isa ti kəlanju gəni, fuwurawanju ambo kasala cəddi. ³ Daji cidi Yahudiyayea kolje cidi Galileyero wallada. ⁴ Amma sai cidi Samariyayen reje kojiya duwon. ⁵ Adəgaima Isa bəla laa cidi Samariyaye tiro Sakar cani karən kulo Nawi Yakuba tadanju Nawi Isuwuro cinadəro kadio. ⁶ Nadən baram Yakubaye mbeji, koro kausu kəla dawu, Isa ye bəlawuroro cəmbərəna, ise ci baramdəyən napkeno.

⁷ Kamu Samariyaye laa ingi gudoro kadio. Isaye tiro: «Ingi se yakke!» yeno. ⁸ Sa adən fuwurawanju awo kəmboye njuworo bəlaro lejana. ⁹ Amma kamu Samariyayedəye tiro: «Ni yaudi, wu ye kamu Samariyaye, awiawin wua ingi kənjayero suworəmi?» Awoa caman yaudiya-a Samariyawu-a tawaktaiwawo. ¹⁰ Isaye tiro: «Ca kənjo Alayea-a wundu ingi kənjayero njuworənaa-a nonəmmaa, nima tia korəme ingi roye niro nji,» yeno. ¹¹ Kamudəye tiro: «Kəma, karwi ye tammi, baram ye kuruwu. Ndarən ingi roye adəa fəndəmi? ¹² Ra, nidə kaarinde Nawi Yakuba ti duwon andiro baram adəa sade ingi ti kəlanju cane tadawanju-a ləmannanju-a ye casanadəmaro wa kura wo?» ¹³ Isaye tiro: «Wundu duwon ingi adəa canadə nangadəmbə ngudu fanji, ¹⁴ amma wundu duwon ingi tiro yikkidəa canadə təmmaro ngudu fanjiwawo. Ingi tiro yikkidə cunonjun sim ingi royerə walje har ro sawisoyero bəlbəldi.» ¹⁵ Kamudəye tiro: «Kəma, ingi adəa wuro se, kua adən fuwun bəre ngudu fakke ingi gudoro na adəro waldəkke isəkkəniri,» yeno.

16 Isaye tiro: «Lene kwanəm bowone, na adəro arowo!» yeno. 17 Kamudəye: «Kwa takkəni,» yenniya, Isaye tiro: «“Kwa takkəni,” nəmmadə, jirenəm. 18 Amma kwa uwu dim, koro ti kərma rokko dəgawwadə kwanəm gəni. Awo wulləmmadə jire,» yeno. 19 Daji kamudəye tiro: «Kəma, ni nawiro asunəkkəna. 20 Kaariyandeso* kəla kau kuruwu adəyen Alaro ambətkeyera, amma nayidə† na Alaro ambəttuwuyedə sai Jerujalemnin nuwi.» 21 Isaye kamudəro: «Wua sasara, sa laa ise Bawadəro kəla kau kuruwu adəyen gəni bi Jerujalemlan gəni ambətkəwi. 22 Nayidə awo nonuwuwiro ambətkəwi. Andidə awo noniyenaro ambətkəyiye, awoa njəkkawodə yaudiyayen isi. 23 Amma sadə isi har isənama, ambəttuwuwu jireyedə Bawadəro curo ruhu-a jire-ayen ambəccagai, dalilnjudə Bawadə am jiri anima tiro ambəccaaro maji nangaro. 24 Aladə Ruhu, am tiro ambəccagaidə sai curo ruhu-a jire-ayen ambəccaa!» 25 Kamudəye tiro: «Almasiwu kam tiro Kəristi canidə isiro nökkəna. Isiya, andiro awo sammaa isanosagai,» yeno. 26 Daji Isaye tiro: «Wu niro mananjəgəkkidə, wuma ti wo!» yeno.

27 Sa adən fuwurawanju isane Isa kamuro mana cəddidəa ajapkera, amma wundunjama kamudəro: «Awi raam?» bi Isaro: «Awiro tiro managəmi?» wuljənni. 28 Daji kamudə bulenju kolje bəlaro walde ambo: 29 «Arowo, kam awo dikkəna sammaa wulsəgənaa ruiwo! Waneye tima Almasiwudə wo?» yeno. 30 Jamadə na Isayero leduro bəladən keluwo.

31 Sa adən fuwurawadə tia lowojane: «Sayinna, masəna de!» cani. 32 Amma tayiro: «Kəmbəni nonuwuwi mbeji,» yenniya, 33 fuwurawadə kattenjan: «Kam laa tiro kəmbə cukkudəna wa?» cani. 34 Isaye tayiro: «Kəmbənidə, tima awo ti wua sunodənamadə cəraanadəa dīo-a kidanju tumoduwu-adə wo. 35 Nayiye: “Kaladəro kəndawu dewu gapco,” nuwi, gəna? Wu nayiro wulnjagakki, kəla sammowo kulowadə kaladəro basawunaro ruiwo! 36 Kam kalajimadə alwasi cuwande nema ro sawəyero capci. Adəgaima kam cənadimadə-a kam kalajimadə-a rokko karwunja kəjiji. 37 Kəla adəyen awo wuldənadə jire: “Kam laa cənadi, kam laa ye kalaji.” 38 Nayia awo kidanuwuwi kaladuro ngenodəkko. Am gade kidadəa cado, nayi ye barga kidanjaye kiwanduw.»

39 Samariyawu bəla adən dasaana kada Isaa kasatkera, kamudəye shedaje: «Awo dikkəna sammaa wulsəgəna!» cənna nangaro. 40 Nanjuro kadiranniya, nanjan napcero tia lowojane Isa kawu yindiro napkeno. 41 Mananju nangaro am kada ye cayema kojənarəo tia kasatkera. 42 Daji kamudəro: «Kərma awo wulləmmadə gəni nangaro tia kasatkeiye. Andi kəlandema ye tia faniyena, koro jiremaro tima Njəkkayima duniayedə woro noniyena!» yera.

Isaye kowonaye tada isangaduwu

(Mat 8.5-13; Luk 7.1-10)

43 Ngawo kawu yindiyeen Isa bəladəa kolje cidi Galileyero leyeno. 44 Caman Isa kəlanjuma nawi bəlanjan daraja cədanni cənna. 45 Cidi Galileyero kadinniya, am cididəye tia ngəlaro sosayera. Tayidə awo Isa Jerujalemnin sa salayen cədəna sammaa caruna, dalilnjudə tayi ye saladəro lejana nangaro.

46 Daji Isa walde bəla Kana cidi Galileye na ingia dibenno kalakcənadəro kadio. Bərni Kafarnaambelan kowona laa mbeji, tadanju dondi.

* 4:20 4.20 Kaariyandeso - Am cidi Samariyaye yaudi, amma ngalongawuri. † 4:20 4.20 nayidə - Yaudiya.

⁴⁷ Kowonadə Isa cidī Yahudiyayea kolje Galilero isənarō fangenniya, nanjuro leje tia lowoje iso tadanju no cədidəa isangajuwo yeno. ⁴⁸ Isaye tiro: «Alama so, awo ajabba ajabba so kiruw gənia, təmmaro yasarawwawo!» yeno. ⁴⁹ Kowonadəye tiro: «Kəma, kawu tadanī nuiro are!» yeno. ⁵⁰ Isaye tiro: «Lene, tadanəm ronjua!» yenniya, kamdə mana Isa tiro wuljəganadəa kasacce leyeno.

⁵¹ Ledu cədi duwon, wolodiyanju tia kapcagane tiro: «Tadanəm ronjua,» yera. ⁵² Sa tadanju ngajənadəa kiworənniya, tiro: «Bikka sa fal kajiriyen kangedə tia kolyeno,» yera. ⁵³ Bawadə sa adəman Isaye tiro: «Tadanəm ronjua!» cənnadəro asuyeno. Daji ti-a am fannjuye samma-a Isaa kasatkera. ⁵⁴ Adəma alama ajabba yindiye Isa ngawo cidī Yahudiyayea kolje cidī Galileyero isənayen cədənədə wo.

5

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwo

¹ Ngawo adəyen ngəməri yauidiyaye laa kidənniya, Isa Jerujalembō leyeno. ² Jerujalemlan karən Ngaworam Dimiyayedən falwu ingiye ngurwo uwua mbeji, təlām yauidiyudin tiro Baitsata canī. ³ Ngurwo anin am dondi kada bowada mbeji: kambuwa so, ngurdiyiyā so, am tiyinja nuna so. [Ingidəye bəljəmdunju gurejai, ⁴ dalilnjudə sa laa sa laan malaiya Kəmandeye jəpce ingidəa bəljəmji nangaro. Wundu duwon ingi bəljəmjenadəro burwon ngaanamadə, kəndondi jiri fi tilan dəga yaye, ngaji.] ⁵ Nadən kam laa kərwu fiakkun wuskunno dondi mbeji. ⁶ Isa kamdəa bowada kirunniya, koro nadən jaurō tussənaro nojənədə, tiro: «Ngadu raamma wa?» cəne kiworo. ⁷ Kam dondidəye tiro: «Kəma, sa ingidə bəljəmjiya, kam nanin wua ingidəro sakkī bawo. Koro ledu dikki duwon, kam gade wua burwose ngayi,» yeno. ⁸ Isaye tiro: «Cine bənaramməm ngone lene!» yeno. ⁹ Sadəman kamdə ngaje bənaramnju ngoje ledu badiyeno.

Yim adə yim tustuye. ¹⁰ Adə nangaro yauidiyaye kam ngajənadəro: «Yim tustuyea bənaramməm ngodu niro amardəgənni,» yera. ¹¹ Tayiro: «Kam duwon wua isangasəgənədə, tima wuro: “Bənaramməm ngone lene!”» yeno. ¹² Tayiye tiro: «Wundu kam duwon niro bənaramməm ngone lene cənnadə?» cəne keworo. ¹³ Amma kam ngajənədə ti wundumaro nojənni, Isa curo jamadəyero kəldəgəna nangaro. ¹⁴ Ngawo adəyen Isa kamdəa Fado Alayen najiye tiro: «Akko nganəmma! To, biwu dio kolle, bare awo laa jaurō diwi adəa kojəna nia njuwandənni,» yeno. ¹⁵ Daji kamdə leje yauidiyadəro Isama tia isangajuwo yeno.

¹⁶ Isa awo ania yim tustuyea cədəna nangaro, yauidiyadə tiro niadiwi fələduwo badiyera. ¹⁷ Amma Isaye tayiro: «Bawani ku kundenno kida cədi, wu ye kida dikki,» yeno. ¹⁸ Adə nangaro yauidiyadə cayema kojənaro tia roro njejoro mayera. Yim tustuyea awo dioro dapkada runju gəni cədo, koro Aladəma Bawanju wo cəne Alaa gaskayeno.

Kənduwo Tadaye

¹⁹ Daji Isaye yauidiyadəro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, Tadađə kəlanju awima rakce cədiwawo, sai awo Bawadə cəde curunadəa. Koro awi yaye Bawadə cədidəa Tadađə ye cədi. ²⁰ Awoa Bawadə Tadađəa cəraana awo ti kəlanju cədi sammaa tiro fəlejjiyi. Koro kəndo animaa kojəna tiro fəlejjiyi, nayi ye jaurō ajammoworo. ²¹ Jiri Bawadə am sanunaa

cəsange tayiro ro cidə gai, Tadadə ye kam cəraanaro ro ci. ²² Bawadə wundumaro shara cəddiwawo, amma shara sammaa mukko Tadadəyero cakkana, ²³ am nga Tadadəro daraja cado, jiri Bawadəro daraja cadidə gai. Kam Tadadəro daraja ciwawomadə Bawa tia cunodənadəro daraja ciwawo. ²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam manani fanje ti wua sunodənadəa kasaccənamadə ro sawisoye cuwandəna. Shara tia cədaiwawo, amma karmoro kaje ro cuwandəna.

²⁵ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, sadə isi har isənama, sa duwon am sanuna kowo Tada Alayedəa fanjai, koro tayi fanjanamadə roa dasayi. ²⁶ Jiri Bawadə fərdu royedə gai, ngaima cakke Tadadə ye fərdu royero waljəna. ²⁷ Koro kənduwo shara kamdaye tiro cina, dalilnjudə tima Tada Kambedə wo nangaro. ²⁸ Bare adəa ajammuwwi, sa ise am kaurilan samma kowonju fanjane ²⁹ caluwi. Am duwon awo ngəla cadənamasodə roaro cijai, amma am duwon awo diwi cadənamasodə shararo cijai.

³⁰ «Wu runi awima rangəkke dikkiwawo. Jiri fakkidə gai, shara dikki. Koro sharani ye jire, dalilnjudə awo raakkəna gəni, awo ti wua sunodənamadə cəraanaa dioro makki nangaro.

Shedawu Isaye

³¹ «Wu kəlanin kəlani shedadumaro walyekkoa, shedanidə jire gəni. ³² Shedamani gade mbeji, koro sheda kəlanin cədidə jirero nokkəna. ³³ Yahayaro am yikkunoduwwa, ti ye jiredəa shedajo. ³⁴ Wudə kamben gəni sheda makki, amma njəkkawo fandoworo awo ania wulləkki. ³⁵ Yahayadə fatəla waskada nur ci. Sa ganaro karwukəjia curo nurnjuyen nammuwwa. ³⁶ Amma shedani sheda Yahayaya nankuran kojəna, dalilnjudə kəndo Bawadə wuro tumowokkoro sinadə, kəndodəmaa dikko, tayima Bawadə wua sunodənarə kəlanin shedasai nangaro. ³⁷ Koro Bawa wua sunodənadə, tima kəlanin shedajəna. Amma nayidə ngaltema kowonju ye fanuwwi bi fasalnju ye ruwwi, ³⁸ koro mananju ye karwundon napcənni, dalilnjudə kam cunodənadəa kasadduwwi nangaro. ³⁹ Kitawuwadəa kəla hangallayen kəranuwi, tayilan ro sawisoye fanduwiro təmanuwwa nangaro. Kitawuwa anidə, tayima kəlanin sheda cadi. ⁴⁰ Adə yaye naniro isuwe ro sawisoye fandoro wayew.

⁴¹ «Amben gəni daraja makki. ⁴² Amma nayia nonjakkəna, kərawo Alaye karwundon bawo. ⁴³ Cu Bawaniyen kadikko, amma wua moworo wasew. Kam gade cu kəlanjuyen kadioa, tia mowuwi. ⁴⁴ Nayi daraja kattendon manuwi, amma daraja Ala runjuyen isidəa manuwwawodə, ndayilan gəle ranguwe wua sasarawi? ⁴⁵ Bare wuma nayia na Bawadəyən ngadarnjakkiro təmanuwwi. Ngadarmandodə, tima Nawi Musa wo, kam duwon təmando tiro yakkuwwadə. ⁴⁶ Ca Nawi Musaa jiremaro yasarawwaa, wu yea sasarawi, kəlanin ruwujəna nangaro. ⁴⁷ Amma awo ruwujənədəa yasarawwia, ndayin gəle manani yasarawi?» yeno.

6

Isaye am dəwu uwu ambadu

(*Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Luk 9.10-17*)

¹ Ngawo adəyən Isa bəram Galileye tia bəram Tiberiyaslan bowojaidəye cinju todəro koyeno. ² Jama kada ye tia geya, alama ajabba ajabba kəla am dondiyən cədi caruna nangaro. ³ Daji Isa kəla kau kuruwu laayero juwane fuwurawanju-a rokko napkera. ⁴ Akko sala Laya Njəkkayirambe

sala yauidiyayedā karənjəna. ⁵ Isa kəla sapce jama kada nanjuro isairo kirunniya, Isaye Filibusso: «Ndaran burodi yuwiye am ani jaworo?» cəne kiworo. ⁶ Adəa wuldunjudə Filibussa rijapturo, dalilnjudə Isa kəlanjuma awo cədidəa nojəna nangaro. ⁷ Daji Filibusse tiro: «Wundunja yaye burodi gana laa cuwandro dinariyus* yer yindima cədiwawo!» ⁸ Fuwurawadəye falnja Andarawus yaana Siman Biturusse tiro: ⁹ «Akko na adən tadaana laa burodi sayirre uwu-a buni yindi-a cədana mbeji, amma am ngəwu aniro awi cəddi?» yeno. ¹⁰ Isaye tayiro: «Jamadəa yakkowo napca,» yeno. Nadən kajim kəri tənəs mbeji nangaro, amdə napkera. Tayi kongwadə alama dəwu uwu gai. ¹¹ Daji burodidəa ngoje Alaro ardiyenniya, am napkadəro dagaryeyeno. Bunidə yen ngai cəde, har mərədunja galyeno. ¹² Jawune kulyeranniya, Isaye fuwurawanjuro: «Njongowa gapcanadəa cammowo, bare awima faccəgənniro,» yeno. ¹³ Adəgaima njongo burodi uwu sayirre am jawune koljanayedəa capcane jowo mewun yindin kesəmbəro. ¹⁴ Jamadə alama ajabba Isa cədənadəa kerunniya, tayiye: «Jiremaro kam adə tima nawi duniaro isimadə wo!»† cani. ¹⁵ Adə nangaro isane tia dunodunon cadane mairo cadiro asuyenniya, Isa tayia kolje runju tok kəla kaudəyero walde giwa.

Isaye kəla ingiyen silan ledu
(Mat 14.22-36; Mar 6.45-56)

¹⁶ Dunia kajiriyenniya, fuwurawa Isayedə ci bərəmbero jəpcagane ¹⁷ maararo ngasaye kanji bərni Kafarnaambero faljane kodu badiyera. Dunia ləmjəna, Isa ye koroma tayia najəgənni. ¹⁸ Karuwa dunoa cije fuje, har bərəmdə jauro camballadan. ¹⁹ Kilometər uwu bi arakku gairo ledu kedənniya, Isa kəla ingiyen silan leje maaradəa karənji kero. Kerunniya, jauro riyera. ²⁰ Amma Isaye tayiro: «Wuma, bare rinuwwi!» yeno. ²¹ Daji fuwurawadə karwu kəjiaro curo maaradəyen tia camoye kərgaanniyama, maaradə na lejaidəro kadio.

²² Wajənanjua jama ci bərəmbe todən napcanadə maara falma nadən dəgəro asuyera. Koro Isa maaradəro fuwurawanju-a rokko ngaanni, amma runja leyeraro nojana. ²³ Daji maarawa gadə bəla Tiberiyasselan karən na Kəma Isa Alaro ardije burodi jawunadəyero kadira. ²⁴ Jamadə Isa ye bawo, fuwurawanju ye baworo kerunniya, daji maarawadəro ngasaye bərni Kafarnaambero tia maduro leyera.

Isa kəmbo royə

²⁵ Jamadə ci bərəmbe todən Isaa kewandənniya, tiro: «Sayinna, sawi na adəro kadim?» cane keworo. ²⁶ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, alama ajabba ajabba ruwwa nangaro gəni, burodi buwe kulluwwa nangaro wua masuwi. ²⁷ Bare kəmbo njəpci adəro kida diwwi, amma kəmbo ro sawisoyero kida dewo, kəmbo duwon Tada Kambedə nayiro njadidə, awoa Ala Bawadə tawa kənduwonjuyedəa Tada Kambedəro gənəjəgəna.» ²⁸ Daji tiro: «Kida Alayedəa dioro awi gələ diye?» cane keworo. ²⁹ Isaye tayiro: «Kida Alayedə, tima kam cunodənadə kasaddowo!» yeno.

³⁰ Tiro: «Alama ajabba ajabba jiri fi dime ruiye nia kasannjiye? Awi gələ dimi? ³¹ Kaariyande kəmbo tiro man canidəa karaalan jawuna, kitawulan ruwuwadadə gai: “Tayiro kəmbo samelan isənadəa jaworo kaino.”»† ³² Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, Nawi Musa gəni kəmbo samelan

* **6:7** 6.7 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle. † **6:14** 6.14 tima nawi duniaro isimadə wo - Almasiwu Alaye. † **6:14** 6.14 SK 18.15 † **6:31** 6.31 NL 16.4, 15

isənadəa njado, amma Bawanima nayiro kəmbo jireye sameyedəa njadi. ³³ Kəmbo Alayedə, tima kam samelan jəpce duniaro ro sawisoye njomadə wo!» ³⁴ Daji tiro: «Kəma, sawisoro kəmbo adəa andiro sadəne!» yera.

³⁵ Isaye tayiro: «Wuma kəmbo royedə wo! Kam naniro isənamadə təmmaro kəna fanjiwawo, koro kam wua mərsasənamadə ye təmmaro ngudu fanjiwawo. ³⁶ Amma nayiro wulnjagakkəna, wua suruwwa duwon, njasarai wayew. ³⁷ Am duwon Bawadə wuro sina samma naniro isai, koro kam naniro isənadəa təmmaro wakkiwawo. ³⁸ Awo karwuni cəraana gəni, awo ti wua sunodənadə cəraana dioro samelan jəpkekko. ³⁹ Akko awo ti wua sunodənadə cəraanadə, tima bare curo am wuro sinadəyen falma kolləkkəniro, yim daryeyea[‡] tayia karmolan sangəkki. ⁴⁰ Akko awo Bawani cəraanadə, wundu duwon Tadadəa cure kasaccənadə ro sawisoye cuwandi, koro yim daryeyea wu ye tia karmolan sangəkki,» yeno.

⁴¹ Timə kəmbo samelan isənadə wo cənna nangaro, yaudiyadə karwunja waje: ⁴² «Ti adə Isa tada Isuwuye, gəna? Bawanju-a yanju-aa noniyena, gəna? Ndayin gəle samelan kadikko cəni?» yera. ⁴³ Isaye tayiro: «Bare karwundo wajənni! ⁴⁴ Wunduma rakce naniro isiwawo, sai Bawa wua sunodənamadə tia gərjiyiya. Wu ye yim daryeyea tia karmolan sangəkki. ⁴⁵ Akko awo curo kitawu nawiyayen ruwuwadadə: “Tayi sammaa Ala alamji.”[†] Wundu duwon Bawadəa fanje asujənamadə naniro isi. ⁴⁶ Wunduma Bawadəa curunni, ti Alayen isənadəro kajia. Tidə Bawadəa curuna. ⁴⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam wua mərsasənamadə ro sawisoye cuwandi.

⁴⁸ «Wuma kəmbo royedə wo! ⁴⁹ Kaariyando kəmbo tiro man canidəa karaan jawuna, koro sanuna. ⁵⁰ Amma kam duwon kəmbo samelan isidəa juwuidə, nuiwawo. ⁵¹ Wuma kəmbo roye samelan isənadə wo. Kam kəmbo adəa juwuiə, sawisoro dəgai. Kəmbo duwon duniaro ro sawisoye cawandoro yikkidə, tima da tiyiniye wo.»

⁵² Adə nangaro yaudiya kattenjan kambiwu cade: «Ndayin gəle rakce da tiyinjuye sade ngəriyo?» cani. ⁵³ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, da tiyi Tada Kambədəa ngoruwawowa, bunju ye yawwawoa, nayilan ro bawo. ⁵⁴ Kam duwon dani jəgəre buni caimadə ro sawisoye cuwandəna, koro wu ye yim daryeyea tia karmolan sangəkki. ⁵⁵ Dani ye kəmbo jireye, buni ye kənja jireye. ⁵⁶ Kam dani jəgəre buni caimadə wulan dəgai, wu ye tilan dəgakki. ⁵⁷ Jiri Bawa Kəndəgaima wua sunodə ti nangaro wu ye roa dəgakkidə gai, kam duwon wu kəmbonju womadə, wu nangaro ti ye roa dəgai. ⁵⁸ Adəma kəmbo jireye samelan isənadə wo, jiri kaariyandoso jawune sanunadə gai gəni. Kam kəmbo adəa juwunamadə sawisoro dəgai,» yeno. ⁵⁹ Curo dandal bəрни Kafarnaamben jamadəa alamji duwon, Isa awo ania wulyeyeno.

Mana ro sawisoye

⁶⁰ Fuwurawa Isaye ngəwunja adəa fangeranniya, tayiye: «A! Mana adə jairo jau! Wundu gəle rakce tia fanji?» yera. ⁶¹ Isa karwunja mana adəa wajiro asuyenniya, tayiro: «Adə cakke talluwi wa? ⁶² To, Tada Kambədə nanju caye dəganadəro walde juwai ruwia, nda? ⁶³ Ruhu Alaye tima ro njomadə wo, kənduwo kambədə awimaro fəidajiwawo. Mana nayiro wulnjagakkənadə ruhu ye, ro ye. ⁶⁴ Amma curondon am laa

[‡] 6:39 yim daryeyea 6.39 - Cidu duniaye. [†] 6:45 6.45 Ish 54.13

kasaccanni mbeji,» yeno. Tən badiduramnin Isa am tia kasaccannidə-a kam tia sərəcciyidə-aa nojəna. ⁶⁵ Daji Isaye: «Adəma nangaro nayiro wulngeyerakko, wunduma rakce naniro isiwawo, sai Bawadə tiro amarjiyiya duwon,» yeno.

⁶⁶ Kəla adəyen fawurawa Isaye ngəwunja tia ga koljane ngaworo walladara. ⁶⁷ Daji Isaye mewun yindindəro: «Nayi ye wua kolsuwiya, raawwa wa?» cəne tayia kiworo. ⁶⁸ Siman Biturusse tiro: «Kəma, na wunduyero gəle leniye? Nima mana ro sawisoyea wo! ⁶⁹ Yasaraiyena ye, noniyena ye, nima Tayir Alayedə wo!»[§] yeno. ⁷⁰ Isaye tayiro: «Wu gəna nayi mewun yindindəa kərenjakko? Amma kamndo fal sedan!» yeno. ⁷¹ Adəa kəla Yahusa tada Siman Iskariyotten wulyeno, dalilnjudə tima mewun yindindəye falnja mukko kəladowayero Isaa sərəcciyidə wo.

7

Isa Ngəməri Leiməyen

¹ Ngawo adəyen Isa cidi Galileyen didiriyeno. Cidi Yahudiyayen didiridu cəraanni, yaudiyađə tia roro njejoro majai nangaro. ² Ngəməri Leiməye sanju kərəngenniya, ³ yaanawa Isaye tiro: «Na adən cine cidi Yahudiyayero lene, fuwurawanəmsodə ye kida dimidəa caroro. ⁴ Kam nowadaro waldu cəraanamadə awo cədidəa gərajiwawo. Awo ania dimia, duniaro fəledəgəne!» yera. ⁵ Ase, yaananjudəma tia kasaccanni. ⁶ Daji Isaye tayiro: «Sani koroma cəđənni, amma sandodə sawiso dabbargada. ⁷ Duniadə rakce nayia wanjaiwawo, amma wua wasəna, dalilnjudə kəndonju diwi wulləkki nangaro. ⁸ Nayidə na ngəmərīdəyero lenowo, wudə ngəməri adəro lekkiwawo, sani koroma cəđənni nangaro,» yeno. ⁹ Awo ania tayiro wulyeyenniya, cidi Galileyen napkeno.

¹⁰ Amma yaanawanjudə na ngəmərīdəyero leyeranniya, Isa ye federo gəni, asərlan cije leyeno. ¹¹ Yaudiyađə na ngəmərīdəyən tia majane: «Ti ndaran?» cani. ¹² Koro curo jamadəyən am kada kəlanjun kambiwu kedo. Laaye: «Ti kam ngəla,» cani, laa ye: «A'a, amba cuwatki,» cani. ¹³ Amma wunduma kəla Isayen federo mana cədiwawo, yaudiyađəa rijana nangaro.

¹⁴ Daji ngəmərīdə dawunjun duwon, Isa Fado Alayero ngaye jamaa alamdu badiyeno. ¹⁵ Yaudiyađə ajapcane: «Kam adə ngaltema kərajənnidə, ndayin kitawudəa noyeno?» cani. ¹⁶ Isaye tayiro: «Alamdunidə wuye gəni, ti wua sunodənadəye. ¹⁷ Kam awo Ala cəraanadəa dio cəraanaa, alamduđə wuye gəni, Alayero noji. ¹⁸ Kam ngumnjun mana cədimadə daraja kəlanjuyə maji, amma kam tia cunodənadəye daraja majidə, tidə jirema, koro tilan jirenambu bawo. ¹⁹ Nawi Musa nayiro Attauradəa njadəna, gəna? Amma wundundoma wadawanjudəa jəgaiwawo. Awiro wua roro njejoro manuwi?» yeno. ²⁰ Jamadə tiro: «Ni karuwama! Wundu nia njejoro maji?» yera. ²¹ Isaye tayiro: «Awo ajabba fal kidəkkəniya, nayi samma ajapkw! ²² Nawi Musa wada kajaduyə njadənadə, kajadə tiyən gəni, amma kaariyandoyen kadio, adə yaye yim tustuyea kam kajanuwi. ²³ Bare wada Nawi Musaye ganambu tədənniyo yim tustuyea kam kajanuwia, awiro gəle kəla yim tustuyea kam səramba isangagəkkənayən wuro gərgəsuwi? ²⁴ Bare kuro simben shara diwwi, amma kəla jireyən shara dewo!» yeno.

§ 6:69 6.69 Tayir Alayedə - Biwabuwoma, am gade-a gade.

25 Daji am Jerujalembe laaye: «Tima gëna kam duwon tia roro njejoro majaidə? 26 Akkonju federo mana cədi duwon, awima tiro wuljaanni. Ra, jiremaro wurawandedə tia Almasiwuro asujana wa? 27 Na kam adə isənədəa noniyena. Amma Almasiwudə isiya, wunduma na isənədəa nojiwawo,» yera. 28 Daji Isa Fado Alayen jamadəa alamdu cədi duwon, kowo sapce: «Wua nosuwwa, koro na isəkkənədə yea nonuwwa. Ngumnin gəni kadikko, amma ti wua sunodənamadə jirema. Tia nonuwwi. 29 Wu tia nokkəna, dalilnjudə nanjun kadikko, koro tima wua sunodo,» yeno. 30 Adə nangaro Isaa taro mayera, amma wunduma tiro mukko gənajəgənni, sanju koroma cədənni nangaro. 31 Curo jamadəyən ngəwunja tia kasaccane: «Almasiwu isiya, awo ajabba ajabba kam adə cədənədəa kojəna cədi wa?» cani.

32 Farisawa jamadə awo ania kəla Isayen wuljai fangeranniya, wurawa rimannaye-a Farisawa-a Isaa taro gureduwu Fado Alayea juwayera. 33 Isaye tayiro: «Kawu gana laaro nayi-a rokkə dəgakki, ngawo adəyən na ti wua sunodənədəyero waldəkki. 34 Wua masuwi, amma suwanduwawo. Na dəgakkiro ranguwe isuwawo.» 35 Daji yauidiyadə kattenjan: «Ndara leji na duwon rangiye tia fandiyewawodə? Ra, yauidiya curo am lardu Gəressero tatardeenədəyero wa leje am Gəressedəa alamji? 36 Awi maana awo wuljənədəyē? “Wua masuwi, amma suwanduwawo. Na dəgakkiro ranguwe isuwawo.”»

37 Yim daryeye yim kura ngəmərīdəyēa Isa cije dajē kowo sapce: «Kam duwon ngudunjuamadə, naniro iso ca! 38 Kam wua kasansənədə, kitawulan ruwuwadadə gai: “Ingi royē bəram gai karwunjun culuwe falalaji!”† 39 Adəa wuldunjudə, kəla Ruhu Alayē am tia kasaccanamadə fuwun cawandiyen wulyeno. Amma sa adən Ruhudə koroma tinni, dalilnjudə Isa koroma darajanjuro ngaanni nangaro.

Yaktu jamaye kəla Isayen

40 Jamadə mana ania fangeranniya, laanjaye: «Kam adə tima jiremaro nawidə wo!» cani. 41 Laaye: «Kam adə tima Almasiwudə wo!» cani. Amma laaye koro: «Almasiwudə cidi Galileyen wa isi? 42 Ra, kitawulan Almasiwudə ti kaduwu Mai Daudayē, koro bəla Baitalami na Mai Dauda dəganadən isi† cəna, gəna?» 43 Adəgaima kəla Isayen jamadə kəwu yindiro yakkadara. 44 Curonjan laanja tia taro mayera, amma wunduma tiro mukko gənajəgənni.

45 Gureduwu Fado Alayē walladaranniya, wurawa rimannaye-a Farisawa-a tayiro: «Awiro Isaa kuduwwidə?» cane keworo. 46 Gureduwuyē: «Ngalte wunduma kam adə gairo mana cədənni!» yera. 47 Daji Farisawayē tayiro: «Nayi yea jambanjana wa? 48 *Wurawa adinwuyē bi Farisawayē kam laa tia kasaccəna mbeji wa? 49 Amma jama Attaura Nawi Musayē nojanni adə baskuwada!» yera.

50 Daji Nikodimus, ti duwon Farisawayē falnja na Isayero calan lejənədə, tayiro: 51 «Kəla wadandeyen kambe cinjun faniye awo cədidəa noniyen-delan tiro shara yiddiyewawo, gəna?» cəne kiworo. 52 Amma tiro: «Ni ye kam Galileyē wa? Kitawudəa kərane rui, nawi fima cidi Galileyen culuwunni!» 53 [Daji wundu yaye fannjuro walladan.

Kalmaram: Wurawa adinwu yauidiyaye

Farisawadæ kæwu laa adinwu yaudiyaye jaman Bargaande Isa Almasi-wuyen. Malæmbanja jauru Attaura Nawi Musaye nojana, amanjaro wada Alayæ sammaa kalkallo jaaro casakkarai. Amma ada kaanja ngæwu wada Alayedæro kæljagane kurwowu jamaro gænayeyera. Nafila ngæwu cadi nangaro am gadedæa nanmuminnin kojanaro tæmayera. Rokuranja nangaro ngæwunja Isa Almasiwu-a kawurinja-a ga wajane jawal tia njejoye mayera.

Sadusiyadæ ye kæwu laa adinwu yaudiyaye jaman Bargaande Isa Almasi-wuyen. Sadusiyadæ cinowo bawo, malaiya so, jinni so ye bawo cani, amma Farisawadæ awo ani samma mbeji cani. Wurawa rimannaye ngæwunja Sadusiya. Bargaande Isa jauru kænduwoa-a mayawaa-a nangaro nandæri tayia kek cædane tayi ye jawal tia njejoye mayera.

8

Kamu kænjæna cædilan tædana

¹ Isa Kau Jaitunnero leyeno. ² Suwa læp koro walde Fado Alayero leyeno. Am samma nanjuro isai duwon, napce tayia alamdu badiyeno. ³ Daji malæmba Attauraye-a Farisawa-a kamu laa kænjæna dio cædi cadanaa cawude dawunjan tia casakke dayeno. ⁴ Tayiye Isaro: «Sayinna, kamu adæ kænjæna dio cædi duwon, tia keda. ⁵ Attauralan Nawi Musaye andiro wada sade jiri aniro kau gæpkæiyo tayia roro yejiyo cænna.† To, ni nda, awi wullæm?» cane tia keworo. ⁶ Adæa wuldunjadæ, Isaa rijapturo awo laa tiro burwuduye cada nangaro. Amma Isa nguje ngulondon cidi kurda badiyeno. ⁷ Tiro dama baworo koro caddi duwon, cije tayiro: «Kam curondon biwu bawomadæ kamudæro burwon kau gæpcuwo!» yeno. ⁸ Koro walde nguje cidi kurda badiyeno. ⁹ Adæa fangeranniya, kuran tamiya ganaro kudero fal fallen saptane, har Isa runju kamu fuwunjun daadadæa kolyera. ¹⁰ Isa cije dayenniya, kamudæro: «Nðaran tayi? Wunduma niro wowom gænanjægænni wa?» cæne tia kiworo. ¹¹ Tiye: «Kæma, wunduma wowomsænni,» yeno. Daji Isaye tiro: «Wu ye niro wowom gænanjægækkiwawo. Lene, amma adæ fuwun bare gædero biwu dimmi!» yeno.]

Isa nur duniaye

¹² Koro Isa walde jamadæro mana cædde: «Wu nur duniaye. Wundu duwon wua sæganamadæ tæmmaro curo duwuyen lejiwawo, nur roye cuwandi,» yeno. ¹³ Farisawaye tiro: «Ni kælanæmlan kælanæm shedanæmi nangaro, shedanæmdæ jire gæni,» yera. ¹⁴ Isaye tayiro: «Sheda kælaniye dikki yaye, shedanidæ jire, dalilnjudæ na isækkæna-a na lekki-adæa nokkæna nangaro. Amma nayidæ na isækkæna-a na lekki-adæa nonuwwi. ¹⁵ Nayidæ ambo shara kuro kamben yidduwi, amma wu kam fimaro shara yiddækkiwawo. ¹⁶ Amma shara dikki yaye, sharanidæ jire, dalilnjudæ wu runi gæni, Bawa wua sunodænadæ-a rokko sharaniye nangaro. ¹⁷ Wadandoman ruuwu wada sheda kam yindiyedæ jire.† ¹⁸ Wuma sheda kælaniye dikki, koro Bawa wua sunodænadæ ye kælanin sheda cædi,» yeno. ¹⁹ Daji tiro: «Bawanæmdæ ndaran?» yeranniya, Isaye: «Wua nosuwwi, Bawani yea nonuwwi. Ca wua nosuwaa, Bawani yea nonuwi,» yeno.

²⁰ Isa Fado Alayen alamdu cædi duwon, na sadaa fidaramben mana ania wulyeno. Amma wunduma tia cædanni, sanju koroma cæðanni nangaro.

²¹ Koro Isa walde tayiro: «Wu lekki, koro wua masuwi, koro curo biwundayen nuwi. Na lekkidæro nayidæ ranguwe lenuwwawo,» yeno.

²² Kæla adøyen yauidiyadæye: «Kælanju ceji wa? Adømaro wa: “Na lekkidæro nayidæ ranguwe lenuwwawo,» cænida?» yera. ²³ Isaye tayiro: «Nayi cidiye, amma wu sameye. Nayi dunia adæye, amma wu dunia adæye gæni. ²⁴ Adøma nangaro nayiro curo biwuwandoyen nuwi wulngeyerakko. Wuma ti woro kasadduwwia, curo biwuwandoyen nuwi,» yeno.

²⁵ Tiro: «Ni wundu?» cane keworænnya, Isaye tayiro: «Awo tæn badiduramnin wulnjagakkænadæma. ²⁶ Awo ngæwu kælandon wulduye-a sharaduye-a takkæna, amma ti wua sunodænadæ jirema, koro awo tiyen fakkænadæmaa duniaro wulgækki,» yeno. ²⁷ Amma kæla Bawadøyen tayiro manajiyidæro asujanni. ²⁸ Daji Isaye tayiro: «Tada Kambedæa rogæwiya, wuma ti woro nonuwi, koro awima kælaniro dikkiwawo, amma Bawa wua alamsænadæ gai, awo ania wullækkiro nonuwi. ²⁹ Ti wua sunodænadæ wu-a rokko. Wua runi kolsænni, dalilnjudæ sawisoye awowa cæraanadæa dikki nangaro,» yeno. ³⁰ Sa Isa adæa wuljidæn, am kada tia kasatkera.

Tadawa jireye Nawi Ibrahimbe

³¹ Daji Isaye yauidiya tia kasaccanamadæro: «Manani gawia, nayi jiremaro fuwurawani. ³² Jiredæa nonuwi, jiredæ ye nayiro nankam kælaye njadi,» yeno. ³³ Tiro: «Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe, koro kareya wundayemaro ngaltema walliyende! Ndayin nankam kælaye fandiyen næmi?» yera. ³⁴ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon biwu cædimadæ kareya biwuye. ³⁵ Kareadæ sawisoro gæni fadon dægai, amma tadadæ sawisoro dægai. ³⁶ Adæ nangaro Tadadæ nankam kælaye njadiya, nankam kælayedæa fanduwu, diye! ³⁷ Nayi kaduwu Nawi Ibrahimbero nokkæna, amma wua njejoro manuwu, dalilnjudæ karwundoro manani ngayiwawo nangaro. ³⁸ Wu awo na Bawaniyen rukkænadæa wullækki, amma nayi awo bawandoyen fanuwwadæa diwi,» yeno.

³⁹ Tiro: «Bawandedæ tima Nawi Ibrahimdæ wo!» yera. Isaye tayiro: «Ca nayi kaduwu Nawi Ibrahimbea, kændo Nawi Ibrahim cædænadæa diwi. ⁴⁰ Kærma wu nayiro jire Alayen fakke wulnjagakkæna duwon, wua njejoro manuwu. Nawi Ibrahim ngaltema adæa cædænni! ⁴¹ Nayi kændo bawandoyedæa diwi,» yenniya, tiro: «Andia ngæriwu gæni sesambo, bawande tilo Ala kælanjudæma!» yera.

⁴² Isaye tayiro: «Ca Ala bawandoa, wua særaawi, dalilnjudæ akkoni na Alayen kadikko. Kælanu nangaro gæni kadikko, tima wua sunodo. ⁴³ Awiro awo nayiro wulnjagakkidæa asunuwwawodæ? Dalilnjudæ mananidæa ranguwe fanuwwawo nangaro. ⁴⁴ Bawando tima Yiwulis wo, awo bawando cæraanadæa diwiya, raawwa. Tæn badiduramnin ti kamceji, koro kæla jireyen dæjænni, tilan jire bawo nangaro. Kattuwu kamjiya, halnju fæleji, dalilnjudæ ti kattuwuma, koro bawa kattuwuye nangaro. ⁴⁵ Amma wudæ jire wullækkiidæro, wua kasansuwwawo. ⁴⁶ Wundundo biwu dikkænaro shedaji? Jire wullækkiya, awiro wua kasansuwwawo? ⁴⁷ Kam Alayedæ mana Alayedæa fanji. Dalil nayi fannuwwawoyedæ, nayi Alaye gæni nangaro,» yeno.

Isa-a Nawi Ibrahim-a

⁴⁸ Daji yaudiyadaye tiro: «Ni kam Samariyaye karuwama niyenadä, jirende, gëna?» yera. ⁴⁹ Isaye tayiro: «A'a, wulan sedan bawo. Bawanïro daraja yikki, amma nayi wuro daraja njo wanuwwa. ⁵⁰ Këlanïro darajadëa magëkkiwawo, amma Fal laa tia maji mbeji, tima sharamadë wo. ⁵¹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam duwon mananidëa ngojënamadë tëmmaro nuiwawo,» yeno.

⁵² Yaudiyadaye tiro: «Kërma nilan sedannaro noniyena! Nawi Ibrahim nuna, nawiya gade ye sanuna, amma niye: "Kam mananidëa ngojënamadë tëmmaro nuiwawo!" nëmi. ⁵³ Ni bawande Nawi Ibrahimdëa konëmma wa? Ti nuna, nawiya gade ye sanuna. Ni wunduro kalanëm ngoyem?» yeranniya, ⁵⁴ Isaye: «Këlanïro daraja yikkia, darajani faidanju bawo. Bawani daraja wuro si, ti duwon tiro Alando nuwidë. ⁵⁵ Tia ngaltema nonuwwi, amma wu tia nokkëna. "Tia nokkëni," wullëkkia, kattuwuma nayi gairo wallëkki. Amma tia nokkëna, koro mananju ngokki. ⁵⁶ Bawando Nawi Ibrahim karwu jauru këjiaro jamanni kuroro cëraana. Tia cure karwunju këjijëna,» yeno.

⁵⁷ Daji yaudiyadaye tiro: «Kërwu fiwuma tammi duwon, Nawi Ibrahimba rumma?» ⁵⁸ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu Nawi Ibrahim tambimaro, wu mbeji!» yeno. ⁵⁹ Adë nangaro dongur kauye tiro gëptuwuro ngoyera, amma Isa gërade Fado Alayen kiluwo.

9

Isaye kam kambu tambënaa isangaduwo

¹ Isa kodu cëdi duwon, kam laa kambu tambënaa kiro. ² Fuwurawanjuye tiro: «Sayinna, wundu biwu cëde kam adë kambu katambo? Tima ra bawanju-a yanju-a?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Biwunju nangaro gëni bi biwu bawanjuye-a yanjuye-a nangaro gëni, Ala tilan këndonju fëlejoro kam adë kambu katambo. ⁴ Kausu duwon, dole kida ti sunodënadëyëdëa diyö! Bunejiya, wunduma rakce kida cëdiwawo. ⁵ Wu dunialan dëgakki duwon, wu nur duniaye,» yeno.

⁶ Awo ania wulyenniya, kanduri cidiro tuwajiye dije ngoje sim kambudayero cingeyeno. ⁷ Isaye tiro: «Lene, falwu ingi Silowamben lamdëne!» yeno. Maana Silowamdë tunodëna. Daji kambudë leje lamgadanniya, sim cuwande walladan.

⁸ Këmaskiyanju-a am calan tia lowo cëdi caruna-adaye: «Tima gëna kam napkada lowo cëdidë?» cane keworo. ⁹ Laaye: «Tima!» cani, laa ye: «A'a, ti gëni, camunonju,» cani. Amma kamdäyë: «Wuma, diye!» cëni. ¹⁰ Adë nangaro tiro: «Ndayin gële sim kiwandëm?» cane keworo. ¹¹ Tayiro: «Kam tiro Isa canidë cidi dije simmiro cinjiye wuro: "Lene, Silowamnan lamdëne!" yeno. Daji lekke lamgadakkëniya, sim kiwandëkkö!» yeno. ¹² Tiro: «Kam attë ndaran?» yeranniya, tayiro: «Nokkëni,» yeno.

Farisawayë kambu sim cuwandënadëro koro njaddo

¹³ Daji kam calan kambudëa na Farisawayero kewudo. ¹⁴ Yim duwon Isa cididëa dije sim kambudäyë kajënadë yim tustuye. ¹⁵ Koro Farisawadë waldane kamdëa jiri fin sim kiwando keworo. Tayiro: «Cidi dije simmiro cinjiye lamgadakkëniya, rukki,» yeno. ¹⁶ Farisawadäyë laanjaye: «Kam adë Alayen gëni kadio, yim tustuyero daraja cinni nangaro,» cani. Amma laanjaye: «Awiawin biwuma rakce awo ajabba ajabba ngai cëdi?» cani. Daji tayi këwu yindiro yakkadara. ¹⁷ Koro Farisawadë waldane

kambudəro: «Awi kəla kam simməm kajənadəyen wulləmi?» cane keworənniya, tiye: «Ti nawi,» yeno.

¹⁸ Amma yaudiyadə ti kambu duwon curuiro waljənadəa njasarai wajane har bawanju-a yanju-aa bowoyera. ¹⁹ Tayiro: «Adə tadando wa? Ti kambu katambo nuwidə? To, awiawin kərma curuiro walyeno?» cane keworo. ²⁰ Bawanju-a yanju-aye: «Ti tadane ye, kambu katambo yero noniyena. ²¹ Amma jiri fin kərma curuiro bi wundu simnju kajoro noniyende. Ti tadaana gəni, tia korowo! Cinjuman wulji,» yera. ²² Bawanju-a yanju-a adəa wuldunjadə, yaudiyadəa rijana nangaro. Caman tayidə wundu duwon Isa Almasiwuro kasaccidəa dandallan cattuluwi canna. ²³ Adəma nangaro bawanju-a yanju-adəye: «Ti tadaana gəni, tia korowo!» yera.

²⁴ Koro caye baworo waldane yaudiyadə kam calan kambudəa bowojane tiro: «Alaro daraja ye!»* Noniyena, kam adə biwuma,» yera. ²⁵ Tayiro: «Ti biwuma bi biwuma gəniro nokkəni. Awo fal nokkəna, wu kambu duwon kərma rukki,» yeno. ²⁶ Daji tiro: «Awi niro njəddo? Ndayin simməm kayeno?» cane keworənniya, ²⁷ tayiro: «Wulnjagakkənama, fannuwwi. Awiro gademinno fandu rawuw? Nayi ye fuwuranju ro wa waldu rawuw?» yeno. ²⁸ Tia rarajane tiro: «Nima fuwuranju wo, amma andidə fuwurawa Nawi Musaye! ²⁹ Ala Nawi Musaro mana cəddənarə noniyena, amma ti adə ndaran kadiomaro noniyende!» yera.

³⁰ Kamdəye tayiro: «Simmi kajənama, ndaran kadioro nonuwwidə juro ajabba! ³¹ Ala biwuwua kərənjiwaworo noniyena, amma wundu duwon Alaro daraja ce awo cəraanaa cədimadə, Ala tia kərənji. ³² Tən dunia alaktənayəman wunduma kam kambu tambənayə sim kajənadəa ngalte fanjənni. ³³ Kam adə Alayen gəni kadioa, awima rakce cədiwawo!» yeno. ³⁴ Tayiye tiro: «A! Ni curo biwuyen tambəmma duwon andia alamsami!» cane tia deyarə kettuluwo.

Kambuwa jireye

³⁵ Isa kamdəa dandaldən cattuluwunaro fangeno. Tia kattadəranniya, tiro: «Tada Kambədəa kasaddəmma wa?» yeno. ³⁶ Kamdəye: «Kəma, wundu ti wo, tia kasaddəkki?» cəne kiworo. ³⁷ Isaye tiro: «Tia rumma, koro tima niro mananjyidə wo!» yenniya, ³⁸ daji kamdəye: «Kəma, kasaddəkkəna,» cəne tiro ambətkeyeno.

³⁹ Daji Isaye: «Shara kamduro dunia adəro kadikko, am caruiwawom-adə caroro, koro am caruimadə kamburo waljaro!» yeno. ⁴⁰ Farisawa nanjun dasaana laa mana adəa fangeranniya, tiro: «A! Andi ye kambu wa?» yera. ⁴¹ Isaye tayiro: «Ca nayi kambua, biwundo bawo, amma kərma: “Ruiye!” nuwi nangaro, biwundoa dəgawi,» yeno.

10

Isa səni ngələma

¹ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam duwon bəri dimiyayero cinnayen ngayiwawo na gadeyen tacce ngayimadə, ti barwu ye, jawalkorjima yero. ² Amma kam cinnayen ngayimadə, tima səni dimiyadəyedə wo. ³ Cinna guredumadə tiro kajiji, dimiyadə ye kowonju fanjai. Dimiya kaanjua cunjalan bowoje cattuluwi. ⁴ Kaanjua sammaa cattuluwiya,

* 9:24 9.24 Alaro daraja ye! - Maananjudə jire wulle!

fuwunjaro koje dimiyadē tia jagai, kowonju nojana nangaro. ⁵ Təmmaro kusotto jagaiwawo, tin kuruwunno ngərəmjai, kowo kusottowaye nojanni nangaro,» yeno. ⁶ Isa tayiro misal adəa wulyeyeno, amma maananjudəa asujanni.

⁷ Koro Isa walde: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wuma cinna dimiyayedə wo. ⁸ Am burwosane isanadə samma barwuwa ye, jawalkorduwu ye, amma dimiyadə tayia fanjanni. ⁹ Wudə cinna. Kam wuyen ngayia, njəkkawo cuwandi. Ngaye culuwi, səniram ye cuwandi. ¹⁰ Barwudə ndaldu so, njejo so, bannadu so gənia, awima gadero isiwawo. Amma wudə am ro har tayilan gərcəna cawandoro kadikko.

¹¹ «Wu səni ngələma. Səni ngələmadə dimiya nangaro ronju ci. ¹² Kidamadə səni gəni, dimiyadə ye kaanju gəni. Buldu kənde cədi curuiya, dimiyadəa kolje cəgasi, daji buldudə ise tayia cədane tatarji. ¹³ Tidə kidama nangaro, dimiyadəro lambonju bawo.

¹⁴ «Wu səni ngələma. Dimiyanidəa nokkəna, tayi ye wua nosana, ¹⁵ jiri Bawa wua nosəna, wu ye tia nokkənadə gai. Dimiyadə nangaro roni yikki.

¹⁶ Koro dimiya gade bəri adəye gəni takkəna. Tayi yea dole kudəkki, koro kowoni fanjai. Daji bəri fal ye, səni fal yero waljai. ¹⁷ Bawadə wua səraəna, roni yikkiya, waldəkke mowokki nangaro. ¹⁸ Wunduma rakce roni ngojiwawo, amma rawonin tia yikki. Kənduwo nanin tia njoye mbeji, koro kənduwo nanin tia mowoye mbeji. Adəma wada Bawaniyen fandəkkənadə,» yeno.

¹⁹ Kəla mana aniyen yaudiyadə cəye baworo kəwu yindiro yakkadara. ²⁰ Ngəwunjaye: «Kai! Ti karuwama, jori! Awiro tia kərənnuwi?» cani. ²¹ Am laaye: «Adə mana karuwamaye gəni. Karuwama rakce kambuye sim kaji wa?» cani.

Isa Ngəməri Barga Dəptayen

²² Binəm Jerujalemnin Ngəməri Barga Dəptaye cadi duwon, ²³ Isa balballa Fado Alayen tiro Ngurwo Nawi Mai Sulemanaye canilan dadaji. ²⁴ Daji yaudiyadə tia dirijane kəljane tiro: «Har sawiro andia curo duwuyen kolsami? Nima Almasiwudə woa, federo wulsagane!» yera. ²⁵ Isaye tayiro: «Nayiro wulnjagakkəna, amma wua kasansuwwi. Kəndo cu Bawaniyen dikkidə wua shedasi. ²⁶ Amma wua kasansuwawo, nayi curo dimiyaniyen bawo nangaro. ²⁷ Dimiyanidə kowoni fanjai. Tayia nokkəna, wua sagai. ²⁸ Tayiro ro sawisoye yikki, koro təmmaro sanuiwawo. Wunduma tayia mukkənin cəmoyiwawo. ²⁹ Bawani tayia wuro sinadə samma nankuran kojəna. Wunduma rakce tayia mukko Bawadəyen cəmoyiwawo. ³⁰ Wu-a Bawadə-a tilo,» yeno.

³¹ Daji yaudiyadə tia roro njejoro waldane dongur kauye tiro gəptuwuro ngoyera. ³² Isaye tayiro: «Kəndo ngəla kada Bawaniye nayiro fəlenjagakkəna. Finja nangaro wuro dongur kauye gəmsuwe sesuwi?» cəne kiworo. ³³ Yaudiyadəye tiro: «Kəla kəndo ngəlayen gəni, kəla Alaa gaskadunəmben njejiye. Ni kam duwon kəlanəm Alaro ngonəmidə!» ³⁴ Isaye tayiro: «Kitawundon ngai ruwuwada, gəna? “Wuye: Nayi alawa!”† cəna. ³⁵ Kitawu Alayedə rakce baworo tədiwawo. Ala am duwon tayiro mananju cinadəro alawa cənaa, ³⁶ awiro wu duwon Ala kərəse duniaro sunodənədəro Alaa gaskakkəna nuwi, wu Tada Alaye nəkkənədəro? ³⁷ Kəndo Bawaniyedəa dikkiwawoa, bare wua

† 10:34 10.34 Jaw 82.6

kasansuwwi. ³⁸ Amma tayia dikkia, kasansuwawo yaye, kændodæa kasaddowo, nonowo asunowo Bawa curonin kærga, wu ye curo Bawayen kærgakkoro.» ³⁹ Koro waldane tia taro mayera, amma mukkonjan kiluwo.

⁴⁰ Koro Isa walde ngawo bæræm Jordaniyen na Nawi Yahaya kasala tuwaye cædænadæro leje napkeno. ⁴¹ Daji am kada nanjuro isane: «Nawi Yahaya awo ajabba falma cædænni, amma awo Yahaya kæla kam adæyen wuljæna samma jire!» yera. ⁴² Adægaima am kada nadæn Isaa kasatkera.

11

Karmo Lajarusse

¹ Curo bæla Baitaniyen na Meram-a yanjugæna Marta-a dasaanadæn kam laa dondi mbeji, cunju Lajarus. ² Ti Lajarusdæ yanjugæna Meram kamu duwon kawudi si Kæmayedæro fijiye kændurinjun cinjænadæye. ³ Yaana yindidæ kam laa na Isayero canode: «Kæma, kam raammadæ dondi,» yeno. ⁴ Adæa fangenniya, Isaye: «Kændondi adæye njeroramnju karmo gæni, Alaro daraja ci, koro Tada Alaye ye tiyen daraja cuwandoro!» yeno.

⁵ Isa Marta-a yanjugæna-a Lajarus-aa cæraana. ⁶ Daji Lajarus dondiro fangenniya, na dæganadæn koro kawu yindiro napkeno. ⁷ Ngawo adæyen Isaye fuwurawanjuro: «Cinowo cididæ Yahudiyayero walduwo!» yeno. ⁸ Fuwurawanjuye tiro: «Sayinna, tussænni yauidiyadæ nia dongur kauyen njeoro mangera, koro nadæro waldæmi?» yera. ⁹ Isaye tayiro: «Dabdulan sa mewun yindin dæga, mare? Kam kausu lejia, taljiwawo, nur dunia adæyedæa curui nangaro. ¹⁰ Amma kam bune lejia, talji, tilan nur bawo nangaro,» yeno.

¹¹ Adæa wulyenniya, Isaye tayiro: «Sawande Lajarus kænæm cædi, lenne tia sangækki,» yeno. ¹² Fuwurawadæye tiro: «Kæma, kænæm cædia, ngaji,» yera. ¹³ Isa kæla karmo Lajarusen manajæna, amma tayidæ kæla kænæmben manajiro tæmayera. ¹⁴ Daji Isaye federo tayiro: «Lajarus nuna. ¹⁵ Nayi nangaro wu nadæn bawodæro kæji fakki, wua kasansoworo. Cinowo nanjuro leniyo!» ¹⁶ Daji Toma kam tiro Kawu canidæ fuwurawa gadedæro: «Andi ye leniyo Isa-a rokko nuiyo!» yeno.

Isa kæma karmolan cinowo-a ro sawisoye-aye

¹⁷ Isa kadinniya, ase Lajarus kawunju dewu rai curo kauriyen. ¹⁸ Bæla Baitaniyedæ karæn Jerujalæmben, kattenja alama kilometær yakku gai, ¹⁹ koro yauidiya kada na Marta-a Meram-ayero kæla karmo yanjagænayen tayia tajiduro isana. ²⁰ Marta Isa kænde cædiro fangenniya, cije tia kapkeyeno, amma Meram fadon napkeno.

²¹ Martaye Isaro: «Kæma, ca ni na adænna, yanigæna bawojænni. ²² Amma kærmaro awi yaye Alaa koræmiya, Ala njiro nokkæna,» yeno. ²³ Isaye tiro: «Yanæmgæna karmolan walje ciji,» yeno. ²⁴ Martaye: «Yim daryeye yim cinowo duniayea karmolan walje cijiro nokkæna,» yeno. ²⁵ Isaye tiro: «Wuma karmolan cinowo-a ro-adæ wo! Kam wua kasansænamadæ, bawoji yaye, roa dægai.* ²⁶ Koro wundu duwon roa dægane wua kasansænamadæ tæmmaro nuiwawo. Adæa yasaramma wa?» yenniya, ²⁷ tiro: «Aaa, Kæma, nima Almasiwu Tada Alaye duniaro isænadæ woro kasaddækkæna,» yeno.

* 11:25 11.25 roa dægai - Ro sawisoye cuwandi.

²⁸ Adæa wulyenniya, Marta leje yanjugæna Meramba bowoje asærlan tiro: «Sayinna isæna, nia bowonji,» yeno. ²⁹ Meram adæa fangenniya, nagatto cije nanjuro leyeno. ³⁰ Isadæ bælaro ngaanni, kuami yaye na Marta tia kapcægænadæn kærga. ³¹ Yaudiya duwon curo fadoyen tia tajijanadæ Meram nagatto cije culuwunaro kerunniya, tia geya. Kauriro so dioro lejiro tæmayera.

³² Daji Meram na Isa dæganadæro ise tia kirunniya, fuwunjun tun-gurumje tiro: «Kæma, ca ni na adænna, yanigæna bawojænni,» yeno. ³³ Isa Meram-a yaudiya ti-a rokko isanadæ-a casiriro kirunniya, karwunju kuttaje hangalnju caa ciyeno. ³⁴ Tayiro: «Ndararo tia kekkuw?» cæne kiworænniya, tayiye tiro: «Kæma, are rui!» yera. ³⁵ Daji Isa so ngoyeno. ³⁶ Yaudiyaye: «Jiri tia cæraanadæa ruiwo!» yera. ³⁷ Amma laanjaye: «Ti kambuyæ sim kajænadæ rakce Lajarussa karmoro cækkayiwawo wa?» yera.

Isaye Lajarussa karmolan sango

³⁸ Koro Isa karwunju jauru bannadæna duwon, kauridæro leyeno. Kauridæ kul kauye, koro cinju kau kuralan jakkada. ³⁹ Isaye: «Kaudæa tuluwowo!» yeno. Marta yaana kam bawojænadæye tiro: «Kæma, jauru kinaji, bawojænaye kawu dewu rai, diye!» yeno. ⁴⁰ Isaye tiro: «Wulnjægækkæni wa? Yasarammaa, daraja Alaye rumi,» yeno. ⁴¹ Daji kaudæa kettuluwo. Isa kæla samero sapce: «Bawa, wua kærænsæmmadæro wusenjækkæna. ⁴² Sawiso wua kærænsæmiro nokkæna, amma jama na adæn dajanadæ nangaro adæa wulyekko, nima wua sunodæmdæa kasaccaro,» yeno. ⁴³ Adæa wulyenniya, kowo dunoaro sapce: «Lajarus, luwe!» yeno. ⁴⁴ Daji kam bawojænadæ kiluwo, si-a mukko-a batta linnen tikkeræna, fækka ye batta linnen jakkada. Isaye tayiro: «Tia wuinowo, lejo!» yeno.

Isaa roro njejoro mada

(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Luk 22.1-2)

⁴⁵ Adæ nangaro yaudiya kada na Merambero isana duwon awo Isa cædænæa carunadæ tia kasatkera. ⁴⁶ Amma curonjan laa na Farisawayero lejane awo Isa cædænadæa tayiro wulyeyera. ⁴⁷ Daji wurawa rimannaye-a Farisawa-a majilisdæa capcane tayiro: «Kam adæ alama ajabba ajabba kada cædidæ, awi gæle diye? ⁴⁸ Tia kolliye adægai cædia, wundu yaye tia kasacci. Daji Romanwudæ isane nandæ-a jamandæ-a sammaa camoyi,» yera. ⁴⁹ Daji falnja cinju Kaifas, tima saa adæn riman kura wo, tayiro: «Awima nonuwwi. ⁵⁰ Jamadæ sammaa sanuiro kam fal nunama nayiro ngalworo asunuwwi wa?» yeno. ⁵¹ Mana adæa ngumnjun gæni wulyeno, amma saa adæn ti riman kuradæ, nawinawi cæde Isa fuwun jamadæ nangaro nui yeno, ⁵² koro jamadæ runju gæni nangaro, tadawa Alaye tatardanadæa capce fallo waljaro. ⁵³ Daji tæn yim adæn nia Isaa roro njejoye ngoyera.

⁵⁴ Adæna nangaro Isa federo fuwu yaudiyayen culuwuwawo, amma cidi karæn karaayedæro leje bæla laa Ifærayim canidan fuwurawanju-a rokko napkeno.

⁵⁵ Ngæmæri yaudiyaye sala Laya Njækkayirambedæ karængenniya, am kada bæladeyalan cijane Jerujalemba kælanja tayirro kalakcero leyera. ⁵⁶ Fado Alayen dajana Isaa majai duwon, kattenjan: «Awi tæmanuw? Ngæmæridæro isiwawo wa?» cani. ⁵⁷ Caman wurawa rimannaye-a Farisawa-a wada cade kam laa na Isa dæganadæa nojænæa, iso tayiro wuljuwo tia cada canna.

12

Merambe Isaa sittəranjuro dabbarduwu (Mat 26.6-13; Mar 14.3-9)

¹ Sala Laya Njəkkayirambero kawu arakku gapcoa, Isa bəla Baitaniye na Lajarus kam duwon karmolan cəsangənədə dəganədəro leyeno. ² Nadən Isaro masəna dabbaryeyera. Marta masənədə dagarji, Lajarus ye am Isa-a rokko masəna boro napcanadəye falnja. ³ Daji Meram səndal curonjun kawudi jauru tamaŋna cunju nardi ngoje si Isayero fiyye kanduri kəlanjuyen cinje, har buwuttu kawudidəyedə fado ngaa kimowo. ⁴ Fuwurawanjuye falnja Yahusa Iskariyot canı kam duwon tia fuwun kəladowanjuro sərəcciyidəye: ⁵ «Awiro kawudi adəa dinariyus yer yakkuro calade wuridəa talaawaro cadənnidə?» yeno. ⁶ Adəa wuldunjudə, talaawaro kissəgəna gəni, ti barwu, koro arittanja ye mukkonjun awo curodəro casakkidəa ndalji nangaro. ⁷ Isaye tiro: «Tia kolle! Kawudi adəa gənədujudə, yim sittəraniyero wua dabbarduwuro adəa kido. ⁸ Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, amma wudə sawisoro gəni curondon dəgakki,» yeno.

Lajarussa roro njejoro mada

⁹ Jama yaudiya kada kadami Isa nadən mbejoro fangeranniya, ci-jane ti runjua gəni, Lajarus kam karmolan cəsangənədə yea kuroro kadira. ¹⁰ Daji wurawa řimannaye nia Lajarus yea roro njejoye ngoyera, ¹¹ dalilnjudə yaudiya kada kəla tiyen tayia koljane Isaa kasaccana nangaro.

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo (Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Wəjənanjua jama kada ngəmərıdəro isanədə Isa Jerujalembo isiro fangeranniya, ¹³ ngəlai diwinoye ngojane tia kaptuwuro keluwo. Kowo sapcane: «Hosanna!* Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! Bargaa Mai Israyilayedə!»† canı. ¹⁴ Daji Isa koro kutta cuwande juwane kəlanjun napkeno, kitawulan ruwuwadadə gai: ¹⁵ «Bare rinəmmi, fero Siyonne!† Akko mainəm kəla koro kuttayen‡ napkada kənde cədi.»† ¹⁶ Fuwurawanju awo ania awımaro burwon asujanni, amma Ala Isaro daraja kenniya, daji awo ani kəlanjun kitawulan ruwudəna ye, tiro caddəna yea takkera. ¹⁷ Jama duwon Isa-a rokko sa Lajarussa curo kauriyen bowoje karmolan cəsangənədən dasaanədə sheda cadi. ¹⁸ Dalil jama kada tia kaptuwuro caluwunayədə alama adəa cədəna fanjana nangaro. ¹⁹ Daji Farisawaye kattenjan: «Ruwi wa? Awıma ranguwe diwwawo. Akko dunia nga ngawonju jaana!» yera.

Isaye kəla darajanju-a karmonju-ayen manadu

²⁰ Curo am Alaa ambəttuwuro sa ngəməriye Jerujalembo isanədəyen am lardu Gəresse laa ye mbeji. ²¹ Na Filibus kam bəla Baitsaida cidi Galileyero isane tiro: «Maləm, Isaa kuroro maniye,» yera. ²² Filibus leje Andarawusso wuljiye, Andarawus-a Filibus-a ye na Isayero lejane tiro wulyeyera.

²³ Isaye tayiro: «Sa cədəna, sa duwon Tada Kambe daraja cuwandidə. ²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kasuni algamaye cidiro cure nuiwawoa,

* 12:13 12.13 Hosanna - Alaa yungoriyo! † 12:13 12.13 Jaw 118.25-26 † 12:15 12.15 fero Siyonne - Jama Jerujalembe. ‡ 12:15 12.15 kəla koro kuttayen - Noduwuram Isa rokura bawoa kəlewan kənde cədiye. † 12:15 12.15 Jak 9.9

runju napci. Amma nuia, nema kada cakki. ²⁵ Kam duwon ronju ceraanamadə ronjudəa cuwatki, koro kam duwon dunia adən ronjua wajənamadə tia har ro sawisoyero cəriwi. ²⁶ Kam laa nanwolodi wuro səddia, wua səga! Koro na dəgakkənadən wolodini ye dəgai. Kam laa nanwolodi wuro səddia, Bawadə daraja tiro ci.

²⁷ «Kərma karwuni kuttu. Awi gəle wulləkki? Bawa, sa adəro^S wua səkkaye? A'a, adəma nangaro sa adəro kadikko. ²⁸ Bawa, cunəmbo daraja ye!» yeno. Daji kowo samelan nukce: «Tiro daraja yikkəna, koro yaye daraja yikki,» yeno. ²⁹ Jama nadən daadadə kowodəa fangeranniya, gərdu keyeraye canı, laaye: «Malaiya laa tiro mana cəddo,» canı. ³⁰ Isaye tayiro: «Kowo adə wu nangaro gəni, nayı nangaro nukkena,» yeno. ³¹ Kərmama dunia adəro shara kamdiyi, kərma maina dunia adəyēa* dujane culuwi. ³² Wudə, wua rosəgəwiya, am sammāa naniro gərgəkki. ³³ Adəa wuldunjudə, karmo jiri fin fuwun nuidəa fəleyeno.

³⁴ Daji jamadəye tiro: «Curo Attaurayen Almasiwudə sawisoro dəgairo faniyena.† Ndayin gəle Tada Kambedəa rojagai nəmi? Wundu Tada Kambe adə?» yera. ³⁵ Daji Isaye tayiro: «Nurdə koro yaye dawundon sa ganaro mbeji. Nur tawwa duwon, dadanowo, bare duwu nayia njawandənniro. Kam duwon curo duwuyen lejimadə na leji nojənni. ³⁶ Nurdəa tawwa duwon, nurdəa kasaddowo, tadawa nurrero walloworo,» yeno. Isa awo ania wulyenniya, nadəa kolje tayilan gəraadan.

Kasattunambu yauidiyaye

³⁷ Isa fuwu jamayen alama ajabba ajabba kada cədəna yaye, tia kasaccanni. ³⁸ Adəgaima awo Nawı Ishaya kitawulan wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Kəmande, wundu kawurindədəa kasacco? Koro wunduro Kəmande mukkonju kənduwoa fəlejuwo?»† cəna. ³⁹ Adəma nangaro rakcane kasaccaiwawo. Koro yaye Nawı Ishayaye:

⁴⁰ «Ala simnja jakce kəlanja kibbajəgəna, bare simnjan carunni, koro karwunjan asujanniro. Ngai gənia, naniro waldane tuwa cade, tayia isangagəkki,»† cəna.

⁴¹ Nawı Ishaya daraja Isaye curuna ye, kəlanjun manajəna ye nangaro, awo ania wulyeno.

⁴² Adə yaye curo wurawa yauidiyadəyen ngəwu Isaa kasaccana. Amma Farisawa nangaro federo wuljaiwawo, bare Farisawadə tayia dandallan cattuluwunniro, ⁴³ awoa daraja kambedəa Alayemaa kojənarə caraana.

⁴⁴ Daji Isaye kowo sapce: «Kam wua kasansənamadə, wua gəni, ti wua sunodənadəa kasacco! ⁴⁵ Koro kam wua suruimadə ti wua sunodənadəa curui. ⁴⁶ Wu duniaro nur gai kadikko, wundu duwon wua kasansənamadə, bare curo duwuyen dəganniro. ⁴⁷ Kam duwon manani fanje ngoduro wajənamadə, wu gəni shara tiro yiddəkki, dalilnjudə am duniayero shara njəddoro gəni, duniadəa njəkkaworo kadikko nangaro. ⁴⁸ Kam duwon wua wase manani ngoduro wajənamadə sharamanju mbeji. Mana wulləkkənadə yim daryeyea tia sharaji. ⁴⁹ Kəlanin gəni mana kidəkko, amma Bawa wua sunodənadə awo wulləkkidə-a jiri tia

^S **12:27** 12.27 sa adəro - Sa bone-a daraja-aye. * **12:31** 12.31 maina dunia adəye - Yiwulis.

† **12:34** 12.34 Jaw 110.4; Ish 9.7; Ejk 37.25; Dan 7.14 † **12:38** 12.38 Ish 53.1 † **12:40** 12.40 Ish 6.10

wullëkkidë-a wada wuro sina. ⁵⁰ Koro wadanjudë ro sawisoyero nokkëna. Adëma nangaro awo wullëkkidë, jiri Bawa wulsëgënadë gairo wullëkki,» yeno.

KIDA ISAYE DAWU KËNGAYAMBANJUYEN

13

Isaye si fuwurawanjuyë tuldu

¹ Kawu sala Laya Njëkkayirambedëro, Isa sanju dunia adëa kolëme na Bawanjuyero leduyë cëdënarë nojëna duwon, jamanju dunia adëyëa cëraana nangaro, tayiro kërëwonju cotto fëleyeyëno. ² Yiwulis calan nia Isaa sërëttuwuyë curo karwu Yahusa Iskariyot tada Simannero cakkëna. Bëri lesayelan, ³ Isa Bawadë awo sammaa mukkonjuro cakkëna ye, na Alayen kadio na Alayero walde yero nojëna duwon, ⁴ daji cije kajëmunju gënjaye batta laa ngojë canjanjuro kikkerë. ⁵ Ngawo adëyen ingi tasaro fijiye si fuwurawanjuyedëa tuldu badijë batta canjanjuro cikkerënadë cinji ngai duwon, ⁶ na Siman Biturussero kadinniya, Biturusse tiro: «Këma, nima wa sini tullëmi?» yeno. ⁷ Isaye tiro: «Awo dikkidëa kërma asunëmbawo, amma fuwun asunëmi,» yeno. ⁸ Biturusse tiro: «A'a, tëmmaro sini tullëmbawo!» yenniya, Isaye: «Tullëkkënia, nanilan nuwanëm bawo,» yeno. ⁹ Siman Biturusse: «Këma, sini runju gëni, mukkonni-a këlani-a yëa tulle!» yeno. ¹⁰ Isaye tiro: «Kam kasaldënadë, sinju tulda gënia, kadawu tilan bawo. Nayi tayir, amma nayi samma gëni,» yeno. ¹¹ Isa sërëttuwumanjudëa nojëna, adëma nangaro tiyë: «Nayi samma gëni tayir wo,» yeno.

¹² Sinja tulje kerënniya, Isa kajëmunju ngojë luje walde nãpce tayiro: «Awo njadëkkënadëa asunuwwa wa? ¹³ Wua sayinna-a Këma-alan bowosuwi, jirendëa, wuma ti wo nangaro. ¹⁴ Daji wu Këmando yë, sayinnando yë duwon sindo tullëkkënadë, si amandoyë tulda nayi yero wajimnjaana. ¹⁵ Nayiro misal ngedëkko, nayi yë jiri njaddëkkënadë gai amandoro yiddowo! ¹⁶ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wolodi banju ngimbaa kôjiwawo, koro kadunoma yë kam duwon tia cunodënadëa kôjiwawo. ¹⁷ Awo ania nonuwwadë, bargando, tayia diwia. ¹⁸ Këla nayi sammayen gëni mananëkki, am kërënkëkkënadëa nokkëna. Amma dolë sai awo kitawulan ruwuwadadë wakkajiya: "Kam wu-a rokko masëna diyedë këladoniro waljëna."† ¹⁹ Kërma kawu wakkajiro nayiro wulnjagakki, sa wakkajiya, wuma ti woro kasaddoworo. ²⁰ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon kam nodëkkënadëa cëmowonadë wumaa sëmowo. Koro wundu duwon wua sëmowonadë ti wua sunodënamaa cëmowo,» yeno.

*Masëna *sala Laya Njëkkayirambe*

(*Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Luk 22.7-13*)

²¹ Awo ania wulje kerënniya, Isa hangalju jaurë cije: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo laa wua mukko këladowaniyero sërënsiyi,» yeno. ²² Fuwurawadë kattenjan ninidane këla wunduyen manajimaro nojanni. ²³ Falnja ti duwon Isa jaurë cëraanadë gëre Isayen giriskada mbeji. ²⁴ Daji Siman Biturus këla wunduyen manajiro tia cuwororo bëlaana kam giriskadadëro kiddo. ²⁵ Daji Isaa karënjë tiro: «Këma, wundu?» cëne kiworo. ²⁶ Isaye: «Kam duwon tiro burodi adëa yigapkekke yikkimadë, tima!» yeno. Burodidëa kigapkeniya, Yahusa tada Siman Iskariyottero

kaino. ²⁷ Njangodæa kimowonniya, Yiwulis karwunjuro kægawo. Isaye tiro: «Awo dimidæa duwan de!» yeno. ²⁸ Amma curo am masenaro napcanayen falnjama awiro adæa tiro wulyeyenoro asujænni. ²⁹ Yahusa æritadæ mukkonjun nangaro, laanja Isaye tiro lejo kare ngæmæriyedæa cuwo bi awo laa talaawaro co wuljoro tæmayera. ³⁰ Yahusa njangodæa kimowonniyama, kiluwo. Sadæ bune.

Kalmaram: Sala Laya Njækkayirambe

Laya Njækkayirambedæ, tima laya Israyilawu burwojane jaman Nawi Musayen duwanadæ wo. Jaman adæn Israyilawu Masarnin dasaana nankærea Fira'aunaro caddi duwon, tæyia nankæreanjalan tuluworo, Ala Fira'auna-a Masarwu-aro ajawu jau jau gænayeyeno. Kawu sa ajawu kurwowu daryeye isidæro, Alaye Nawi Musaro Masar ngaro wowom gænajiye tadawa karuye sammaa ceji yeno. Amma Israyilawuro jawal wowom karmoye adæro kaduye amarjægæna. Fadoma nguson ngælaro bi dal kærwu falla layaro cæda kajiri duwajo bu layadæye laa ngojo cinna fannjuwero cinjuwo! Dalilnjudæ bune Kæmande wowom karmoye Masar ngaro gænaduwuro ise bu cingaadadæa curuiya, koji fadodæro ngayiwawo. Ngaima barga bu layadæyen wowom karmoye Masarwua cuwandidæ Israyilawua lejiwawo. Ala wuljænadæ gai, awo ani samma wakkayera.

Laya Israyilawua karmoro cækkaanadæa Laya Njækkayirambelan bowoyera. Ku kundænno sanju cædiya, kaduwu Israyilawuye yaudiya cani sala Laya Njækkayirambe cadi. Tælam nasarayelan sala Laya Njækkayirambedæro Pak cani.

Bargaande Isa Almasiwu sa sala Laya Njækkayirambedæn kano. Kawu sadæ isidæro, Isaye fuwurawanjuro ronju co am ngæwu merujoro kadio yeno. Adæa wuldunjudæ, alama barga bu fida laya njækkayirambedæn Ala Israyilawua nankæreanjan cuttuluwunadæ gai, Isa ronju ce am tia kasacananadæa nankæreanjan kittuluwo. Barga karmonjuyen jama Isaye nankærea Yiwulissen kalanja camowona ye, koro wowom Alæyero kajana ye. Ngælaro Laya Njækkayirambedæ naptu Njækkayimande Isa Almasiwuye cædi nangaro, curo Linjilayen tia kaala Tama Alaye yelan bowojai.

Wada bærin

³¹ Yahusa kiluwunniya, Isaye: «Kærma duwon Tada Kambedæ daraja cuwandi, koro Ala ye tiyen daraja cuwandi. ³² Tiyen Ala daraja cuwandia, Ala kalanju ye tiro daraja ci, koro sadæman tiro daraja ci. ³³ Tadawani sanana, sa gana laaro curondon dægakki. Wua masuwi, koro yaudiyaro wulgækkænadæ gai nayi yero kærma wulnjagakki, na lekkidæro ranguwe lenuwwawo. ³⁴ Nayiro wada bærin njadækki: Amandoa rawowo! Jiri nayia njaraakkænadæ gai, nayi ye amandoa rawowo! ³⁵ Amandoa raawwaa, adægainin am samma nayi fuwurawaniro nojai,» yeno.

Isaye Biturus tia angærji wuldu

(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Luk 22.31-38)

³⁶ Siman Biturusse tiro: «Kæma, ndararo lenæmi?» cæne kiworænniya, Isaye tiro: «Na lekkidæro rangæme kærma wua sægambawo, amma fuwun sægami,» yeno. ³⁷ Biturusse tiro: «Kæma, awiro kærma rangække njægakkiwawodæ? Ni nangaro roni yikki,» yeno. ³⁸ Isaye tiro: «Wu

nangaro ronəm yimi? Jiremaro niro wulnjægækki, ku kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno.

14

Isa jawal Alaye

¹ «Bare karwundo kuttajənni. Alaa kasaddowo, wu yea kasansənowo!
² Fado Bawaniyen na naptuye kada mbeji. Adə gənia, wulnjagakkiwawo. Lekke nayiro na dabbarnjagakki. ³ Lekke na dabbarnjagakkiya, waldəkke isəkke naniro njasadəkki, na wu dægakkidən nayi ye dəgaiworo. ⁴ Koro jawal na lekkiyedəa nonuwwa,» yeno. ⁵ Tomaye tiro: «Kəma, na lenəmidəa noniyende. Ndayilan rangiye jawaldəa noniye?» yeno. ⁶ Isaye tiro: «Wuma jawaldə wo, wuma jiredə wo, wuma rodə wo. Wuyen gənia, wunduma na Bawadəyero isiwawo. ⁷ Wua nosuwwaa, Bawani yea nonuwi. Na adən fuwun tia nonuwwa ye, ruwwa ye,» yeno.

⁸ Filibusse tiro: «Kəma, Bawadəa fəlesagane, adə mərədunde galji,» yenniya, ⁹ Isaye tiro: «Wu tussəna nayi-a rokko duwon, koroma wua nosəmmi, Filibus? Kam wua surunadə Bawadəa curuna. To, ndayin gəle Bawadəa fəlesagane nəmi? ¹⁰ Wu Bawadən kərgakko, Bawadə ye wulan kərgaro kasaddəmmi wa? Mana wu wulnjagakkidəa ngummin gəni wulləkki, Bawa wulan dəganadə, tima kəndonju cədidə wo. ¹¹ Wu Bawadən kərgakko, Bawadə ye wulan kərgaro kasaddowo, bi kəndodə nangaro kasaddowo!

¹² «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam wua kasansənamadə ye kəndo dikkidəa cədi. Koro kəndo animaa kojəna cədi, na Bawadəyero lekki nangaro. ¹³ Awi yaye cunilan koruwiya, dikki, Bawadə Tadadən daraja cuwandoro. ¹⁴ Awo laaro cunilan wua suworuwia, dikki.

Kənsio Ruhu Alaye

¹⁵ «Wua sərəaawwaa, wadawani gawi. ¹⁶ Daji Bawadəa korəkke nayiro Banama gade nayi-a rokko sawisoro dəgaro njadi. ¹⁷ Tima Ruhu jireyedə wo. Duniadə rake tia cəmoyiwawo, tia carunni bi nojanni nangaro. Amma nayidə tia nonuwwa, dalilnjudə nayi-a rokko kərga, koro karwundon dəgai.

¹⁸ «Nayi ngəni kolnjakkiwawo, waldəkke nandoro isəkki. ¹⁹ Sa gana cədiya, duniadə gadero suruiwawo, amma nayi wua suruwi. Wu roa dəgakki nangaro, nayi ye roa dəgawi. ²⁰ Yim adən wu Bawadən kərgakkoro nonuwi, nayi ye wulan kərgaw, wu ye nayin kərgakkoro nonuwi. ²¹ Kam wadawani ngoje jəgaimadə, tima kam wua sərəanadə wo. Koro kam wua sərəanadəa Bawani cərayi, wu ye tia raakke tiro fəledəgəkki,» yeno.

²² Yahusa tada Iskariyotte gənidə tiro: «Kəma, ndayilan duniadəro gəni, andiro fəledəgəmi?» cəne kiworo. ²³ Isaye tiro: «Kam laa wua sərəanaa, manani jəgai. Bawani tia cərayi, nanjuro isiye ti-a rokko nammiye. ²⁴ Kam wua sərəanimadə manani jəgaiwawo. Koro mana fanuwidə kakke gəni, Bawa wua sunodənadəye.

²⁵ «Awo ania wu curondon dəgakkəna duwon nayiro wulngerakko. ²⁶ Banamadə, Ruhu Alaye ti duwon Bawa cunilan cunodidə, nayiro awisoa alamjagai, koro awo wulnjagakkəna sammaa tanjagai. ²⁷ Nanlewa kolnjagakki, nanlewani nayiro njadəkki. Jiri dunia cidə gainin gəni nayiro njadəkki. Bare hangalndo cijənni bi rinuwwi! ²⁸ Nayiro: “Wu

lekki, koro waldække nandoro isækki,” wulnjagakkənadəa fanuwwa. Wua səraawwaa, na Bawadəyero lekkiro kəji fanuwi, Bawadə wua kosəna nangaro. ²⁹ Kərma kawu wakkajiro nayiro wulnjagakkəna, sa wakkajənadən, kasaddoworo. ³⁰ Ngəwuro nayiro mananjagakkiwawo, maina duniayedə* kəndə cədi nangaro. Kələnin kənduwo cədanni. ³¹ Amma duniadə Bawadəa raakkənaro nojoro awo Bawadə wua sakkənadəa dikki. Cinowo, leniyol!» yeno.

15

Misal ya inabbe-a dəlambanju-aye

¹ «Wuma ya inabbe jireyedə wo, Bawanidə tima jərwumadə wo. ² Dəlam wulan tada cakkiwawo fi yayea calji, koro dəlām tada cakki fi yayea tada kada cakkoro sərakci. ³ Nayidə mana wulnjagakkənadə nangaro kərma dəma tayirro walluwwa. ⁴ Wulan dəgaiwo, wu ye nayin dəgakki. Jiri dəlām runju ya inabbero tandəgənnin rakce tada cakkiwawodə gai, nayi ye wulan dəgawwawoa, ranguwe tada yakkuwwawo. ⁵ Wuma ya inabbedə wo, nayima dəlambadə wo. Kam wulan dəgana koro wu ye tilan dəgakkənamadə tada kada cakki, dalilnjudə wulan gəni kərgawwa, awima ranguwe diwwawo nangaro. ⁶ Kam duwon wulan dəgannimadə, tia dəlām gai deyaro gəpcagane ngamji. Daji tayia capcane kannuro fijagane warjai. ⁷ Amma nayi wulan dəgawe manani ye nayilan dəgaia, awo raawwaa korowo, fanduwi. ⁸ Akko awo Bawaniro daraja cidə: Tada kada yakkuwiya, adəgainin nayi fuwurawani jireyero walluwi. ⁹ Jiri Bawadə wua səraanadə gai, wu ye njaraakkəna. Curo kərawoniyen dəgaiwo! ¹⁰ Wadawani gawia, curo kərawoniyen dəgawo, jiri wu ye wadawa Bawaniye gakte curo kərawonjuyen dəgakkənadə gai. ¹¹ Karwukəjini nayilan dəga, karwukəjindo ye tai dajə kəjjoro adəa nayiro wulnjagakkəna.

¹² «Akko wadanidə: Amandoa rawowo, jiri wu ye nayia njaraakkənadə gai. ¹³ Sawawanju nangaro ronju njodə, kərawo adəa nankuran kojəna bawo. ¹⁴ Wada nayiro njadəkkənadəa gawia, nayi sawawani. ¹⁵ Nayia wolodiyalan gadero bowonjagakkiwawo, wolodi awo banju ngimba cədidəa nojənni nangaro. Amma nayia sawawalan bowonjagakki, awo Bawaniyen fakkəna sammaa isanonjagakkəna nangaro. ¹⁶ Nayi gəni wua kəresuw, wuma nayia kərenjakke lenowo tada yakkowo tadanno dəgəro galangerakko. Daji awi yaye cunilan Bawadəa koruwi ngəa nayiro njadi. ¹⁷ Akko wada nayiro njadəkkənadə: Amandoa rawowo!

Duniaye jama Isayea wadu

¹⁸ «Duniadə nayia wanjanaa, wumaa nayin burwonno wassoro nonowo! ¹⁹ Ca nayidə duniayea, duniadə kaanjudəa cərayi. Amma nayi duniaye gəni, curo duniayen nayia kərenjakəkəna nangaro, duniadə nayia wanjana. ²⁰ Mana wulnjagakkənadəa tangowo: “Wolodi banju ngimbaa kojiwawo.” Wua basarsanaa, nayi yea basarnjai. Manani jaanaa, kaando yea jagai. ²¹ Amma awo ani sammaa kəla cuniyen nayiro njaddi, ti wua sunodənadəa nojanni nangaro. ²² Ca isəkke mana tayiro yiddəkkənia, biwunja bawo. Amma kərma dalil biwunja bawo caniye bawo. ²³ Kam wua wasənamadə Bawani yea wəjəna. ²⁴ Ca kəndo wunduma gade cədənni curonjan dikkənia, biwunja bawo. Amma kərma wu-a Bawani-aa saruna ye,

* 14:30 14.30 maina dunia adəye - Yiwulis.

wasana ye, ²⁵ mana wadanjalan ruwuwadadə wakkajo: “Dalil bawoalan wua wasera.”†

²⁶ «Banama na Bawadəyen nayiro njakkunodəkkidə, tima Ruhu jireye na Bawadəyen isidə wo. Isiya, kəla wuyen sheda ci. ²⁷ Nayi ye kəla wuyen sheda yiwi, dalilnjudə tən badiduramnin wu-a rokko dəgawwa nangaro.

16

¹ «Bare talluwuiro awo ania wulnjagakkəna. ² Dandallan nayia njattuluwi. Ai, sa ise wundu yaye nayia roro njeyesiya, kida Alaye cədo ro təmaj. ³ Ngai cadi, Bawadəə nɔjanni bi wua nosanni nangaro. ⁴ Amma awo ania nayiro wulduwunidə, sanja cədiya, tayia wulnjagakkənaro tangoworo. Badiduramnin awo ania nayiro wulnjagakkəni, wu-a nayi-a rokko dəgaiye nangaro.

Kida Ruhu Alaye

⁵ «Amma kərma na ti wua sunodənədəyero waldəkki, koro curondon wunduma wuro: “Ndararo lenəmi?” cəne suworənni. ⁶ Amma awo ania wulnjagakkəna nangaro, karwundo ngaso kuttajəna. ⁷ Adə yaye jire wulnjagakki, waldəkkənama nayiro ngalwo. Waldəkkiwawoa, Banama nandoro isiwawo. Amma waldəkkia, tia nayiro juwanjagakki. ⁸ Isiya, duniadəro kəla biwu-a jire-a shara-ayen kəndonja diwiro tawakciyi. ⁹ Kəla biwuyen, wua kasansanni nangaro. ¹⁰ Kəla jireyen, na Bawadəyero waldəkki, koro gadero suruwawo nangaro. ¹¹ Kəla sharayen, maina dunia adəyedəro* shara kamdəgəna nangaro.

¹² «Koro yaye awo kada nayiro wulduwuye takkəna, amma kərmadəro ranguwe tayia ngonuwawo. ¹³ Ruhu jireye isiya, nayia jawal jireye sammaro simonjagai. Ti ngumnjun gəni manaji, awo fanjəna runju manaji, koro awo fuwun wakkaji ye nayiro wulnjagai. ¹⁴ Wuro daraja si, dalilnjudə awo kakke ngoje nayiro isanonjagai nangaro. ¹⁵ Awo Bawaye samma kakke. Adəma nangaro awo kakke ngoje nayiro isanonjagai yekko.

Karwukutta fuwurawəye karwukəjiro waldu

¹⁶ «Gana tussiya, gadero wua suruwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,» yeno. ¹⁷ Daji fuwurawanjuye laanja kattenjan: «Awi maana awo wulsagaiyedə wo? “Gana tussiya, gadero wua suruwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,» koro “Na Bawadəyero waldəkki nangaro,» yera. ¹⁸ Daji tayiye: «Awi maana awo wulji adəye wo? “Gana tussiya,» kəla awiyen manajimaro noniyende!» yera. ¹⁹ Isa kəla adəyen tia koro caraanaro asuje tayiro: «Kəla adəyeman wa amandoa kokoruwi? “Gana tussiya, gadero wua suruwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,» yeno. ²⁰ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, yiruwi ye, njəmmuwi ye, amma duniadə kəji fanji. Karwundo kuttaji, amma karwukuttando karwukəjiro walji. ²¹ Kamu tada cambiya, jauru laiya cai, sanju cədəna nangaro. Amma tadadəa cambiya, laiya canadəa takciwawo, karwukəji tada tambənədəye nangaro. ²² Nayi ye kərma karwundo kuttaji. Amma gademinno nayia njarukkiya, karwundo jauru kəjiji, koro wunduma karwukəjindo adəa cuttuluwiwawo. ²³ Yim adən awimaro wua suworuwawo. Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi yaye Bawadəə cunilan koruwadəə nayiro njadi. ²⁴ Koroma awima cunilan koruwi. Korowo fanduiwi, karwukəjindo tai dajə kəjjijoro!

† 15:25 15.25 Jaw 35.19; 69.4 * 16:11 16.11 maina dunia adəye - Yiwulis.

²⁵ «Awo ania misalnin wulnjagakkèna. Sa ise nayiro misalnin wulnjagakkiwawo, amma federo kèla Bawadèyen wulnjagakki. ²⁶ Yim adèn cunilan koruwi, koro nayiro Bawadèa njakkorækki nèkkiwawo. ²⁷ Bawa kèlanju nayia njaraana, dalilnjudè wua sèraawwa ye, wu Alayen kadikkoro kasadduwwa ye nangaro. ²⁸ Bawadèyen isække duniaro kadikko, koro duniadèa kollække na Bawadèyero waldækki,» yeno.

²⁹ Daji fuwurawanjuye tiro: «Akko kèrma misalnin gèni, federo wullèmi. ³⁰ Kèrma awisoa nonèmma ye, koro kam niro koro njèddoro mèradunèm bawo yero noniyena. Adèmaro Alayen kadimbo kasaddiyena,» yera. ³¹ Isaye tayiro: «Kèrma kasadduwwa wa? ³² Akko sa isi har isènama, sa duwon nayia tatarnjane wundundo yaye fannjuro leje wua runi kolsida. Amma wudè runi gèni, Bawadè roknonin nangaro. ³³ Awo ania nayiro wulnjagakkèna, wulan nanlewa fandoworo. Dunialan bone yawi, amma karwundo gerowo! Kèla duniayen kènnasar fandèkkèna,» yeno.

17

Moduwa Isaye fuwurawanjuro

¹ Isa awo ania wulyenniya, kèla samero sapce: «Bawa, sadè cèdèna. Tadanèm daraja niro njoro tiro daraja ye, ² awoa am tiro yimma sammaro ro sawisoye coro, tiro kènduwo kèla adamgèna fi yayen kem. ³ Ro sawisoyedè, adèma ni Ala jireye tok tilodèa nonja, koro Isa Almasiwu ti nodèmmadè yea noja. ⁴ Kida dioro simmadèa tumowokkilan dunialan daraja njikkèna. ⁵ To, Bawa, daraja duwon ni-a rokko kawu dunia alaktènanam takkènadèa wuro se!

⁶ «Am dunia adèn wuro simmadèro cunèm isanogèkkèna. Tayi kaanèm, tayia wuro sime mananèm jaana. ⁷ Kèrma awo wuro simma samma nanèmnin kadioro nojana. ⁸ Mana wulsègèmmadèa tayiro wulgèkkèna. Manadèa camoye wu nanèmnin kadikkoro jiremaro nojana, koro nima wua sunodèmdèa kasaccana. ⁹ Tayiro moduwa yiddækki. Duniadèro gèni, tayi duwon wuro simmadèro moduwa yiddækki, tayi kaanèm nangaro. ¹⁰ Awo kakke samma kaanèm, awo kaanèm samma ye kakke. Koro tayilan daraja fandèkkèna. ¹¹ Wudè dunialan gadero dègakkiwawo, amma tayidè koro yaye dunialan dasayi, koro wu ye nanèmbo isækki. Bawa Tayir,* cunèm duwon wuro simmalan tayia rone! Tayi tiloro walja, jiri wu-a ni-a tilodè gai. ¹² Sa wu tayi-a rokkodè, cunèm duwon wuro simmalan tayia royekko. Tayia rokèna, koro awo kitawulan ruuwadadè wakkajoro ti faccègènamadèro kajia, falnjama faccègènni.† ¹³ Amma kèrma nanèmbo isækki. Awo ania curo duniayen wullækki, karwukèjini jauru tayilan dègaro. ¹⁴ Tayiro mananèm yikkèna. Duniadè tayia wayeno, tayi duniaye gèni nangaro, jiri wu ye duniaye gènidè gai. ¹⁵ Tayia dunialan tuluwero gèni njuworèkki, amma tayia ti Kèladolan† kanero njuworèkki. ¹⁶ Tayi duniaye gèni, jiri wu ye duniaye gènidè gai. ¹⁷ Jirelan tayia tayirro‡ kalange. Mananèmdè, tima jiredè wo. ¹⁸ Jiri wua duniaro sunodèmmadè gai, wu ye tayia duniaro kinodèkko. ¹⁹ Tayi nangaro kèlania niro njikkèna, tayi ye jirelan tayirro waljaro!

* **17:11** 17.11 Bawa Tayir - Biwubawoma, am-a gade. † **17:12** 17.12 Jaw 41.9 ‡ **17:15** 17.15 Kèlado - Yiwulis. † **17:17** 17.17 tayir - Jirelan tayia biwu bawoa ye, am gade-a gade yero kalange.

²⁰ «Tayi runjaro gëni, koro tayi duwon mananjalan wua kasansaidë yero moduwa yiddækki. ²¹ Bawa, tayi samma tiloro walja, jiri ni wulan, wu ye nilandë gai. Tayi ye andilan tiloro walja, duniadë nima wua sunodëmbo kasaccoro. ²² Koro daraja wuro simmadëa tayiro yikkëna, tayi tiloro walja, jiri andi tilodë gai. ²³ Wu tayilan, ni ye wulan. Adëgainin tiloro walja, duniadë nima wua sunodëm ye, koro jiri wua sërëammadë gai tayia raamma yero nojoro. ²⁴ Bawa, tayi wuro simmadë yea wu-a rokko na dëgakkënadën nãpcaiya, raakko. Adëgaima darajani carui, daraja duwon wuro simma, kawu dunia alaktiman wua sërëamma nangaro. ²⁵ Bawa Jirema, duniadë nia nonjënni. Amma wu nia nonjëkkëna, koro tayi ani nima wua sunodembo nojana. ²⁶ Cunëm tayiro isanogëkkëna, koro fuwun isanogëkki, kërëawo tilan sërëammadë curonjan dëgaro, wu ye tayilan dëgakkoro,» yeno Isaye.

BONE-A DARAJA-A ISAYE

18

Isaa ta

(Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Luk 22.47-53)

¹ Isa awo ania wulyenniya, fuwuranju-a rokko cijane ngawo ngor tiro Kidiron caniye nadën jërëwu laa mbeji lejane kasargawo. ² Yahusa sërëttuwumanjudë ye nadëa nojëna, Isa-a fuwuranju-a nadën ngëwuro captana nangaro. ³ Daji Yahusa këwu laa sojiyaye-a gureduwu wurawa rimannaye-a Farisawaye-aa ngoje jërëwudëro fatëla so, ka cambi so, barimi so mukonna kadira. ⁴ Daji Isa awo tiro wakkajiyi ngaa nojënadë karënje tayiro: «Wundua manuwi?» yeno. ⁵ Tiro: «Isa kam Najarattea,» yeranniya, tayiro: «Wuma,» yeno. Yahusa tia sërëccëgënamadë ye tayi-a rokko daada. ⁶ Isaye tayiro: «Wuma,» yenniya, ngawosësëm cade cidiro kesuro. ⁷ Koro Isa walde tayiro: «Wundua manuwi?» cëne kiworënniya, tiro: «Isa kam Najarattea,» yera. ⁸ Isaye tayiro: «Wuma ti woro wulnjagakkëna. Wumaa masuwia, am ania kollowo leja!» yeno. ⁹ Adëgaima mana wuljënadë wakkayeno. Tiye: «Curo am wuro simmadëyen falma yuwatëkkëni,» cëna. ¹⁰ Daji Siman Biturus mukkon kashagarra ficce wolodi rïman kuradëyea bakce sëmönju këmboramdaë tën kamgeno. Wolodidëye cunju Malkus. ¹¹ Amma Isaye Biturusso: «Kashagarnëmba fannjuro kalange! Kënjaram Bawadë wuro sinadën yakkiwawo wa?» yeno.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Luk 22.66-71)

¹² Daji këwu sojiyayedë-a kajallanja-a gureduwu yauidiyayedë-a Isaa cadane kekero. ¹³ Burwon tia na Annas ba kësai Kaifassero kesado. Saa adën Kaifasdë rïman kura, ¹⁴ koro tima yauidiyadëro gala ce kam fal jamadëro nunama tayiro ngalwo cënnadë wo.

¹⁵ Daji Siman Biturus-a fuwura gade-a Isaa geya. Rïman kuradë fuwura adëa nojëna nangaro, ti ye Isa-a rokko balballa fadë rïman kuradëyero kasargawo, ¹⁶ amma Biturus deyan cinna fadoyedën dayeno. Daji fuwura duwon rïman kura tia nojënadë walde kir cinna guredumadëro manajiye Biturussa fadodëro kekko. ¹⁷ Kir cinna guredumadëye Biturusso: «Ni ye fuwurawa kam adëye falnja gëni?» yenniya, tiye: «A'a, wu gëni!» yeno.

¹⁸ Dunia kakua nangaro, wolodiya-a gureduwu-a kannu fujane nadən daada jagatti. Biturus ye tayi-a rokko daada kannu jөгәtti.

¹⁹ Daji řiman kuradә Isaro kәla fuwuranju-a alamdunju-ayen koro njәddo badiyeno. ²⁰ Isaye tiro: «Federo duniadәro wulgәkkәna. Kullum dandalla-a Fado Alaye-alan na yaudiya samma captaidән alammәkkәna. Awima asarlan wullәkkәni. ²¹ Awiro koro sәddәmi? Am kәrәnsanaro kәla awo tayiro wulgәkkәnayen koro yidde! Ai, awo wullәkkәnadәa nojana,» yeno. ²² Awo ania wulyenniya, gureduma laa nadән daadadә Isaa marin bakce tiro: «Adәgainin řiman kuradәro jaawu kalakkәmi?» yeno. ²³ Isaye tiro: «Awo wullәkkәnadә diwia, kәla diwidәyәn shedane. Amma jirea, awiro wua bansәmi?» yeno. ²⁴ Daji Annas Isaa tikkerәna na Kaifas řiman kuradәyero juwayeyeno.

Biturusse Isaa angәrdu

(Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Luk 22.54-65)

²⁵ Siman Biturus nadән daada kannu jөгәtti duwon, tiro: «Ni ye fuwuranjuye falnja gәni?» yera. Biturusse angәrje: «Wu gәni!» yeno. ²⁶ Wolodiya řiman kuraye falnja kәrami kam duwon Biturus sәmo kamjәnadәye tiro: «Curo jәrwudәyәn ti-a rokko njarukkәni wa?» yenniya, ²⁷ koro Biturus walde angәryeno. Sadәman gudowom kokkore kekko.

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸ Daji suwa lәp Isaa fado Kaifassen cattuluwe gomnariro kesado. Tayi kәlanja gomnaridәro ngasaanni, bare tayir gәniro waljane masәna salayedәa tayiro bo tiyerәnniro. ²⁹ Adәma nangaro Gomna Bilatus culuwe nanjaro ise tayiro: «Awi burwundo kәla kam adәyәn?» yeno. ³⁰ Tiro: «Kam adә diwi dioma gәnia, tia niro sәrәnnjiyewawo!» yera. ³¹ Daji Bilatusse tayiro: «Nayi kәlandoma tia taiwo, wadandolan tiro shara yiddowo!» yeno. Yaudiyadәye tiro: «Andiro kam roro nјejoro amardәgәnni,» yera. ³² Adәgaima mana Isa kәla jiri nuiyәn wuljәnadә jirero walyeno.

³³ Koro Bilatus walde gomnariro ngaye Isaa bowoje tiro: «Nima wa Mai Yaudiyadә wo?» yeno. ³⁴ Isaye tiro: «Ni kәlanәm adәa wullәm ra am laa kәlanin adәa wulngeyera?» yeno. ³⁵ Bilatusse: «Wu yaudi wa? Am lardunәmbe-a wurawa řimannaye-a nia mukkoniro ngesakko. To, awi gәle dim?» yeno. ³⁶ Isaye: «Nodo bargaanidә dunia adәye gәni. Ca nodoni dunia adәyәa, wolodiyani cijane bare wua mukko yaudiyayero sasakkәnniro lawala cadәna. Amma nodoni dunia adәye gәni,» yeno. ³⁷ Daji Bilatusse tiro: «Adәgaimaa, ni mai?» yenniya, Isaye tiro: «Nima wullәm, wu mai. Dalil tamboni-a duniaro kәndәni-adә jiredәa sattuwuro. Wundu duwon jireyemadә kowoni fanji,» yeno.

³⁸ Bilatusse tiro: «Awi jiredә wo?» yeno. Adәa wulyenniya, koro walde na yaudiyadәyero culuwe tayiro: «Ayau fima kam adән fandәkkәni.

Isaro shara karmoye kamduwu

(Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Luk 23.13-25)

³⁹ «Amma kәla adandoyen kosoma fal sala Laya Nјәkkayirambedән nayiro salamnјagakki. Mai Yaudiyadәa wa nayiro salamnјagakkiya, rawuw?» cәne tayia kiworo. ⁴⁰ Koro waldane yiljane: «A'a, ti gәni, Barabbas!» yera. Ti Barabbasdә jawalkorjima.

19

¹ Daji Bilatus cakke Isaa kirwolan jajaryera. ² Sojiyadə ariawu kariyiye* kəlejane kəlanjuro gənajagane kalwu kime† tiro luyeyera. ³ Daji nanjuro isane tiro: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» cane marin babakkera.

⁴ Koro Bilatus walde na yauidiyadəyero culuwe tayiro: «Akko tia nandoro tuluwukki, ayau fima tilan fandəkkəniro nonowo!» yeno. ⁵ Daji Isa ariawu kariyiyədəa kalwu kimedə luwadaa kiluwunniya, Bilatusse tayiro: «Akko kamdə!» yeno. ⁶ Wurawa řimannaye-a gureduwudə-a tia kerunniya, kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne! Kəskaro tia jagəne no!» yera. Bilatusse tayiro: «Nayi kəlando tia ngonowo, kəskaro jagənowo! Wudə ayau tilan fandəkkəni,» yeno. ⁷ Yauidiyadəye tiro: «Wadande mbeji, kəla wadadəyen karmo tiro wajipcəgəna, ti kəlanjua Tada Alayero ngojəna nangaro,» yera.

⁸ Bilatus mana adəa fangenniya, cayea kojənarə riyeno. ⁹ Koro gomnariro walde ngaye Isaro: «Ndaran kadim?» cəne kiworo. Amma Isa awima tiro kalakcəgənni. ¹⁰ Daji Bilatusse tiro: «Wuro manasəgəmbawo wa? Nanilan kənduwo nia kolduye-a kənduwo nia kəskaro jaduwuye-a mbejiro nonəmmi wa?» cəne kiworo. ¹¹ Isaye tiro: «Sameyen njadənnia, kənduwonəm kəlanin bawo. Adəmaro kam niro sərənsəgənadəye biwunju kaanəmdəa kojəna,» yeno.

¹² Sa adən fuwun Bilatus Isaa salamdu mayeno, amma yauidiyadə kowo sapcane: «Kam adəa salamməmia, ni sawa Kaisarre gəni! Wundu duwon kəlanjua mairo ngojənamadə Kaisarra wajəna,» yera. ¹³ Mana adəa fangenniya, Bilatus deyaro Isaa cuttuluwe kəla kurisnju sharayen na farsang kaulan tədəna təlam yauidiyəudin tiro Gabbata canidən nəpkəno. ¹⁴ Yimdə yim dabbardu sala Laya Njəkkəyirambe, kausu kəla dawu gai. Bilatusse yauidiyadəro: «Akko maindo!» yeno. ¹⁵ Amma kowo sapcane: «Ronju tuluwe! Ronju tuluwe! Kəskaro tia jagəne!» yera. Bilatusse tayiro: «A! Maindoa kəskaro jagəkki?» yenniya, wurawa řimannaye tiro: «Kaisar gənia, mainde gade bawo!» yera. ¹⁶ Daji Bilatus Isaa kəskaro jajaaro mukkənjaro kekko.

Isaa kəskaro jaduwu

(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Luk 23.26-43)

Daji Isaa cadane kesado. ¹⁷ Isa kəlanjuma kəskanju karmoye ngoje na tia Buwo Kəlayelan bowojai təlam yauidiyəudin tiro Golgota canidəro leyeno. ¹⁸ Nadən ti-a am gade yindi-a rokko kəskaro jayeyera, səgəri fi yayen kam fal fal, ti Isadə dawunjan. ¹⁹ Bilatus kəla alloyen ruwuje kəskadəro royeyeno. Akko awo ruwuwadadə: ISA KAM NAJARATTE, MAI YAUDIYAYE. ²⁰ Yauidiya kada awo allo adən ruwuwadadəa kərayera, na Isaa kəskaro jajaanadə karən bərnidəyen, koro awo adəa təlam yauidiyaye-a Rombə-a Gəressə-alan ruwujana nangaro. ²¹ Daji wurawa řimanna yauidiyaye Bilatusso: «Bare “Mai Yaudiyaye” ruwunəmmi, “Kam adəye wu Mai Yaudiyaye cəna” ruwune,» yera. ²² Bilatusse tayiro: «Awo ruwunəkkənədəa ruwunəkkəna,» yeno.

²³ Sojiyadə Isaa kəskaro jayeyeranniya, kajəmunju ngojane ci dewuro yakcane soji fi yaye nuwanju ngoyeno. Kalwunju kuruwu tududənni samən tai cidiyaro yadero caaadadə yea ngoyera. ²⁴ Sojiyadəye kattenjan: «Bare karniyende, walawala diyo, kam cuwandidəa ruiyo!» yera. Adəgaima awo kitawulan ruwuwadadə wakkayeno. Tiye: «Kajəmunji

* **19:2** 19.2 ariawu kariyiye - Jawa kərmayie. † **19:2** 19.2 kalwu kime - Kalwu maila.

kattenjan yakkerá, koro kalwuniro walawala kedo,»[†] cænna. Akko awo sojiyadæ cadænadæ.

²⁵ Karæn kæska Isayedæn yanju-a yaana yanjuye-a Meram kamu Kælofasse-a Meram Magdala-a daada mbeji. ²⁶ Isa yanju-a fuwura jauró cæraanadæ-a nadæn daada kirunniya, yanjudæro: «Ya, akko tadanæm!» yeno. ²⁷ Daji fuwuradæro: «Akko yanæm!» yeno. Tæn sa adæn fuwuradæ tia fannjuro kiwudo.

Karmo Isaye

(*Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Luk 23.44-49*)

²⁸ Ngawo adæyen awo samma kærma cæranaro asuyenniya, awo kitawulan ruwuwada wakkajoro, Isaye: «Ngudu fakki,»[†] yeno. ²⁹ Nadæn kalwo curonjun diben comcom mbeji. Daji sojiyadæ sošo ngojane dibendæro læpcagane cattuluwe karo lassagane cinjuro sayeyera. ³⁰ Isa cujungenniya, tiye: «Cædæna!» yeno. Daji kæla cidiyaro cakke ro kiræmbo.

³¹ Yim adæ yim dabbarduye,[‡] koro wajænánjua yim tustuye kura. Bare kaminna kæla kækayen yim tustuyea dasanniro, yauidiyadæ siyelndæda nanamja kaminnadæa casadoro Bilatusa keworo. ³² Daji sojiyadæ isane burwoyedæyæ kam ti-a rokko kækaro jajaanadæyæ siyelnju namgera, yindiyedæyæ ye ngai. ³³ Na Isayero kadiranniya, siyelnju namjanni, ti bawo bawojænaro caruna nangaro. ³⁴ Amma sojiyadæyæ falnja sisinjua kajaalan sukkeno. Sadæman bu-a ingi-a keluwo. ³⁵ Kam awo adæa curunadæ nayi ye kasaddoworo sheda cædæna. Shedanju jire, koro awo wuljænadæa jirero nojæna. ³⁶ Adægaima awo ani wakkajana, kitawulan ruwuwadadæ gai: «Sillanju falma namjaiwawo,»[†] ³⁷ koro na gade yen kitawulan ruwuwadadæ: «Ti sukcanadæa carui,»[†] cænna.

Sittæra Isaye

(*Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Luk 23.50-56*)

³⁸ Ngawo adæyen Isuwu kam Arimatiiyæ leje kamin Isayedæa ngojoro Gomna Bilatusa kiworo. Ti ye fuwura Isaye, amma asærlan, yauidiyadæa rijæna nangaro. Daji Bilatus amari tiro kenniya, ise kamindæa ngoyeno. ³⁹ Nikodimus kam calan na Isayero bune isænadæ ye ise kawudi laa mira alus-a canilan kældada kilo fiakku gai kiwudo. ⁴⁰ Daji kamin Isayedæa ngojane kæla adanja sittæra yauidiyædæn kawudidæ-a rokko batta linnen kæleyera. ⁴¹ Na Isaa kækaro jajaanadæyen jærwu laa mbeji, koro curo jærwudæyen kauri bærin laa curonjuro wundumaa casakkænni mbeji. ⁴² Yimdæ yim dabbarduye, koro kauri adæ karænnin dægana nangaro, curonjuro Isaa kesakko.

20

Karmolan cidu Isaye

(*Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Luk 24.1-12*)

¹ Mawuye yim burwoyæa* fajar Meram Magdala kauridæro leje kau kuradæ ci kauridæyen tamballada kiro. ² Daji cægase na Siman Biturus-a fuwura gade Isa jauró cæraanadæ-ayero leje tayiro: «Kæmadæa kauridæn ngojana, koro na casakkænadæa noniyende!» yeno. ³ Daji Biturus-a fuwura gadedæ-a kæla kauridænna leyera. ⁴ Tayi yindi samma cagasi lejai ngai,

[†] **19:24** 19.24 Jaw 22.18 [†] **19:28** 19.28 Jaw 22.15; 69.21 [‡] **19:31** 19.31 yim dabbarduye - Jæmma, yim tustuye sæbdu. [†] **19:36** 19.36 NL 12.46; KI 9.12; Jaw 34.20 [†] **19:37** 19.37 Jak 12.10 * **20:1** 20.1 mawuye yim burwoyæa - Ladu.

amma fuwura faldə Biturussa ngərəmnin koje burwoje kauridəro kadio. ⁵ Nguje lotkeyenniya, batta linnedəa nadən gənaada kiro, amma curodəro ngaanni. ⁶ Daji Siman Biturus tia jəgaidə ye ise kauridəro kərgawo. Batta linnedəa nadən gənaada kiro, ⁷ koro batta duwon kəla Isayero casakkənədə batta gade-a rokko gəni, na gaden kəleyaada. ⁸ Daji fuwura duwon burwon isənədə ye kauridəro ngaye cure kasatkeno. ⁹ Amma Ala kadarjəna Isa karmolan cijidəa kitawulan ruwuwadadə gairo koroma asujanni. ¹⁰ Daji fuwurawadə fannjaro walladara.

Isaye Meram Magdalaro fəleduwu

¹¹ Meram deyan ci kauridəyen daada so badiyeno. Ciri ngai duwon, nguje kauridəa lotkeyenniya, ¹² malaiya yindi kajəmu bulla na calan kamin Isaye gənananadən napkada kiro, faldə kəlakajinjulan, faldə ye sinjulan. ¹³ Tayiye: «Kamu, awiro yirəmi?» cane tia keworo. Tiye: «Kəmania ngojəna, koro na tia casakkənədəa nokkəni nangaro,» yeno. ¹⁴ Adəa wulyenniya, suworde Isaa nadən daada kiro, amma tiro asujənni. ¹⁵ Isaye tiro: «Kamu, awiro yirəmi? Wundua manəmi?» cəne kiworo. Amma ti jərwumadəro təmajə tiro: «Maləm, nima tia ngonəmbo walyenoa, na tia yakkəmmədəa wulsəgəne, wu ye tia ngokki,» yeno. ¹⁶ Isaye tiro: «Meram!» yenniya, kanji Isayero suworde təlam yauidiyadin: «Rabbuni!» yeno, maananjudə sayinna. ¹⁷ Isaye tiro: «Bare rosəmmi, koroma na Bawadəyero waldəkkəni nangaro. Amma kərəmiyaniro lene tayiro: “Na Bawani-a Bawandə-ayero, Alani-a Alandə-ayero waldəkki, ” wulgəne!» yeno. ¹⁸ Daji Meram Magdala na fuwurawadəyero leje tayiro: «Kəmadəa rukkəna!» cəne awo tiro wuljəgənədəa tayiro wulyeyeno.

Isaye fuwurawanjuro fəleduwu

(Mat 28.16-20; Mar 16.9-20; Luk 24.36-49)

¹⁹ Yim adə yim burwoye mawuye kajiri magariwu cinna na fuwurawa dasaanayedə yauidiyədəa riduro cuwuramnin jakkada duwon, Isa ise dawunjan dajə tayiro: «Salam aleikum!» yeno. ²⁰ Adəa wulyenniya, tayiro mukkonju-a sisinju-a fəleyeyeno. Fuwurawadə kəla Kəmadəa carunadəyen karwunja jauru kajiyeno. ²¹ Koro Isa walde tayiro: «Salam aleikum! Bawadə wua sunodənədə gai, wu ye nayia njanodəkki,» yeno. ²² Adəa wulyenniya, tayiro kasam fujiye: «Ruhu Alayedəa mowowo! ²³ Am tayiro biwunja gawurnuwia, biwunja gawurdəna. Am tayiro biwunja gawurdu wanuwia, biwunja gawurdənni,» yeno.

Isaye Tomaro fəleduwu

²⁴ Fuwurawa mewun yindindəye falnja cunju Toma kam tiro Kawu canidə sa Isa isənadən ti nanjan bawo. ²⁵ Daji fuwurawa gadedəye tiro: «Kəmadəa ruiyena!» yera. Amma Tomayə tayiro: «Balo kusayə mukkonjun rukke ngulondoni curo balo kusayedəro yakkəkke mukkonni ye sisinjuro yakkəkəkənəia, təmmaro kasaddəkkiwawo,» yeno. ²⁶ Ngawo kawu wuskuyen fuwurawa Isaye caye gai curo fadodəyen duwon, Toma ye tayi-a rokko mbeji. Cinna fadoyədə cuwuramnin jakkada yaye, Isa ise dawunjan dajə tayiro: «Salam aleikum!» yeno. ²⁷ Daji Tomayə: «Ngulondonəm na adəro yakke, mukkonni rui, mukkonəm sane sisiniro yakke! Bare shekku dimmi, kasaddə!» yeno. ²⁸ Tomayə tiro: «Kəmani ye, Alani ye!» yeno. ²⁹ Isaye tiro: «Wua surumma nangaro, kasatkem? Barganja am carunni kasaccanamadə!» yeno.

³⁰ Isa fuwu fuwurawanjuyen alama kada kitawu adən ruwudənni kido.
³¹ Amma dalil awo ani ruwudənayedə, Isadə tima Almasiwu Tada Alayedə woro kasaddowo, kasadduwilan ro sawisoye cunjulan fadowo nangaro.

21

Isaye fuwurawanjuye tulurro fəleduwo

¹ Ngawo adəyen Isa koro walde fuwurawanjuro ci bəram tiro Tiberiyas canidəyen* fəleyaada. Akko jiri tayiro fəledəgənadə: ² Sadən Siman Biturus-a Toma kam tiro Kawu canidə-a Nataniyel kam Kana cidi Galileyədə-a tadawa Jabadiye-a fuwura Isaye gade yindi-a rokko mbeji. ³ Siman Biturusse tayiro: «Buni taro lekki,» yenniya, tiro: «Andi ye ni-a rokko leniye!» yera. Daji caluwe maararo kasargawo, amma bune adən awima cadanni.

⁴ Dunia wayenniya, Isa ci bəramdəyen dayeno, amma fuwurawadə ti Isaro asujanni. ⁵ Daji Isaye tayiro: «Tadawa, buni tawwa wa?» cəne kiworənniya, tiro: «A'a,» yera. ⁶ Tayiro: «Buni taramdəa kəmboram maaradəyero gəpkənowo, fanduwi,» yeno. Gəpkeyeranniya, nanngəwu bunidəyedəro tuluwu tikkeru. ⁷ Daji fuwura Isa tia jauru cəraanadəye Bituruso: «Tima Kəmadə wo!» yeno. Siman Biturus ti Kəmadə woro fangenniya, ringada nangaro kalwunju luje səkte bəramdəro gəpkadano. ⁸ Fuwurawa gapcanadə tayi ci ingiyen kuruwun gəni metər mia gai nangaro maaradən taram buniadəa gərjane kadira.

⁹ Cidiro jəpkeranniya, nadən kannu kanduwalle buni kəlanjun gənaada-a burod-i-a mbeji kero. ¹⁰ Isaye tayiro: «Buni kərma tawwadəye laanja kudow!» yeno. ¹¹ Daji Siman Biturus juwane taramnja bunin cap cəmbəranədəa cidiro garyeno. Curodən buni kura kura mian fiwun yakkun mbeji. Buni kada kadami yaye, taramnja kardənni. ¹² Isaye tayiro: «Arowo buiwo!» yeno. Wundunjamaye tiro: «Ni wundu?» cəne cuworənni, ti Kəmadəro asujana nangaro. ¹³ Daji Isa ise burodidəa ngoje tayiro kaino, buni ye ngai. ¹⁴ Isa karmolan cijənaye ngawon, adəma yakkuyero fuwurawadəro fəleduwunjudə wo.

Isa-a Biturus-a

¹⁵ Gewunniya, Isaye Siman Bituruso: «Siman tada Yahayaye, tayi ania kojənaru wua səraamma wa?» cəne kiworo. Biturusse tiro: «Aaa, Kəma. Nia njəraakkənaru nonəmma,» yeno. Isaye tiro: «Dimiyania ambane!» yeno. ¹⁶ Koro Isa kənyindiyoero tiro: «Siman tada Yahayaye, səraamma wa?» cəne kiworo. Tiye: «Aaa, Kəma. Nia njəraakkənaru nonəmma,» yeno. Isaye: «Dimiyaniro kiskəne!» yeno. ¹⁷ Koro Isa kənyakkuyero tiro: «Siman tada Yahayaye, səraamma wa?» cəne kiworənniya, Biturusse karwu kuttayeno, Isa kənyakkuyero tiro: «Səraamma wa?» cəna nangaro. Tiye: «Kəma, ni awi yaye nonəmma, nia njəraakkənaru nonəmma,» yenniya, Isaye tiro: «Dimiyania ambane!» ¹⁸ Jiremaro niro wulnjəgəkki, ganənəmłan ni kəlanəmbo kalwu luge me na raammaro lenəmi. Amma kiarinəmiya, mukko sagəme kam gade kalwu lunjiye na raammiro njadi,» yeno. ¹⁹ Isa adəa wuldunjudə, karmo jiri fiyen Biturus daraja Alaro cidəa tiro fəleyeyeno. Adəa wulyenniya, Isaye tiro: «Wua səgai!» yeno.

Isa-a fuwuranju jauru cəraana-a

* **21:1** 21.1 bəram tiro Tiberiyas cani - Bəram Galiley.

²⁰ Biturus suworgadanniya, fuwura Isa jauro cəraanadə tayia jəgai kiro, ti duwon sa masəna cadidən karənje Isaro: «Kəma, wundu nia sərənjiyi?» cəne cuworənədə. ²¹ Biturus tia kirunniya, Isaro: «Kəma, ti adə ye nda?» yeno. ²² Isaye tiro: «Kawu waldəkke isəkkiro roa dəgaro raakkənaa, awi lambonəm? Ni wua səgai!» yeno. ²³ Adəma nangaro lawar fuwura adə nuiwawoye kərəmiyadəro tatargada. Adə yaye Isaye Biturusso kamdə nuiwawo cənni, amma tiye: «Kawu waldəkke isəkkiro roa dəgaro raakkənaa, awi lambonəm?» cənnədə. ²⁴ Fuwura adəma kam kəla awo aniyen sheda ce kitawulan ruwujənədə wo. Koro shedanju jirero noniyena. ²⁵ Awo gade kada Isa cədəna ye mbeji. Ca fal fallen ruwujaia, təmakəna duniama rakce kitawuwa ruwudənədə ngojiwawo.